

HRVATSKA NARODNA BANKA

1997

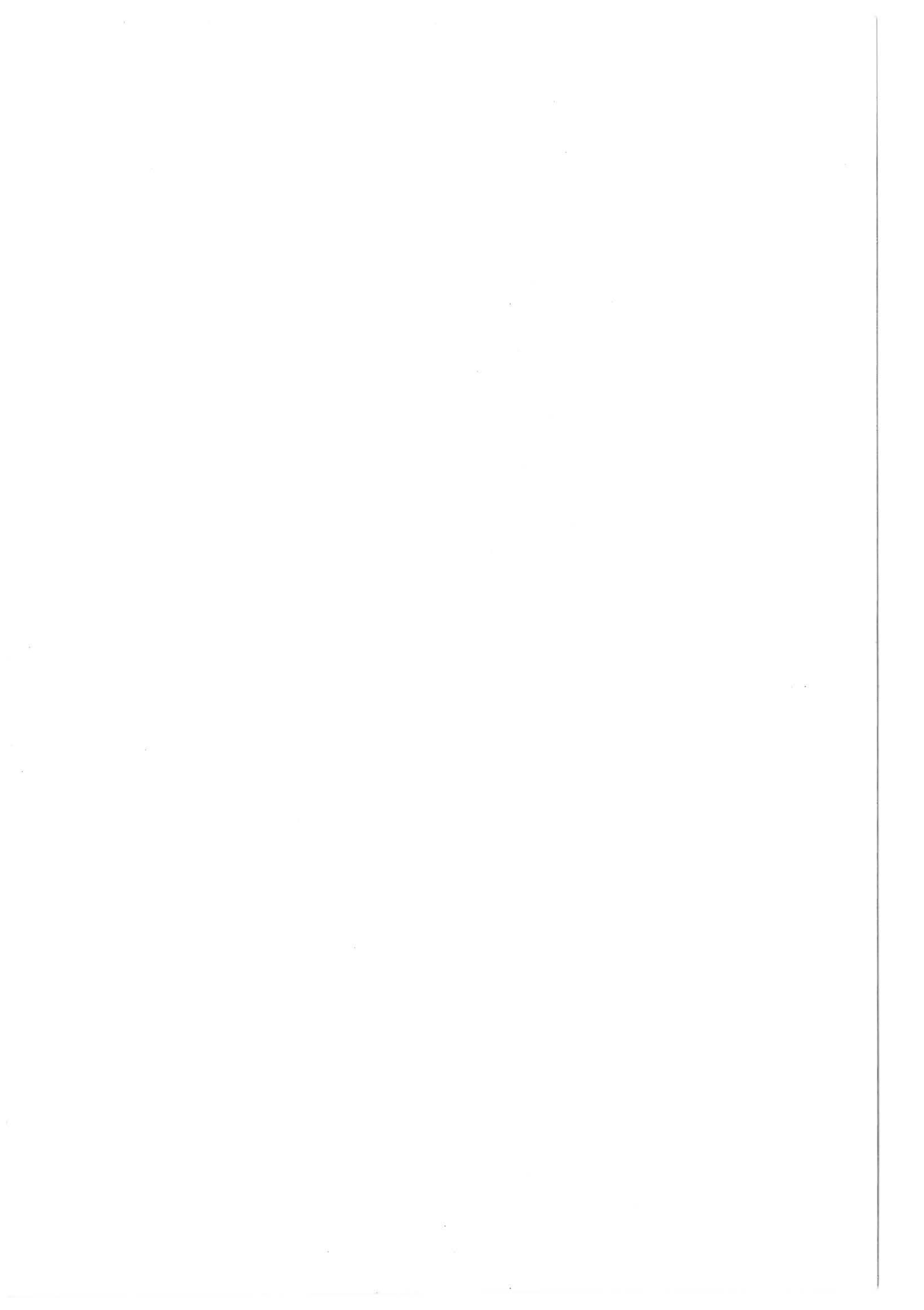
HNB

GODIŠNJE IZVJEŠĆE

HRVATSKA NARODNA BANKA

GODIŠNJE IZVJEŠĆE 1997

Predgovor Godišnjem izvješću Hrvatske narodne banke za 1997. godinu	5
--	----------

I. Makroekonomska kretanja u 1997. godini	15
--	-----------

1.1. Međunarodno okruženje	17
1.1.1. Rast	17
1.1.2. Inflacija	18
1.1.3. Vanjski položaj tranzicijskih zemalja	19
1.1.4. Azijska kriza	20
1.1.5. Pripreme za EMU i proširenje EU	21
1.2. Opća obilježja hrvatskog gospodarstva u 1997. godini	22
1.2.1. Gospodarska aktivnost	23
1.2.2. Ponuda novca i međunarodne pričuve	27
1.2.3. Tečaj i agregatna razina cijena	31
1.2.4. Kamatne stope	34
1.2.5. Platna bilanca	38
1.2.6. Zaposlenost i nadnice	44
1.2.7. Državni proračun	47

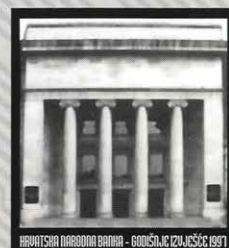
II. Monetarna politika u 1997. godini	51
--	-----------

2.1. Monetarni i kreditni agregati	53
2.1.1. Kretanje ukupnih likvidnih sredstava	53
2.1.2. Primarni novac	55
2.2. Odnosi s državom	57
2.3. Odnosi s poslovnim bankama	57
2.3.1. Dnevni krediti za premošćivanje problema tekuće nelikvidnosti	58
2.3.2. Interventni kredit	58
2.3.3. Lombardni kredit	59
2.3.4. Repo aukcije blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke	59
2.3.5. Blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke	59
2.3.6. Obvezna pričuva	60
2.4. Kamatne stope Hrvatske narodne banke	61
2.5. Intervencije na deviznom tržištu i upravljanje međunarodnim pričuvama	61

III. Međunarodni odnosi	65
--------------------------------	-----------

3.1. Međunarodne novčarske institucije	67
3.1.1. Odnosi Hrvatske s Međunarodnim monetarnim fondom (MMF)	67
3.1.2. Odnosi Hrvatske s Bankom za međunarodna poravnanja (BIS)	70
3.2. Međunarodne financijske institucije	73
3.3. Suradnja Hrvatske s drugim međunarodnim institucijama	74
3.4. Odnosi s inozemnim bankama	74
3.5. Platni promet s inozemstvom	76
3.6. SWIFT	76

IV. Bankovni sustav u Republici Hrvatskoj	77
4.1. Struktura bilance banaka	79
4.1.1. Struktura izvora sredstava banaka	79
4.1.2. Struktura aktive banaka	80
4.2. Kapital banaka	81
4.3. Analiza kvalitete aktive banaka	81
4.4. Ograničenja koja smanjuju rizike poslovanja	82
4.4.1. Veliki i najveći krediti	82
4.4.2. Krediti dani osobama koje su povezane s bankom	83
4.4.3. Ukupni iznos svih kredita, drugih potraživanja i preuzetih obveza prema jednom zajmoprimcu	83
4.5. Ograničenja ulaganja	83
4.6. Račun dobiti i gubitka banaka	84
4.7. Poslovanje štedionica	84
4.7.1. Struktura pasive štedionica	84
4.7.2. Struktura aktive štedionica	84
4.7.3. Kapital štedionica	85
4.7.4. Analiza kvalitete aktive štedionica	85
4.7.5. Ograničenja koja smanjuju rizike poslovanja	86
4.7.6. Ograničenja ulaganja	86
4.7.7. Račun dobiti i gubitka štedionica	86
4.8. Nadzor i kontrola poslovanja banaka i štedionica	87
V. Poslovanje trezora	89
5.1. Kretanje gotovine	91
5.2. Prigodni novac	91
VI. Organizacija, upravljanje i ljudski potencijal	93
6.1. Savjet Hrvatske narodne banke	95
6.2. Interna kontrola	96
6.3. Organizacija i informatizacija	96
6.4. Poslovanje platnog prometa	98
6.5. Pravni poslovi	99
6.6. Kadrovi	99
6.6.1. Stipendiranje	100
6.6.2. Obrazovanje i stručno usavršavanje zaposlenih	100
6.6.3. Plaće zaposlenih	101
6.6.4. Socijalna i druga obilježja	101
VII. Financijsko izvješće: godišnji obračun HNB za 1997. godinu	103
7.1. Prihodi	105
7.1.1. Aktivne kamate	106
7.1.2. Ostali prihodi	107
7.2. Rashodi	107
7.2.1. Pasivne kamate	107
7.2.2. Troškovi	109
7.3. Neutrošeni dio prihoda	110
7.3.1. Trajni kapital	110
7.3.2. Fond posebne pričuve	110
7.4. Višak prihoda nad rashodima	110
Rukovodstvo i članovi Savjeta Hrvatske narodne banke	113
Unutrašnji ustroj Hrvatske narodne banke	117
Lista banaka i štedionica	121
Statistički dodatak	131

PREDSGOVOR GODIŠNJEI IZUJEŠĆU HRVATSKE NARODNE BANKE ZA 1997. GODINU

Velika je čast i posebna povlastica časnom domu, Hrvatskom državnom saboru predočiti na usvajanje Godišnje izvješće Hrvatske narodne banke (HNB) za 1997. godinu. Time hrvatska središnja banka ispunjava svoju zakonsku obvezu (članak 8. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci) izvješćivanja Sabora o svojim aktivnostima i cjelokupnom poslovanju. Ovo je izvješće usvojio Savjet Hrvatske narodne banke na svojoj sjednici od 13. svibnja 1998. godine. Na početku, nekoliko riječi o promjenama u Savjetu Hrvatske narodne banke. U rano proljeće 1998. godine istekao je šestogodišnji mandat trojici članova Savjeta iz redova vanjskih stručnjaka: Marinu Kružičeviću, mr. Borislavu Škagri i dr. Branku Vukmiru, koji su svojim savjesnim i nadasve profesionalnim radom značajno pridonijeli izgradnji ove institucije i radu Savjeta. Valja spomenuti i to da je Hrvatski državni sabor na svojoj sjednici od 27. ožujka 1998. godine ponovno imenovao Relju Martića na mjesto viceguvernera. Na žalost, 11. svibnja 1998. godine preminuo je, nakon kraće i teške bolesti, tijekom svog drugog mandata viceguverner Dragutin Zaninović, čiji je doprinos radu i HNB i Savjeta, kao i izgradnji ukupnog hrvatskog financijskog sustava tijekom proteklih godina bio ogroman.

Nema dvojbe da je najznačajniji događaj cijele 1997. godine potpuna integracija hrvatskog Podunavlja u gospodarsko-financijski sustav Republike Hrvatske. Uvođenjem kune kao zakonitog sredstva plaćanja, te integracijom platnog prometa po prvi je put na cijelom području Lijepe naše, naš hrvatski novac postao jedina zakonita valuta. Cjelokupni je posao financijske integracije izvršen brzo i nadasve profesionalno čime je (uz ostale institucije) i Hrvatska narodna banka dala svoj nemali doprinos tom povijesnom događaju.

Šesta godina novčane samostalnosti, kao i dosadašnjih pet, ostat će zabilježena po nizu značajnih događanja. U ovom ću se predgovoru osvrnuti na nekoliko temeljnih odlika godine za nama te naznačiti glavne zadatke u budućnosti.

1) Domaća makroekonomska stabilnost

Podsjetimo se da je 1997. godina četvrta uzastopna godina makroekonomske stabilnosti koja se očitovala prvenstveno u vrlo niskoj inflaciji i visokom gospodarskom rastu. Ponekad se zaboravlja, pa valja podsjetiti, s čime smo bili suočeni pred samo nekoliko godina. Tijekom osamdesetih godina te između 1990. i 1993. godine bruto domaći proizvod (BDP) bio je u stalnom padu, zaustavivši se na oko dvije trećine svoje predratne razine. Od 1994. godine nadalje stope rasta kretale su se između 5,9 posto i 6,8 posto. Tijekom 1997. rast je procijenjen na oko 6,5 posto. Procjenjuje se da je BDP u 1997. godine iznosio oko 20 milijardi USD, što je vrlo vjerojatno znatno umanjivanje stvarne razine. Podsjetimo se na to da se do 1994. godine makroekonomska situacija mogla opisati niskom razinom ulaganja, opadanjem plaća, opadanjem industrijske proizvodnje i galopirajućom inflacijom. Inflacija je predstavljala kroničnu bolest prošlosti. Valja istaći da je u dvadesetogodišnjem razdoblju koje je prethodilo nezavisnosti (od 1971. do 1991. godine) prosječna godišnja inflacija u Hrvatskoj iznosila 69 posto. U 1992. i 1993. godini prosječna stopa inflacije iznosila je više od 1000 posto. Jasno je da je u takvim uvjetima dezinflacijska politika predstavljala najveći prioritet. Istovremeno su ratni troškovi i transferi za izbjeglice i prognanike (čiji je ukupan broj svojevremeno bio dosegao

17 posto ukupnog stanovništva) znatno otežali fiskalne mjere potrebne za proces stabilizacije. Nakon provođenja Stabilizacijskog programa sve je to, međutim, za nama.

1997. godina bila je četvrta uzastopna godina snažna gospodarskog rasta u uvjetima makroekonomske stabilnosti. Cijene na malo rasle su samo 3,8 posto (mjereno koncem godine), odnosno 3,6 posto (mjereno prosjekom), čime je u potpunosti ostvaren zacrtan i javno obznanjen cilj za tu godinu. Prosječna neto plaća je u 1997. godini iznosila 2.349 kuna, odnosno realno 12,4 posto više od prosjeka 1996. godine. Deficit središnje države iznosio je samo 1 posto BDP.

Zašto je hrvatski Stabilizacijski program do sada bio tako uspješan? Vjerojatno je to posljedica više čimbenika. Prvo, postojala je dobra mješavina novčano-fiskalne politike. Drugo, početna je situacija bila toliko loša da ju gotovo ništa nije moglo pogoršati. Treće, Stabilizacijski je program imao jaku i široku političku podršku, tako da su Vlada i Hrvatska narodna banka dobile dovoljne ovlasti da ga odlučno provedu. Mislim da bez dvojbe možemo reći kako politika stabilnosti jednostavno nema alternative.

2) Vanjska stabilnost

Zadržana je ne samo unutarnja već i vanjska stabilnost. Vanjske odnose s perspektive središnje banke možemo promatrati kroz: tečaj, bilancu plaćanja i međunarodne pričuve, vanjski dug, te odnose s međunarodnim institucijama, posebice s Međunarodnim monetarnim fondom (MMF).

Iako Hrvatska nema vezani tečaj, i u 1997. godini je nastavljena stabilnost tečaja domaće valute prema njemačkoj marki. Prosječni je godišnji tečaj kune prema marki u 1997. godini iznosio 3,56 HRK/DEM što predstavlja aprecijaciju od samo 1,6 posto u odnosu na prošlu godinu. O tečaju, posebice prema njemačkoj marki, bilo je puno govora i prošle godine. Gotovo periodično, od uvođenja Stabilizacijskog programa, najavljujane su "devalvacije". I prošla je godina, kao i tri prije toga, jasno ukazala kako dosadašnja tečajna politika ima osnova u temeljima gospodarstva, a nije rezultat ničije "magije". Često se zaboravlja da tečaj nije samo instrument gospodarske politike kojim se upravlja u svrhu postizanja nekih ciljeva već i varijabla zavisna o nizu čimbenika.

Gospodarski podatak najčešće spominjan u 1997. godini jamačno je deficit tekućeg računa bilance plaćanja. Za 1997. godinu on iznosi 2,28 milijardi USD, odnosno 11,8 posto procijenjenog BDP-a. To je vrlo visoka brojka, posebno u kontekstu naglog porasta deficita u usporedbi s 1995. godinom (6,8 posto) i 1996. godinom (4,5 posto)¹, i posljedica azijske krize. Najznačajniji čimbenik porasta deficita je visok deficit robne razmjene od oko 5 milijardi USD. Evidentno je da je takav deficit neodrživ u srednjem roku i zato je poduzeto niz mjera da se već ove godine smanji na prihvatljivu razinu. No, usprkos nedvojbeno nepovoljnoj brzini rasta deficita tekućeg računa, međunarodne su pričuve nastavile svoj rast. Tijekom 1997. godine one su porasle za 225 milijuna USD prema tekućem tečaju, odnosno za 444

¹ Valja napomenuti da je u odnosu na prošlu godinu došlo do izmjene metodologije kompilacije bilance plaćanja, tako da ove brojke nisu usporedive s onima iz prošlogodišnjeg Izvješća.

milijuna dolara prema stalnom tečaju (a razliku valja objasniti jačanjem američkog dolara prema njemačkoj marki).

Glavni način financiranja tako visokog deficita tekućeg računa bilance plaćanja bilo je, uz neto izravna strana ulaganja od oko 200 milijuna USD, povećanje zaduženosti svih sektora u neto iznosu od 1,85 milijardi USD. Kao rezultat takvih kretanja hrvatski je ukupni vanjski dug na kraju 1997. godine iznosio 6,7 milijardi USD, ili oko jednu trećinu BDP-a. Treba podsjetiti da je preko polovice ovog duga (oko 3,7 milijardi USD) naslijeđeno od bivše Jugoslavije, bilo izravno ili putem preuzimanja dijela takozvanog nealociranog duga bivše Jugoslavije prema zemljama vjerovnicima, članicama Pariškog kluba i komercijalnim bankama vjerovnicima, članicama Londonskog kluba. No, nema dvojbe da je Hrvatska i dalje nisko zadužena zemlja. U predstojećem je razdoblju njezin predviđeni omjer servisiranja duga unutar prihvatljivih granica od oko 10 posto.

Hrvatska je već nekoliko godina punopravna članica relevantnih međunarodnih financijskih institucija, te se je tijekom 1997. godine nalazila u središnjoj fazi provedbe strukturnih reformi gospodarstva na putu k cjelovitom tržišnom modelu. S tim u vezi podnesen je i zahtjev MMF-u, koji je 12. ožujka 1997. godine odobrio tzv. prošireni aranžman (Extended Fund Facility) korištenja 476 milijuna USD. Isključiva namjena tog zajma bila je jačanje međunarodnih pričuva središnje banke. Iako je sredinom godine Hrvatska ispunila sve unaprijed dogovorene gospodarske kriterije, MMF je zbog političkog pritiska odgodio povlačenje druge tranše spomenutog aranžmana. U listopadu je odbor izvršnih direktora ponovno odobrio povlačenje, međutim, s obzirom na makroekonomske pokazatelje Republika Hrvatska je odlučila ne povlačiti daljnje tranše tog kredita. Odnosi s Europskom bankom za obnovu i razvitak te s grupom Svjetske banke mogu se ocijeniti izvrsnima.

Hrvatska narodna banka je od 1997. godine član Banke za međunarodna poslovanja (BIS). Hrvatska središnja banka nije postala članica na temelju sukcesije članstva bivše Narodne banke Jugoslavije, već na temelju izvanrednog povećanja kapitala. Time, na žalost, nije u potpunosti okončan pristup Hrvatske u međunarodne financijske institucije jer, iako punopravna članica, Hrvatska još nije ostvarila svoj udio u sukcesiji monetarnog zlata, deviza i dionica bivše Narodne banke Jugoslavije u BIS-u, čija ukupna vrijednost premašuje 600 milijuna USD (pri čemu bi Hrvatskoj primjenom tzv. MMF-ključa moglo pripasti oko 170 milijuna USD i gotovo 2000 dionica). Taj nas posao čeka u budućnosti.

Tijekom 1997. godine nastavljeni su i intenzivni pregovori sa Svjetskom trgovinskom organizacijom (WTO). Hrvatska narodna banka sudjelovala je u pregovorima o pristupanju u članstvo, i to u dijelu koji se odnosi na pitanja vezana uz bankarski i devizni sustav. Hrvatska se nada postati članom WTO-a krajem 1998., ili početkom 1999. godine.

3) Novčana kretanja

U novčanoj politici tijekom 1997. godine nije bilo značajnijih promjena u odnosu na nekoliko prošlih godina. Temeljni način stvaranja novog, primarnog novca bile su intervencije središnje banke na deviznom tržištu. Na području novčanih kretanja

protekleu godinu odlikuju tri bitna obilježja: usporavanje stope rasta svih novčanih agregata, smanjenje neto potraživanja od središnje države uz vrlo intenzivan porast plasmana banaka ostalim domaćim sektorima i smanjenje neto inozemne aktive, kako zbog smanjenja aktive, tako i zbog rasta pasive.

Prvo, ukupna su likvidna sredstva u 1997. godini porasla za 37,6 posto, pa iako taj rast prema međunarodnim usporedbama znači vrlo visoku stopu, on predstavlja bitno smanjenje u odnosu na 50 postotni rast 1996. godine. Slični su trendovi zabilježeni i kod ostalih novčanih agregata. Novčana je masa, M1, porasla nominalno za 20,9 posto, što je gotovo dvostruko sporije od rasta u 1996. godini (37,9 posto). Slično je tako primarni novac povećan u 1997. godini za 18 posto, što je bitno sporije od 30 posto rasta u 1996. godini, ili čak 43 posto rasta u 1995. godini. Dakle, nema dvojbe da su stope rasta svih novčanih agregata, iako i dalje visoke, bitno usporile rast u odnosu na dosadašnje razdoblje, što je očekivano i uobičajeno kretanje za razdoblje nakon dugotrajne visoke inflacije.

Drugo, u novčanom smislu 1997. godinu označio je vrlo visok rast plasmana banaka svim domaćim sektorima (poduzećima i stanovništvu), osim državi. Rast plasmana banaka iznosio je 44 posto, a samo sektoru stanovništva plasmani su porasli čak 93 posto. Treba znati da je polazna osnovica kredita stanovništvu vrlo niska, no ipak upozoravamo na oprez i neodrživost tako brze ekspanzije. Neto domaća aktiva bankarskog sektora rasla je sporije od ukupnih plasmana, što znači da je došlo do tzv. "crowding in" učinka, odnosno smanjila su se neto potraživanja od središnje države. To je vrlo pozitivna pojava jer omogućuje da se sredstva umjesto državi plasiraju poduzećima i stanovništvu. Smanjenjem zaduženja i povećanjem svojih depozita središnja je država omogućila plasman 6,4 milijarde kuna ostalim domaćim sektorima.

Treća je bitna odlika 1997. godine rast inozemne zaduženosti naših banaka. To svakako valja povezati s dobivanjem investicijskog rejtinga, čime su međunarodna tržišta postala dostupnija, odnosno jeftinija, i za naše posredničke institucije, i za državu. S tim u vezi jest i već spomenuti porast ukupnog vanjskog duga, kao i visoki deficit tekućeg računa bilance plaćanja. Vanjskim zaduženjem banke su došle do relativno jeftinijih izvora, ali isto tako valja upozoriti i na oprez kod zaduživanja u budućnosti. Ne zaboravimo da svaki dug treba vratiti i to, naravno, s kamatama.

4) Problemi brvatskog gospodarstva s motrišta središnje banke

Utopija kao takva još nije pronađena (iako je mnogi traže), te stoga ni brvatsko gospodarstvo nije lišeno problema. Glavni problemi jesu: rastući deficit tekućeg računa (o čemu je već bilo govora pa se ovdje ne ponavlja), visoka stopa nezaposlenosti, veliki udio države u BDP-u, plitkost financijskih tržišta i stupanj razvijenosti bankarskog sektora, te niska razina financijske discipline.

Prvo, stopa nezaposlenosti (mjerena metodologijom Međunarodne organizacije rada) je početkom 1998. dosegla 10 posto. No, regionalne su stope ponegdje puno više. Južni i istočni dijelovi Hrvatske (područja najviše zahvaćena ratom) imaju znatno više stope nezaposlenosti koje, pored gospodarskih teškoća, stvaraju dodatnu socijalnu napetost. Iako je udio zaposlenih u privatnom sektoru povećan s 10 posto u 1991.

godini (godišnji prosjek) na više od 50 posto sredinom 1997. godine, nezaposlenost izražena dvoznamenkastim brojem nije samo glavni gospodarski problem već i socijalni i politički problem hrvatskog gospodarstva.

Drugo, udio države u gospodarstvu je vrlo velik. Udio konsolidirane opće države (uključujući sve prihode) u BDP-u iznosio je gotovo 50 posto u 1997. godini (uključujući središnju državu i izvanproračunske fondove). Svakako je vrlo pozitivno da je u 1996. i 1997. godini deficit države bio minimalan, no veliki je ukupni udio jamačno opterećenje za ukupno gospodarstvo. Stoga jedan od glavnih dugoročnih strateških ciljeva mora biti smanjenje ovog udjela u BDP-u. S obzirom na otkrivene želje korisnika proračuna, to zasigurno neće biti lako ostvariti, ali je nužnost pri jačanju konkurentnosti hrvatskog gospodarstva.

Treće, plitkost financijskog sustava i struktura bankarske industrije. Financijske strukture u Hrvatskoj su u usporedbi s tržišnim gospodarstvima, pa i razvijenim tranzicijskim gospodarstvima, nedovoljno razvijene. Bankarski sektor u Hrvatskoj predstavlja najvažniji segment financijskog posredništva, te su ostali segmenti (tržište novca, burza, tržište osiguravajućih usluga, ostali financijski proizvodi) tek u nastajanju. Na kraju 1997. godine ukupna likvidnost (M4) iznosila je oko 45 posto, a bilanca poslovnih banaka oko 75 posto BDP-a. Bankarski sustav Hrvatske na kraju 1997. godine činile su 61 poslovna banka i 33 štedionice. No, koncentracija je u bankarstvu velika. Nešto manje od polovine ukupnog kapitala banaka pripada dvjema najvećim bankama. Prema podacima s kraja 1997. godine, pet najvećih banaka kontrolira 58 posto ukupne aktive, što ukazuje na oligopolističku strukturu bankarstva. Štedionice su obično lokalnog karaktera, a njihov je opseg aktivnosti ograničen u usporedbi s poslovnim bankama; njihova ukupna bilanca čini tek oko 1 posto bilance banaka.

Do kraja 1997. godine devet je banaka bilo u većinskom stranom vlasništvu. Te banke, međutim, pokrivaju manje od 4 posto ukupne aktive banaka tako da je njihova prisutnost u Hrvatskoj još uvijek znatno manja nego u većini naprednih tranzicijskih zemalja. Nedavno je osnovan niz novih privatnih banaka koje su neopterećene operacijama iz vremena socijalizma, no njihov je udio na tržištu, a time i značenje za ukupan financijski sustav, relativno mali.

Četvrto, pitanje financijske discipline (odnosno jednostavno izmirenje dogovorenih obveza u potpunosti i u roku) ostaje jedno od ključnih u određivanju brzine daljnjeg razvitka financijskih tržišta. Naime, bez jasnog i učinkovitog institucionalnog okvira poštivanja ugovorenih obveza (s utvrđenim sankcijama za njihovo neizvršenje) ne može funkcionirati niti jedan sustav decentraliziranog odlučivanja (dakle svaki tržišni sustav). Valja nam shvatiti da se tržišno gospodarstvo zasniva na pisanim i nepisanim (ali uobičajenim) pravilima urednog podmirivanja obveza. Neplaćanja, kao i inflacija, mogu odgovarati samo onima koji nastoje steći koristi bez rada i tržišne utakmice po unaprijed znanim pravilima, dakle špekulantima. Stoga je potrebno da svi državni organi (uključujući i Hrvatsku narodnu banku) odlučnije zaštite prava vjerovnika i ne dozvole da se izbjegava vraćanje dugova, bilo kroz inflaciju, bilo kroz njihovu socijalizaciju. Bez odlučnog i brzog napuštanja "dužničkog mentaliteta", koji je na žalost i dalje prisutan, sve ostale reforme i uspjesi neće postići trajan rezultat.

5) Ciljevi Hrvatske narodne banke u budućnosti

U narednom će razdoblju Hrvatska narodna banka nastaviti s izgradnjom suvremene, organizirane, samostalne i odgovorne institucije po ugledu na središnje banke u svijetu, s jasnim ciljevima i definiranom ulogom u ukupnom hrvatskom gospodarskom razvitku.

Dosadašnja, doduše kratka, gospodarska povijest samostalne Hrvatske vrlo jasno ukazuje na to da je makroekonomska stabilnost nužan preduvjet bilo kakva gospodarskog rasta. Stoga će i u budućnosti održanje stabilnosti, prvenstveno cijena, biti primarni zadatak središnje novčane institucije. Ne smije se smetnuti s uma često ponavljana činjenica kako inflacija nije nikada mrtva, već se samo s vremena na vrijeme prikrije, pa zato valja zadržati oprez i u budućnosti.

No nema nikakve dvojbe da će temeljni, i zadatak, i izazov u kratkom i srednjem roku biti jačanje stabilnosti financijskog sustava, posebice bankarstva.² Dosadašnja sanacija banaka, njihova regulativa i nadzor, a posebice strogo poštivanje postojećih propisa, čine vitalni dio opće reforme financijskog sektora u Hrvatskoj. Za djelotvorno financijsko posredništvo (bez kojeg nema gospodarskog rasta), neophodno je imati zdrav bankarski sustav. Sve do sanacije bankarskog sektora (počam od 1991. godine) djelotvornost reformi novčane politike bila je znatno ograničena jer su gotovo propale banke nastavile djelovati, narušavajući tržište novca a posebice kreditno tržište. Banke treba u potpunosti osloboditi utjecaja negospodarskih, socijalnih i političkih čimbenika i odlučivanje u njima temeljiti na poštivanju struke. U ukupnom sustavu jačanja regulative i nadzora cjelokupnog financijskog sustava jamačno će i Hrvatska narodna banka iz djelokruga svoje odgovornosti morati učiniti dodatne napore glede učinkovitijeg i pravovremenog upozoravanja na moguće probleme u bankarskom sektoru. Valja otvoreno reći kako problema u bankarstvu ima, i bit će ih i u budućnosti. No, hrvatski je bankarski sustav u cjelini promatrano zdrav, a za pojedine će se slučajeve znati naći odgovarajuća rješenja.

Nadalje, promjene su na svjetskom financijskom tržištu izuzetno brze i naše će se banke tome morati stalno prilagođavati ili ih uskoro neće biti. Stoga moramo znati kamo želimo ići i kojim putem tamo namjeravamo stići. Ta su pitanja šira od kompetencija samo središnje banke. Navedimo primjer. Od 1995. do početka 1998. godine poduzeti su veliki naponi na saniranju pet velikih banaka koje su činile oko 45 posto bankarske industrije i time postale gotovo potpuno u vlasništvu države. Pitanje njihovog daljnjeg razvitka je među prvima na listi strateških opredjeljenja države. Trebat će donijeti odluke o privatizaciji banaka imajući na umu želje vlasnika (države), te potrebu nastavka reformi radi povećanja djelotvornosti bankarstva. Kako su u usporedbi s europskim standardima naše "velike" banke male, razumnim se rješenjem čini kombinacija dokapitalizacije, po mogućnosti od strane strateškog partnera (zbog prenošenja umijeća poslovanja), spajanja postojećih banaka i prodaje dioničkog kapitala. Isto tako će hrvatska središnja banka u budućnosti nastaviti dopunjavati instrumentarij svoje novčane politike. No, valja imati na umu da će brzina promjena ovisiti bitno i o razvitku ukupnog financijskog tržišta.

² Hrvatskom je državnom saboru u svibnju 1998. godine upućeno Izvješće o stanju u bankovnom sustavu. U tom se dokumentu detaljno obrazlaže stanje u hrvatskom bankarstvu kao i mjere što ih Hrvatska narodna banka poduzima za poboljšanje ukupnog stanja. Stoga se te mjere ovdje neće potanko obrazlagati.

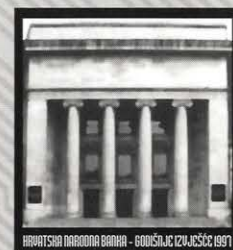
Reforma platnog prometa i dalje ostaje jedan od prioriteta razvitka hrvatske središnje banke. Prošle, 1997. godine nastavljene su aktivnosti na suvremenom ustroju platnog prometa u Hrvatskoj. Ponovimo, u usvojenom konceptu razvitka platnog prometa nositelji platnog prometa su depozitne institucije: središnja banka i poslovne banke. Međubankarski obračun trebalo bi obavljati putem Sustava velikih plaćanja u potpunosti kompatibilnog sa sustavom TARGET na području Europske novčane unije. Taj će sustav zaživjeti početkom 1999. godine.

Sada, s višegodišnjim iskustvom u gospodarskoj politici u uvjetima tranzicije, možemo zaključiti kako je proces tranzicije mnogo više od čistih, temeljnih udžbeničkih načela vođenja gospodarstva. Tranzicija je interdisciplinarnan, složeni proces koji zahtijeva i znanje, ali i snagu i upornost u provođenju promjena. Čvrsto vjerujem da nema nadomjestka brzoj i odlučnoj tranziciji ka tržišnom gospodarstvu. To ne znači da je tranzicija proces koji teče glatko, niti da je brzorastuće tržišno gospodarstvo bez inflacije prirodno stanje svakog društva. Postoje mnoge prepreke na putu ka tržišnom gospodarstvu, a mi svi zajedno ne trebamo biti ometani nelinearnošću uspjeha tranzicije. No, netko je davno rekao: "Prepreka je nešto što se vidi samo onda ako se pogled skrene s konačnog cilja".

prof. dr. Marko Škreb
Guverner Hrvatske narodne banke i
Predsjednik Savjeta Hrvatske narodne banke

U Zagrebu, 28. svibnja 1998.

MAKROEKONOMSKA KRETANJA U 1997. GODINI

I.

I.I.

Međunarodno okruženje

1.1.1.

Rast

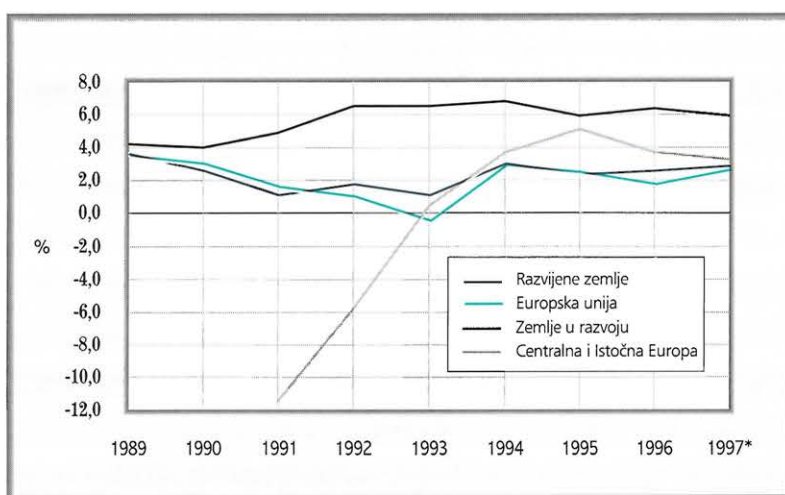
U 1997. godini Europska Unija napokon bilježi značajno ubrzavanje stope rasta ekonomske aktivnosti. Stopa rasta je porasla s 1,6 posto 1996. godine na 2,7 posto. Taj rast najvećim je dijelom posljedica rasta izvoza u tim zemljama (u Velikoj Britaniji je, zbog njezina drukčijeg položaja u poslovnom ciklusu, on bio prvenstveno utemeljen rastom privatne potrošnje i investicija). Krajem godine je međutim snažno porasla i domaća finalna potražnja kao posljedica povećanih poslovnih investicija na osnovi poboljšane konkurentnosti europske ekonomije, što je naravno povoljno i za Hrvatsku, budući da je EU najveći hrvatski vanjsko-trgovački partner s udjelom od gotovo 60 posto u vanjskoj trgovini.

Slika I.I.
REALNI BRUTO DOMAĆI
PROIZVOD,
godišnje promjene u %

Napomena: Zemlje Centralne i Istočne
Europe ne uključuju Bjelorusiju i
Ukrajinu

* Projekcija

Izvor: WEO, Interim Assessment,
December, 1997, IMF.

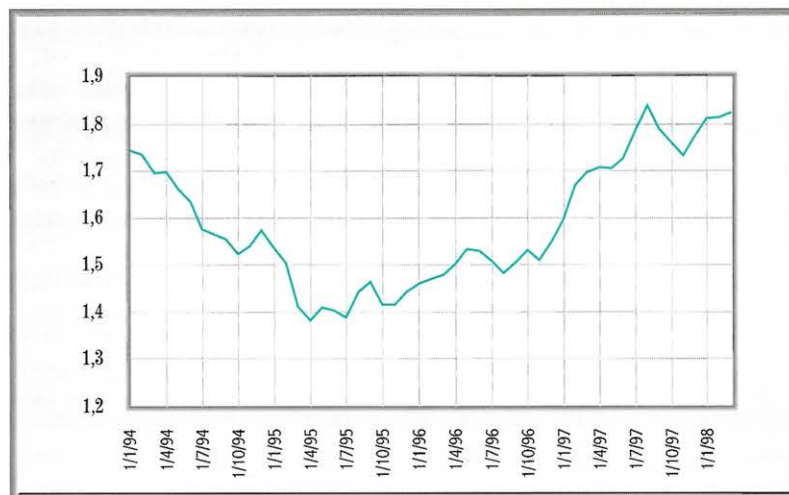

Oporavak rasta u EU tijekom 1997. godine i finalne domaće potražnje krajem godine u velikoj je mjeri posljedica poboljšanja europske izvozne konkurentnosti uslijed kretanja tečaja dolara. Tečaj dolara je naime ne samo nastavio, već i ubrzao aprecijaciju prema njemačkoj marki koja je počela još polovicom 1995. godine i čiji se rezultati jasno osjećaju u širenju deficita američkog tekućeg računa s 1,9 posto na 2,1 posto BDP-a i u povećavanju suficita EU s 1,1 na 1,4 posto, te Japana s 1,4 na 2,2 posto BDP-a. Tek od jeseni prošle godine gubi se trend jasne aprecijacije dolara, no neizvjesnost u pogledu budućeg kretanja intervalutarnih tečajeva dominantnih svjetskih valuta i dalje ostaje prisutna i čak pojačana približavanjem starta Europske monetarne unije. Moguće je očekivati veću volatilnost tečaja dolara i marke zbog starta monetarne unije iz dva razloga. Prvo, zbog inicijalnog prilagođavanja portfolia investitora novoj valuti, a zatim i zbog vjerojatnosti da će Europska centralna banka voditi politiku takozvanog benignog zanemarivanja tečaja, budući da će većina trenutačne vanjske trgovine za većinu članica EU od početka 1999. godine postati unutrašnja trgovina.

SAD su zabilježile još jednu godinu visokog rasta nastavljajući razdoblje najduže poslijeratne ekspanzije američke privrede. U 1997. godini američka ekonomija je zabilježila najvišu stopu rasta u posljednjih deset godina od 3,8 posto, odnosno punih jedan posto više nego 1996. godine. Takva ekspanzija i dalje se, za razliku od prijašnjih razdoblja, odvija u uvjetima vrlo niske inflacije i umjerenog rasta plaća, tako da FED nije imao velike potrebe za intervencijama, osim jednog podizanja kamatnih stopa za četvrtinu postotka u ožujku. U tome mu je u svakom slučaju pomoglo dosljedno provođenje zacrtane restriktivne proračunske politike koja je

prošle godine praktički uravnotežila proračun i planira ga, uz dodatna smanjenja poreznih opterećenja, dovesti u suficit do 2002. godine. Relativno visok deficit na tekućem računu najveće ekonomije svijeta međutim i dalje angažira velik dio štednje "ostatka svijeta".

Slika 1.2.
PROSJEČNI MJESEČNI TEČAJEVI
DEM PREMA USD

Japan je, s druge strane, nakon kratkotrajnog oporavka u 1996. godini, kada je zabilježio rast od 3,5 posto, doživio snažan pad stope rasta ekonomske aktivnosti na svega 0,5 posto 1997. godine. Tako snažan pad posljedica je prvenstveno unutrašnjih slabosti u Japanu: nemogućnosti ekonomske politike da potakne domaću potražnju, ali i slabosti u korporativnom sektoru i financijskom sustavu, koje su osobito isplivale na površinu krajem godine. Na te unutrašnje slabosti nadovezala se azijska kriza, koja je pridonijela daljnjem pogoršanju ionako slabe ekonomske perspektive u protekloj godini. Značenje Japana kao stožerne ekonomske sile azijske regije je nesporno, te i perspektiva oporavka cijele regije, a time i šire posljedice za svjetsku ekonomiju, u znatnoj mjeri ovise o tome što će Japan uspjati učiniti da oživi rast u idućem razdoblju. U tom smislu i budući razvoj ekonomske situacije u Japanu ima šire globalne posljedice nego bi to bio slučaj da nije bilo azijske krize.

Tranzicijske su zemlje u 1997. godini zabilježile daljnje usporavanje prosječne stope rasta. Razlike među zemljama su međutim vrlo velike i kreću se od visokih stopa rasta u Hrvatskoj (6,5%), Poljskoj (5,7%) i Estoniji (5,3%), do pada BDP-a u Albaniji (-13%), Bugarskoj (-6,3%) i Rumunjskoj (-1,9%).¹ Ovako velike razlike posljedica su činjenice da su tijekom tranzicijskog procesa zemlje podložne snažnim šokovima, poput političkih kriza ili kriza u financijskom sektoru koje mogu imati vrlo velike posljedice na ekonomski rast pojedine zemlje. Sve zemlje koje će zabilježiti pad ekonomske aktivnosti protekle godine prolazile su kroz neku od takvih kriza (uključujući i razvijenu tranzicijsku zemlju poput Češke koja će u 1997. godini umjesto planirano visokog, zabilježiti vrlo niski rast).

1.1.2.

Inflacija

Nakon kontinuiranog smanjenja od 1992. godine, u 1997. godini prosječna stopa inflacije po prvi put značajno raste u zemljama Centralne i Istočne Europe. To je međutim prvenstveno posljedica vrlo visokih stopa inflacije u tri zemlje koje su zapale u ekonomsku krizu - Albaniji, Rumunjskoj i Bugarskoj. U ostalim tranzicijskim zemljama inflacija je ili polako smanjivana ili zadržana na otprilike istoj

¹ Osim za Hrvatsku, podaci su prosjeci predviđanja preuzeti iz EBRD Transition Report 1997, str. 135.

razini kao i u 1996. godini. Usporavanje smanjenja stopa inflacije normalna je posljedica njihova dovođenja na relativno nisku razinu u rasponu od 3,6 u Hrvatskoj do 18 posto u Mađarskoj. Uz uspješno provođenje stabilizacijskih programa u tri krizne zemlje, konsenzualno predviđanje prosječne stope inflacije u zemljama Centralne i Istočne Europe za 1998. godinu kreće se oko 15 posto (EBRD, Transition Report).

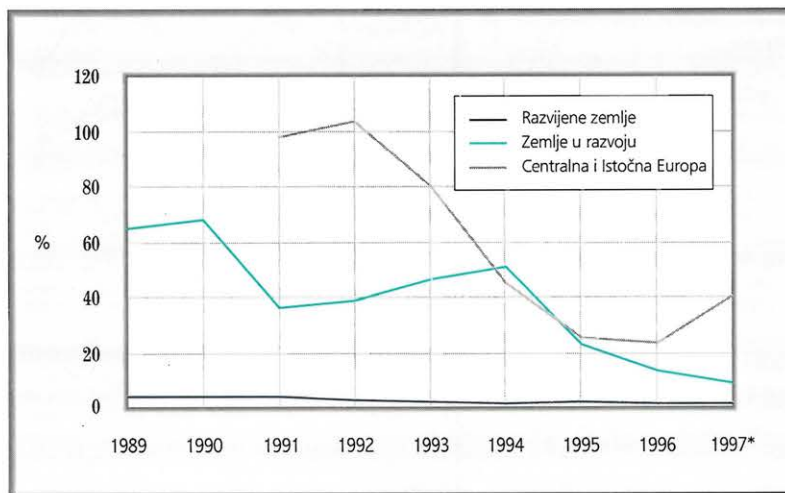
Slika 1.3.

INFLACIJA u %

Napomena: Zemlje Centralne i Istočne Europe ne uključuju Bjelorusiju i Ukrajinu

* Projekcija

Izvor: WEO, Interim Assessment, December, 1997, IMF.

U zemljama OECD-a inflacija je i dalje stabilna i vrlo niska. U EU i Japanu je stopa inflacije u 1997. godini iznosila samo 1,7 posto, dok je u SAD ona bila 2,3 posto. Ne očekuje se da bi kratkoročno inflacija u tim zemljama mogla značajnije porasti. Može se dakle očekivati da će u većini tranzicijskih zemalja domaće valute nastaviti aprecirati, pogotovo u onima u kojima su domaće valute vezane za neku od čvrstih valuta.

1.1.3.

Vanjski položaj tranzicijskih zemalja

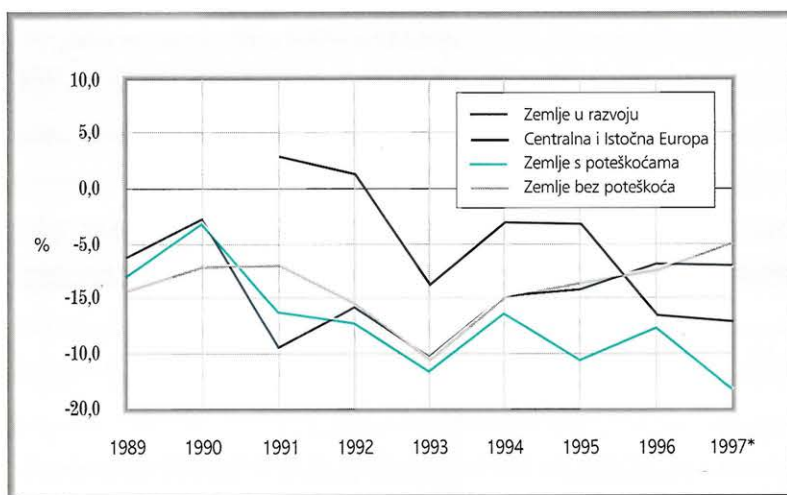
Predviđa se da će se vanjski položaj zemalja Centralne i Istočne Europe dalje pogoršati u 1997. godini. Rast deficita na tekućem računu u velikom je broju tranzicijskih zemalja Centralne i Istočne Europe najznačajniji pojedinačni razlog za zabrinutost. Vjerojatno je glavni razlog takvom razvoju događaja činjenica da brzo rastuća domaća potražnja, zajedno s konstantnom realnom aprecijacijom domaćih valuta, u većini tranzicijskih zemalja potiče uvoz i istovremeno destimulira izvoz. S druge strane, slabijim izvoznim rezultatima vjerojatno je pridonijela i, sve do potkraj 1997. godine, slaba domaća potražnja na tržištu EU te slabosti u restrukturiranju industrijskog sektora tranzicijskih zemalja. Domaći izvozni sektor nije u stanju ponuditi visokokvalitetne proizvode tržištu niti brzo odgovoriti na promjene u potražnji. To je i razumljivo, budući da se još uvijek radi o velikom tehnološkom jazu između tih zemalja i razvijenih zemalja, kao i o velikom jazu u razvoju ljudskih potencijala. To potvrđuje i činjenica da su u prosjeku daleko najuspješnija izvozna poduzeća u tranzicijskim zemljama ona u koja je ušao strani kapital i management kroz neki oblik direktnih stranih ulaganja. Najbolji primjer je Mađarska koja je primila daleko najviše stranih direktnih ulaganja tijekom tranzicije (oko 80% njezina izvoza potječe iz stranih ulaganja). Ona je, za razliku od drugih tranzicijskih zemalja, u 1997. godini ostvarila po prvi puta suficit u razmjeni s EU. Vjerojatno je da će u bližoj budućnosti konkurentnost tranzicijskih zemalja Centralne i Istočne Europe, osobito u sektorima proizvodnje potrošnih i investicijskih dobara visoke kvalitete, u velikoj mjeri određivati upravo strana direktna ulaganja u te zemlje.

Slika I.4.
TEKUĆI RAČUN BILANCE
PLAĆANJA,
u % od izvoza roba i usluga

Napomena: Zemlje Centralne i Istočne Europe ne uključuju Bjelorusiju i Ukrajinu

* Projekcija

Izvor: WEO, Interim Assessment, December, 1997, IMF.

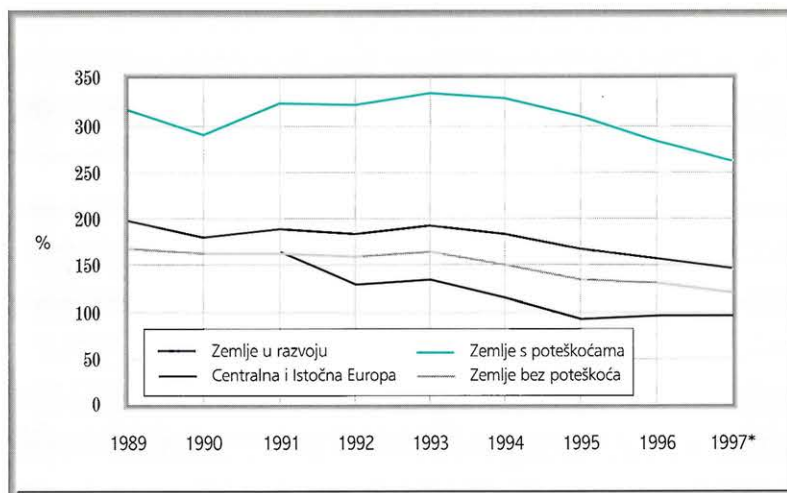

Slika I.5.
VANJSKI DUG,
kao % izvoza roba i usluga

Napomena: Zemlje Centralne i Istočne Europe ne uključuju Bjelorusiju i Ukrajinu

* Projekcija

Izvor: WEO, Interim Assessment, December, 1997, IMF.

Financiranje povećanja deficita na tekućem računu za većinu zemalja nije predstavljalo problem ni 1997. godine. Većina tranzicijskih zemalja Centralne i Istočne Europe imala je investicijski kreditni rejting koji im omogućuje relativno lako i povoljno pojavljivanje na svjetskom tržištu kapitala. I dalje je prisutan, osobito u naprednijim tranzicijskim zemljama, pomak od službenih izvora financiranja, koji se usmjeruju dalje na istok prema zemljama CIS ili nekoliko kriznih zemalja Centralne i Istočne Europe, prema privatnim izvorima kapitala. Međutim, od jeseni 1997. godine pristup tržištu kapitala bio je znatno otežan posljedicama azijske krize.

1.1.4.

Azijska kriza

Azijska kriza u svakom je slučaju na poseban način obilježila 1997. godinu. Ta kriza imat će i dugoročnije posljedice za sve zemlje u razvoju, pa tako i za tranzicijske zemlje Centralne i Istočne Europe. Države Jugoistočne Azije sredinom su se godine našle pod pritiskom spekulativnog napada na svoje valute i bijega inozemnog kapitala zbog rasta američkog dolara uz koji su vezale vlastite valute, rastućih deficita tekućih računa i napuhavanja "mjehura" na tržištima dionica i nekretnina. Ne mogavši se oduprijeti spekulativnim napadima, te su zemlje bile prisiljene odstupiti od dugogodišnje politike fiksnog tečaja i devalvirati svoje valute, pri čemu je došlo i do velikog pada cijena dionica i nekretnina u tim državama, što je uzrokovalo velike probleme u bankarskom sektoru i znatno usporilo njihov rast.

U pojedinim od tih zemalja ekonomska je kriza zatim prerasla u socijalno-političku krizu. Zanimljivo je da se, unatoč većini prognoza u vrijeme početaka krize u Tajlandu, kriza proširila s država u lošoj ekonomskoj situaciji i na ostale države u regiji koje su do tada smatrane vrlo uspješnim i otpornim na moguće tržišne pritiske, npr. na Južnu Koreju. Došlo je do povećane osjetljivosti investitora na rizik i njihova povlačenja kapitala nazad u sigurnija tržišta država G-7 čime je znatno povećana cijena kapitala za zemlje u razvoju. Veliki pad cijena hongkonških dionica 24. listopada za 13,6 posto doveo je do pada vrijednosti dionica i na ostalim svjetskim tržištima te nakon toga i do velike volatilnosti cijena dionica i njihova uravnoteženja na nižoj razini. Pritom su tržišta u zemljama u razvoju pretrpjela mnogo veće gubitke nego razvijena tržišta.

Azijska kriza nije imala direktnog utjecaja na tranzicijske zemlje Centralne i Istočne Europe, no njezine posljedice na međunarodno tržište odrazile su se i odražavat će se i ovdje. Prije svega, povećana osjetljivost na rizik i povratak kapitala u razvijene države dovela je do smanjenja toka inozemnog kapitala u tranzicijske zemlje i povećanja cijene međunarodnog kapitala za njihova poduzeća i državu. Širenje krize u Aziji pokazalo je da kada kriza uđe u jednu regiju, lako može uzrokovati tzv. "efekt zaraze", odnosno proširiti se na susjedne države, umanjujući time učinke mjera ekonomske politike. Azijska kriza je također u prvi plan ponovno istaknula važnost financijskog sustava uopće, a osobito bankarskog sustava, za ukupnu ekonomsku stabilnost zemlje u razvoju. Napokon, moguće je očekivati da će se ne samo investitori već i agencije za ocjenjivanje kreditnog rizika u idućem razdoblju koristiti nešto strožim mjerilima za ocjenjivanje rejtinga tranzicijskih zemalja.

1.1.5.

Pripreme za EMU i proširenje EU

Protekla godina bila je ključna godina za zemlje kandidate za EMU. Većina zemalja kandidata uspjela je zadovoljiti Maastrichtske kriterije. Konvergencija stopa inflacije i dugoročnih kamatnih stopa nastavila se je i tu; osim Grčke niti jedna zemlja nije imala ozbiljnijih problema. Osim Grčke, te Švedske i Velike Britanije, koje ionako od početka ne žele ući u EMU, dugoročne kamatne stope svih zemalja EU bile su unutar vrlo uskog raspona od 40 bazičnih bodova oko njemačke razine, a osim irske valute, sve ostale članice ERM-a zadržavale su se unutar vrlo uskog koridora oko centralnih pariteta, bez obzira na proširenje tog koridora nakon krize 1993. godine.

Najveći problemi, kao što se i očekivalo, bili su u fiskalnoj sferi. Proračunski deficiti dviju najznačajnijih zemalja za početak monetarne unije, Njemačke i Francuske, na rubu su zadovoljenja Maastrichtskog kriterija i to uz pojedine poteze Vlada koji se mogu okarakterizirati kao jednokratni. Italija je imala sličnih problema te isto tako zadovoljava kriterij proračunskog deficita uz posebne fiskalne poteze Vlade uz koje je vezano pitanje održivosti. Dugoročno je međutim vjerojatno značajniji problem od proračunskog deficita činjenica da bi neke zemlje mogle ući u monetarnu uniju s vrlo visokim omjerima javnog duga prema BDP-u, čak dvostruko većim od razine propisane Maastrichtskim kriterijem i bez očite tendencije brzog smanjivanja spomenutih omjera.

Koliko god ti problemi možda stvarali neizvjesnost oko lakog starta projekta monetarne unije u Europi, gotovo da nema nikakve sumnje da će projekt započeti na vrijeme, što pokazuju i tržišta. Sigurno je da se radi o izuzetno važnom događaju ne samo za Europu, koja bi mogla značajno profitirati ukoliko s monetarnom unijom sve krene dobro, već i za čitav poslovni svijet. Osobito će to biti važan događaj za tranzicijske zemlje koje nastoje ući u EU, a time preuzeti i obvezu ulaska u EMU, odnosno zadovoljenja Maastrichtskih kriterija.

Postupak proširenja EU dobio je također jasnije obrise. U prvom krugu EU će započeti pregovore s pet tranzicijskih zemalja (Estonijom, Poljskom, Češkom, Mađarskom i Slovenijom) te Ciprom, dok je ostalih pet tranzicijskih zemalja s ugovorom o asocijaciji ostavljeno na čekanju dok ne poboljšaju političku i/ili ekonomsku situaciju u vlastitim zemljama. Paralelno s tijekom pregovora s tranzicijskim zemljama, EU ima pred sobom ogroman posao kako bi dogovorila sve aspekte reforme strukturnog i CAP fonda te riješila pitanja političke reprezentacije, odnosno pondera pri glasanju u proširenoj EU. Bez prethodnog rješavanja tih pitanja neće biti moguće proširenje EU.

I.2.

Opća obilježja hrvatskog gospodarstva u 1997. godini

Dva su temeljna gospodarska obilježja hrvatskog gospodarstva 1997. godine: nastavak visokog rasta opće ekonomske aktivnosti u uvjetima niske inflacije i visok rast deficita na tekućem računu bilance plaćanja.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u 1997. godini zabilježen je rast bruto domaćeg proizvoda od 6,5 posto, a DZS je nedavno revidirao i podatke o rastu BDP-a prethodnih godina i to na 5,9 posto u 1994. godini, 6,8 posto 1995. i 6,0 posto u 1996. godini. Novi podatak za 1996. godinu sada je puno bliži procjeni Hrvatske narodne banke iz prošlogodišnjeg izvješća. Protekla godina je dakle četvrta uzastopna godina snažnog rasta, nakon razdoblja duboke recesije početkom devedesetih uzrokovane ratom i tranzicijom. Prošlogodišnji rast prvenstveno je posljedica vrlo snažne aktivnosti u sektorima turizma i graditeljstva te nastavka rasta sektora trgovine. Osim toga i industrija, kao najznačajniji sektor, konačno je 1997. godine dostigla visoku stopu rasta (6,8%), najvećim dijelom zahvaljujući izuzetno visokom rastu proizvodnje energenata (prvenstveno električne energije) od 24,2 posto. Treba napomenuti da statistika industrijske proizvodnje i dalje prati aktivnost na temelju količinskih pokazatelja, a ne dodane vrijednosti.

Stopa inflacije i dalje je najniža među tranzicijskim zemljama - u 1997. godini iznosila je 3,6 posto. Nominalni tečaj kune također je ostao vrlo stabilan krećući se u uskom koridoru oko njemačke marke. Prosinački međugodišnji indeks realnog efektivnog tečaja pokazao je laganu deprecijaciju.

Proračunski deficit, iako i dalje relativno nizak, u protekloj je godini porastao. Deficit konsolidirane središnje države porastao je s 0,4 posto 1996. godine na 1,3 posto u 1997. godini. Deficit je u cijelosti financiran iz inozemnih izvora, dok je domaćim sektorima država vratila dio dugovanja. "Fiskalni ugriz" u BDP-u i dalje raste te država alocira gotovo polovicu bruto domaćeg proizvoda. Glavni problem u sferi fiskalne politike i dalje predstavljaju izvanproračunski fondovi čiji deficit konstantno iz godine u godinu raste pa je protekle godine iznosio već 5,1 posto BDP-a. To upućuje i na dvije temeljne smjernice fiskalne politike u budućnosti. Prvo, reformu mirovinskog sustava i daljnje reforme u sferi zdravstva te, u srednjem i dugom roku, značajno smanjenje zahvaćanja države u bruto domaći proizvod.

Monetarnu sferu karakterizirali su usporavanje rasta ukupnih likvidnih sredstava, prvenstveno zbog niže stope rasta deviznih depozita, značajno smanjenje neto potraživanja od države uz vrlo intenzivan porast plasmana banaka ostalim domaćim sektorima te, u drugoj polovici godine, smanjenje neto inozemne aktive, kako zbog smanjenja inozemne aktive, tako i zbog povećanja inozemne zaduženosti.

Novčana je masa rasla (20,9%) znatno sporije nego u 1996. godini (37,9%), a tako je bilo i s ukupnim likvidnim sredstvima - 37,6 posto prema 49,1 posto 1996. Usporavanje rasta M4 ukazuje prvenstveno na to da bi devizne zalihe stanovništva mogle biti pri kraju i da se na prirast glavnog neto izvora ponude deviza u gospodarstvu više ne može računati u prijašnjem intenzitetu. Rast ukupnih plasmana banaka privatnom sektoru iznosio je 44,4 posto ili 14,9 milijardi kuna, a osobito je snažan bio rast plasmana stanovništvu od čak 93 posto. Snažan rast plasmana sektoru stanovništva temeljio se na potrebi diverzifikacije i procjeni banaka da su to plasmani s nižim stupnjem rizika nego plasmani poduzećima. Ta se procjena temeljila na situaciji relativno niske zaduženosti sektora stanovništva, odnosno niske izloženosti banaka prema tom sektoru, što ostavlja otvorenim pitanje kako će se sektor stanovništva ponašati pod većim kreditnim opterećenjem, osobito ukoliko dođe do porasta kamatnih stopa (najčešće varijabilnih u kreditnim ugovorima). Isto je tako pitanje tečajnog rizika ostavljeno otvorenim.

Kretanje kamatnih stopa u 1997. godini može se također sažeti u tri dominantna trenda. Prvo, nastavak dugoročne tendencije smanjenja kamatnih stopa na tržištu novca sve do pred kraj godine kada je u studenom zabilježena najniža stopa od 8,5 posto, da bi ponovno porasla pri samom kraju godine. Zatim, pad aktivnih kamatnih stopa uz istovremenu stagnaciju pasivnih stopa te kao rezultat toga smanjenje kamatnog "spread"-a, koji je međutim i dalje relativno visok (10 postotnih bodova). Napokon, treće obilježje protekle godine bila je konvergencija kamatnih stopa na kratkoročne vrijednosne papire središnje banke i Ministarstva financija smanjenjem kamatnih stopa na papire Ministarstva financija s 12 posto na 9,9 posto, tako da je "spread" između dvije vrste papira krajem godine pao na 0,9 postotnih bodova.

Spomenuta obilježja hrvatskog gospodarstva u protekloj godini bila su i generator naglog povećanja deficita na tekućem računu. Deficit je u protekloj godini povećan s 4,6 posto na 11,8 posto. To su podaci revidirane metodologije kompilacije bilance plaćanja. Stara metodologija patila je od velikih i očitih nedostataka koji su se očitovali u vrlo visokim iznosima neto pogrešaka i propusta. Nakon revizije većina je nedostataka uklonjena, a neto pogreške i propusti bitno su smanjeni.

Tako snažno širenje vanjskog deficita uzrokovano je s nekoliko faktora. Ono je s jedne strane potaknuto uvozom investicijskih i intermedijarnih dobara uzrokovanim vrlo snažnom ekonomskom aktivnošću. S druge strane, velik uvoz potrošnih dobara bio je, za razliku od proteklih godina, omogućen snažnom ekspanzijom plasmana banaka sektoru stanovništva. Napokon, u 1997. godini tri su jednokratne mjere ekonomske politike utjecale na povećanje trgovačkog deficita. Prvo, odobravanje carinskih i poreznih povlastica na uvoz automobila, strojeva i opreme velikom dijelu pučanstva koje je sudjelovalo u ratu. Drugo, uvođenje poreza na dodanu vrijednost koje je izazvalo gomilanje uvoznih zaliha u zadnja dva mjeseca 1997. godine i, treće, najava vlade da će s krajem 1997. godine prestati važiti sve uvozne povlastice hrvatskim građanima koji su boravili dvije ili više godina u inozemstvu, što je dio populacije nagnalo da iskoristi te povlastice prije kraja godine.

1.2.1.

Gospodarska aktivnost

Realna stopa rasta ukupne aktivnosti u prethodnoj godini iznosila je 6,5 posto. Prema revidiranim podacima Državnog zavoda za statistiku, bila je to četvrta godina kontinuirano snažnog gospodarskog rasta od kojih je najniža zabilježena stopa rasta iznosila 5,9 posto u 1994. godini, a najviša 6,8 posto u 1995. godini. Aktivnost se ubrzavala postupno tijekom godine; u prvom tromjesečju porasla je za 4,6 posto, a u drugom za 5,9 posto. Najveća stopa rasta postignuta je u trećem tromjesečju, 8,3 posto, dok je u četvrtom tromjesečju iznosila 7,0 posto.

Tablica I.I.

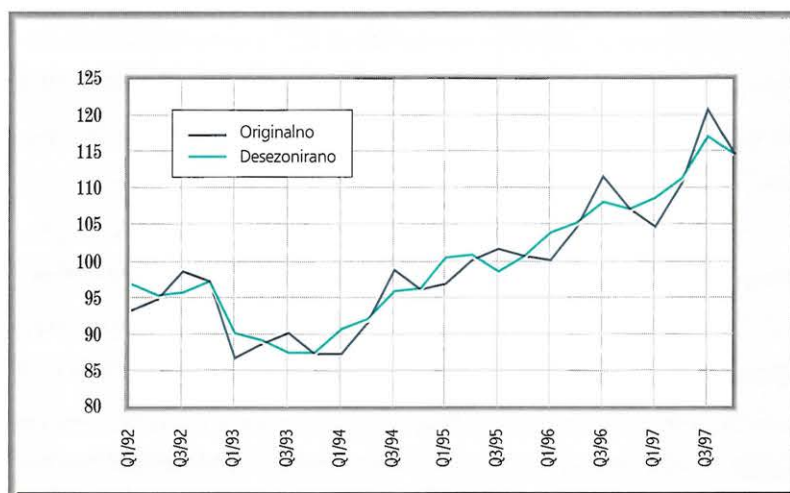
OSNOVNI POKAZATELJI REALNOG SEKTORA, realni indeksi

	1994. 1993.	1995. 1994.	1996. 1995.	1997. 1996.
Bruto domaći proizvod	105,9	106,8	106,0	106,5
Industrijska proizvodnja	97,3	100,3	103,1	106,8
Prerađivačka industrija	97,6	99,7	101,3	103,9
Opskrba el. energijom, plinom i vodom	92,3	104,9	125,4	124,2
Graditeljstvo	99,5	102,4	128,2	...
Efektivni sati rada	95,5	96,1	109,0	116,9
Vrijednost izvršenih radova	198,4	119,5	145,3	133,2
Promet i veze	100,1	102,8	105,2	...
Prevezeni putnici	100,0	102,9	102,5	102,0
Prevezena roba	118,7	120,2	100,0	101,5
Trgovina	102,9	107,5	104,7	...
Promet u trgovini na malo	111,7	114,1	102,3	113,8
Ugostiteljstvo i turizam	131,9	89,8	131,9	...
Noćenja turista	154,8	64,5	166,5	141,3
Domaći	140,3	98,8	112,3	116,8
Strani	159,4	54,7	194,3	148,6

Izvor: Državni zavod za statistiku

Preliminarni podaci za rashodnu stranu bruto domaćeg proizvoda raspoloživi su tek za 1996. godinu. Struktura potrošnje u toj godini bila je slijedeća: potrošnja stanovništva činila je 59,0 posto ukupnog bruto domaćeg proizvoda, državna potrošnja 28,5 posto, investicijska potrošnja 22,1 posto, a vrijednost neto izvoza je bila -9,7 posto.

Slika I.6.
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD,
realni indeksi (1995. = 100)

Domaća je potražnja nastavila rast u 1997. godini. Nedostatak ponude namiren je robama i uslugama iz inozemstva pa je uvoz bio značajno veći od izvoza. Stalno povećanje mogućnosti inozemnog zaduživanja, strana ulaganja, transferi i suficit u razmjeni usluga s inozemstvom osigurali su financiranje viška uvoza nad izvozom.

U nedostatku statistike društvenih računa, za aproksimativnu procjenu kretanja pojedinih komponenti na strani potražnje mogu poslužiti alternativni izvori. Strana potražnje uobičajeno se analizira kroz potrošne odluke najvažnijih ekonomskih subjekata o tekućoj i investicijskoj potrošnji.

Na snažan rast osobne potrošnje u 1997. godini upućuje porast bruto primanja stanovništva (8,3% realno), porast prometa u trgovini na malo (13,8% realno) te

porast uvoza potrošnih dobara (40,6% u domaćoj valuti). Udio uvoza roba za široku potrošnju u ukupnom uvozu iznosio je 29,3 posto. Porast plasmana bankovnog sektora stanovništvu od 93 posto financirao je znatan dio rasta osobne potrošnje i također je indikator njezina vrlo jakog rasta. Međutim, tek će završetak ankete o potrošnji sektora stanovništva dati pravu sliku o tekućoj i investicijskoj potrošnji ovog najvećeg sektora gospodarstva.

Investicijska potrošnja sustavnije je izračunata tek za 1996. godinu. Istraživanje je djelomično prilagođeno međunarodnim statističkim standardima (SNA sustavu računa iz 1993. godine). Investicije se odnose na ostvarene investicije pravnih osoba u dugotrajnu imovinu poduzeća. Gledano prema tehničkoj strukturi, na građevinske se radove odnosilo 56,3 posto ukupnih investicija, a ostalo na opremu. Vrijednost investicija u opremu bila je podjednaka za domaću kao i za uvoznju opremu. Najveći iznos ostvarenih investicija u novu dugotrajnu imovinu završio je u prerađivačkoj industriji (19,2%), zatim opskrbi električnom energijom, plinom i vodom (15,7%), sektoru prijevoza, skladištenja i veza (14,2%), itd. Porast proizvodnje kapitalnih dobara (6,6%) i osobito njihova uvoza (53,9% u domaćoj valuti), te intenziviranje aktivnosti u graditeljstvu posredno ukazuju na porast investicijske aktivnosti u zemlji.

Potrošnja države određena je prioritetima ekonomske politike za fiskalnom konsolidacijom i kontrolom javne potrošnje. Izdaci za robe i usluge smanjeni su realno za 4,4 posto u odnosu na 1996. godinu. Njihov udio u tekućim izdacima države iznosio je 31,2 posto. Udio državne potrošnje u bruto društvenom proizvodu u 1996. godini iznosio je 28,5 posto. Državne investicije u 1997. godini manje su od investicija u prethodnoj godini za 4,5 posto nominalno.

Izvori rasta na strani ponude u posljednjih nekoliko godina bili su industrijska proizvodnja, graditeljstvo, trgovina i turistička djelatnost.

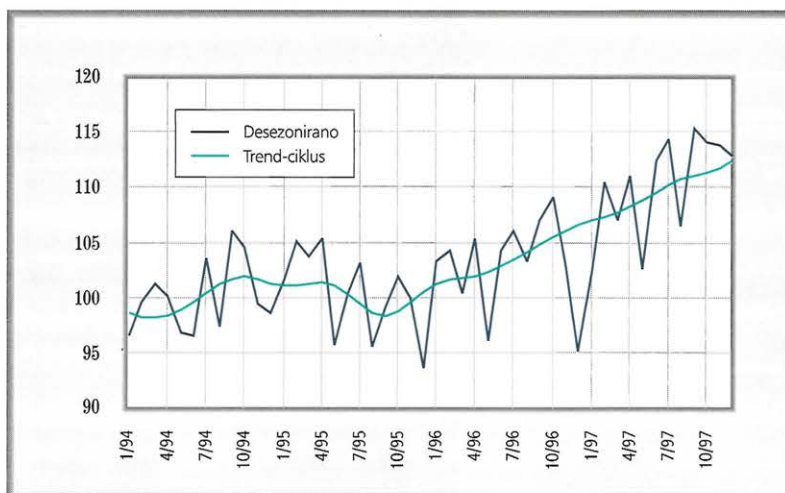
Industrijska je proizvodnja porasla 6,8 posto, u usporedbi s 3,1 posto u 1996. godini. Industrijska je aktivnost posebno intenzivna u drugom dijelu godine. Značajan rast zabilježen je u prerađivačkoj industriji. Proizvodnost rada u industriji porasla je za 11,9 posto, dok je realni porast neto plaća bio 10,1 posto. Porast domaće potražnje za industrijskim robama više je pridonio rastu proizvodnje nego porast inozemne potražnje. No, ni inozemna se potražnja ne može zanemariti. Porast izvoza roba za široku potrošnju iznosio je 16,4 posto, proizvoda za reprodukciju 13,8 posto, dok je izvoz investicijskih dobara pao u odnosu na prethodnu godinu.

Najznačajniji doprinos rastu ukupne industrijske proizvodnje dolazio je od područja opskrbe energijom (međugodišnja stopa rasta 24,2%) dok je prerađivačka industrija rasla po skromnijoj stopi od 3,9 posto, a proizvodnja u rudarstvu i vađenju stagnirala na razini one iz 1996. godine.

Brži rast prerađivačke industrije priječila su dva najveća odjeljka po veličini proizvedene dodane vrijednosti (oko trećina ukupne industrijske proizvodnje), prehrambena i kemijska industrija. Prehrambena je industrija imala za 6,5 posto manju proizvodnju, a kemijska za 0,5 posto u odnosu na prethodnu godinu. Od ostalih odjeljaka, njih 21, u 15 je zabilježen vrlo značajan rast.

Industrijske grane s najvećim izvozom u 1997. godini bile su proizvodnja odjeće; dorada i bojenje krzna, kemijska industrija, proizvodnja hrane i pića, te naftna industrija. U uvozu najveći je udjel imala proizvodnja strojeva i uređaja, proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica, kemijska industrija i proizvodnja hrane i pića.

Slika 1.7.
INDEKS FIZIČKOG OBUJMA
INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE,
desezonirani podaci i
trend - ciklus (1995.=100)

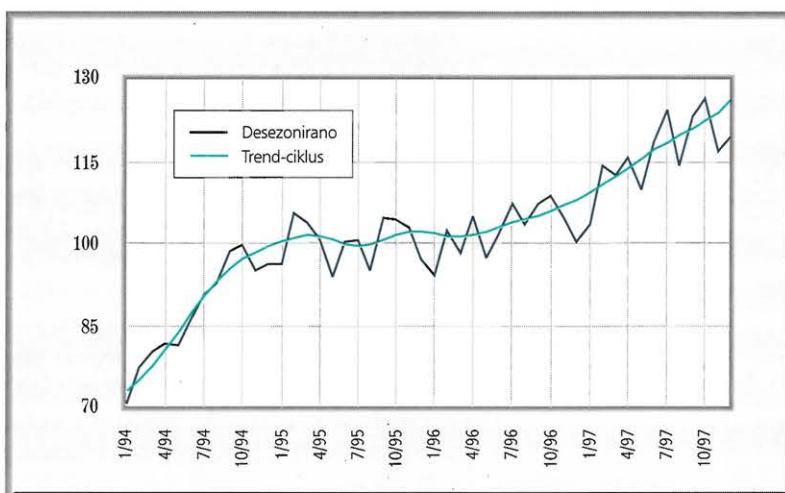

Značajan porast dodane vrijednosti ostvaren je i u graditeljstvu. Vrijednost izvršenih radova povećana je za 33,2 posto nominalno, a ugovorenih radova za 41,0 posto. Kod broja efektivnih sati rada i broja radnika na gradilištu također su zabilježene značajne međugodišnje stope rasta. Efektivni sati rada porasli su za 17,0 posto, a broj radnika bio je veći za 19,0 posto. Broj završenih stanova u 1997. godini veći je za 12,5 posto, ali je ukupna površina završenih stanova jednaka onoj u prethodnoj godini.

Ukupan rast građevinske aktivnosti induciran je domaćom potražnjom, prvenstveno uslijed obnove. Građevinska aktivnost u inozemstvu u tri tromjesečja 1997. godine bila je manja od usporedivog razdoblja prethodne godine. Manja je bila i vrijednost ugovorenih i izvršenih radova.

U djelatnosti trgovine nastavljen je uzlazni trend iz prethodnih godina. Realni promet u trgovini na malo porastao je za 13,8 posto u odnosu na prethodnu godinu, a u trgovini na veliko 12,9 posto. Zalihe u trgovini na malo nominalno su veće za 10,3 posto, a u trgovini na veliko 21,0 posto.

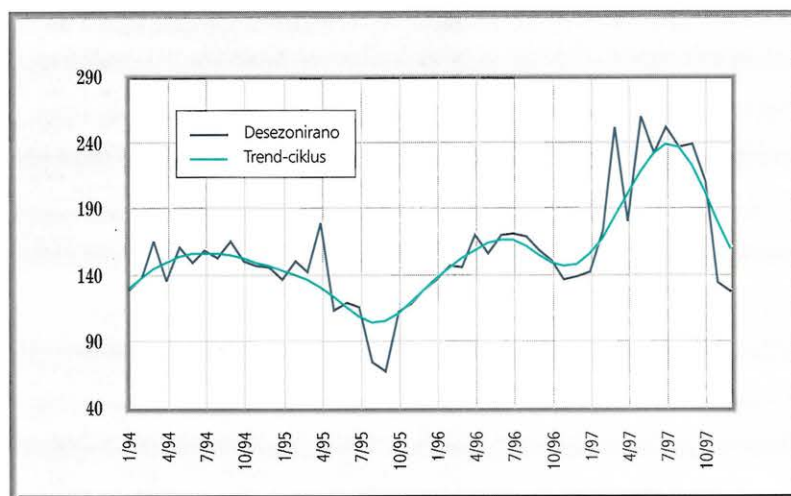
Slika 1.8.
INDEKS REALNOG PROMETA U
TRGOVINI NA MALO,
desezonirani podaci i
trend - ciklus (1995.=100)

Pozitivan trend nastavljen je i u turističkoj djelatnosti. U zemlji je ostvareno oko 30 milijuna turističkih noćenja od kojih se 81,5 posto odnosilo na inozemne goste. Broj noćenja u odnosu na godinu dana ranije povećan je za 41 posto. Noćenja su se najvećim dijelom odnosila na goste iz Njemačke, Češke, Slovenije, Italije i Austrije. Broj turista iznosio je oko 5 milijuna od čega je stranih turista bilo 73,6 posto. Broj

turista bio je veći za 34 posto u odnosu na 1996. godinu. Prema revidiranoj bilanci plaćanja prihodi od usluga putovanja za cijelu 1997. godinu iznosili su 2,53 milijarde USD.

Slika I.9.
NOĆENJA TURISTA,
desezonirani podaci i
trend - ciklus (1995.=100)

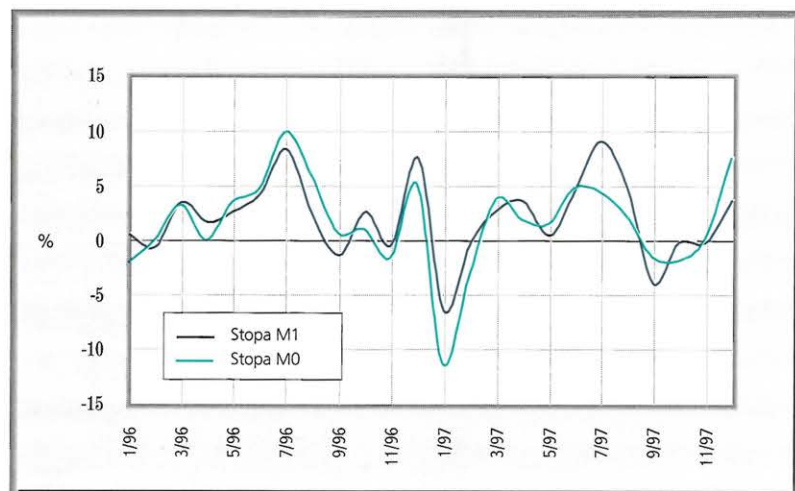
Transportne su usluge blago porasle u odnosu na prethodnu godinu. Ukupan prijevoz putnika u svim vrstama prijevoza porastao je za 2,0 posto, a robe 1,5 posto. Međutim, u pomoćnim djelatnostima prometa intenzitet je bio veći. Promet putnika i robe u morskim i zračnim lukama te prekrcaj robe imali su veći promet nego godinu dana ranije. U sektoru transporta, međutim, postoje značajni problemi statističkog obuhvata poduzeća pa podatke treba uzimati s rezervom dok se taj problem ne riješi.

1.2.2.

Ponuda novca i međunarodne pričuve

Realni gospodarski rast u 1997. godini iznosio je 6,5 posto, a nominalni rast bilježi stopu od 11 posto uz prosječnu mjesečnu inflaciju od 0,31 posto. Ostvareno povećanje ukupne gospodarske aktivnosti u prošloj godini bilo je oko deset posto intenzivnije od rasta zabilježenog u 1996. godini, no monetarna kretanja koja su se odvijala u 1997. godini bila su sporija nego u prethodnoj godini i karakterizirala ih je divergentnost između ponude monetarnih agregata i potražnje za novcem.

Slika I.10.
MJESEČNE STOPE RASTA
M0 I M1

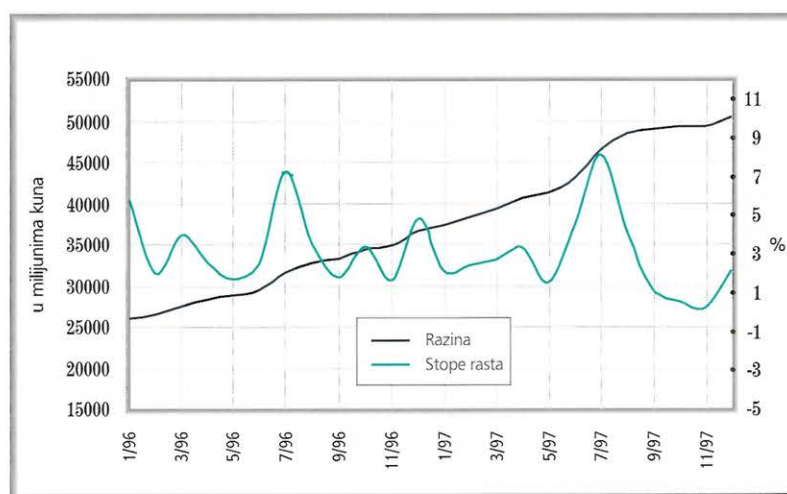

Ponuda novca M4 u prvih osam mjeseci prošle godine povećala se za 33 posto ili za 12 milijardi kuna u odnosu prema prosincu 1996. godine, ostvarivši potpuno isti porast kao u istom razdoblju prethodne godine (33 posto ili 8 milijardi kuna), da bi u rujnu bilo zabilježeno sezonski uobičajeno, no mnogo intenzivnije usporavanje rasta tog monetarnog agregata nego u prijašnjim godinama. Rujansko kretanje ukupnih likvidnih sredstava (M4) najavilo je trend usporavanja rasta M4 tijekom četvrtog tromjesečja. Kvartalna stopa rasta M4 spustila se s 13,7 posto u trećem tromjesečju na 2,8 posto u četvrtom tromjesečju, odnosno stopa od 10,1 posto kvartalnog rasta M4 u četvrtom tromjesečju 1996. godine pala je ispod jedne trećine te vrijednosti u istom tromjesečju 1997. godine. Takve promjene u intenzitetu rasta ukupnih likvidnih sredstava presudno su utjecale na snižavanje godišnje stope rasta M4 s 49,1 posto u 1996. na 37,6 posto u 1997. godini, promatrano na prosinačkoj razini.

Osnovni razlog usporavanju rasta ukupnih likvidnih sredstava M4 u 1997. godini bilo je usporavanje rasta novčane mase M1 za čitavih 45 posto (s 37,9% u 1996. na 20,9% u 1997.). No do smanjenja ponude novca M4 u 1997. godini, u odnosu na 1996., u relativnom izrazu, došlo je i zbog snižavanja godišnje stope rasta kvazi novca (kunskih i devizni nemonetarni depoziti) s 55 posto u 1996. na 45 posto u 1997. godini ili za 22 posto. Sporiji rast kvazi novca u 1997. godini proizlazio je iz usporavanja rasta deviznih depozita dok su kunski kvazi depoziti u toj godini zabilježili 10 posto brži rast nego u prethodnoj godini.

Manje izdašna ponuda novca M4 u prošloj godini bila je logičan odraz pojava i promjena nastalih u makro i mikro ekonomskom okruženju, od završetka procesa remonetizacije i repatrijacije devizne štednje, preko smanjenja deviznih depozita radi plaćanja pojačanog uvoza intermedijarnih roba i roba široke potrošnje kao svojevrsnog anticipacijskog odgovora na očekivani PDV, do naznaka restriktivnije monetarne politike uz održavanje stabilnog tečaja i dalje jake kune. U apsolutnom izrazu ukupna likvidna sredstva M4 povećala su se u prošloj godini za 14 milijardi kuna ili za 1,1 milijardu kuna prosječno mjesečno, dakle više nego u prethodnoj godini kad su zabilježila porast od 12 milijardi kuna ili 1 milijardu kuna mjesečno.

Slika I.II.
M4,
razina i mjesečne stope rasta

Pad intenziteta ponude novca M1 na polovicu od onog ostvarenog u 1996. godini bio je uzrokovan jednako drastičnim usporavanjem ponude depozitnog novca (s 44% godišnje u 1996. na 20% godišnje u 1997.) i umjerenim usporavanjem rasta gotovog novca. Depozitni novac u 1997. godini nije značajnije rastao, prije svega zbog prelijevanja najlikvidnijih sredstava u oročene depozite, kojima se stjecala kreditna sposobnost u toj godini pojačane kreditne aktivnosti banaka, a isto tako i radi

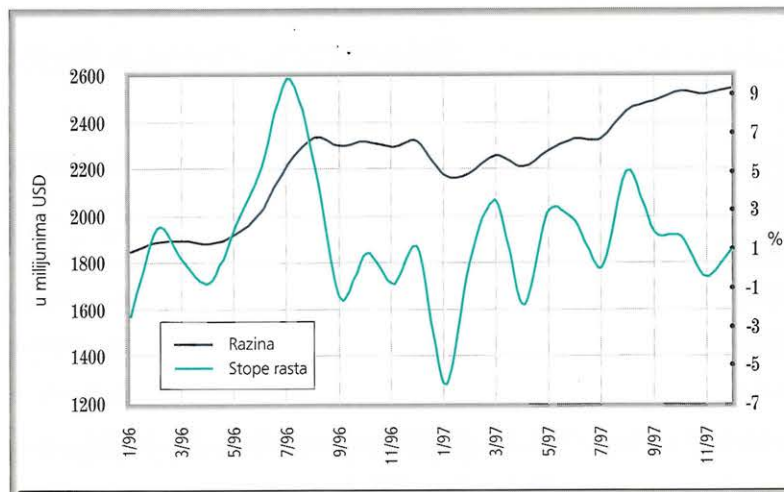
prijenosa transakcijskog novca na štedne i oročene račune jer je krajem prvog polugodišta kod većine banaka bila ukinuta kamata na žiro i tekuće račune i depozite po viđenju. Usporavanje rasta depozitnog novca samo je manjim dijelom moglo biti odraz porasta nelikvidnosti gospodarskih subjekata jer je problem nelikvidnosti kod određenog broja gospodarskih subjekata stalno prisutan. Nadalje, taj se problem uglavnom produbljuje, a tek se manjim dijelom širi na nove subjekte i utječe na smanjenje razine likvidnosti i likvidnih sredstava, odnosno depozitnog novca.

Gotov novac u optjecaju, taj potpuno autonomni monetarni agregat, nadopunjavao se širim, manje autonomnim monetarnim agregatima u 1997. godini te je slijedio njihovo kretanje smanjivši godišnju stopu rasta s 30 posto u 1996. godini na 22 posto u 1997. godini. Gotov novac kao komponenta novčane mase M1 nije narušio njenu strukturu, a gotovinsko-depozitni koeficijent varirao je između 0,60 početkom i krajem godine i 0,70 tijekom ljetnih mjeseci kad gotov novac sezonski uobičajeno raste.

Udio gotovog novca u primarnom novcu M0, monetarnom agregatu pod direktnim utjecajem središnje banke, nije se u 1997. godini spuštao ispod 50 posto niti je prelazio 60 posto udjela u primarnom novcu u ljetnim mjesecima kad primarni novac raste zbog ekspanzije gotovog novca u optjecaju, ali i zbog sezonski uobičajenog porasta depozita banaka kod središnje banke.

Ukupna ponuda primarnog novca (M0) u 1997. godini, uz porast od 1,6 milijardi kuna ili 18 posto na prosinačkoj razini, dosegla je 10,3 milijarde kuna, što je bilo dovoljno za daljnje održavanje zadovoljavajuće razine likvidnosti bankarskog sustava. Iako je u 1997. godini rast primarnog novca bio 40 posto sporiji nego u prethodnoj godini, nije znatno odstupao od dinamike rasta novčane mase M1 pa se ni multiplikator m1 nije značajnije mijenjao te se kretao u rasponu od 1,2 početkom godine, preko 1,3 tijekom ljeta, do 1,22 na kraju godine.

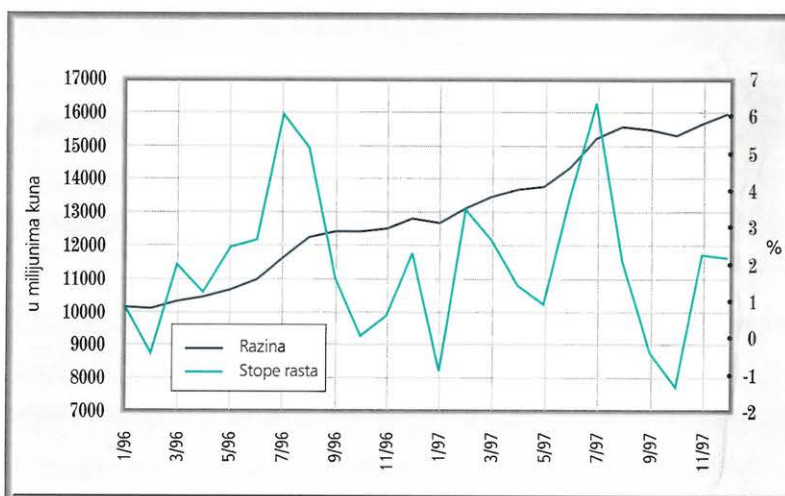
Slika I.12.
MEĐUNARODNE PRIČUVE HNB,
razina i mjesečne stope rasta

Glavni tok kreiranja primarnog novca u toj godini bile su, kao i svih prethodnih godina, intervencije Hrvatske narodne banke na deviznom tržištu. Aukcijskom kupoprodajom deviza od banaka (217,5 milijuna USD) i direktnom kupoprodajom deviza od države (80,9 milijuna USD), središnja je banka u 1997. godini neto kupila 298,4 milijuna USD s neto monetarnim efektom od 1.883,9 milijuna kuna. U istom razdoblju prethodne godine bilo je neto otkupljeno 370,2 milijuna USD, a monetarni efekt tih transakcija iznosio je 2.265,4 milijuna kuna.

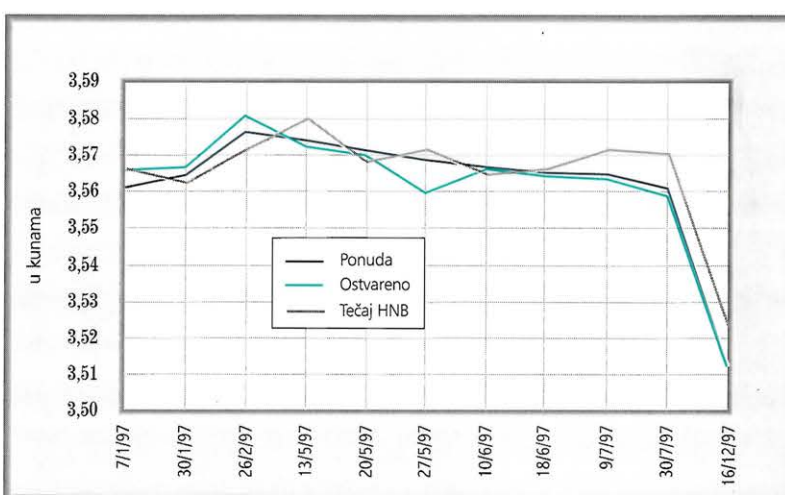
Središnja banka u protekloj godini je vodila umjerenu monetarnu politiku nastojeći ne poticati inflaciju, brinuti se za opću likvidnost u plaćanjima u zemlji i inozemstvu i održavati stabilnost domaće valute. Stoga je i porastom međunarodnih pričuva upravljala tako da je pratila rast novčane mase M1 kako se ne bi kreiralo previše novca, kako bi se zadržala ravnoteža između visine međunarodnih pričuva i novčane mase na razini od dvije do dvije i pol milijarde USD kao garancija općoj likvidnosti plaćanja, uz nastojanje da visina bruto međunarodnih pričuva ne padne ispod vrijednosti 2,7 mjesečnog uvoza roba i usluga, što je i ostvareno. Tečaj kune prema kojem je Hrvatska narodna banka trgovala u okviru svojih aukcija deviza nije se značajno razlikovao od srednjeg tečaja HNB na dan aukcije tako da kroz te devizne transakcije nije bilo pritisaka na tečaj kune. Izuzetak je bila 0,34 postotna aprecijacija kune prema DEM na aukciji u svibnju i 2,1 postotna aprecijacija kune prema USD na aukciji u travnju.

Slika I.13.
MEĐUNARODNE PRIČUVE HNB,
razina i mjesečne stope rasta

Ukupno povećanje međunarodnih pričuva Hrvatske narodne banke ostvareno kroz devizne transakcije središnje banke, upravljanje deviznim sredstvima i neto efektima intervalutarnih promjena u prošloj godini iznosi 225 milijuna USD čime se stanje međunarodnih pričuva HNB podiglo na 2.539 milijuna USD na kraju prosinca 1997. godine.

Slika I.14.
KRETANJE SREDNJEG TEČAJA
KUNE PREMA DEM NA
AUKCIJAMA DEVIZA U HNB,
na dan aukcije

Ponuda primarnog novca se i u 1997. godini vrlo malo povećavala kroz kunsku aktivnost središnje banke. Dugoročno kreditiranje središnje države iz prethodnih godina bilo je tijekom 1997. godine ugašeno, a kratkoročno zaduživanje središnje države za premošćivanje kunske nelikvidnosti svelo se krajem prošle godine na

nulu. Kreditiranje poslovnih banaka kroz lombardne kredite odvijalo se kontinuirano, no ti krediti kod svih banaka korisnica takvih kredita za likvidnost nisu prelazili razinu od 30 milijuna kuna prosječno mjesečno.

Kretanja u 1997. godini potvrdila su da je glavni tok kreiranja kunske likvidnosti u nas pretvaranje visoke devizne likvidnosti u kunsku i da se za naše financijske institucije rezerve likvidnosti još uvijek ne kriju u boljem upravljanju sredstvima i resursima, obradi i osvajanju novih "proizvoda" i novih tržišta te poticajima restrukturiranju i privatizaciji, već u priskrblijanju novih deviznih izvora sredstava. U takvu bankarsku i financijsku politiku ugrađen je i pritisak na tečaj domaće valute, koji je i do sada utjecao na aprecijaciju kune.

Prošla godina bila je obilježena ubrzanim rastom potražnje za novcem. Godišnja stopa rasta plasmana banaka povećala se s 27 posto u 1996. godini na 39 posto u 1997. godini, a prosječna mjesečna stopa rasta plasmana narasla je s 2 posto u 1996. na 2,8 posto u 1997. godini, prema revidiranim podacima.² Istovremeno je došlo do usporavanja ponude novca zbog značajnog usporavanja remonetizacije i repatrijacije. Izvoz roba i usluga povećan je tek za 4,3 posto pa je izostao i veći priljev po toj osnovi. Uvoz se povećao za 15,2 posto. Najuzi monetarni agregati rasli su upravljano i u skladu s makroekonomskim pretpostavkama i monetarnim očekivanjima.

Nastali jaz između izražene potražnje za novcem i ostvarene umjerene ponude novca bio je popunjen tradicionalnim zaduživanjem u inozemstvu. Inozemni dug zemlje iznosio je 1996. godine 4,8 milijardi USD ili 24 posto BDP-a, a u 1997. godini se neto povećao za 1,9 milijardi USD tako da prema podacima za 1997. dug iznosi 6,7 milijardi USD ili 34 posto BDP-a. Od ukupnog porasta duga u 1997. godini, 0,6 milijardi USD odnosi se na neto zaduženje središnje države, 0,6 milijardi USD na neto porast duga bankarskog sektora, a ostali dio na neto povećanje duga ostalih sektora u zemlji. Bankarski sektor u ukupnom inozemnom dugu sudjeluje s 1,25 milijardi USD i gotovo sav dug odnosi se na srednjoročne i dugoročne obveze prema inozemstvu, a posebno na zaduživanje u prošloj godini kod stranih banaka i stranih bankarskih institucija. Banke su tijekom cijele godine postupno smanjivale obveze po kratkoročnim kreditima od inozemstva i povećavale dugoročno zaduživanje, no tijekom četvrtog tromjesečja, u kojem je usporen rast domaće devizne štednje, došlo je do intenziviranja inozemnog zaduženja pa se kratkoročno zaduživanje vratilo na razinu s početka godine, dugoročni krediti su se povećali za 0,8 milijardi kuna, a porast kratkoročnih deviznih depozita stranih banaka popeo se na milijardu kuna. Tako je u povećanju inozemne pasive banaka od gotovo 4 milijarde kuna u 1997. godini, kad su se obveze banaka prema inozemstvu povećale s 9,7 na 13,6 milijardi kuna, tijekom četvrtog tromjesečja bio ostvaren porast od 2,3 milijarde kuna.

1.2.3.

Tečaj i agregatna razina cijena

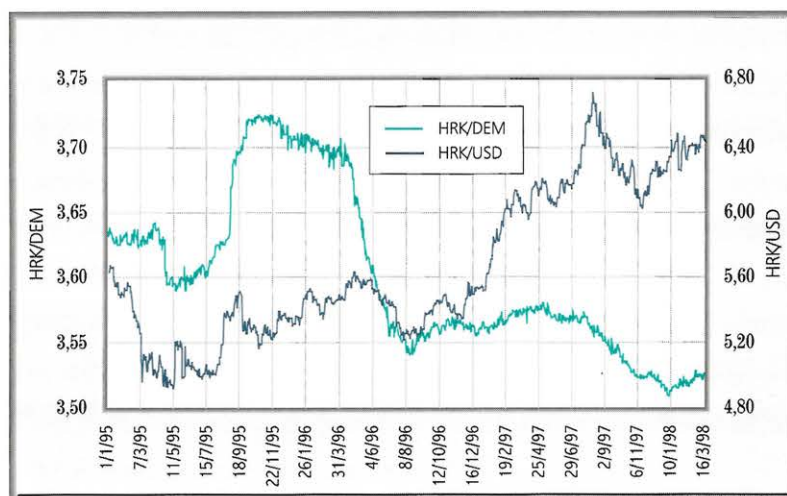
Niska inflacija i stabilno kretanje tečaja kune u 1997. godini potvrdila su kontinuiteta politike Hrvatske narodne banke. Stopa inflacije mjerena cijenama na malo iznosila je 3,8 posto na prosinačkoj razini, odnosno 3,6 posto mjereno međugodišnjim prosjekom. Indeks troškova života zabilježio je rast od 4,9 posto na

² Za analizu realnog kretanja plasmana banaka postojeća serija podataka o plasmanima revidirana je radi metodoloških neusklađenosti, koje postoje zbog jednokratnih promjena stanja plasmana tijekom 1994., 1995. i 1996. godine kada su bili evidentirani efekti uknjižavanja kamata i refinanciranih kredita po Pariškom i Londonskom klubu i efekti sanacije Riječke i Splitske banke. Prema revidiranim podacima plasmani banaka su u 1997. godini realno porasli za 39%, dok su prema statističkim podacima porasli za 44% ili 5 postotnih bodova više.

prosinačkoj razini, odnosno 4,1 posto mjereno međugodišnjim prosjekom, a cijene proizvođača porasle su za 1,6 posto, odnosno 2,3 posto.

Stabilnost tečaja i cijena u malojoj, otvorenoj privredi poput hrvatske usko su ovisne i međusobno podržavajuće pojave. Prosječni je godišnji tečaj kune prema marki u 1997. godini iznosio 3,56 HRK/DEM, što odražava visoki stupanj stabilnosti tečaja, odnosno aprecijaciju u odnosu na prethodnu godinu od samo 1,6 posto. Prosječno odstupanje mjesečnog tečaja od godišnjeg prosjeka iznosilo je 2 lipe, odnosno 0,54 posto. Istovremeno je prosječni godišnji tečaj kune prema američkom dolaru iznosio 6,16 HRK/USD, što je deprecijacija u odnosu na prošlu godinu od 13,3 posto. Prosječno odstupanje od godišnjeg prosjeka iznosilo je 23 lipe ili 3,66 posto. Takvo kretanje kune prema dolaru posljedica je porasta vrijednosti dolara prema njemačkoj marki i ostalim valutama na svjetskom deviznom tržištu.

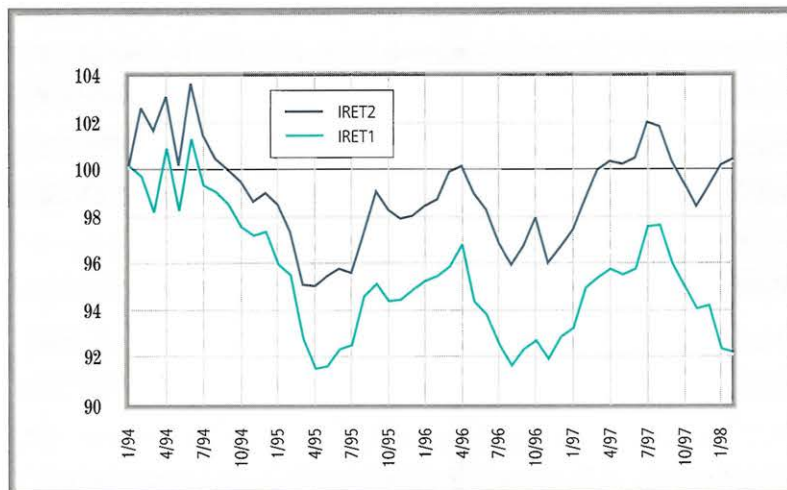
Slika I.15.
NOMINALNI DNEVNI TEČAJ
KUNE PREMA DEM I USD

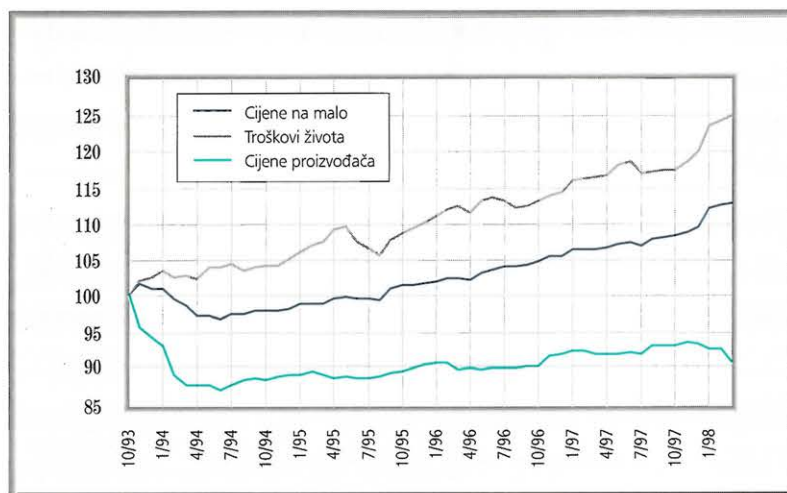
Kretanje tečaja kune prema marki u 1997. godini možemo promatrati u dva razdoblja. U prvom razdoblju, od siječnja do kraja lipnja, tečaj je kune bio prilično stabilan, s blagom deprecijacijom do travnja i zatim laganom aprecijacijom na razinu od početka godine u svibnju i lipnju. Drugo razdoblje bilo je razdoblje nešto veće aprecijacije. Tu aprecijaciju tečaja pokrenula je uspješna turistička sezona i priljev deviza u ljetnim mjesecima. Međutim, aprecijacija se nastavila i nakon ljeta pod utjecajem povećane aktivnosti na novčanom tržištu i zaduživanjem bankarskog sektora u inozemstvu. Najviša vrijednost kune u odnosu na njemačku marku u 1997. godini zabilježena je 30. prosinca kada je iznosila 3,5122 HRK/DEM, što je 1,4 posto više od vrijednosti na početku godine.

Na realni efektivni tečaj u 1997. godini ponajviše su utjecale promjene tečaja američkog dolara i drugih valuta prema njemačkoj marki na svjetskom deviznom tržištu. Tako je do srpnja indeks realnog tečaja deflaciran cijena na malo deprecirao 5,0 posto u odnosu na kraj 1996. godine, dok je indeks realnog efektivnog tečaja deflaciran cijena proizvođača u istom razdoblju deprecirao 5,5 posto. S padom vrijednosti dolara u drugoj je polovici godine taj trend promijenjen pa je nastupilo razdoblje aprecijacije. Indeks realnog efektivnog tečaja deflaciranog cijena na malo na kraju godine deprecirao je 1,4 posto u odnosu na prosinac 1996. godine, dok je indeks realnog efektivnog tečaja, deflaciran cijena proizvođača, deprecirao 2,7 posto. Zanimljivo je da nakon studenog po prvi put dolazi do različitog trenda kretanja realnog efektivnog tečaja mjenjenog cijena na malo i cijena proizvođača, što je posljedica porasta cijena na malo izazvanog uvođenjem PDV-a.

Slika I.16.
INDEKS REALNOG EFEKTIVNOG
TEČAJA KUNE UZ CIJENE NA
MALO (IRET1) I CIJENE
PROIZVOĐAČA (IRET2),
siječanj 1994. = 100

Slika I.17.
INDEKS CIJENA NA MALO,
CIJENA PROIZVOĐAČA I
TROŠKOVA ŽIVOTA,
listopad 1993. = 100

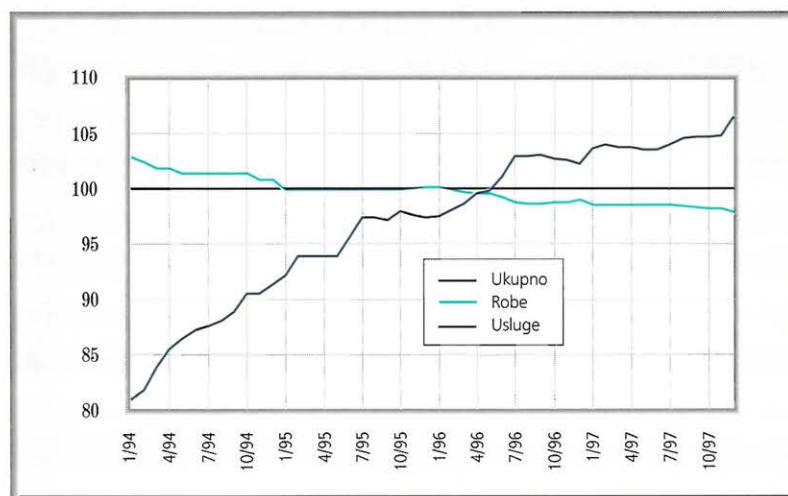

Cijene već duže vrijeme odražavaju stabilnost u svom kretanju. Sva tri indeksa cijena koje pratimo bilježe umjeren rast bez većih oscilacija i u 1997. godini. Indeks troškova života zabilježio je nešto izraženiji rast od indeksa cijena na malo. Razlog tome je jači utjecaj kretanja cijena usluga u indeksu troškova života. Nešto veći rast cijena zabilježen u prosincu 1997. i osobito siječnju 1998. godine direktna je posljedica uvođenja novog oblika poreza - poreza na dodanu vrijednost, koji je stupio na snagu 1. siječnja 1998. godine. Bitno je naglasiti da je to povećanje cijena bilo jednokratnog karaktera, što potvrđuje stabiliziranje njihova kretanja već u veljači i ožujku 1998. godine.

Važno je uočiti da je na rast cijena u protekle četiri godine najviše utjecao rast cijena usluga. Postoje dva jasna trenda uočljiva na slici. Prvo snažan rast cijena usluga do polovice 1996. godine, a zatim vrlo spora promjena do uvođenja PDV-a u siječnju 1998. godine. Bitno je imati na umu da su relativne cijene usluga bile jako niske za vrijeme rata, te da je proces dostizanja predratne razine započeo s uvođenjem stabilizacijskog programa. Sredinom 1996. godine cijene usluga dosegle su predratnu razinu, te je nastupilo razdoblje stagnacije ili vrlo blagog rasta cijena usluga. Bržem "oporavku" cijena usluga također je pomogao i rast plaća. Pritom rast plaća treba gledati u svjetlu dostizanja predratne razine plaća, jer su plaće, isto kao i usluge, bile znatno niže u ratnom razdoblju (vidi odjeljak o zaposlenosti i nadnicama). Relativne cijene roba kontinuirano padaju u odnosu na ukupne cijene,

s tim da je razina relativnih cijena roba nakon sredine 1996. godine pala ispod predratne. Otvorenost hrvatske privrede i izloženost stranoj konkurenciji zacijelo je jedan od uzroka ovakvog kretanja relativnih cijene roba.

Slika I.18.
INDEKSI CIJENA ROBA I
USLUGA,
siječanj 1990. = 100

1.2.4.

Kamatne stope

Temeljne karakteristike u kretanju kamatnih stopa u 1997. godini mogle bi se sažeti u nekoliko točaka. Prvo, dugoročna tendencija smanjenja kamatne stope na Tržištu novca Zagreb. Potom, pad aktivnih kamatnih stopa uz istovremenu stagnaciju pasivnih kamatnih stopa, te kao rezultat toga smanjenje kamatnog "spread"-a i na kraju, konvergencija kamatnih stopa na kratkoročne vrijednosne papire Hrvatske narodne banke i Ministarstva financija.

U 1997. godinu ušlo se i dalje s visokim kamatnim stopama i velikom razlikom između aktivnih i pasivnih kamatnih stopa, premda je u 1996. godini došlo do značajnog smanjenja razine kamatnih stopa. Posljedica je to nekoliko razloga:

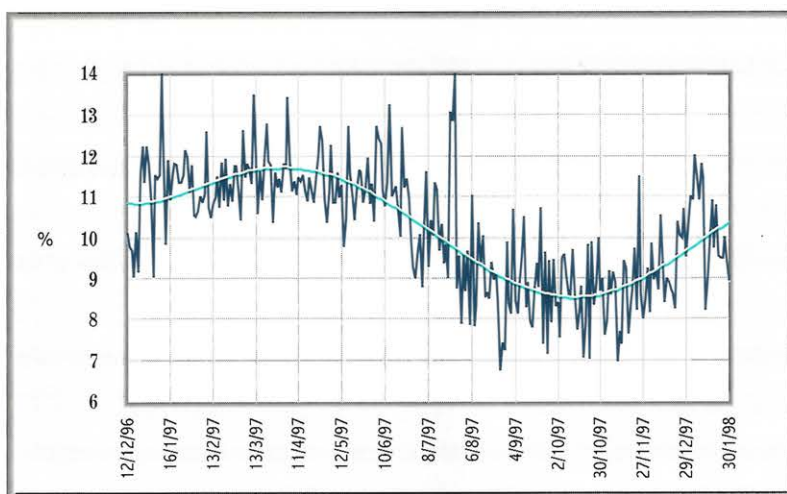
- ☐ opterećenosti bankovnog sustava tzv. imobiliziranom aktivom koja ne donosi nikakve prihode. Pritom treba imati na umu da je sanacija četiri velike banke umanjila značenje navedenog problema u 1997. godini i omogućila daljnji pad kamatnih stopa;
- ☐ visoke premije rizika naplate, ne samo starih već i novoodobrenih kredita koja proizlazi iz neadekvatne pravne zaštite vjerovnika i nepostojanja vjerodostojnog instrumenta naplate;
- ☐ nerazvijenosti financijskih tržišta, koja se očituje u skromnoj strukturi financijskih instrumenata na tržištu i malom broju sudionika;
- ☐ vrlo skupih izvora sredstava, pritom se misli na visinu pasivnih kamata;
- ☐ valutnog rizika. Kako je 70 posto izvora sredstava denominirano u stranoj valuti te su dakle devizni depoziti dominantni u izvorima sredstava, prisutna je velika osjetljivost na kretanje tečaja. Jedan od načina zaštite od valutnog rizika je prevladjivanje dijela valutnog rizika na komitente putem viših kamatnih stopa i kamatnog "spread"-a, naravno, ako je to moguće;
- ☐ niskog stupnja konkurencije među bankama. Osnovna karakteristika našeg bankovnog sustava je nizak stupanj konkurencije, segmentiranost tržišta i visoka koncentracija odnosno oligopolska struktura. Ipak valja naglasiti da se koncentracija

postojano smanjuje, a konkurentski pritisci, iako još uvijek nedovoljno snažni, jačaju. Važno je znati da male novoosnovane banke nisu bitno pridonijele povećanju konkurencije, već su koristile situaciju na tržištu i ostvarivale visoke profite na temelju postojeće razine kamatnih stopa premda nisu imale naslijeđe starih loših plasmana i

- na kraju treba dodati visoke administrativne troškove banaka, čije bi smanjenje omogućilo daljnji pad kamatnih stopa.

Prosječna kamatna stopa na tržištu novca u prvoj polovici godine bila je vrlo stabilna i kretala se na razini od oko 11 posto. Sredinom godine prosječna kamatna stopa počela je padati. Pad je trajao sve do studenoga, kada je zabilježena najniža prosječna mjesečna vrijednost od 8,5 posto. Potkraj godine prosječna kamatna stopa na tržištu novca ponovno je blago porasla. Relativna stabilnost kamatnih stopa na tržištu novca odraz je procesa sanacije banaka, koji je neupitno poboljšao likvidnost cjelokupnog bankovnog sustava. Dokaz bolje likvidnosti nije samo usklađenost ponude i potražnje (ponuda je na agregatnoj godišnjoj razini za četvrtinu nadmašila potražnju), već i mnogo manji opseg noćnog prometa u 1997. godini u odnosu na 1996. godinu. Važno je znati da se nastavlja trend pomaka ročnosti pozajmica na tržištu novca. U dnevnom trgovanju još uvijek, i po broju zaključnica, i po prometu, najveći ponder imaju pozajmice uz opoziv. Međutim, pozajmice na 16 do 30 dana zajedno s pozajmicama na 31 do 366 dana u 1997. godini bitno nadmašuju po prometu i broju zaključnica pozajmice na 6 do 10 dana, što u 1996. godini nije bilo tako.

Slika I.19.
KAMATNE STOPE NA TRŽIŠTU
NOVCA ZAGREB,
dnevni prosjek, na godišnjoj
razini

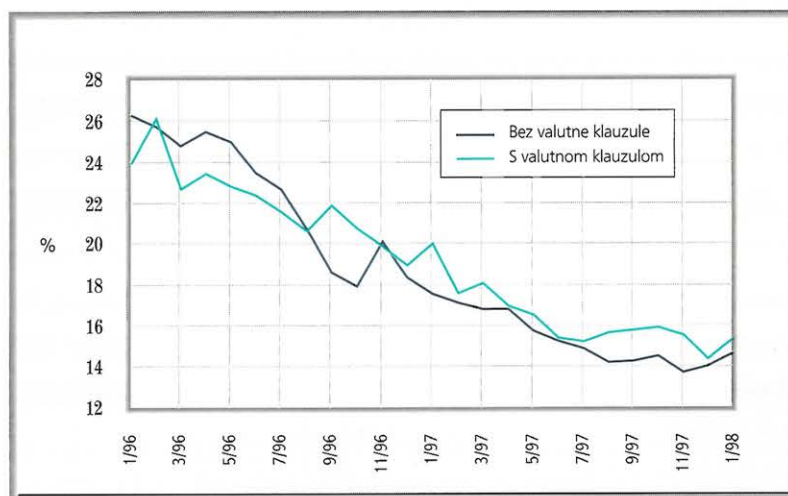

Valja naglasiti da su promjene prosječnih mjesečnih kamatnih stopa upravo posljedica strukture ugovorenih pozajmica po ročnosti u određenom mjesecu. Tako se niže prosječne kamatne stope u ljetnim mjesecima mogu objasniti preferiranjem likvidnosti od strane sudionika na tržištu (relativno više se ugovaraju pozajmice uz opoziv, koje imaju i nižu cijenu). Blagi rast potkraj godine treba gledati u svjetlu uvođenja novog oblika poreza - poreza na dodanu vrijednost, koji u 1998. godini zamjenjuje dosadašnji porez na promet dobara i usluga - koji je stvorio dodatnu potražnju na tržištu. Proces sanacije banaka omogućio je velik i brz pad kamatnih stopa na tržištu novca. Daljnji pad kamatnih stopa bit će spor i postupan, a ovisit će prije svega o razvoju financijskog tržišta i o mjerama ekonomske politike vezanim uz visoki deficit na tekućem računu bilance plaćanja.

Kreditna aktivnost poslovnih banaka značajno je porasla u 1997. godini. Rast kreditne aktivnosti treba promatrati u svjetlu visoke potražnje za kreditima, kako sektora privrede tako i sektora građanstva. Istraživanja su pokazala da su cijene

inputa (pasivne kamatne stope) i kamatne stope na kredite konkurencije (ostalih banaka koje djeluju na datom području) dvije temeljne determinante aktivnih kamatnih stopa većine banaka. Kreditna ekspanzija uz istovremeni pad aktivnih kamatnih stopa bila je moguća iz nekoliko razloga. Prije svega treba navesti proces sanacije banaka, čiji se pozitivni efekti još uvijek zamjećuju. Zatim treba imati na umu novootvorene kreditne linije iz inozemstva, koje predstavljaju možda najznačajniji izvor jeftinih sredstava, a svakako, ne smije se izostaviti ni značajan rast najsigurnijeg izvora sredstava - depozita. Struktura novoodobrenih kredita tijekom godine nije se mijenjala. Po udjelu najznačajniji su bili i ostali kunski krediti s valutnom klauzulom, koji obuhvaćaju gotovo polovicu svih novoodobrenih kredita. Kunske krediti bez valutne klauzule drugi su po značenju udjelom od 40 posto u ukupno novoodobrenim kreditima. Devizni krediti imaju zanemariv značaj, jer obuhvaćaju svega 10 posto kreditnog portfelja. Na sve tri "vrste" kredita kamatna je stopa pala u 1997. godini.

Slika I.20.
KAMATNE STOPE POSLOVNIH
BANAKA NA KUNSKO KREDITE
ponderirani prosjek, na
godišnjoj razini

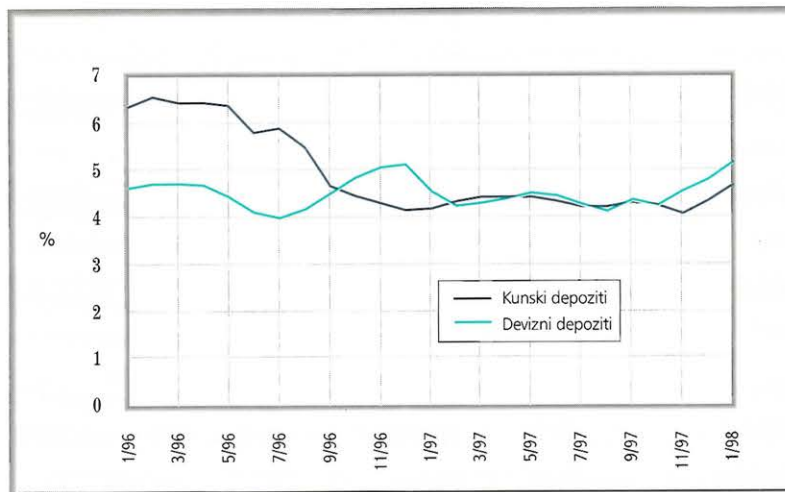

Najznačajniji je pad ostvaren kod kamatnih stopa na devizne kredite: s 23,5 posto početkom godine na 13,6 posto krajem godine. Međutim, zbog male važnosti po opsegu i priličnih oscilacija kamatnih stopa na devizne kredite, značajniji je pad kamatnih stopa na kunske kredite s valutnom klauzulom i bez nje. Kamatna stopa na kunske kredite bez valutne klauzule pala je za 3,6 postotnih bodova (sa 17,6 na 14,0%), dok je kamatna stopa na kunske kredite s valutnom klauzulom pala za čak 5,6 postotnih bodova (s 20,0 na 14,4%). Razlog nešto viših kamatnih stopa na kunske kredite s valutnom klauzulom od onih bez nje treba tražiti u ročnoj strukturi odobrenih kredita, ali i u bankama koje odobravaju dotične kredite. Logika govori da bi kamatne stope na kunske kredite s valutnom klauzulom zbog tečajnog rizika trebale biti niže od onih bez valutne klauzule. Međutim, ako se ima u vidu da su kunski krediti bez valutne klauzule samo kratkoročni krediti te da ih u principu odobravaju samo veće banke koje imaju ipak nešto niže kamatne stope, tada se navedena nelogičnost može razumjeti. Šezdeset posto odobrenih kunskih kredita s valutnom klauzulom otpada na kratkoročne, a 40 posto na dugoročne kredite. Kada se govori o kratkoročnim kreditima, valja znati da je najveći dio kratkoročnih kredita odobren na 3 mjeseca, dok kod dugoročnih kredita valja znati da je najveći dio njih odobren na razdoblje do 5 godina. Sigurno je da je pad aktivnih kamatnih stopa i rezultat konkurencije među bankama. Naime, i ovdje kao i kod depozita, izražena je tzv. cjenovna konkurencija među bankama, gdje banke putem nižih kamatnih stopa na kredite, rjeđe nekim dodatnim beneficijama, pokušavaju stvoriti što bolju i pouzdaniju strukturu komitenata. Pritom je ipak bitno imati u vidu da se konkurencija među bankama zasniva prije svega na veličini banaka; male banke konkuriraju malim, a velike, velikim bankama. Zanimljivo je da su krediti kod

velikih banaka jeftiniji nego kod malih banaka. Male banke to prije svega objašnjavaju i opravdavaju svojim bržim obavljanjem usluge i osobnim odnosom.

Kamatne stope na depozite u 1997. godini pokazale su stabilnost u svom kretanju. Ukupni kunski depoziti porasli su za 40 posto, a devizni za 34 posto. Međutim, u valutnoj strukturi nije došlo do bitnih promjena. Još uvijek je gotovo 70 posto depozita denominirano u stranoj valuti, a 30 posto u kunama. Prosječne kamatne stope na devizne depozite kretale su se na razini od 4,5 posto tijekom cijele godine. Prosječna odstupanja od te vrijednosti bila su minimalna i nisu prelazila 0,2 postotna boda. Prosječne kamatne stope na kunske depozite kretale su se na nešto nižoj razini od 4,2 posto, isto tako s minimalnim odstupanjima.

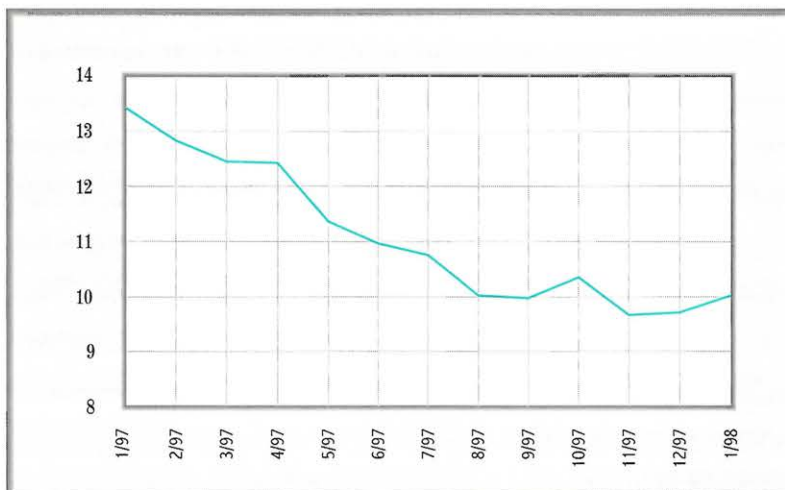
Slika 1.21.
KAMATNE STOPE POSLOVNIH
BANAKA NA DEPOZITE,
ponderirani prosjek, na
godišnjoj razini

Zbog čega su prosječne kamatne stope na kunske depozite niže od onih na devizne depozite, kada je poznato da se, primjera radi, u bankama na kunsko oročenje na mjesec dana može dobiti 10 posto, dok se na isti rok na devizno oročenje može dobiti svega 5 posto? Odgovor na ovo pitanje treba potražiti u ročnoj strukturi depozita. Gotovo 70 posto kunskih depozita nalazi se u obliku depozitnog novca ili a vista štednje. Možda je dobro napomenuti da je taj postotak početkom 1997. bio i veći, što samo ukazuje da se postupno vraća povjerenje u bankovni sustav, ali i da se komitenti ponašaju racionalnije. Dakle, velika većina kunskih depozita nalazi se u oblicima štednje koji nose vrlo mali ili gotovo nikakav prinos. Nasuprot tome, svega 35 posto deviznih depozita nalazi se u obliku štednih depozita. Taj postotak bio je veći početkom 1997. godine, kada je iznosio 42 posto. Tendencija prebacivanja štednih uloga po viđenju u oročene depozite još je izraženija kod deviznih depozita. Upravo ročna struktura pomaže u razumijevanju činjenice da su prosječne kamatne stope na devizne depozite nešto veće od onih na kunske depozite. Već je spomenuta tzv. cjenovna konkurencija među bankama na području prikupljanja depozita. Ona je 1997. godine bila izraženija zbog veće kreditne aktivnosti poslovnih banaka.

Kretanja aktivnih i pasivnih kamatnih stopa u 1997. godini determinirala su i kretanje kamatnog "spread"-a. U 1997. godini nastavljena je tendencija pada kamatnog "spread"-a iz 1996. Početkom godine razlika između aktivnih i pasivnih kamatnih stopa bila je na razini od 13,5 postotnih bodova. Kako su tijekom godine padale aktivne kamatne stope, tako je uz postojeću gotovo konstantnu razinu pasivnih kamatnih stopa, "spread" potkraj godine pao na razinu od ispod 10 posto. Može se pretpostaviti da će se kamatni "spread" zadržati jedno vrijeme na toj razini, jer su kod naših banaka još uvijek kamatni prihodi najznačajnija stavka u ukupnim prihodima poslovanja banaka. S razvojem financijskog sustava, a time i bankarstva s tzv. potpunom uslugom, udio kamatnih prihoda u ukupnim prihodima će se smanjivati te se može očekivati da će se time postupno smanjivati i kamatni "spread".

Slika 1.22.
"SPREAD" KAMATNIH STOPA
POSLOVNIH BANAKA

Odraž stabilnosti financijskog tržišta je i konvergencija kamatnih stopa kratko-ročnih vrijednosnih papira Hrvatske narodne banke i Ministarstva financija. Početkom godine, primjera radi, trezorski zapisi Ministarstva financija nosili su prinos od 12,50 posto za upis na 91 dan, dok su blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke nosili prinos od 9,00 posto za upis na isti rok. Dakle, razlika je iznosila 3,5 postotna boda. Potkraj godine prinos na upisane trezorske zapise s navednim rokom pao je na 9,90 posto, dok je prinos na blagajničke zapise ostao nepromijenjen. Tako se razlika smanjila na 0,9 postotnih bodova. Razlika u prinosima na ostale robove dospjeća manja je od 0,9 postotnih bodova, a najmanja je kod upisa na 181 dan, kad iznosi svega 0,25 postotnih bodova.

1.2.5.

Platna bilanca

Deficit tekućeg računa bilance plaćanja u 1997. godini iznosio je 2.282,9 milijuna USD, ili 11,8 posto BDP-a. Negativan saldo tekućeg računa nastavak je trenda koji traje od 1995. godine, a na koji utječe povećana domaća potražnja potaknuta ubrzanom gospodarskim rastom, pri čemu je domaća ponuda nedovoljna. U 1997. godini zabilježeno je značajno povećanje deficita tekućeg računa, sa 6,8 posto BDP-a u 1995. i 4,5 posto BDP-a u 1996. godini. Deficit tekućeg računa u 1997. godini u apsolutnom je iznosu porastao za 1.402,1 milijun USD ili 159,2 posto. Na to povećanje najviše je utjecao veliki rast uvoza proizvoda, dok su manji utjecaj imali pad izvoza u dolarskom iznosu i pad tekućih transfera. Iako značajan, rast neto prihoda od usluga nije bio dovoljan da utječe na ovakav trend. U prošloj je godini došlo i do promjena na financijskom računu, odnosno do promjene načina financiranja deficita tekućeg računa. Tako se u 1997. godini teret financiranja deficita premjestio sa smanjenja devizne aktive ostalih sektora (povećanje devizne štednje kod domaćih banaka) na zaduživanje u inozemstvu. Kako se platna bilanca iskazuje u dolarima, značajan utjecaj imala je i promjena vrijednosti dolara u odnosu na europske valute u kojima se odvija velik dio hrvatske međunarodne razmjene.

Prije detaljnije analize stavaka platne bilance treba napomenuti da je u 1997. godini učinjena metodološka revizija sastavljanja platne bilance. Razlozi za takvu promjenu bile su značajne neto pogreške i propusti dobiveni pri korištenju starom metodologijom, a koje je nova metodologija uspjela umanjiti. Najveće razlike u novoj metodologiji su slijedeće: tretira uvoz kao f.o.b. (ranije kao c.i.f.) pri čemu troškove osiguranja i transporta uključuje u račun usluga, uključuje kupovinu pojedina u inozemstvu ("shopping") kao i prihode ostvarene prodajom proizvoda i usluga međunarodnim organizacijama, te temelji izračun prihoda od turizma na

procijenjenoj prosječnoj potrošnji turista umjesto na ranijem arbitrarnom pravilu postotne otkupnje deviza i njihova polaganja na račune. Uz to je Hrvatska narodna banka pokrenula i kontinuiranu anketu o stranim ulaganjima u Republiku Hrvatsku. Sve je promjene metodologije sastavljanja platne bilance provjerio MMF i s njima se suglasio.

Tablica 1.2.

PLATNA BILANCA REPUBLIKE HRVATSKE, u milijunima USD, preliminarni podaci

	1995.	1996.	1997.	1997./1996. %
Tekuće transakcije	-1 283,2	- 880,8	-2 282,9	259,2
Robe	-3 237,5	-3 651,2	-5 072,5	138,9
Usluge	1 207,7	1 764,0	2 022,1	114,6
Turizam	929,6	1 499,2	2 007,7	133,9
Dohodak	- 53,4	- 21,4	- 84,3	393,9
Tekući transferi	800,0	1 027,8	851,8	82,9
Država	279,9	154,5	32,8	21,2
Ostali sektori	520,1	873,3	819,0	93,8
Financijske transakcije, bez pričuva	1 265,4	1 883,0	2 807,8	149,1
Izravna ulaganja	82,6	509,0	196,1	38,5
Portfolio ulaganja	4,7	27,2	174,2	640,4
Ostala ulaganja	1 178,1	1 346,8	2 437,5	181,0
Valuta i depoziti	406,7	788,9	185,5	23,5
Krediti	430,7	404,5	2 250,6	556,4
Međunarodne pričuve HNB	- 490,2	- 418,8	- 225,0	53,7
Neto pogreške i propusti	508,0	- 583,4	- 299,8	51,4

Najznačajniji utjecaj na povećanje ukupnog deficita tekućeg računa bilance plaćanja imalo je povećanje deficita robne razmjene, koji je iznosio 5.072,5 milijuna USD i porastao 38,9 posto. Na deficit robne razmjene najviše je utjecalo povećanje robnog uvoza, koje se dodatno intenziviralo u posljednjem tromjesečju prije uvođenja PDV-a. Tako je ukupan robni uvoz (uključujući i "shopping") u 1997. godini iznosio 9.448,9 milijuna USD ili 15,3 posto više nego prethodne godine. Istovremeno je, zbog rasta američkog dolara, došlo do pada vrijednosti robnog izvoza koji je iznosio 4.376,4 milijuna USD, što je godišnje smanjenje od 3,7 posto, iako je robni izvoz obračunat u kunama porastao 8,5 posto. U 1997. godini došlo je do povećanja otvorenosti hrvatskog gospodarstva te je omjer zbroja uvoza i izvoza roba i usluga prema BDP-u iznosio 102,4 posto, u odnosu na 90,9 posto u 1996. godini.

Neto prihodi od usluga najveća su pozitivna stavka na tekućem računu platne bilance Republike Hrvatske. Oni su u 1997. godini iznosili 2.022,1 milijun USD što je godišnje povećanje od 14,6 posto. Takav rast posljedica je uspješne turističke sezone u kojoj su ostvareni neto prihodi od turizma iznosili 2.007,7 milijuna USD uz godišnji rast od 33,9 posto ili 508,5 milijuna USD u apsolutnom iznosu. Taj rast ostvaren je porastom prihoda od turizma, dok su rashodi od turizma zadržani na razini iz prethodne godine. Neto prihodi od transporta iznosili su 266,1 milijuna USD, što je pad od 15,9 posto, uzrokovan prvenstveno padom prihoda od transporta. Najveća relativna promjena zabilježena je kod deficita ostalih usluga koji je povećan 387,8 posto u odnosu na prethodnu godinu i koji je iznosio -251,7 milijuna USD. Aprecijacija dolara značajno je umanjila stavke prihoda od usluga, a koji se uglavnom ostvaruju u markama, lirama i šilinzima.

Na računu dohotka prisutno je povećanje neto deficita koji je u 1997. godini iznosio 84,3 milijuna USD, što je godišnje povećanje od 293,9 posto. Na taj deficit utjecalo je povećanje vanjske zaduženosti i rast kamata na odobrene kredite. Pritom su

ostvareni i značajni prihodi po depozitima domaćih banaka u inozemnim bankama. Pozitivna stavka u računu dohotka su i neto naknade zaposlenima.

I na računu tekućih transfera vidljiv je pad neto prihoda, koji su u 1997. godini iznosili 851,8 milijuna USD ili 17,1 posto manje nego prethodne godine. Na pad prihoda od neto transfera najveći utjecaj imao je pad međunarodne pomoći državi ulaskom u mirnodopsko razdoblje, koje traje već drugu godinu. Tako su neto transferi državi iznosili 32,8 milijuna USD, što je godišnje smanjenje od 78,2 posto. Neto transferi ostalim sektorima iznosili su 819,0 milijuna USD, što je godišnje smanjenje od 6,2 posto. To smanjenje izazvano je rastom dolara u odnosu na njemačku marku u kojoj se obavlja većina transfera.

Način financiranja deficita tekućeg računa značajno se promijenio u 1997. godini. Dok je u prethodnim godinama taj deficit financiran prvenstveno smanjenjem neto inozemne aktive ostalih sektora (repatrijacija deviza stanovništva), u toj je stavci u 1997. godini zabilježen značajan pad. Također je došlo i do smanjenja inozemnih ulaganja u Republiku Hrvatsku. Zbog takvih kretanja deficit tekućeg računa u 1997. godini financiran je prvenstveno zaduživanjem u inozemstvu svih sektora.

Na računu izravnih ulaganja zabilježena su neto izravna ulaganja u iznosu od 196,1 milijun USD, što je godišnje smanjenje od 61,5 posto. Strana izravna ulaganja u Hrvatsku u 1997. godini iznosila su 346,3 milijuna USD ili 34,6 posto manje nego prethodne godine, a došlo je i do značajnog povećanja ulaganja hrvatskih gospodarskih subjekata u inozemstvo u ukupnom iznosu od 150,3 milijuna USD, što je godišnje povećanje od 636,8 posto.

Izravnim ulaganjima treba pridodati i portfolio ulaganja koja sadržavaju ulaganja u iznosu manjem od 10 posto kapitala poduzeća u koje se ulaže i inozemna ulaganja u vrijednosne papire Republike Hrvatske. U 1997. godini došlo je do višestrukog povećanja portfolio ulaganja koja su iznosila 174,2 milijuna USD. Ukupna inozemna ulaganja (520,5 milijuna USD) smanjila su se dakle za samo 6,5 posto u odnosu na 1996. godinu, ali je došlo do značajne promjene njihove strukture od izravnih prema portfolio ulaganjima.

Na računu valute i depozita koji iskazuje ulazak strane valute u naš bankarski sustav od ostalih sektora, u 1997. godini dogodile su se značajne promjene. Priljev strane valute od inozemnih sektora bio je u prethodne dvije godine glavni način financiranja deficita na tekućem računu. Međutim, neto priljev stranih valuta od ostalih sektora u 1997. godini iznosio je 526,6 milijuna USD, što je 62,7 posto manje nego prethodne godine. Takvo smanjenje priljeva deviza, unatoč realiziranom povećanju devizne štednje ostalih sektora u iznosu od oko 1.500 milijuna USD, ostvareno je zbog velike potražnje deviznih sredstava od strane ostalih sektora radi plaćanja povećanog robnog uvoza. Istovremeno su domaće banke smanjile neto deponiranje strane valute u inozemne banke na 341,1 milijun USD ili 45,2 posto u odnosu na prethodnu godinu.

U 1997. godini glavni je način financiranja deficita na tekućem računu bilo povećanje zaduženosti svih sektora u ukupnom neto iznosu od 2.250,6 milijuna USD, što je godišnje povećanje od 456,4 posto. Najviše su se zadužili ostali sektori (43,1%), zatim banke (28,7%), te država (26,5%). Pritom je do najvećeg povećanja zaduženosti došlo u četvrtom tromjesečju (59,5% ukupnog porasta zaduženja) zbog potrebe financiranja povećanog uvoza prije uvođenja PDV-a. Promatrano po ročnosti, dugoročni krediti sačinjavali su oko tri četvrtine ukupnih kredita i iznosili su 1.743,0 milijuna USD, što je povećanje od 335,5 posto. Kratkoročni krediti predstavljali su oko jedne četvrtine ukupnih kredita u iznosu od 470,3 milijuna USD.

Pritom treba napomenuti da je u 1996. godini Hrvatska vratila više kratkoročnih kredita nego što ih je primila. Promatrano po sektorima, država se zadužila u iznosu od 596,6 milijuna USD, što je godišnje povećanje od 92,5 posto. To je zaduženje i veće, budući da se dio portfolio ulaganja odnosi na ulaganje u državne vrijednosnice. Dobivanje investicijskog rejtinga omogućilo je državi povoljno zaduživanje u inozemstvu sve do jeseni 1997. godine, odnosno azijske krize, koja je značajno poskupjela kapital za sve zemlje u razvoju. Ta povoljnost iskazana je i u ročnoj strukturi zaduženja države u inozemstvu koje je u 1997. godini u potpunosti bilo dugoročno.

Banke su nakon neto izvoza kapitala u 1996. godini i u 1997. godini podigle značajne kredite u inozemstvu u neto iznosu od 645,9 milijuna USD. Pritom je najveće povećanje zaduženja bilo u posljednjem tromjesečju u svrhu kreditiranja povećanja uvoza. Promatrano po ročnosti, 57,4 posto novog neto zaduženja bilo je dugoročno, dok je preostalih 42,6 posto bilo kratkoročno.

Do najvećeg porasta neto zaduženosti u 1997. godini došlo je kod ostalih sektora i to u iznosu od 970,8 milijuna USD, što je godišnje povećanje od 540,4 posto, također ponajviše u posljednjem tromjesečju. Pritom je i ovdje prisutno poboljšanje ročne strukture kredita. Tako su dugoročni krediti iznosili 79,9 posto ukupnih kredita ostalim sektorima, ponajviše zbog povoljnog zaduživanja (osobito u odnosu na domaće uvjete) velikih poduzeća u inozemstvu.

Poradi ovakvog zaduživanja ukupni inozemni dug na kraju 1997. godine iznosio je 6.661,6 milijuna USD, što je povećanje za 38,5 posto ili 1.853,2 milijuna USD u apsolutnom iznosu. Ukupna inozemna zaduženost porasla je s 24,4 posto BDP-a u prosincu 1996. godine na 34,5 posto BDP-a u prosincu 1997. godine.

Međunarodne pričuve HNB u 1997. godini povećane su za 225 milijuna USD. Taj iznos znatno je manji nego u prethodnim godinama usprkos značajnom otkupu tijekom ljetnih mjeseci. Ta se razlika može objasniti rastom vrijednosti američkog dolara prema njemačkoj marki i drugim europskim valutama. Međunarodne pričuve su u prosincu pokrivala 2,7 mjeseci prosječnog uvoza roba i usluga u 1997. godini.

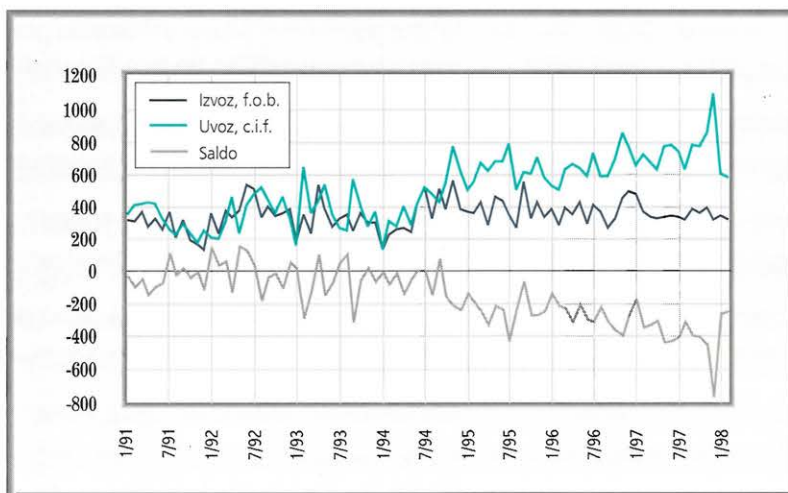
Neto pogreške i propusti u 1997. godini iznosili su -299,8 milijuna USD. Taj iznos znatno je manji nego prethodnih godina što svjedoči o boljem statističkom obuhvatu u odnosu na prethodne godine. To je također i potvrda ispravnosti nove metodologije kompilacije platne bilance, budući da su iznosi neto pogrešaka i propusta izračunati po staroj metodologiji višestruko veći.

Struktura robne razmjene

Podaci o robnoj razmjeni koje objavljuje Državni zavod za statistiku na temelju carinskih deklaracija, za razliku od platne bilance, iskazuju robni uvoz po c.i.f. klasifikaciji, te ne uključuju uvoz putem "shoppinga".

Iz tih se podataka vidi da je robni uvoz konstantno rastao tijekom godine, da bi se u posljednja dva mjeseca, prije uvođenja PDV-a, značajno intenzivirao. Takvo snažno povećanje robnog deficita u posljednja dva mjeseca prvenstveno je posljedica činjenice da su uvoznici nastojali povećati zalihe prije uvođenja PDV-a, za što postoje tri razloga. Prvo, zalihe nisu oporezivane stopom PDV-a, već porezom na promet, tako da se određene kategorije proizvoda isplatilo uvesti po prijašnjim stopama poreza. Drugo, PDV se plaća odmah pri uvozu, dok se porez na promet plaća pri prodaji proizvoda, što je u okolnostima slabe likvidnosti mnogim uvoznicima pogodilo. Treći razlog povećanog uvoza krajem godine je odluka Vlade o ukidanju carinskih povlastica za hrvatske građane koji su do 31. prosinca 1997. proveli najmanje dvije godine u inozemstvu.

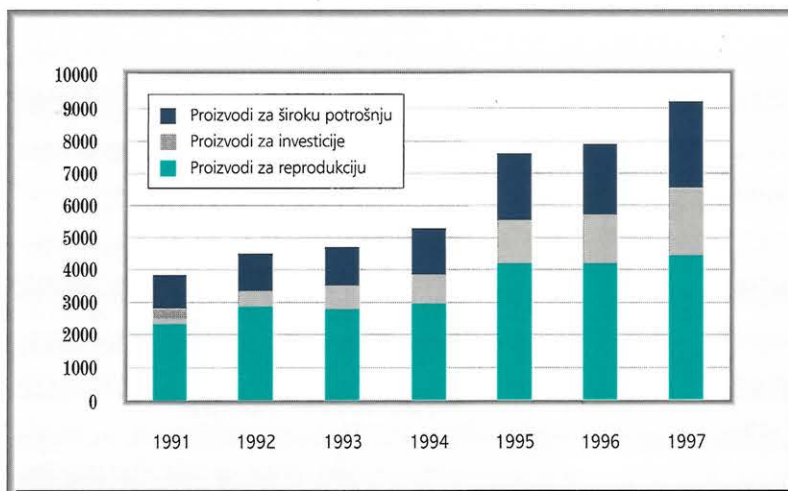
Slika I.23.
KRETANJE ROBNE RAZMJENE
REPUBLIKE HRVATSKE,
u milijunima tekućih USD

Izvor: DZSRH

Promatrajući strukturu uvoza po ekonomskoj namjeni, vidljivo je da najveći udio otpada na proizvode za reprodukciju, koji su u 1997. godini iznosili 48 posto ukupnog uvoza. Slijedili su ih proizvodi za široku potrošnju s udjelom od 29 posto. U proteklih nekoliko godina najviše je rastao uvoz proizvoda za investicije. Oni su iznosili 22 posto robnog uvoza. Na temelju podataka Državnog zavoda za statistiku u 1997. godini najviše je porastao uvoz proizvoda za investicije u iznosu od 35,6 posto, zatim uvoz proizvoda za široku potrošnju u iznosu od 23,8 posto, te proizvoda za reprodukciju, 6,9 posto.

Slika I.24.
STRUKTURA ROBNOG UVOZA
PO EKONOMSKOJ NAMJENI
PROIZVODA,
u milijunima tekućih USD

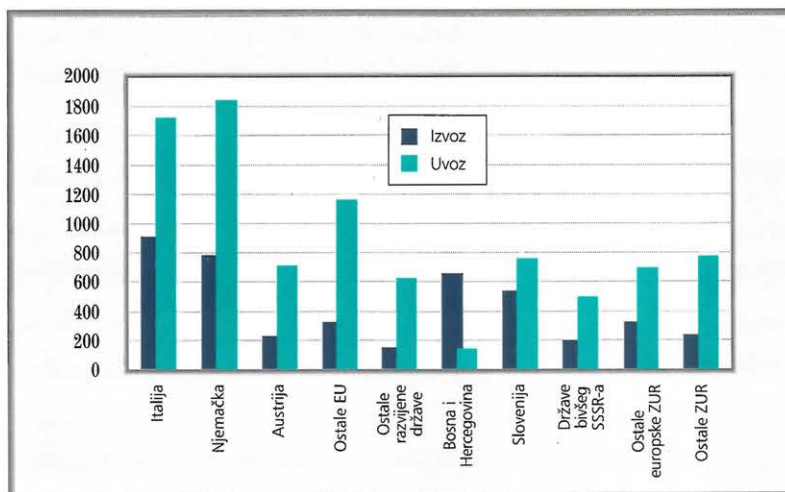

Izvor: DZSRH

Iz strukture zemalja partnera u međunarodnoj razmjeni vidljivo je da u njoj prevladavaju zemlje Europske unije na koje je usmjereno 51 posto izvoza i 60 posto uvoza, što ukazuje na značaj europskih integracija kojih Hrvatska još nije član. Najznačajniji partneri iz ove grupe zemalja su Italija (21% izvoza i 19% uvoza), Njemačka (18% izvoza i 20% uvoza) i Austrija (5% izvoza i 8% uvoza). Najpovoljniji odnosi uvoza i izvoza ostvareni su s Bosnom i Hercegovinom (15% izvoza i 2% uvoza) s kojom bilježimo robni suficit, i Slovenijom (12% izvoza i 8% uvoza). S državama bivšeg Sovjetskog Saveza ostvaruje se 4 posto izvoza i 5 posto uvoza, dok se s ostalim državama Centralne i Istočne Europe ostvaruje 7 posto izvoza i 8 posto uvoza.

Slika 1.25.
STRUKTURA ROBNE RAZMJENE
REPUBLIKE HRVATSKE PO
ZEMLJAMA,
u milijunima tekućih USD

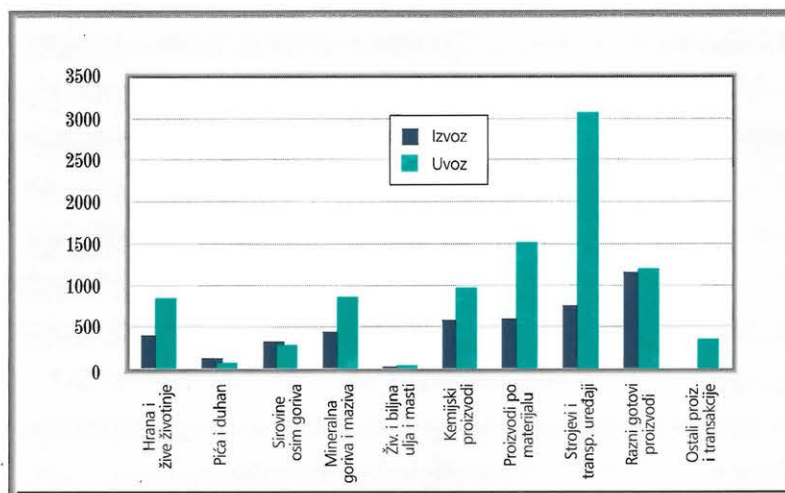
Izvor: DZSRH

Prema strukturi robne razmjene po sektorima NSVT-a na strani izvoza najzastupljeniji su razni gotovi proizvodi s 27 posto udjela. Zatim slijede strojevi i transportni uređaji (17%), proizvodi svrstani po materijalu (14%), kemijski proizvodi (13%), mineralna goriva i maziva (10%), hrana i žive životinje (9%) i sirovine (7%). Na strani uvoza najzastupljeniji su strojevi i transportni uređaji s 34 posto udjela u ukupnom uvozu. Nakon toga slijede proizvodi svrstani po materijalu (17%), razni gotovi proizvodi (13%), mineralna goriva i maziva (9%) te hrana i žive životinje (9%). Osobito je važno naglasiti vrlo velik doprinos uvoza automobila rastu deficita robne razmjene u 1997. godini. Uvoz cestovnih vozila u 1997. godini povećao se za 98,3 posto u odnosu na 1996. godinu te je iznosio 947,1 milijun USD ili 4,9 posto BDP-a. Glavni razlog ovakvom rastu je davanje carinskih i poreznih oslobođenja pri uvozu automobila (i strojeva) velikom dijelu stanovništva koje je sudjelovalo u ratu, uz povoljne uvjete kreditiranja kupnje automobila što su banke prvi put omogućile u 1997. godini.

Slika 1.26.
ROBNA RAZMJENA REPUBLIKE
HRVATSKE PO SEKTORIMA
NSVT-a,
u milijunima tekućih USD

Izvor: DZSRH

Inozemna ulaganja

Hrvatska narodna banka od ožujka 1997. godine provodi Anketu o stranim izravnim i portfolio ulaganjima. Iz dobivenih preliminarnih podataka vidi se da su ukupna inozemna ulaganja u Hrvatsku u razdoblju od 1993. do 1997. godine iznosila 1.357,5 milijuna USD, od čega je 1.160,5 milijuna USD izravnih ulaganja, a 196,7 milijuna USD portfolio ulaganja. Promatrano po zemljama, najviše inozemnih

ulaganja dolazi iz Sjedinjenih Američkih Država (25,2%), Ujedinjenog Kraljevstva (17,0%) i Austrije (15,6%). Pritom najviše izravnih ulaganja dolazi iz Sjedinjenih Američkih Država (29,8%) i Austrije (16,9%), dok najviše portfolio ulaganja dolazi iz Ujedinjenog Kraljevstva (79,9%) i Švicarske (9,8%).

Tablica I.3.
INOZEMNA ULAGANJA U
REPUBLIKU HRVATSKU PO
ZEMLJAMA,
u postocima,
preliminarni podaci

	Izravna ulaganja	Portfolio ulaganja	Ukupno
Ukupno inozemna ulaganja	100,0	100,0	100,0
Sjedinjene Američke Države	30,8	-1,4	26,2
Ujedinjeno Kraljevstvo	6,5	79,9	17,0
Austrija	16,9	8,0	15,6
Švicarska	7,4	9,6	7,7
Njemačka	7,8	1,3	6,9
EBRD	6,7	-	5,7
Švedska	4,6	-	3,9
Australija	3,6	-	3,1
Italija	2,9	1,3	2,6
Danska	2,0		1,7
Ostale države	12,0	2,3	10,6

Izvor: HNB

Promatrajući po djelatnostima, sektori u koje je najviše uloženo bili su farmaceutska industrija (25,4%) izlaskom Plive na Londonsku burzu i ostalo novčarsko posredovanje (23,3%) izlaskom Zagrebačke banke na Londonsku burzu te inozemnim osnivanjem i kupovinom banaka u Hrvatskoj.

Tablica I.4.
VLASNIČKA ULAGANJA U
REPUBLIKU HRVATSKU U
RAZDOBLJU OD 1993. DO
1997. GODINE,
PO DJELATNOSTIMA,
u postocima,
preliminarni podaci

Djelatnost	Udjeli u %
Ukupno vlasnička ulaganja	100,0
Proizvodnja farmaceutskih pripravaka	26,4
Ostalo novčarsko posredovanje	23,3
Proizvodnja cementa	10,5
Proizvodnja šupljeg stakla	6,3
Proizvodnja piva	4,1
Proizvodnja sanitarne keramike	3,8
Proizvodnja opeke, crijepa i sl.	3,8
Proizv. RTV odašiljača, aparata za telefoniju i sl.	3,6
Proizv. mineralne vode i osvježavajućih napitaka	3,3
Hoteli i moteli, s restoranom	2,4
Ostale djelatnosti	13,5

Izvor: HNB

1.2.6.

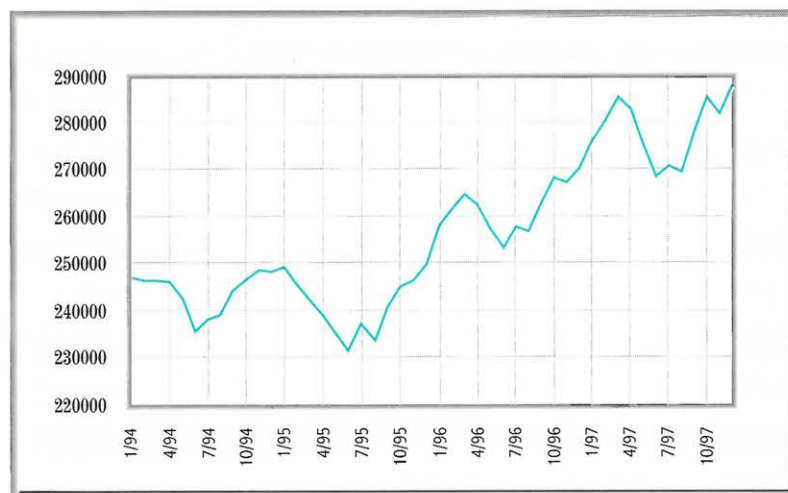
Zaposlenost i nadnice

Početkom 1997. godine registrirana nezaposlenost u Republici Hrvatskoj iznosila je 269.263 osobe, dok je krajem prosinca iste godine pri Hrvatskom zavodu za zapošljavanje bilo registrirano 287.120 nezaposlenih osoba. Povećanje registrirane nezaposlenosti za 17.857 osoba ili 6,6 posto, manje je od povećanja za 20.193 ili 8,5 posto tijekom 1996. godine. Tijekom 1997. godine prosječno je bila registrirana 277.691 nezaposlena osoba što je za 16.669 ili 6,4 posto više od prosjeka 1996. godine. Ovakva dinamika povećanja registrirane nezaposlenosti ostvarena je uz

zapošljavanje 101.903 nezaposlena te brisanjem 99.420 osoba iz evidencije. U isto vrijeme na Zavod za zapošljavanje prijavljeno je 219.180 osoba od čega je 147.531 osoba bila ranije zaposlena. Od ukupnog povećanja nezaposlenosti tijekom 1997. godine, 60,5 posto čine žene, što nezaposlenost žena u ukupnoj populaciji registrirane nezaposlenosti povećava s 50,1 posto krajem 1996. godine na 50,8 posto krajem 1997. godine, dok se tijekom godine njihov udio prosječno kretao na razini od 49,4 posto. Broj nezaposlenih osoba koje prvi put traže posao povećao se za 3.657 iako se njihov udio u registriranoj nezaposlenosti smanjio s 33,9 posto na 32,6 posto. U isto je vrijeme broj osoba nezaposlenih zbog prestanka rada poduzeća smanjen za 3.720 i time je njihov udio u registriranoj nezaposlenosti smanjen s 10,9 posto na 9,6 posto.

Mjesečno kretanje registrirane nezaposlenosti u 1997. pokazuje jednaku sezonsku dinamiku kao i tijekom 1996. godine. Od početka godine pa do ožujka, registrirana nezaposlenost bilježi oštar rast do razine neznatno niže od najviše razine krajem godine. Od ožujka prema sredini godine zapažamo smanjenje koje je najnižu točku doseglo u lipnju na razini od 267.746 registriranih nezaposlenih. Od kolovoza pa do kraja godine, osim u studenom, u svakom je mjesecu bilo više nezaposlenih u evidenciji Zavoda nego prethodni mjesec.

Slika I.27.
BROJ REGISTRIRANIH
NEZAPOSLENIH OSOBA

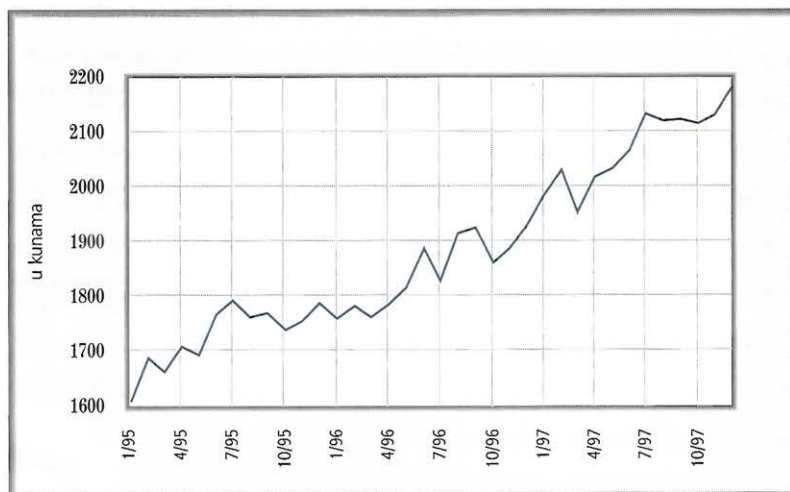

Izvor: Mjesečni statistički bilten,
Hrvatski zavod za zapošljavanje,
razni brojevi

Prema nalazima Ankete o radnoj snazi (ARS97) provedenoj u lipnju 1997. godine, prema metodologiji Međunarodne organizacije rada zabilježeno je 175 tisuća nezaposlenih osoba što je gotovo 93 tisuće nezaposlenih manje od registrirane nezaposlenosti pri Zavodu u istom mjesecu. Razlog ovakvim razlikama valja potražiti u svojstvu Ankete da eliminira iz evidencije registrirane nezaposlenosti zaposlene u svojoj ekonomiji i one koji ne traže aktivno posao, dok u nezaposlene ubraja i one koji su voljni raditi, a ne ispunjavaju formalne kriterije da bi bili evidentirani pri Zavodu (npr. studenti i umirovljenici). Navedena metodologija eliminira oko polovice evidentiranih pri Zavodu za zapošljavanje, što je samo djelomično kompenzirano širim obuhvatom stanovništva koje ulazi u definiciju nezaposlenosti. Uzrok ovako velikom udjelu nezaposlenih koji su evidentirani, a kao takvi se ne pojavljuju u Anketi o radnoj snazi jest u zakonodavstvu koje elemente socijalne skrbi, kao što su zdravstveno osiguranje, socijalna pomoć i dječji doplatak, neopravdano veže uz status nezaposlenosti. Uklanjanje spomenutih elemenata socijalne skrbi iz nadležnosti Zavoda za zapošljavanje i njihovo prebacivanje na Proračun predviđeno Nacionalnim programom zapošljavanja, trebalo bi pridonijeti smanjivanju nezaposlenosti registrirane pri Zavodu za zapošljavanje i njezinom približavanju anketnoj nezaposlenosti.

Slika 1.28.
PROSJEČNA REALNA
NETO PLAĆA,
u cijenama iz siječnja 1994.

Izvor: Mjesečno statističko izvješće,
Državni zavod za statistiku,
razni brojevi

Prema mjesečnim podacima Državnog zavoda za statistiku broj zaposlenih se tijekom 1997. godine smanjio za 87.887 osoba ili za 6,1 posto tako da je krajem godine iznosio 1,341.736 zaposlenih. Ista varijabla prema metodologiji Ankete o radnoj snazi za mjesec lipanj 1997. godine iznosi 1.593 tisuće što je 237 tisuća više od mjesečnih podataka za lipanj. Uzrok ovakvim razlikama je pristranost koju mjesečni podaci pokazuju prema formalnom sektoru ispuštajući pritom iz statističkog obuhvata rast samozaposlenosti i neformalnog sektora. U odnosu na rezultate prve Ankete provedene u studenom 1996. godine, Anketa iz lipnja 1997. pokazuje povećanje broja zaposlenih za 53 tisuće. Različiti trendovi koje pokazuju Anketa i mjesečni podaci upućuju na zaključak da se tijekom 1997. godine odvijao proces supstitucije radnih mjesta u formalnom sektoru radnim mjestima u neformalnom sektoru. Uzrok toj pojavi valja potražiti u nalazu Ankete o radnoj snazi koji pokazuje da su neto plaće u formalnom sektoru u prosjeku za 60 posto veće od plaća u neformalnom sektoru. Kako neto plaća u formalnom sektoru predstavlja samo 54,8 posto ukupnog troška rada za poslodavca (izračunato prema podatku o prosječnoj bruto plaći zaposlenika u industriji iz travnja 1997. godine), razlika u prosječnim izdacima za radnu snagu između formalnog i neformalnog sektora još se povećava. Velike razlike u neto plaćama, a posebno u ukupnim troškovima rada između formalnog i neformalnog sektora, upućuju na zaključak da će se, ukoliko ne dođe do smanjivanja fiskalnog opterećenja plaća, vjerojatno i u budućnosti nastaviti isti trend premještanja radnih mjesta iz formalnog u neformalni sektor.

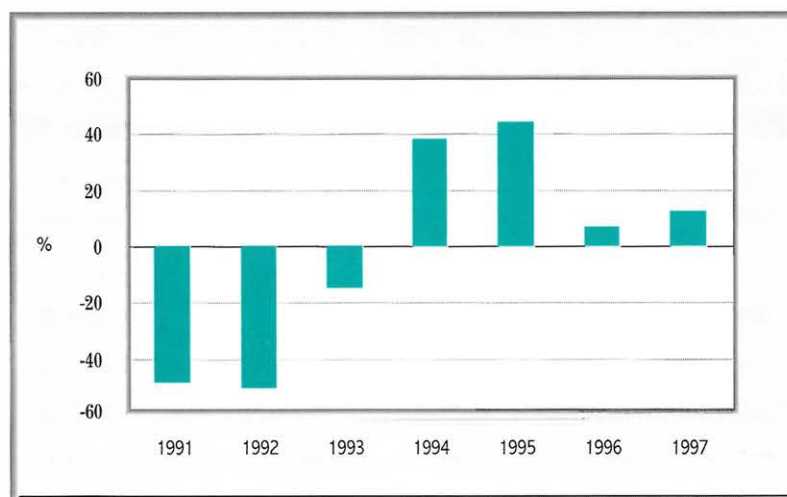
Ponuda radne snage ili aktivno stanovništvo, definirana kao zbroj zaposlenih i registriranih nezaposlenih, tijekom 1997. godine smanjila se za 70.030 osoba ili za 4,1 posto. Po anketnoj metodologiji, međutim, u razdoblju od studenog 1996. do lipnja 1997. godine dogodio se porast aktivnog stanovništva za 57 tisuća. Stavljajući u omjer nezaposlene i ponudu radne snage iz Ankete, dobijamo stopu nezaposlenosti koja se između dvije Ankete smanjila s 10 posto na 9,9 posto, dok mjesečni podaci DZS-a pokazuju rast s 15,8 posto krajem 1996. na 17,6 posto krajem 1997. godine.

Tijekom 1991. i 1992. godine prosječne su realne neto plaće padale po stopama od 48,2 posto i 50,3 posto što je posljedica ratnih zbivanja, da bi se u 1993. godini trend usporio padom stope smanjivanja realnih neto plaća na 14,7 posto. U 1994. i 1995. godini kao poslijeratnim godinama, realne neto plaće pokazuju ubrzani oporavak od depresije u ratnim godinama sa stopama rasta od 38,1 posto i 44,1 posto. Trend ubrzanog rasta zaustavio se u 1996. godini s rastom realnih neto plaća od 6,8 posto. Prosječna nominalna neto plaća je u 1997. godini iznosila 2.349 kuna, a to je realno 12,4 posto više od prosjeka 1996. godine, što ponovno ubrzava trend rasta. Realne bruto plaće pokazuju nešto niži realni rast od neto plaća zbog smanjivanja

njihova opterećenja krajem 1996. godine. Naime, u prosincu 1996. godine dolazi do povećavanja osnovnog osobnog odbitka u plaći sa 700 na 800 kuna i smanjenja porezne stope u nižem razredu s 25 posto na 20 posto tako da je u 1997. godini prosječna bruto plaća realno bila 8,3 posto viša od prosječne bruto plaće u 1996. godini.

Slika 1.29.
STOPE PROMJENE PROSJEČNIH
NETO PLAĆA

Izvor: Mjesečno statističko izvješće,
Državni zavod za statistiku,
razni brojevi

1.2.7.

Državni proračun

Manji prihodi od rashoda bili su obilježje računa središnje države, konsolidirane središnje države kao i izvanproračunskih fondova osim fonda doplatka za djecu. Račun konsolidirane opće države za 1997. godinu još nije završen.

Fiskalna je politika u 1997. bila određena usvojenim proračunom za tu godinu pa nije bilo potrebe za njegovim rebalansom. Ostvarenje cjelogodišnjeg proračuna središnje države pokazuje manjak veličine 1,16 milijardi kuna ili 1,02 posto bruto domaćeg proizvoda. Ostvareni deficit činio je svega 41,0 posto planiranog deficita za tu godinu. Deficit je u cijelosti financiran iz inozemnih izvora, a domaćim je sektorima gospodarstva država vratila dio dugovanja. Najveća transakcija izvršena je prema domaćem bankovnom sektoru i to najvećim dijelom po osnovi otplate glavnice stare devizne štednje. U odnosima s inozemnim sektorom 15,7 posto posudbi odnosilo se na međunarodne razvojne institucije, 16,8 posto na strane države ili vlade, 20,9 posto na kredite od komercijalnih banaka; a ostatak na ostale posudbe.

Nominalni godišnji porast prihoda iznosio je 7,9 posto. Udio prihoda u bruto domaćem proizvodu smanjen je u odnosu na prethodnu godinu. Porezni prihodi porasli su 9,8 posto na godišnjoj razini. Od poreza na promet prikupljeno je 12,1 posto više nego u 1996. godini. Prihodi od carina porasli su za 17,9 posto. Povećana pretpraznička potrošnja i najavljeno uvođenje poreza na dodanu vrijednost rezultirale su naglim porastom prihoda od ovih dviju vrsta poreza u zadnjem mjesecu i većim ostvarenjem od planiranog početkom godine. Trošarine su ostvarene u manjem iznosu od planiranih, ostale su na razini prethodne godine. Izuzetno visoka međugodišnja stopa rasta prihoda od poreza na dobit (40,4%) također ukazuje na visok rast agregatne aktivnosti u zemlji. Prihodi od poreza na dohodak niži su za 2,7 posto nego u 1996. godini, što je rezultat snižene donje porezne stope i povećanog neoporezivog dijela dohotka. Zbog poreznog rasterećenja dohotka došlo je do većeg rasta neto od bruto plaća. Neporezni prihodi porasli su za 19,4 posto, što je uglavnom posljedica povećanja prihoda od dobiti javnih poduzeća, novčanih kazni i naknada za ceste. Kapitalni su prihodi bili za 59 posto manji nego u 1996. godini.

Tablica 1.5.

OSTVARENJE DRŽAVNOG PRORAČUNA, KONSOLIDIRANE SREDIŠNJE DRŽAVE I IZVANPRORAČUNSKIH FONDOVA, u milijunima kuna

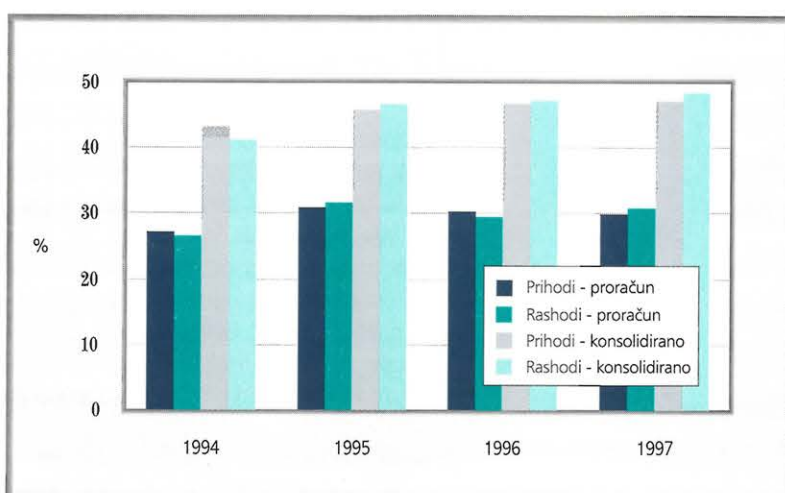
	1996. Ostvarenje	1997. Ostvarenje	Udio u BDP-u		Nominalni indeks 1997./1996.
			1996.	1997.	
Državni proračun					
Ukupni prihodi i potpore	31 368	33 846	29,2	28,4	107,9
Porezni prihodi	28 530	31 338	26,6	26,3	109,8
Neporezni prihodi	1 714	2 047	1,6	1,7	119,4
Kapitalni prihodi	1 123	461	1,0	0,4	41,1
Ukupni rashodi i neto posudbe	31 502	35 006	29,4	29,4	111,1
Tekući rashodi	25 930	29 580	24,2	24,8	114,1
Kapitalni rashodi	5 043	4 815	4,7	4,0	95,5
Posudbe umanjene za otplate	529	611	0,5	0,5	115,6
Ukupni manjak/višak	- 134	-1 160	-0,1	-1,0	865,8
Strano financiranje	804	2 986	0,7	2,5	371,4
Domaće financiranje	- 670	-1 826	-0,6	-1,5	272,5
Konsolidirana središnja država					
Ukupni prihodi i potpore	48 397	53 345	45,1	44,8	110,2
Ukupni rashodi i neto posudbe	48 874	54 932	45,6	46,1	112,4
Ukupni manjak/višak	- 477	-1 587	-0,4	-1,3	332,4
Izvanproračunski fondovi					
Ukupni prihodi i potpore	17 029	19 499	15,9	16,4	114,5
Ukupni rashodi i neto posudbe	21 282	25 522	19,8	21,4	119,9
Ukupni manjak/višak	-4 253	-6 023	-4,0	-5,1	141,6

Izvor: Ministarstvo financija

Rashodi su porasli za 11,1 posto nominalno. Njihov udio u bruto domaćem proizvodu jednak je udjelu iz prethodne godine. Tekući rashodi proračuna činili su njegov najveći dio, 84,5 posto. Najveći dio tekućih izdataka bile su plaće i doprinosi poslodavca (37,3%), kupovina dobara i usluga (31,2%), te subvencije i tekući transferi (25,6%). Tekuća štednja države u 1997. godini iznosila je 3,8 milijardi kuna. Država je tijekom godine uspjela uštedjeti više sredstava poreznih obveznika nego što je bilo planirano za tu godinu. Deficit konsolidirane središnje države činio je 1,3 posto bruto domaćeg proizvoda, a deficit izvanproračunskih fondova 5,1 posto.

Slika 1.30.

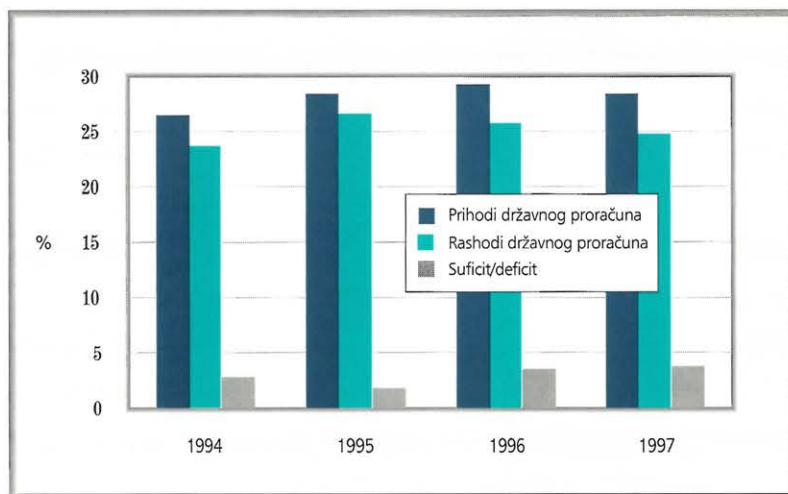
UDIO PRIHODA I RASHODA
DRŽAVNOG PRORAČUNA I
KONSOLIDIRANE SREDIŠNJE
DRŽAVE U BDP-u

Račun konsolidirane opće države za Hrvatsku napravljen je tek za 1996. godinu. U toj je godini ukupni manjak iznosio 0,42 posto bruto domaćeg proizvoda, a taj je udio manji nego u prethodnoj godini. Unutrašnji dug iznosio je 14,7 milijardi kuna ili 13,0 posto bruto domaćeg proizvoda.

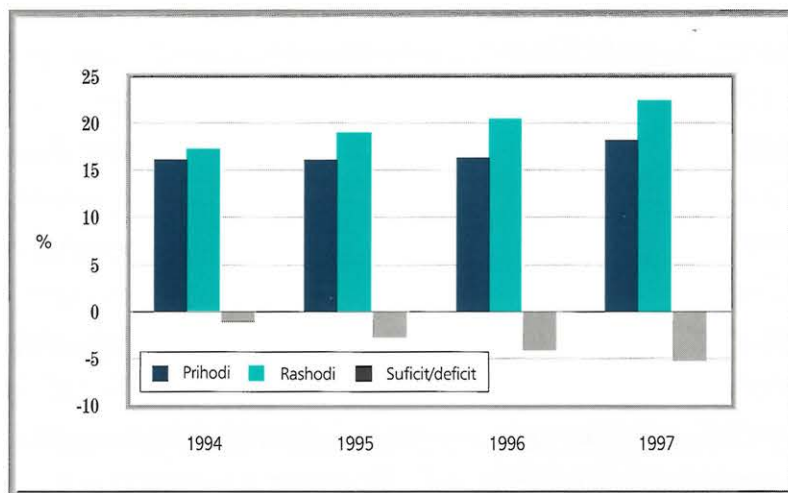
Temeljni problem fiskalne politike i dalje je prisutan. Fiskalni "ugriz" u BDP i dalje se iz godine u godinu povećava, tako da država na ovaj ili onaj način alocira gotovo pola BDP-a. Jedan od prioriteta ciljeva ekonomske politike nesumnjivo bi trebalo biti smanjenje fiskalnog "ugriza" u BDP na 40 posto u srednjem roku i 35 posto u dugom roku. Visok fiskalni "ugriz" u BDP osobito zabrinjava budući da je Hrvatska zemlja u razvoju, s još uvijek niskom razinom dohotka po stanovniku.

Slika I.31.
UDIO TEKUĆIH PRIHODA
I RASHODA SREDIŠNJEG
DRŽAVNOG PRORAČUNA
U BDP-U

Osobit problem su izvanproračunski fondovi. Ne samo da njihov udio u BDP-u raste, već se iz godine u godinu povećava njihov deficit. Dok je državni proračun i tijekom 1997. godine bilježio suficit, povećani deficit izvanproračunskih fondova bit će generator povećanog konsolidiranog manjka države, što je samo nastavak višegodišnjeg trenda. Priprema reforme sustava mirovinskog osiguranja, kao i reforme u zdravstvenom sustavu, zbog toga su izuzetno važni. Mirovinski sustav koji se temelji na tri stupa osiguranja trebao bi zaživjeti 1999. godine.

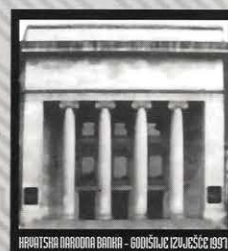
Slika I.32.
UDIO PRIHODA I RASHODA
IZVANPRORAČUNSKIH
FONDOVA U BDP-U

MONETARNA POLITIKA U 1997. GODINI

2.

HRVATSKA NARODNA BANKA - GODIŠNAJZNAJSC 1997

2.1.

Monetarni i kreditni agregati

Tri su dominantna trenda obilježila 1997. godinu:

- usporavanje stope rasta ukupnih likvidnih sredstava, prvenstveno zbog manje stope rasta deviznih depozita,
- značajno smanjenje neto potraživanja od središnje države uz vrlo intenzivan porast plasmana banaka ostalim domaćim sektorima,
- u drugoj polovici godine smanjenje neto inozemne aktive, kako zbog smanjenja inozemne aktive tako i zbog povećanja inozemne zaduženosti.

Tablica II.1.

MONETARNI I KREDITNI AGREGATI

	PRIMARNI NOVAC (M0)	UKUPNA LIKVIDNA SREDSTVA (M4)					NETO DOMAĆA AKTIVA (NDA)	NETO INOZEMNA AKTIVA (NFA)	
		Novčana masa (M1)			Štedni i oročeni depoziti	Devizni depoziti			Ukupno (M4)
		Gotov novac (GN)	Depozitni novac (DN)	Ukupno (M1)					
Stanje u mlrd. kuna									
31. XII. 1994.	4,7	2,7	4,0	6,6	2,0	8,8	17,5	16,3	1,1
31. XII. 1995.	6,7	3,4	4,9	8,3	2,2	14,1	24,5	21,5	3,0
31. XII. 1996.	8,8	4,4	7,0	11,4	3,4	21,8	36,6	24,9	11,7
31. XII. 1997.	10,3	5,3	8,5	13,8	5,5	31,0	50,3	33,5	16,9
Stope rasta									
na prosinačkoj razini									
1995.	43,1	26,6	23,3	24,6	4,7	60,7	40,4	31,6	166,3
1996.	30,0	29,8	43,4	37,9	56,5	54,6	49,1	15,7	287,1
1997.	17,4	21,8	20,3	20,9	62,2	42,5	37,6	34,5	44,4
prosječno mjesečno									
1995.	3,0	2,0	1,8	1,9	0,4	4,0	2,9	2,3	8,5
1996.	2,2	2,2	3,1	2,7	3,8	3,7	3,4	1,2	11,9
1997.	1,3	1,7	1,6	1,6	4,1	42,5	2,7	2,5	3,1

2.1.1.

Kretanje ukupnih likvidnih sredstava

Ukupna likvidna sredstva (M4) porasla su u 1997. godini za 37,6 posto za razliku od 1996. kada je taj rast bio 49,1 posto. Takvo usporavanje bilo je i očekivano. M4 je i nadalje dominantno određen dinamikom deviznih depozita koji krajem 1997. čine 61,7 posto M4. Obilan prirast devizne štednje zbog repatrijacije i odmrzavanja "stare štednje" bila je karakteristika kretanja M4 sve do sredine 1997. godine. Od tada rast deviznih depozita slabi, a u pojedinim mjesecima potpuno stagnira. Takvo usporavanje ukazuje da su inozemne zalihe stanovništva pri kraju i da se na glavni neto izvor ponude deviza u hrvatskom gospodarstvu u tom intenzitetu ne može još dugo računati.

Istovremeno, kunska štednja nešto je brže rasla 1997. godine (62,2%) nego 1996. godine (56,5%). Rastući brže od deviznih depozita, povećala je udio u strukturi M4, koji krajem 1997. godine iznosi 10,9 posto. To je još uvijek premalen udio da bi značajnije utjecao na dinamiku kretanja M4. Ubrzanje prirasta kunske štednje odražava s jedne strane porast povjerenja u kunu, a s druge pozitivnu kamatnu razliku na kunsku štednju. Njezin i dalje nizak udio potvrđuje naša predviđanja da će, prvenstveno zbog povijesnih razloga, njemačka marka još dugo ostati glavno utočište domaće štednje.

Novčana masa je također rasla mnogo umjereno u 1997. (20,9%) nego u 1996. godini (37,9%). Na to je značajno utjecalo uspoređivanje rasta gotovog novca u drugoj polovici godine. Potražnja za tom komponentom novčane mase prvenstveno je pod utjecajem autonomnih odluka stanovništva. Kako je rast realnih dohodaka u drugoj polovici godine značajno usporen, to se odrazilo i na uspoređivanje rasta gotovog novca. I depozitni novac je u 1997. godini rastao dvostruko umjereno nego u 1996. godini.

Tablica II.2.

UKUPNA LIKVIDNA SREDSTVA M4, u milijunima kuna i u %

	STANJE			STRUKTURA		
	XII. 95.	XII. 96.	XII. 97.	XII. 95.	XII. 96.	XII. 97.
UKUPNA LIKVIDNA SREDSTVA (M4)	24 536,9	36 595,5	50 342,6	100,0	100,0	100,0
I. Novčana masa	8 274,8	11 409,3	13 795,2	33,7	31,2	27,4
I.1. Gotov novac u kolanju	3 365,1	4 366,2	5 319,6	13,7	11,9	10,6
I.2. Dep. novac ostalih dom. sektora	4 909,7	7 043,1	8 475,6	20,0	19,2	16,8
2. Nemonetarni depoziti (kvazi novac)	16 262,1	25 186,2	36 547,4	66,3	68,8	72,6
2.1. Kunski štedni i oročeni depoziti	2 162,7	3 384,2	5 487,8	8,8	9,2	10,9
2.2. Devizni depoziti	14 099,4	21 802,0	31 059,6	57,5	59,6	61,7
SEKTORSKA STRUKTURA M4						
• Lokalna država	595,2	791,5	698,5	2,4	2,2	1,4
Poduzeća	6 191,5	8 456,0	10 901,6	25,2	23,1	21,7
Stanovništvo	17 175,3	26 339,4	37 604,4	70,0	72,0	74,7
Ostale bankarske institucije	57,7	55,6	102,4	0,2	0,2	0,2
Ostale financijske institucije	517,0	953,0	1 035,8	2,1	2,6	2,1
UKUPNO	24 536,8	36 595,6	50 342,6	100,0	100,0	100,0

Druga značajna karakteristika 1997. godine bio je intenzivan rast plasmana svim domaćim sektorima osim središnjoj državi. Rast plasmana iznosio je 44,4 posto ili 14,9 milijardi kuna i više je nego dvostruko veći od rasta u 1996. godini. Najintenzivniji rast imali su krediti stanovništvu, čak 93 posto, a u okviru toga dugoročni krediti stanovništvu (105%) namijenjeni kupnji trajnih potrošnih dobara i stanova, koji su porasli s 4,6 na 9,5 milijardi kuna. No, treba spomenuti da su ti krediti krenuli s vrlo niske baze, nakon što dugo godina uopće nije bilo dugoročnijeg izvora financiranja potrošnje tog sektora. Apsolutni iznos kredita stanovništvu pokriva oko jedne trećine ukupnih kredita banaka odobrenih svim sektorima. Krediti poduzećima porasli su 42 posto. Porast kredita financirao je porast domaće potražnje koja je bila značajno usmjerena k uvoznim potrošnim dobrima i jedan je od faktora koji je pridonio širenju deficita tekućeg računa.

Jedan od izvora porasta plasmana domaćim sektorima je i smanjenje neto potraživanja od središnje države (realokacija sredstava od države prema privatnom sektoru, "crowding in" efekt, utiskivanje). Urednim servisiranjem dospjelih obveza po obveznicama za staru štednju i ostalih potraživanja, kao i značajnim povećanjem depozita kod bankarskog sustava (5,6 milijardi kuna ili 247%) država je smanjila (neto) zaduženost kod bankarskog sektora za 40 posto u odnosu na prosinac 1996. godine. Stoga se više sredstava moglo plasirati drugim domaćim sektorima. Drugim riječima, neto domaća aktiva je rasla umjereno od samih plasmana; 34,6 posto. Financiranje države kod Hrvatske narodne banke na kraju prosinca je 0, a neto financiranje je negativno, odnosno u iznosu depozita države kod Hrvatske narodne banke iznosi -1 milijardu kuna.

Tablica II.3.

NETO DOMAĆA AKTIVA, u milijunima kuna i u %

	STANJE				STOPE RASTA		
	XII. 94.	XII. 95.	XII. 96.	XII. 97.	XII. 95.	XII. 96.	XII. 97.
NETO DOMAĆA AKTIVA	16 345,0	21 511,6	24 885,7	33 488,3	31,6	15,7	34,6
Aktiva							
1. Potraživanja od središnje države (neto)	16 469,0	16 273,0	15 946,3	9 526,1	-1,2	-2,0	-40,3
2. Plasmani	27 313,3	32 478,1	33 488,6	48 264,2	18,9	3,1	44,1
3. Ostala aktiva (neto)	-27 437,3	-27 239,5	-24 549,2	-24 302,1	-0,7	-9,9	-1,0
Pasiva							
1. Ukupna likvidna sredstva (M4)	17 480,7	24 536,9	36 595,6	50 342,7	40,4	49,1	37,6
2. Inozemna pasiva (neto)	-1 135,8	-3 025,3	-11 709,9	-16 854,4	166,4	287,1	43,9

Treća bitna karakteristika 1997. godine je rast inozemne zaduženosti banaka. Dobivanjem investicijskog rejtinga, Hrvatskoj postaju dostupna međunarodna tržišta kapitala pod povoljnijim uvjetima. Kako država, tako se i poduzeća i banke u protekloj godini po prvi put značajnije financiraju u inozemstvu. Taj trend izraženiji je u drugoj polovici 1997. godine, kada stagnacija ukupnih likvidnih sredstava počinje biti ograničavajući faktor daljnjem rastu plasmana banaka. Banke stoga prvo smanjuju svoju inozemnu aktivu, do one granice koja je određena prudenčijalnom regulativom središnje banke. Nakon toga, u četvrtom tromjesečju 1997. godine, inozemna aktiva stagnira ili blago raste dok se inozemna pasiva značajno povećava. Treba međutim naglasiti da je i kod inozemne i kod domaće pasive i dalje prisutan trend transformacije ročnosti prema dužim dospeljima. Stoga domaće banke i mogu plasirati kvalitetnije kredite dužih ročnosti.

2.1.2.

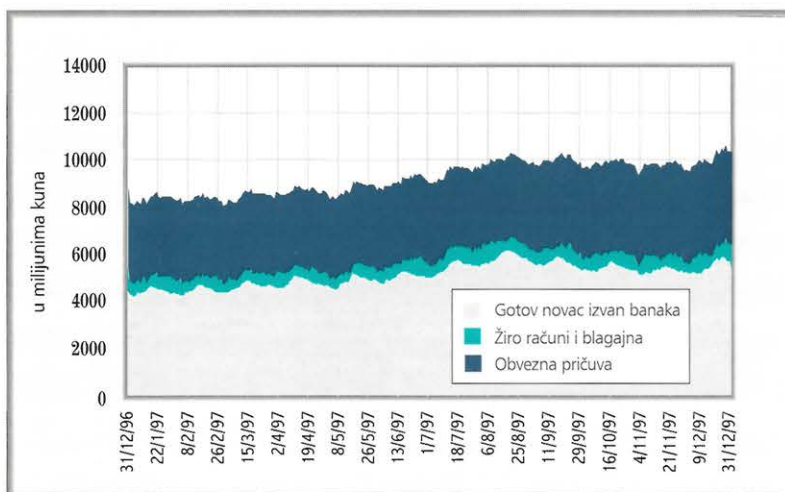
Primarni novac

Hrvatska narodna banka je tijekom prva tri tromjesečja 1997. u svojim mjesečnim projekcijama, jednako kao i prethodnih godina, predviđala kretanje primarnog novca, pratila ostvarena kretanja i svim instrumentima monetarne politike nastojala kreirati ponudu primarnog novca koja bi uz ostale čimbenike osiguravala daljnu stabilnost domaće valute i opću likvidnost u plaćanjima u zemlji i u inozemstvu. Zahvaljujući uspješnom kombiniranju monetarnih predviđanja i novčane politike Hrvatska narodna banka je krajem trećeg tromjesečja napustila praksu izrađivanja mjesečnih prognoza i prešla na izrađivanje tromjesečnih novčanih predviđanja.

Primarni novac (M0), monetarni agregat pod neposrednim utjecajem središnje banke, u 1997. godini ostvario je povećanje od 1,6 milijardi kuna ili 18 posto uz 1,4 posto prosječnog mjesečnog rasta, dok je u prethodnoj godini rastao po prosječnoj mjesečnoj stopi od 2,2 posto. U prošloj godini primarni novac je bio kreiran neto monetarnim efektom od 1,9 milijardi kuna, dok je snižavanjem stope obračuna obvezne pričuve te upisivanjem blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke i trezorskih zapisa Ministarstva financija bilo neto sterilizirano 0,3 milijarde kuna.

Između pojavnih oblika primarnog novca, novca središnje banke, potpuno autonomni dio primarnog novca predstavlja gotov novac u optjecaju čiji udio u strukturi primarnog novca varira između 50 i 60 posto, zavisno o sezonskim karakteristikama kretanja gotovog novca i o obilježjima i kretanju pojedinih dijelova depozita banaka kod monetarne vlasti, druge komponente primarnog novca, te o kretanju treće komponente primarnog novca - depozitnom novcu onih entiteta kojima je središnja banka depozitna institucija.

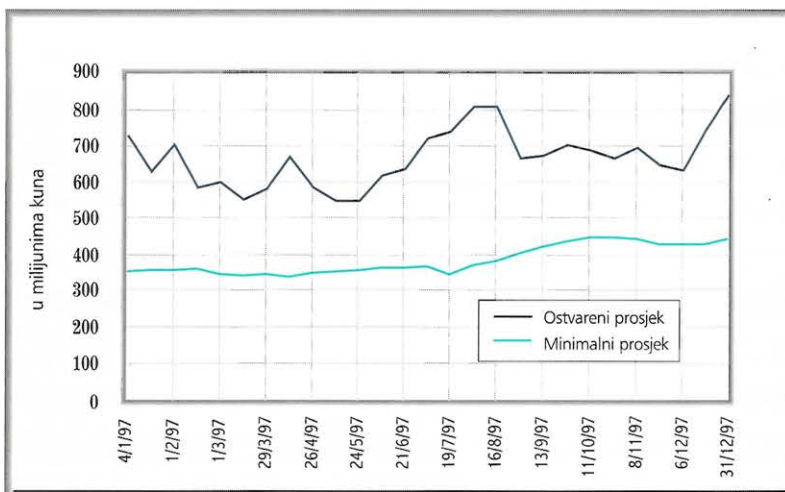
Slika II.1.
DNEVNO KRETANJE I
STRUKTURA PRIMARNOG
NOVCA U 1997. GODINI

Depozite banaka u okviru primarnog novca Hrvatske narodne banke čine žiro računi banaka i novac u blagajni banaka, dakle najlikvidnija sredstva banaka, te sredstva izdvojene obvezne pričuve. Kretanje tih depozita i njihovo popunjavanje zaduživanjem na tržištu novca ili kratkoročnim zaduživanjem kod središnje banke, odnosno posuđivanjem slobodnih likvidnih sredstava na tržištu novca za popunjavanje nećijih drugih depozita kod središnje banke, zajedno sa sredstvima uložnim u blagajničke zapise Hrvatske narodne banke i trezorske zapise Ministarstva financija, govori o strukturi i kvaliteti primarne likvidnosti banaka, odnosno o kvaliteti najvitalnijeg i najlikvidnijeg dijela njihove ukupne aktive.

Slika II.2.
OSTVARENA I MINIMALNO
POTREBNA RAZINA DEPOZITA
BANAKA KOD HNB

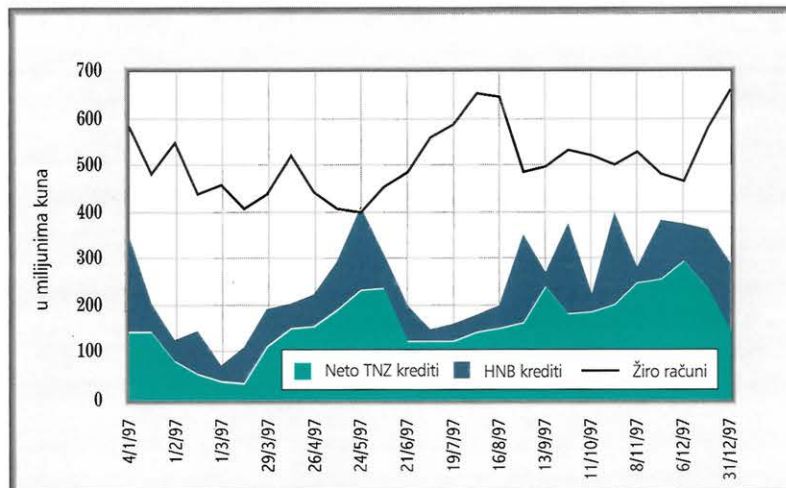
Napomena: na završni datum
obračunskog razdoblja

Naša su istraživanja pokazala da je prosječno stanje sredstava na žiro računima banaka u 1997. godini iznosilo 503,7 milijuna kuna, dok je jedna banka prosječno imala 8,6 milijuna kuna na žiro računu. Najveće prosječno stanje sredstava na žiro računu kod pojedinačne banke u 1997. godini iznosilo je 62,6 milijuna kuna, a najmanje 0,4 milijuna kuna. Prosječno stanje ukupnih novčanih sredstava (žiro računi + blagajna) bankarskog sustava u 1997. godini iznosilo je 660,0 milijuna kuna, a prosjek jedne banke bio je 11,3 milijuna kuna. Prosječni iznos ukupnih likvidnih sredstava (ukupna novčana sredstva + ukupno upisani zapisi) bankarskog sustava u 1997. godini bio je 1.644,1 milijun kuna, a prosjek za jednu banku iznosio je 28,1 milijun kuna, dok je najveći prosječni iznos kod pojedinačne banke dosegao visokih 476,9 milijuna kuna, a najmanji 0,4 milijuna kuna.

Slika 11.3. KRETANJE SEKUNDARNIH IZVORA LIKVIDNOSTI I ŽIRO RAČUNA BANAKA

Napomena: na završni datum
obračunskog razdoblja

Za ostvarenje takvih rezultata na razini bankarskog sustava prosječno je bilo neto iskorišteno 245,2 milijuna kuna kredita uzetih na tržištu novca, kod središnje banke, međusobno direktno od banaka ili od razvojne banke - Hrvatske banke za obnovu i razvoj. Od ukupno 59 promatranih banaka 27 banaka je neto iskoristilo tih 245,2 milijuna, a 32 banke su neto kreditirale ostatak bankarskog sustava. Prosjek jedne banke bi bio iznos od 3,7 milijuna kuna, a pojedinačno je prosječno najveći iskorišteni iznos kod pojedinačne banke bio 143,6 milijuna kuna.

2.2.

Odnosi s Državom

Karakteristika odnosa između Hrvatske narodne banke i središnje države (državnog proračuna) u 1997. godini jest gašenje obveza po osnovi dugoročnih kredita i to:

- kredit odobren u 1991. godini koji je početkom 1997. iznosio 12,5 milijuna kuna, bio je do konca iste godine otplaćen u cijelosti i
- kredit odobren koncem 1995. godine radi izmirenja dospjelih financijskih obveza prema inozemnim kreditorima zemalja članica "Pariškog kluba" koji je početkom 1997. iznosio 193,9 milijuna kuna, također je do konca godine otplaćen u cijelosti.

Hrvatska narodna banka je, u skladu s člankom 58. Zakona o Narodnoj banci Hrvatske, i tijekom 1997. godine središnjoj državi odobravalala kratkoročne kredite, za premošćivanje vremenske neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja rashoda proračuna iako u smanjenoj mjeri i mnogo manje od zakonski dozvoljenih 5 posto proračunskih rashoda tekuće godine. Nadalje, tijekom 1997. godine središnjoj je državi odobreno 8 kratkoročnih kredita koji su u cijelosti vraćeni, s tim da je posljednji vraćen 22. kolovoza. Prema tome, od polovine trećeg tromjesečja 1997. godine središnja država nije se zaduživala ni po kojoj osnovi kod Hrvatske narodne banke. Rezultat je to politike Ministarstva financija da buduće neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja rashoda proračuna financira uglavnom preko transakcija na tržištu novca, odnosno izdavanjem trezorskih zapisa. Na taj način, tj. financiranjem kroz nove instrumente, Ministarstvo financija dalo je značajan doprinos probudbljivanju financijskih tržišta u Hrvatskoj.

2.3.

Odnosi s poslovnim bankama

S druge strane, tijekom 1997. godine aktivnost središnje banke na području likvidnosti bankarskog sustava te održavanju stabilnosti domaće valute odvijala se već poznatim, ali moderniziranim instrumentarijem monetarne politike.

Tablica II.4.

STANJE KREDITA HRVATSKE NARODNE BANKE

	1996.	1997.			
	XII.	III.	VI.	IX.	XII.
I. KREDITI ODOBRENI BANKAMA	211,4	42,6	21,1	103,2	30,1
Lombardni krediti	211,3	42,5	21,0	103,1	30,0
Interventni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Repo aranžmani	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostali krediti	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
II. KREDITI ODOBRENI MF	218,8	223,8	174,4	66,3	0,0
Dugoročni krediti	206,4	223,8	174,4	66,3	0,0
Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Devizni krediti	12,4	0,0	0,0	0,0	0,0
UKUPNO	430,2	266,4	195,5	169,5	30,1

2.3.1.

Dnevni kredit za premošćivanje problema tekuće nelikvidnosti

U 1997. godini, točnije od mjeseca listopada, poslovne banke i štedionice mogle su se koristiti dnevnim kreditom za premošćivanje problema tekuće nelikvidnosti. Do tog vremena banke su se njime koristile za isplatu štednih uloga i tekućih računa građana, a razlog gašenju ovog kredita nalazi se u pokretanju mehanizma osiguranja štednih uloga. Donošenjem Pravilnika za osiguranje štednih uloga i aktiviranjem rada Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka u smislu osiguravanja štednih uloga, bilo je potrebno izmijeniti suštinu dotadašnjeg dnevnog kredita. Osobina novog kredita sastoji se u tome što je kolateraliziran blagajničkim zapisima Hrvatske narodne banke do iznosa 100 posto nominalne vrijednosti blagajničkih zapisa založenih za tu namjenu. Na taj se način svi krediti koje Hrvatska narodna banka odobrava bankama i štedionicama, osim interventnog kredita, koriste na osnovi prikupljenih vrijednosnih papira, što je značajka modernih tržišnih ekonomija.

Dnevnim kreditom koristile su se tri do šesnaest banaka, a prosječan mjesečni iznos korištenih sredstava dnevnog kredita kroz godinu kretao se od 7,4 milijuna kuna do 25,8 milijuna kuna. Prosječni iznos korištenih sredstava u prvih devet mjeseci 1997. godine, dok je na snazi bila Odluka o odobravanju dnevnog kredita za isplatu štednih uloga i tekućih računa građana u kunama, iznosio je 16,8 milijuna kuna, dok je u preostala tri mjeseca 1997. godine, u uvjetima važenja Odluke o odobravanju dnevnih kredita za premošćivanje problema tekuće nelikvidnosti, prosječni iznos korištenih sredstava bio 16,3 milijuna kuna. Međutim, u prvih devet mjeseci 1997. godine dnevnim se kreditom mjesečno koristilo u prosjeku šest banaka dok su u zadnja tri mjeseca 1997. godine dnevni kredit mjesečno koristile u prosjeku tri banke. Isto se tako broj dana korištenja dnevnog kredita u jednom mjesecu smanjio s prosječno 13 dana u prvih devet mjeseci 1997. godine na prosječno 8 dana u zadnja tri mjeseca iste godine.

2.3.2.

Interventni kredit

Zahvaljujući strukturnim mjerama u području sanacije bankarskog sustava koje su provedene u 1996. godini, njegova je likvidnost znatno poboljšana. Takva povoljna situacija u likvidnosti odrazila se i na (ne)korištenje interventnih kredita u 1997. godini. Naime, u 1997. godini nije odobren niti jedan interventni kredit.

2.3.3.

Lombardni kredit

Banke i štedionice mogle su se i u 1997. godini koristiti lombardnim kreditima. Tu mogućnost imale su banke i štedionice koje su u svom portfelju imale blagajničke zapise Hrvatske narodne banke i/ili trezorske zapise Ministarstva financija. Takve banke i štedionice mogle su se koristiti lombardnim kreditom do 12 radnih dana u kalendarskom mjesecu do visine od 50 posto vrijednosti upisanih blagajničkih zapisa i/ili do visine 25 posto vrijednosti trezorskih zapisa. Valja spomenuti da postoji znatan interes investitora za ovu vrstu vrijednosnih papira, kao i to da trezorski zapisi uz blagajničke zapise postaju vrijednosni papir na koji će prilikom provođenja monetarne politike Hrvatska narodna banka moći ozbiljno računati.

Mjesečno korištenje lombardnim kreditom u 1997. godini kretalo se od 29,5 milijuna kuna do 134,9 milijuna kuna, dok je prosječno korištenje lombardnog kredita tijekom godine iznosilo 57,7 milijuna kuna.

2.3.4.

Repo aukcije blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke

Najfleksibilniji instrument monetarne politike Hrvatske narodne banke, repo aukcije, počeo je u 1997. godini dobivati svoje mjesto i značaj u ukupnom instrumentariju monetarne politike. U 1997. godini Hrvatska narodna banka je, sukladno kretanju likvidnosti bankarskog sustava, održala jedanaest repo aukcija. Prosječni godišnji iznos aukcija iznosio je oko 144,5 milijuna kuna, dakle dva i pol puta više nego što je bio prosječni iznos lombardnog kredita. Ovo je još jedan pokazatelj da repo aranžmani dobivaju sve veći značaj, i u instrumentariju monetarne politike i kod poslovnih banaka. Svoju izuzetnu popularnost ovaj instrument duguje činjenici što je, kao prvo, vrlo siguran, i drugo, što središnje banke tim instrumentom mogu upravljati likvidnošću u željenoj visini i za točno određeni broj dana. Na taj se način postiže efikasno upravljanje količinom primarnog novca.

Tablica II.5.
PREGLED ODRŽANIH REPO
AUKCIJA, u milijunima kuna

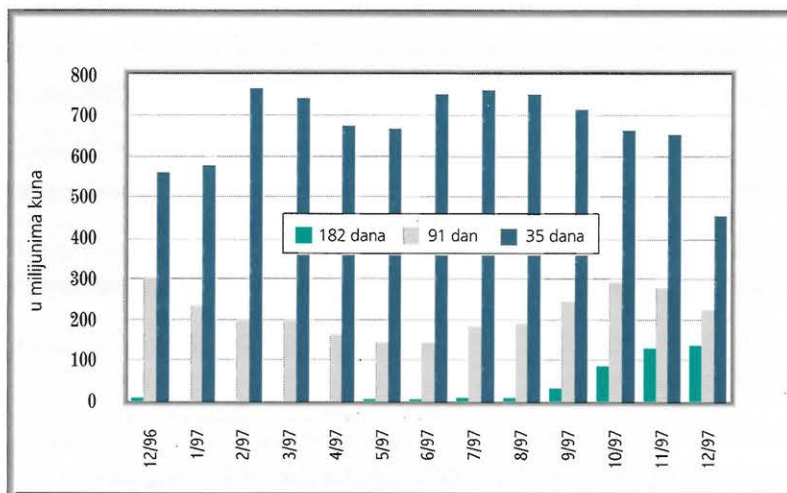
Datum aukcije	Ukupan iznos prihvaćenih ponuda	Vagana kamatna stopa (%)
7. veljače 1997.	32,9	8,4
14. veljače 1997.	115,8	8,4
13. ožujka 1997.	126,4	8,6
21. ožujka 1997.	94,5	8,6
16. svibnja 1997.	189,3	9,4
21. svibnja 1997.	116,2	9,1
18. srpnja 1997.	65,9	7,6
18. rujna 1997.	280,9	8,1
16. listopada 1997.	300,2	8,1
14. studenoga 1997.	166,8	8,3
5. prosinca 1997.	100,6	8,4

2.3.5.

Blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke

Aukcije blagajničkih zapisa su, kao i dosad, u 1997. godini predstavljale jedan od najznačajnijih instrumenata sterilizacije viška likvidnosti u bankarskom sustavu. Kao i 1996. godine, aukcije su se provodile jednom tjedno i to srijedom. Banke i štedionice mogu upisivati blagajničke zapise s rokovima dospijeca od 35, 91 i 182 dana. Aukcije se i nadalje provode metodom višestrukih cijena uz diskont, na taj način da se prilikom upisa nominalna vrijednost blagajničkih zapisa umanjuje za iznos pripadajućih kamata. Minimalni iznos koji se može upisati je 100.000,00 kuna.

Slika II.4.
PREGLED STANJA UPISANIH
BLAGAJNIČKIH ZAPISA HNB PO
ROKOVIMA DOSPIJEĆA

Izmjene u instrumentariju monetarne politike kao i zadovoljavajuća razina likvidnosti u 1997. godini utjecala je na upis i strukturu blagajničkih zapisa. Dok je u 1996. godini zabilježen značajan porast upisa blagajničkih zapisa, u 1997. godini stanje upisanih blagajničkih zapisa variralo je između 800 - 1.000 milijuna kuna. Značajna promjena dogodila se u strukturi upisanih blagajničkih zapisa. Naime, uspoređujući strukturu s konca 1996. godine, uočavamo da je u ukupno upisanim blagajničkim zapisima udio blagajničkih zapisa s rokom dospelja na 182 dana bio zanemariv, da bi krajem 1997. godine iznosio oko 17 posto, s tendencijom daljnjeg rasta.

Tablica II.6.
PREGLED UPISANIH
BLAGAJNIČKIH ZAPISA HNB PO
ROKOVIMA DOSPIJEĆA,
prema nominalnoj vrijednosti,
u milijunima kuna

	35	91	182	Ukupno stanje na kraju mjeseca
	Rokovi dospjeća po danima			
prosinac 1996.	561,0	300,3	7,0	868,3
siječanj 1997.	576,5	233,3	0,0	809,8
veljača 1997.	765,0	195,3	0,0	960,3
ožujak 1997.	743,8	193,8	0,0	937,6
travanj 1997.	674,0	161,8	0,0	835,8
svibanj 1997.	667,5	139,8	2,0	809,3
lipanj 1997.	754,5	140,3	2,0	896,8
srpanj 1997.	761,5	182,0	6,0	949,5
kolovoz 1997.	751,5	189,0	7,0	947,5
rujan 1997.	716,8	243,5	30,5	990,8
listopad 1997.	665,2	288,0	82,5	1035,7
studen 1997.	653,8	277,0	127,0	1057,8
prosinac 1997.	458,6	221,5	136,0	816,1

2.3.6.

Obvezna pričuva

Početkom 1997. godine stopa obvezne pričuve bila je u visini 35,85 posto. Imajući u vidu relativno visoko stanje upisanih blagajničkih zapisa, Hrvatska narodna banka smanjivala je visinu stope obvezne pričuve u tri navrata. Posljednje smanjenje provedeno je u srpnju i od tada se primjenjuje stopa u visini od 31,85 posto. Smanjenje stope obvezne pričuve bilo je usklađeno s potrebama u dolazećoj turističkoj sezoni koju su banke (misli se na otkup stranih sredstava plaćanja) prebrodile vrlo uspješno, bez većih problema u likvidnosti. Isto je tako smanjenjem stope obvezne pričuve smanjen implicitni porez bankama, što je utjecalo na smanjenje opće razine kamatnih stopa na tržištu.

2.4.**Kamatne stope Hrvatske narodne banke**

Hrvatska narodna banka je u 1997. godini djelovala na sniženje opće razine kamatnih stopa različitim instrumentima pa tako i sniženjem vlastitih kamatnih stopa. Najprije je u ožujku smanjena kamatna stopa na lombardni kredit s 11 posto na 9,5 posto te eskontna stopa sa 6,5 posto na 5,9 posto, da bi uslijedilo smanjenje stope remuneracije obvezne pričuve u lipnju s 5,5 posto na 4,5 posto. Također je zabilježen pad kamatnih stopa na repo aukcijama koje su se u 1996. godini provodile uz stopu od 28,9 posto, da bi u 1997. godini prosječna kamatna stopa na repo aukcijama iznosila 8,4 posto.

2.5.**Intervencije na deviznom tržištu i upravljanje međunarodnim pričuvama**

1997. godina karakteristična je glede kretanja deviznog tečaja po tome što se od početka godine do 13. svibnja 1997. godine uz male oscilacije osjećao pritisak na deprecijaciju kune, za razliku od prijašnjih godina, kada se početkom godine osjećao pritisak na aprecijaciju domaće valute. Od druge polovice svibnja pa sve do kraja 1997. godine trajao je pritisak na aprecijaciju kune. U 1997. godini tečaj kune prema DEM dosegao je "povijesno" najnižu razinu od 351,22 kuna za 100 DEM na dan 30. prosinca 1997. Hrvatska narodna banka je tijekom 1997. godine instrumentima za provođenje politike tečaja očuvala stabilnost tečaja. Najvažniji instrument za postizanje tog zadatka Hrvatske narodne banke bile su intervencije na hrvatskom deviznom tržištu.

Hrvatska narodna banka je tijekom 1997. godine organizirala 14 aukcija, na kojima je prodavala devize radi povlačenja kuna, poglavito početkom godine, i kupovala devize radi osiguravanja kunske likvidnosti banaka. Gotovo cijele 1997. godine postojala je na hrvatskom deviznom tržištu znatno veća ponuda deviza i pojačana potražnja za kunama, a kao posljedica takvog stanja i pritisci za aprecijacijom kune. Zbog toga je Hrvatska narodna banka od veljače do kolovoza otkupila od ovlaštenih banaka devize (USD i DEM) u protuvrijednosti od 341,2 milijuna USD.¹ Tijekom siječnja i travnja nije bilo otkupa, jer za to nije bilo potrebe, a u rujnu, listopadu i studenom uopće nije bilo transakcija na deviznom tržištu Hrvatske narodne banke. Tek je u prosincu bila jedna kupnja deviza s obvezom reotkupa radi premošćivanja povećane ponude deviza za Božićnih blagdana u vrijednosti od 35,9 milijuna USD ili 223,8 milijuna kuna.

Hrvatska narodna banka prodala je ovlaštenim bankama tijekom siječnja, veljače, travnja, svibnja i lipnja 1997. godine deviza u protuvrijednosti od 78,7 milijuna USD, što je uz kupnju deviza u ukupnoj vrijednosti od 377,1 milijun USD rezultiralo pozitivnim saldom za Hrvatsku narodnu banku, odnosno neto kupnjama deviza u iznosu od 298,4 milijuna USD. Na taj način je HNB putem intervencija na hrvatskom deviznom tržištu kreirala neto 1,9 milijardi kuna primarnog noveca.

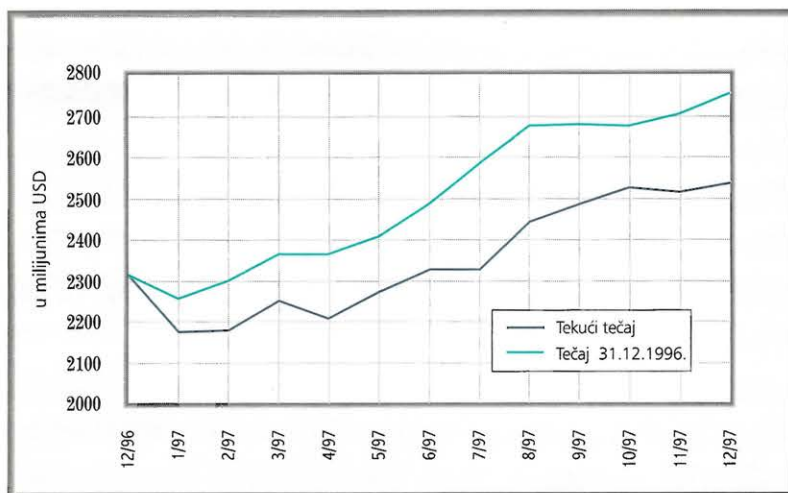
Međunarodne pričuve kojima upravlja Hrvatska narodna banka iznosile su 31. prosinca 1997. godine 2.539 milijuna USD, a porasle su za 225 milijuna USD prema tekućem tečaju. Međutim, po stalnom tečaju 31. prosinca 1996. godine, pričuve bi lježe rast od 444 milijuna američkih dolara, tj. povećane su za 19,19 posto u odnosu na 31. prosinca 1996. godine kada su iznosile 2.314 milijuna dolara.

¹ U kupnjama deviza obuhvaćene su i kupnje od Ministarstva financija.

Iskazivanje međunarodnih pričuva po stalnom tečaju per 31. 12. 1996. godine i po tekućem tečaju dovelo je do razlike od 219 milijuna USD. Ta razlika je posljedica međuvalutarnih odnosa između američkog dolara i njemačke marke. Američki dolar je od početka do kraja 1997. godine aprecirao 15,34 posto u odnosu na njemačku marku, što ima značajnog efekta na takvo iskazivanje međunarodnih pričuva radi valutne strukture portfelja HNB u kojoj je američki dolar zastupljen s oko 39 posto, a njemačka marka i austrijski šiling s preko 50 posto.

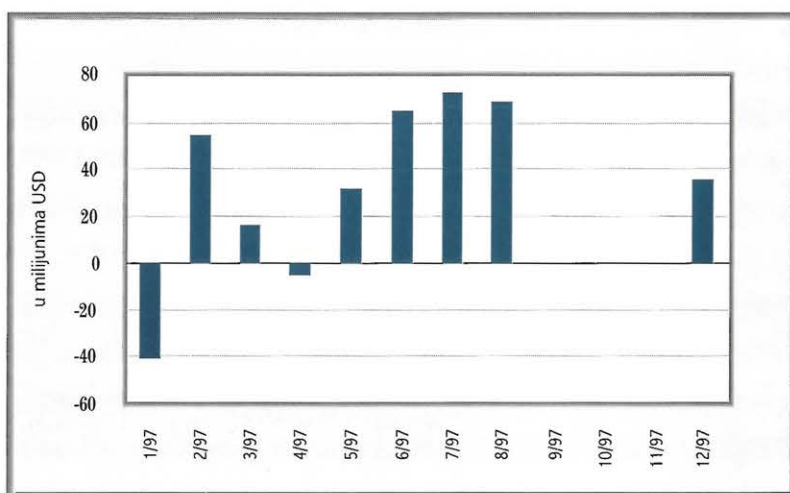
Upravljanje međunarodnim pričuvama ravna se prema osnovnim načelima zacrtanim u Odluci o upravljanju međunarodnim pričuvama, a to su kriterij sigurnosti, likvidnosti, rentabilnosti i efikasnosti.

Slika II.5. KRETANJE
MEĐUNARODNIH PRIČUVA
HNB U 1997. GODINI,
po tekućem i stalnom tečaju

Bitne značajke koje su karakterizirale upravljanje međunarodnim pričuvama tijekom 1997. godine prije svega jesu: smanjenje kreditnog rizika za preko 14 posto, što se postiglo realokacijom sredstava s obzirom na instrumente ulaganja, i financijske institucije. Naime, povećana su ulaganja u vrijednosne papire za cca 7,6 posto i ulaganja kod BIS-a za oko 8 posto gdje nam je ponuđen novi vrlo atraktivan instrument ulaganja (FRIBIS). Uz to je povećana dnevna likvidnost sredstava, tako da je dnevno raspoloživo oko 24 posto sredstava ukupnog portfelja, a smanjen je udio sredstava datih na upravljanje stranim managerima s 3,4 posto na 0,11 posto vrijednosti ukupnih inozemnih pričuva.

Slika II.6.
NETO KUPNJA DEVIZA HNB U
1997. GODINI

Tablica II.7.

PRILJEV I ODLJEV MEĐUNARODNIH PRIČUVA U 1997. GODINI

	tečaj 31. XII. 1997.	tečaj 31. XII. 1996.
PRILJEV		
a) otkup deviza putem aukcija *	282,3	316,5
b) - otkup od Ministarstva financija	90,9	90,9
- deponirana sredstva MF po kreditu IBRD-a	44,6	51,4
c) povlačenje I. tranše po EFF od MMF-a	38,8	41,4
d) prihodovane kamate po depozitima	77,6	82,7
e) priljev po vrijednosnicama	40,5	46,4
- nerealizirana dobit po vrijednosnicama u portfelju	(3,6)	(4,2)
f) prinos po stranim managementima	3,8	4,0
g) prodaja efektivnih kuna	25,8	29,8
h) kupoprodaja deviza zbog promjene valutne strukture	168,0	168,0
i) arbitraža	0,3	0,4
UKUPNO	772,6	831,5
a) prodaja deviza putem aukcija	65,1	71,0
b) prodaja Ministarstvu financija	10,0	10,0
c) povrat sredstava po Uredbi (Pariški/Londonski klub)	29,7	31,5
d) povrat deponiranih sredstava MF po kreditu IBRD-a	21,2	24,4
e) plaćanje obveza prema MMF-u **	15,1	16,1
f) obveze prema međunarodnim fin. institucijama	2,5	2,8
- trošak kupnje vrijednosnica ***	36,5	42,1
g) ostali troškovi (SWIFT, Reuters, Bloomberg)	0,3	0,3
h) kupoprodaja deviza zbog promjene valutne strukture	164,1	189,3
i) neto tečajne razlike ****	203,1	0,0
UKUPNO	547,6	387,5

Tečaj domaće valute u 1997. godini bio je stabilan jer je u odnosu na "košaricu" od 8 najzastupljenijih valuta u platnom prometu Republike Hrvatske s inozemstvom tečaj kune tek neznatno deprecirao. Naime, indeks nominalnog efektivnog tečaja iznosio je 31. prosinca 1997. godine u odnosu na 31. prosinca 1996. godine 101,57, što znači da je vrijednost domaće valute u odnosu na "košaricu" od 8 konvertibilnih valuta (DEM, ITL, USD, FRF, ATS, CHF, GBP i SIT) smanjena za 1,6 posto. Iako je u 1997. godini kuna prema DEM, ITL, FRF, ATS i SIT aprecirala, do globalne deprecijacije od 1,6 posto došlo je zbog porasta vrijednosti na inozemnim deviznim tržištima USD za 14 posto, CHF za 6 posto i GBP za 12 posto.

U 1997. godini došlo je do kvalitativnog poboljšanja metodologije za izračun prosječnog srednjeg ponderiranog tečaja iskazanog u kunama za DEM, koji se izračunava na temelju ostvarenih kupovnih i prodajnih tečajeva u bankama i štedionicama, i služi za izračun tečajeva u tečajnici HNB. Poboljšanje se sastoji u tome što je obuhvat podataka o ostvarenim kupovnim i prodajnim tečajevima proširen i na transakcije sa stanovništvom. Tako se dobiva potpunija slika ostvarenih tečajeva na hrvatskom deviznom tržištu te je izračun prosječnog srednjeg ponderiranog tečaja realniji.

* U prosincu 1997. održana je aukcija s reotkupom - 11,500.000 USD i 43,300.000 DEM prodano je bankama 07. siječnja 1998.

** Kamate po Stand by, STF, EFF i otplata glavnice po Stand-by-u.

*** Trošak kupnje vrijednosnica koje su kupljene tijekom 1997. godine predstavlja iznos kamate za razdoblje od posljednje isplate kupona do naše kupnje.

**** Prosječno stanje međunarodnih pričuva u 1997. godine bilo je 2.400 milijuna USD. Od toga je 55 posto ili 1320 milijuna USD bilo investirano u DEM. Koeficijent USD/DEM krajem 1996. godine iznosio je 1,5551, a krajem 1997. godine 1,7937. Američki dolar je porastao za 15,34 posto zbog čega su nastale tečajne razlike u iznosu od 203,1 milijuna USD.

3.

МЕДИУМАРОДНИ ОДНОСИ

НАСТАВНО НАПОМЕНА БИРНА - ГОДИШЊА ИЗДАЊЕЊЕ 1991

3.1.

Međunarodne novčarske institucije

3.1.1.

Odnosi Hrvatske s Međunarodnim monetarnim fondom (MMF)

Prošireni aranžman (Extended Fund Facility - EFF)

Budući da se Republika Hrvatska tijekom 1997. godine nalazila u središnjoj fazi provedbe sveobuhvatnog programa reforme gospodarstva kojim se želi ostvariti moderno tržišno gospodarstvo, MMF-u je bio podnesen zahtjev za odobrenje trogodišnjeg aranžmana koji će podržati takav program strukturnih mjera čiji su glavni ciljevi održavati ekonomski rast uz nisku inflaciju, unaprijediti platno-bilančnu poziciju, provesti reforme i strukturne promjene te osigurati adekvatnu mrežu socijalne zaštite uz održanje vanjske i unutrašnje ravnoteže.

Kao podrška ovom programu niza reformi koje će Republika Hrvatska provoditi u trogodišnjem razdoblju, Odbor izvršnih direktora Međunarodnog monetarnog fonda odobrio je 12. ožujka 1997. godine Republici Hrvatskoj Prošireni aranžman - Extended Fund Facility u iznosu od 353,16 milijuna SDR (135% kvote). Rok otplate je 10 godina od datuma prvog korištenja, u polugodišnjim ratama. Prihvaćanjem Proširenog aranžmana, Hrvatska se obvezala i na ispunjenje određenih uvjeta, tzv. kriterija izvršenja. Sredstva odobrena u okviru Proširenog aranžmana koriste se periodično, tijekom razdoblja od tri godine, po ispunjenju kvalitativnih i kvantitativnih uvjeta (predviđeno je 13 tranši korištenja - povlačenja sredstava; prva tranša u iznosu od 28,78 milijuna SDR - iskorištenje 17. ožujka 1997.).

Iako je Republika Hrvatska ispunila ekonomske kriterije izvršenja po navedenom aranžmanu, MMF je u srpnju 1997. godine, primjenjujući politički pritisak, odgodio povlačenje druge tranše (28,78 milijuna SDR) radi prigovora na provođenje uvjeta iz Daytonskog sporazuma. Odbor izvršnih direktora MMF-a je na sjednici od 10. listopada 1997. godine ponovno dozvolio povlačenje preostalih tranši, predviđenih za 1997. godinu, u ukupnom iznosu od 86,34 milijuna SDR. Međutim, budući da je makroekonomska situacija pokazala da ne postoji potreba za daljnjim jačanjem vanjske likvidnosti, Republika Hrvatska je odlučila ne povlačiti daljnje tranše, tj. ne koristiti odobrena sredstva po ovom aranžmanu, već započeti pregovore o novom obliku suradnje s MMF-om ("Program praćen od strane misije MMF-a" - Staff Monitored Program).

Ostvarenje kvantitativnih kriterija izvršenja u sklopu EFF aranžmana

U središnjoj fazi provedbe cjelovitog programa reforme gospodarskog sustava Republika Hrvatska se potpisivanjem trogodišnjeg "Extended Fund Facility" programa s Međunarodnim monetarnim fondom obvezala na ispunjenje i tzv. "kriterija izvršenja". Prema podacima za mjesec prosinac 1997. godine gotovo svi kvantitativni kriteriji su zadovoljeni, a mnogi od njih bili su daleko od zadanih krajnjih granica. Tek jedan od njih, "odobranje neto kredita bankarskog sustava izabranim poduzećima", bio je "probijen" u vrijeme prve revizije ostvarenog programa, ali i njegove su vrijednosti vraćene u zadane okvire, dok je vrijednost "deficita konsolidiranog državnog proračuna" premašila zadani limit za rujna za svega 1,05 posto. I konačni podaci za mjesec prosinac govore kako nije bilo bitnijih promjena u ostvarenim veličinama.

Inače, kriteriji izvršenja određuju gornje granice kod: kumulativnog deficita konsolidiranog državnog proračuna, kumulativnog povećanja neto kredita bankarskog sustava konsolidiranom državnim proračunu, kumulativnog povećanja neto do-

maće aktive Hrvatske narodne banke, te neto kredita bankarskog sustava izabranim poduzećima. U "kvantitativne kriterije izvršenja" pripadaju i minimalni iznosi neto deviznih pričuva Hrvatske narodne banke te gornje granice ugovaranja ili davanja garancija za nepovlašteni vanjski dug.

Ostvarenje kriterija izvršenja

- 1) Deficit konsolidiranog državnog proračuna u drugoj se polovici 1997. godine kretao oko veličine od 1.700 milijuna kuna. Prema podacima za mjesec ožujak on je iznosio 1.352 milijuna kuna (limit za taj mjesec bio je 1.400 milijuna, a u lipnju je deficit iznosio 1.380 milijuna kuna (limit je bio 2.000 milijuna kuna). Međutim, u mjesecu srpnju došlo je do znatnog porasta deficita za 412 milijuna kuna u odnosu na lipanj, a na kraju rujna on je iznosio 1.920 milijuna kuna, što je 20 milijuna više od dozvoljenog iznosa, ili 1,05 posto. Jedan od razloga naglog porasta deficita u srpnju je i u znatnom smanjenju kredita koje je bankarski sustav odobrio središnjoj državi. Do kraja godine je on ipak znatno smanjen, pa je na kraju iznosio 1.587 milijuna kuna, ili 1,3 posto od bruto domaćeg proizvoda Republike Hrvatske. Kako je Pismom o namjerama bio dozvoljen deficit do 2,9 posto BDP-a, možemo ustvrditi da je ovaj kriterij u potpunosti zadovoljen.
- 2) Iznos neto kredita konsolidiranom državnim proračunu, nakon rasta u siječnju, u ostalim je mjesecima pokazivao blagi pad, te se je do mjeseca lipnja kretao od 14.000 milijuna do 14.700 milijuna kuna. U srpnju dolazi do smanjenja zaduženosti od 4.343 milijuna kuna (stanje 9.619 milijuna), a i u cijeloj drugoj polovici 1997. godine veličina zaduženja ne prelazi 10.000 milijuna kuna. Na kraju godine ona iznosi 9.536 milijuna kuna. S obzirom na to da je, prema ciljevima kriterija izvršenja, gornja granica u ožujku iznosila 16.246 milijuna, u lipnju 16.446 milijuna, u rujnu 16.246 milijuna, a u prosincu 15.946 milijuna kuna, i za ovaj kriterij možemo reći da je ispunjen. Štoviše, iznos odobrenih kredita u prosincu je iznosio samo 59,8 posto od dozvoljenog limita.
- 3) Neto domaća aktiva Hrvatske narodne banke je od svibnja do studenog 1997. godine pokazivala blago smanjenje, dok u prosincu dolazi do porasta od 463 milijuna kuna u odnosu na studeni. S -2.645 milijuna kuna iz prosinca 1996. godine, neto domaća aktiva je smanjena na -3.454 milijuna kuna u prosincu 1997. godine. Gornja granica rasta neto domaće aktive bila je u ožujku -2.495 milijuna, u lipnju -2.445 milijuna, u rujnu -2.695 milijuna, a u prosincu -2.645 milijuna kuna. Možemo zaključiti kako je i ovaj kriterij izvršenja zadovoljen.
- 4) Prilikom prve revizije proširenog aranžmana Republike Hrvatske s MMF-om u svibnju 1997. godine otkriveno je premašenje kriterija izvršenja vezanog za povećanje neto kredita bankarskog sustava odabranim poduzećima. U ožujku 1997. godine visina tako odobrenih kredita dosegla je iznos od 3.773 milijuna kuna, a gornja je granica iznosila 3.472 milijuna (premašaj od 301 milijun kuna ili 8,7%). Do kraja lipnja ove godine ukupni iznos kredita znatno je smanjen, te je iznosio 3.222 milijuna kuna (dozvoljeno 3.522 milijuna), tj. "iskorišteno" je 91,5 posto. Prema podacima za mjesec rujna stanje odobrenih kredita je povećano na 3.417 milijuna kuna, ili 95,7 posto (dozvoljeni iznos je 3.572 milijuna) dok je, prema podacima za prosinac, od dozvoljenih 3.627 milijuna kuna iskorišteno 87,4 posto, odnosno 3.170 milijuna kuna kredita.
- 5) Neto međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke rastu brže nego što je to predviđeno Pismom namjere. Nakon što je ožujski cilj od 1.986 milijuna USD premašen za 123 milijuna USD (6,2%), lipanjski od 2.046 milijuna USD za 192 milijuna USD (9,4%), a rujanski od 2.206 milijuna USD za 221 milijuna USD (10%), neto međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke iznosile su u mjesecu prosincu 2.469 milijuna USD. To je dovoljno za pokriće prosinačkog cilja (premašaj od 6,6%). Prema tome, može se konstatirati kako je i ovaj kriterij ispunjen.

- 6) Ni s ostvarenjem posljednjeg kriterija izvršenja, prema dostupnim podacima, nije bilo problema. Ukupni iznos ugovorenih ili datih garancija za novi vanjski dug iznosio je krajem ožujka 924,5 milijuna USD (dozvoljeno 1.276 milijuna - iskorišteno 72,5%), a krajem lipnja 1.150,2 milijuna USD (dozvoljeno 1.676 milijuna - iskorišteno 68,6%). Za mjesec rujna taj iznos je 1.428,8 milijuna USD (48% od dozvoljenih 2.976 milijuna USD), a krajem prosinca 1.445,7 (45,5% od dozvoljenih 3.176 milijuna USD). Pismom namjere postavljene su još i dvije podgranice, za dospijee duga od jedne do pet godina i od jedne do dvije godine. Kod prvog dospijea iznos duga je u ožujku iznosio 92,9 posto, u lipnju 85,7 posto od plana, u rujnu 78,5 posto, a u prosincu 68,4 posto. Dospijee od jedne do dvije godine nije se mijenjalo, kako je to planom i predviđeno.

"Program praćen od strane misije MMF-a" (Staff Monitored Program)

Krajem 1997. godine započeti su preliminarni razgovori s predstavnicima Međunarodnog monetarnog fonda o novom obliku bilateralne suradnje, "Programu praćenom od strane misije MMF-a" (Staff Monitored Program). Prošireni aranžman time je de facto prestao biti aktivan, iako de iure, što znači do konačne odluke o novom obliku suradnje, i dalje postoji.

Naime, makroekonomska situacija u Hrvatskoj, što uključuje i razinu međunarodnih pričuva, pokazuje u 1997. da ne postoji potreba za dodatnim sredstvima za jačanje vanjske likvidnosti. Iz toga razloga, a uzevši u razmatranje i iskustvo stečeno kroz međunarodne financijske institucije u vidu vezivanja politike za odluke, koje bi po svojoj prirodi trebale biti isključivo gospodarskog karaktera, odlučeno je pristupiti razvoju bilateralne suradnje s MMF-om na drugačijim osnovama. Evolucija dosadašnjih odnosa s MMF-om jasno je ukazivala na potrebu razvitka bilateralnih odnosa koji se neće temeljiti na pomoći u financijskim teškoćama članice (dakle, u vidu raznih financijskih aranžmana), već onih koji proizlaze iz redovitih aktivnosti nadzora MMF-a nad međunarodnim monetarnim sustavom.

Jedna od mogućnosti suradnje u tom smislu je "Program praćen od strane misije MMF-a" (Staff Monitored Program). Taj program omogućuje članici, u uvjetima nenarušene vanjske likvidnosti, na prikladan način izraziti svoju predanost strukturalnim reformama i izvršavanju obveza preuzetih u okviru gospodarskog programa koji se izrađuje u konzultacijama s misijom MMF-a, što je uvijek vrlo poželjan signal u međunarodnim financijskim krugovima.

Financijske transakcije

Temeljem uloge fiskalnog agenta Republike Hrvatske i depozitara Međunarodnog monetarnog fonda, Hrvatska narodna banka je tijekom 1997. godine vodila depozitne račune Međunarodnog monetarnog fonda, uredno podmirivala obveze preuzete sukcesijom članstva u MMF-u, koje proizlaze iz Stand by aranžmana čijim se sredstvima koristila bivša SFRJ, te iz aranžmana koje je Republika Hrvatska sklopila s MMF-om: Kreditne olakšice za pretvorbu gospodarskog sustava (Systemic Transformation Facility - STF; 130,80 milijuna SDR; odobren u 1994. godini), Stand by aranžmana (65,40 milijuna SDR; odobren u 1994. godini) i Proširenog aranžmana (Extended Fund Facility - EFF; 353,16 milijuna SDR odobrenog u 1997. godini). Tijekom 1997. godine po Stand by aranžmanu čijim se sredstvima koristila bivša SFRJ, otplaćena je posljednja rata glavnice u iznosu 1,56 milijuna SDR; na ime kamata po sva tri aranžmana plaćeno je 7,48 milijuna SDR. Kao članica Odjela Specijalnih prava vučenja (pri Međunarodnom monetarnom fondu) Hrvatska je uredno servisirala i obveze koje proizlaze iz sukcesijom naslijeđenih obveza po "alokaciji" Specijalnih prava vučenja. Tijekom 1997. godine po toj je osnovi plaćeno 1,76 milijuna SDR.

Hrvatska narodna banka manji dio svojih deviznih pričuva drži i u Specijalnim pravima vučenja na posebnom računu kod Međunarodnog monetarnog fonda, radi diverzifikacije valutne strukture pričuva i reduciranja valutnog rizika, tj. rizika intervalutarnih tečajnih razlika.

Tablica III.I.
stanje na dan 31. prosinca
1997. godine

RAČUN OPĆIH SREDSTAVA	SDR (milijuna)	% kvote
Kvota	261,60	100,00
Depoziti MMF-a	434,19	165,98
ODJEL SPECIJALNIH PRAVA VUČENJA		
Neto kumulativna alokacija	44,21	100,00
Depoziti Hrvatske	108,99	246,60
OBVEZE PODMIRENE U 1997. GODINI		
Otplata glavnice (Stand by - sukcesija)	1,56	-
Otplata kamata po svim aranžmanima	7,48	-
Trošak po EFF aranžmanu	0,50	-
Taksa za članstvo u Odjelu SPV	0,01	-
Troškovi neto kumulativne alokacije	1,76	-

Plaćena administrativna taksa za članstvo u Odjelu specijalnih prava vučenja MMF-u iznosila je točno 8.664 SDR, a operativni trošak po Proširenom aranžmanu (Extended Fund Facility) 503.650 SDR.

Od primitka Republike Hrvatske u članstvo MMF-a sve obveze prema MMF-u podmirivale su se temeljem Odluke Vlade Republike Hrvatske o načinu vođenja poslova i izmirivanju obveza koje proizlaze iz članstva Republike Hrvatske u Međunarodnom monetarnom fondu i drugim međunarodnim financijskim organizacijama (NN 83/93), što znači da je kunsku protuvrijednost obveza u SDR podmirivalo Ministarstvo financija. Međutim, tijekom 1997. godine postignut je dogovor između Ministarstva financija i Hrvatske narodne banke kojim plaćanje obveza prema MMF-u - po kreditnim aranžmanima kao i temeljem članstva - preuzima Hrvatska narodna banka iz sredstava međunarodnih pričuva (glavnica) i ostalih troškova HNB (kamate).

Uz redovito sudjelovanje u radu svih organa upravljanja MMF-a (Konstitucije, Pripremnog odbora i Odbora guvernera) predstavnici Hrvatske narodne banke tijekom 1997. godine prisustvovali su Godišnjoj skupštini Odbora guvernera Međunarodnog monetarnog fonda u Hong Kongu, gdje je ostvaren niz uspješnih susreta s predstavnicima međunarodnih financijskih institucija i poslovnih banaka.

3.1.2.

Odnosi Hrvatske s Bankom za međunarodna poravnanja (BIS)

Hrvatska narodna banka postala je - na redovitoj godišnjoj skupštini dioničara održanoj 9. lipnja 1997. godine u Bazelu - punopravnom članicom u Banci za međunarodna poravnanja u Bazelu (engleski, "Bank for International Settlements" - BIS) i to ne na temelju sukcesije članstva bivše Narodne banke Jugoslavije, već na temelju izvanrednog povećanja kapitala. Ovime gotovo da je završen proces učlanjenja Hrvatske u najvažnije međunarodne financijske - novčane i kreditne - institucije.

Proces učlanjenja Hrvatske narodne banke u BIS bio je relativno dugotrajan, te još nije u potpunosti završen radi problema oko ostvarivanja prava na naslijeđe dijela imovine bivše SFRJ. Početne aktivnosti u Hrvatskoj narodnoj banci bile su učinjene već trenutkom međunarodnog priznanja Republike Hrvatske.

Proces učlanjenja zemalja sljednica bivše SFR Jugoslavije u BIS bio je sljedeći: SRJ, jedina od svih zemalja sljednica bivše Jugoslavije, zalagala se za tzv. "nultu opciju" (njome bi bivša Narodna banka Jugoslavije bila jedina pravna sljednica imovine bivše Jugoslavije u BIS-u) - koja je bila neprihvatljiva za ostale četiri zemlje sljednice (Hrvatsku, Sloveniju, Bosnu i Hercegovinu i Makedoniju), koje su se zalagale za primjenu modela parcijalne sukcesije. BIS je pak predlagao primjenu modela potpune sukcesije, a nakon što je postalo sasvim jasno da sporazum nije moguć, predloženo je učlanjenje primjenom modela tzv. "izvanrednog povećavanja kapitala" BIS-a.

Tako je sredinom srpnja 1996. godine BIS predložio primjenu modela potpune sukcesije prema kojem bi se imovina bivše Narodne banke Jugoslavije raspodijelila državama sljednicama prema ključu MMF-a, tj. proporcionalno kvotama država sljednica bivše SFRJ u Međunarodnom monetarnom fondu (Republika Hrvatska sudjeluje s 28,49%).

S tim u svezi predstavnici Hrvatske narodne banke već su krajem srpnja 1996. godine predložili, zbog nepovoljnih političkih okolnosti glede primjene modela potpune sukcesije i zbog nemogućnosti postizanja sporazuma između svih središnjih banaka zemalja sljednica, primjenu modela parcijalne sukcesije, uz primjenu "ključa MMF-a" kao jedinog kriterija raspodjele aktive u BIS-u, kao optimalno rješenje, ili, da se učlanjenje izvrši, u prijelaznom razdoblju, primjenom modela tzv. izvanrednog povećavanja dioničkog kapitala BIS-a, ali bez utjecaja na način sukcesije imovine bivše NBJ.

Posebnom odlukom Vlade Republike Hrvatske o prihvaćanju podjele imovine koja se vodi na ime bivše Narodne banke Jugoslavije u BIS-u, prihvaćen je model sukcesije imovine bivše središnje banke SFR Jugoslavije koja se vodi u BIS-ovim knjigama sa stanjem na dan 30. lipnja 1996. godine, ali tako da hrvatski udio iznosi 28,49 posto od te imovine.

Ukupni propisani dionički kapital BIS-a iznosi 1,5 milijardi zlatnih franaka (1 zlatni franak iznosi 0,29032258064 grama finog zlata), podijeljeno u 600.000 dionica, jednake zlatne nominalne vrijednosti (2.500 zlatnih franaka po jednoj dionici), a sastoji se od tri tranše od 200.000 dionica po svakoj tranši, od čega su već u potpunosti emitirane dionice po prvoj i drugoj tranši.

Na temelju članka 8. Statuta BIS-a kapital BIS-a može se izvanredno povećati ili smanjiti - na prijedlog dvije trećine članova Odbora direktora BIS-a - ako taj prijedlog usvoji dvije trećine članova na Skupštini dioničara BIS-a. Pritom se uzimaju u obzir kriteriji opravdanosti proširivanja članstva u BIS-u od strane središnjih banaka koje su značajne za međunarodnu monetarnu suradnju i za operacije BIS-a. Prema članku 8. Statuta BIS-a, pravo na upis minimalno 55 posto dodatnih dionica pripada središnjim bankama ili drugim financijskim institucijama (koje središnja banka smatra prihvatljivima) sljedećih zemalja: Belgije, Velike Britanije, Francuske, Njemačke, Italije i Sjedinjenih Američkih Država i to po proporcionalnom načelu. Pravo predstavljanja i glasovanja, razmjerno broju upisanih dionica u svakoj zemlji, mogu ostvariti središnje banke te zemlje, ili osobe koje one imenuju u tu svrhu.

Odbor direktora BIS-a donio je 12. svibnja 1997. godine, kao privremeno rješenje, odluku o izuzetnom izdavanju novih dionica u okviru treće tranše uplate kapitala, kako bi zemlje sljednice bivše Jugoslavije postale redovne i punopravne članice BIS-a (Hrvatska, Slovenija, BiH i Makedonija).

Učlanjenje Hrvatske narodne banke regulirano je posebnom Odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke o prihvatanju članstva Hrvatske narodne banke u Banci za međunarodna poravnanja u Bazelu ("Narodne novine", broj 54. od 27. svibnja 1997. godine). Ovom odlukom prihvaćen je model učlanjenja po osnovi izvanrednog povećanja kapitala BIS-a po tzv. "trećoj tranši upisa dioničkog kapitala". Na temelju članka 7. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci, ("Narodne novine", broj 35/95 - Pročišćeni tekst) data je mogućnost da se Hrvatska narodna banka učlanjuje u međunarodne financijske institucije.

Hrvatska narodna banka je, u svoje ime i za svoj račun na teret deviznih pričuva središnje banke, uplatila novčani iznos kapitala potreban za uplatu članskog uloga u BIS-u - deset tzv. "simboličnih dionica" (engleski, "token shares") - u iznosu od 122.940 USD. Naime, nominalna cijena novih dionica, prema tržišnoj cijeni zlata u tom trenutku, iznosila je 12.294 USD po svakoj dionici, odnosno sveukupno 122.940 USD. Udio Hrvatske narodne banke iznosi dakle u ukupnom propisanom kapitalu BIS-a deset dionica, i to 2.500 zlatnih franaka nominalne vrijednosti po jednoj dionici, od čega je 625 zlatnih franaka "uplaćeni kapital" i 1.875 zlatnih franaka je plativo "po pozivu", a sve to po jednoj dionici. Naime, prema odredbama članka 7. Statuta BIS-a, 25 posto dioničkog kapitala uplaćuje se odmah kod učlanjenja, a preostali iznos dioničkog kapitala Hrvatske narodne banke u BIS-u u visini od 75 posto uplatit će se kasnije ili po odluci Odbora direktora BIS-a, s time da BIS o tome treba izvijestiti Hrvatsku narodnu banku tri mjeseca prije datuma uplate. Uplatu dionica mogu izvršiti isključivo središnje banke, tj. emisijske novčarske institucije pojedine države.

Na ovaj način Hrvatska narodna banka postala je punopravna članica Banke za međunarodna poravnanja iz Bazela, pri čemu ovo učlanjenje po modelu tzv. "izvanrednog povećanja kapitala" neće utjecati na nastavak pregovora o sukcesiji monetarnog zlata, deviza i dionica bivše Narodne banke Jugoslavije, u približnoj vrijednosti od ukupno 600 milijuna USD. To je izrijekom navedeno u točkama 4., 5. i 7. Odluke Odbora direktora BIS-a od 12. svibnja 1997. i u točki III. Odluke o prihvatanju članstva Hrvatske narodne banke u Banci za međunarodna poravnanja u Bazelu ("Narodne novine", broj 54. od 27. svibnja 1997. godine). Po okončanju procesa sukcesije BIS će izvršiti otkup "simboličnih dionica" te će Hrvatska narodna banka povećanjem dioničkog kapitala imati punopravno članstvo na temelju sukcesije imovine bivše Narodne banke Jugoslavije, odnosno sudjelovati će u dioničkom kapitalu, zlatu i devizama BIS-a (točka 5. Odluke Odbora direktora BIS-a od 12. svibnja 1997. godine).

Prema odredbama članka 12. Statuta BIS-a dionice Hrvatske narodne banke depozirane su u njezinom trezoru, i registrirane su u knjigovodstvenim evidencijama. Ove dionice su prenosivi vrijednosni papiri, ali BIS ih ne može prenijeti bez prethodne suglasnosti Hrvatske narodne banke. Dionice su izdane u nominalnoj vrijednosti i predstavljaju osnovu za sudjelovanje u profitu BIS-a (članak 13. Statuta). Sukladno udjelu upisanih dionica određuje se broj glasova na Skupštini dioničara. Pri glasovanju pravo predstavljanja i glasovanja (članice BIS-a) imaju isključivo predstavnici središnjih banaka (članak 14. Statuta).

Pristupanjem u članstvo BIS-a Republika Hrvatska, odnosno Hrvatska narodna banka, prihvatila je sve obveze koje proizlaze iz Statuta BIS-a, i iz tzv. Haške konvencije iz 1930. godine, kao i Briselskog protokola iz 1936. godine, te se ovi protokoli i konvencije primjenjuju na području Republike Hrvatske. Naime, odredbom točke III. Ustavne odluke o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske ("Narodne novine", broj 31/91), utvrđeno je: "Međunarodni ugovori koje je sklopila i kojima je pristupila SFRJ primjenjivat će se u Republici Hrvatskoj, ako nisu u

suprotnosti s Ustavom i pravnim poretком Republike Hrvatske, na temelju odredaba Međunarodnog prava o sukcesiji država u pogledu ugovora."

Učlanjenjem u BIS Hrvatska narodna banka može se koristiti pojedinim uslugama BIS-a; između ostalog uslugama deponiranja deviznih depozita kod BIS-a (primjerice, FIXBIS i FRIBIS instrumenti deponiranja deviznih pričuva nacionalnih središnjih banaka kod BIS-a, i sl.), s obzirom na to da je rizik ulaganja zanemariv (principi "sigurnosti i likvidnosti ulaganja" temeljni su principi u upravljanju deviznim pričuvama Hrvatske narodne banke). Od sada također postoji mogućnost potencijalnog korištenja različitih kratkoročnih kreditnih aranžmana za premošćivanje vanjske (ne)likvidnosti zemlje (engleski, "bridging finance"). Tehnička pomoć središnjoj banci, u formi obrazovanja stručnjaka središnje banke i prihvaćanja međunarodnih bankarskih standarda u hrvatsko zakonodavstvo, također nije zanemariva mogućnost u korištenju prednosti punopravnog članstva u Banci za međunarodna poravnanja.

3.2.

Međunarodne financijske institucije

Skupina Svjetska banka (IBRD), Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD), Inter-američka banka za razvoj (IDB)

Temeljem Zakona o prihvaćanju članstva Republike Hrvatske u Međunarodnom monetarnom fondu i drugim međunarodnim financijskim organizacijama na temelju sukcesije (NN 89/92), Zakona o prihvaćanju članstva Republike Hrvatske u Europskoj banci za obnovu i razvoj (NN 25/93), te Zakona o prihvaćanju članstva Republike Hrvatske u Inter-američkoj banci za razvoj (NN 94/93), Hrvatska narodna banka obavlja funkciju depozitara, tj. vođenje svih depozitnih računa u vlasništvu međunarodnih financijskih organizacija, a u ime i za račun tih kreditnih institucija, te obavlja sve financijske transakcije s tim organizacijama kao fiskalni agent države - Republike Hrvatske. Tijekom 1997. godine putem Hrvatske narodne banke redovito su uplaćivane dionice za koje je Republika Hrvatske preuzela obvezu upisa, a prema planovima otplate koje su utvrdile pojedine međunarodne kreditne institucije.

Tablica III.2.
UPLATE IZVRŠENE U 1997.
PO OSNOVI ČLANSTVA
REPUBLIKE HRVATSKE U
MEĐUNARODNIM
FINANCIJSKIM
ORGANIZACIJAMA

Naziv	Iznos uplate u valuti		Mjenice koje izdaje Ministarstvo financija (Promissory Notes)
1. EBRD	ECU	2 128 000,00	ECU 1 063 999,99
2. IDB	a) HRK	803 849,43	USD 1 063 995,00 (Redovni kapital - Ordinary Capital)
	b) DEM	27 500,00	DEM 2 443 576,00 (Fond za specijalne operacije - FSO Notes)
	c) USD	32 250,00	USD 32 252,00 (Fond za specijalne operacije - FSO Notes)

Ugovor o zajmu za prilagodbu financijskog sektora i poduzeća između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj (EFSAL) potpisan je 4. lipnja 1997. godine (objavljen u Narodnim novinama, Međunarodni ugovori br. 17. od 22. listopada 1997.). Ovim ugovorom Svjetska banka je odobrila 160 milijuna DEM, kao potporu već započetoj reformi financijskog sektora i poduzeća; rok otplate kredita je 10 godina, a korištenje - povlačenje sredstava, te otplate kredita vrše se putem posebnog računa otvorenog kod Hrvatske narodne banke. Prva tranša u iznosu od 80 milijuna DEM povučena je u studenom 1997. godine, a povlačenje druge tranše uvjetovano je ispunjenjem određenih uvjeta vezanih uz privatizaciju javnih poduzeća i restrukturiranje banaka, u skladu s odredbama Ugovora o zajmu.

Prestavnici Hrvatske narodne banke aktivno su sudjelovali u radu organa upravljanja međunarodnih financijskih institucija - Svjetske banke (IBRD) i njenih afilijacija (Međunarodna financijska korporacija - IFC, Agencija za multilateralne garancije investicija - MIGA), Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD), te Inter-američke banke za razvoj (IDB), kao i u radu pojedinih misija ovih institucija.

U obavljanju redovnog poslovanja s međunarodnim financijskim institucijama Hrvatska narodna banka surađuje s Vladom Republike Hrvatske, Ministarstvom financija, Hrvatskom bankom za obnovu i razvoj, te ostalim organima državne uprave.

3.3. Suradnja Hrvatske s drugim međunarodnim institucijama

Hrvatska narodna banka intenzivno je sudjelovala u pregovorima o pristupanju Republike Hrvatske u članstvo u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji ("World Trade Organization"), i to u dijelu koji se odnosi na pitanja vezana za bankarski i devizni sustav te makroekonomsku politiku. Ovdje je naglasak na prilagodbi zakonskih propisa Republike Hrvatske načelima WTO (načelo nediskriminacije, načelo najpovoljnosti nacije - MFN klauzula). U području bankarstva ne postoji značajnije razmimoilaženje s načelima WTO-a. Dodatna, uglavnom tehnička pitanja, uskoro bi trebala biti riješena, te se tijekom 1998. godine očekuje pristupanje Republike Hrvatske u punopravno članstvo WTO. Tada bi se koordinacijom rada Hrvatske narodne banke, Ministarstva financija i drugih državnih institucija, izvršila daljnja liberalizacija bankarskog sustava u Hrvatskoj, u sklopu liberalizacije sektora financijskih usluga.

3.4. Odnosi s inozemnim bankama

Najvažniji događaji u 1997. godini koji su utjecali na financijske odnose s inozemstvom, pa tako i na odnose s inozemnim bankama, osim ostvarenja članstva u BIS-u, bili su dodjeljivanje kreditnog rejtinga Hrvatskoj, pripreme za uvođenje eura, niz velikih udruživanja i preuzimanja u svjetskom bankarstvu, te poremećaji na svjetskom financijskom tržištu izazvani krizom u Jugoistočnoj Aziji.

Dodjeljivanje investicijskog kreditnog rejtinga Hrvatskoj od strane triju međunarodno priznatih agencija (Standars & Poor's, Moody's i IBCA), već na samom početku 1997. godine bitno je utjecalo na sadržaj i opseg onog dijela aktivnosti Direkcije koji obuhvaća svakodnevne, bilo usmene, bilo pismene kontakte s inozemnim bankama i ostalim financijskim i srodnim institucijama. Analize što su ih sastavile Agencije dale su s jedne strane odgovor na velik broj pitanja koja su nam prethodno bila upućivana, ali su s druge strane značajno proširile krug zainteresiranih inozemnih kreditora i investitora željnih još opširnijih informacija. Kvalitativan pomak u tom pogledu bilo je postavljanje Biltena HNB i ostalih važnijih publikacija na Internet. Međutim, činjenica je da je veći dio hrvatskog bankarskog sustava i dalje nedostatan transparentan, sa samo jednom bankom s međunarodnim kreditnim rejtingom, zbog čega je upravo radni materijal HNB "Banke na raskrižju" izazvao najveći interes među inozemnim bankama.

Slijedom opisanog, zanimanje inozemnih banaka, investicijskih fondova i srodnih financijskih institucija za posjet Hrvatskoj narodnoj banci nije smanjeno niti u 1997. godini. Dio njih upućen je, s obzirom na njihov interes, na Ministarstvo

financija, Hrvatski fond za privatizaciju, te Agenciju za promicanje ulaganja, koja je u međuvremenu počela s radom, ali je za većinu njih organiziran sastanak i u Hrvatskoj narodnoj banci. Djelatnici Direkcije su tako tijekom 1997. godine organizirali, odnosno po potrebi i samostalno primili predstavnike preko 150 inozemnih banaka, veleposlanstava, agencija za osiguranje izvoznog rizika, investicijskih fondova i sl. iz više od dvadeset zemalja.

Treba napomenuti da je u 1997. godini naročito porastao broj susreta s predstavnicima inozemnih središnjih banaka, pri čemu važnu ulogu imaju kontakti ostvareni prilikom održavanja skupova u organizaciji Banke za međunarodna poravnanja, Međunarodnog monetarnog fonda, Svjetske banke, Europske banke za obnovu i razvoj, itd.

Tijekom 1997. godine kao glavna i redovita aktivnost nastavljeno je praćenje gospodarskih sustava u pojedinim zemljama i regijama, praćenje gospodarskih i financijskih kretanja u njima, kao i analiza postojećeg stupnja povezanosti banaka tih zemalja, odnosno regija s hrvatskim bankama. U okviru zadataka Direkcije vezanih uz funkciju upravljanja međunarodnim pričuvama HNB, posebna je pozornost posvećena praćenju boniteta zemalja i inozemnih banaka, uključujući i dnevno praćenje kreditnog rejtinga banaka. Direkcija za međunarodni platni promet i odnose s inozemnim bankama zadužena je za praćenje kreditnog rejtinga vezano i za donošenje i provođenje Odluke o obvezi ovlaštenih banaka i štedionica da drže određeni iznos u devizama u inozemstvu radi održavanja opće likvidnosti, te izrađuje odgovarajuće liste zemalja i banaka za potrebe rukovodstva i nadležnih Sektora.

Iako su analize i ocjene agencija za ocjenu kreditnog rejtinga u tom pogledu bile značajan izvor informacija, njihovo zakašnjelo reagiranje na krizu u Jugoistočnoj Aziji potvrdilo je važnost i vlastite analize u kojoj bitnu ulogu kao izvor informacija ima u prethodnom razdoblju uspostavljena mreža korespondenata HNB. Glavna preokupacija tih korespondenata u 1997. godini bile su pripreme za euro i okrupnjavanje u svjetskom bankarstvu - teme koje su u našem bankarstvu još uvijek manje prisutne.

S obzirom na zadatak održavanja korespondentskih odnosa, a radi vlastite pripreme, s posebnim su zanimanjem praćene promjene do kojih će doći u korespondentskom bankarstvu uvođenjem jedinstvene valute i jedinstvenog platnog sustava unutar Europske monetarne unije. Za nas je naročito značajno utvrditi koliko su pojedine banke i operativno spremne za te promjene, kao i za naraslu konkurenciju koju te promjene sa sobom donose.

Specifične i sve opsežnije aktivnosti bile su vezane uz sudjelovanje u radu više međudržavnih komisija i odbora pri Ministarstvu gospodarstva, Ministarstvu financija, Ministarstvu vanjskih poslova, Hrvatskoj gospodarskoj komori itd., što je dodatno zahtijevalo opsežne pripreme i izradu sve zahtjevnijih informacija. Kao značajno, ističemo ovdje i sudjelovanje u radu na pripremama Zakona o sprječavanju pranja novca i odgovarajućih podzakonskih akata, koji su stupili na snagu krajem 1997. godine.

Niti Hrvatsku, kao zemlju u tranziciji, nisu zaobišli pokušaji prijevara i lažnih predstavljanja u inozemstvu nepostojećih hrvatskih banaka. Stoga su s naše strane pojačane aktivnosti pravodobnog i redovitog informiranja inozemstva radi zaštite ugleda Hrvatske u svijetu.

Pored opisanih aktivnosti, redovno su praćene i promjene u međunarodnim ISO standardima, te su tijekom 1997. godine donesene dvije dopune postojećih Uputa o upotrebi slovnih kratica i brojčanih oznaka za zemlje i novčane jedinice u platnom prometu s inozemstvom.

3.5.**Platni promet s inozemstvom**

Tijekom 1997. godine obavljane su transakcije s inozemstvom za vlastite potrebe i potrebe Republike Hrvatske (Ministarstvo financija).

Redovno su izvršavane nostro doznake, a loro doznake samo u korist Hrvatske narodne banke. Veći dio bile su komercijalne doznake, a manji dio odnosio se na bankarske transfere vezane uz prestanak važenja Uredbe o podmirivanju dospjelih nepodmirenih obveza prema inozemnim kreditorima.

Ujedno su rješavani i poslovi reklamacija, uglavnom vezani za komercijalne doznake iz inozemstva u korist državnog proračuna, koje još uvijek ne izvršavamo budući da nije riješeno pitanje vođenja jedinstvenog deviznog računa države u okviru Hrvatske narodne banke.

3.6.**SWIFT**

Tijekom 1997. godine pored tekućih poslova, a u skladu s uobičajenom redovnom dogradnjom i promjenama na području SWIFT sustava, Hrvatska narodna banka poduzela je sve potrebne korake. Treba napomenuti da su u ovim pripremama sadržane i sve potrebne predradnje vezane uz uvođenje jedinstvene europske valute eura.

Pored toga praćene su intenzivne pripreme SWIFT-a za prelazak na 2000. godinu, jer SWIFT je svojim posebnim priručnicima već definirao sve potrebne predradnje za testiranje prelaska na 2000. godinu i od svojih korisnika traži da se dosljedno pridržavaju uputa.

BANKOVNI SUSTAV U REPUBLICI HRVATSKOJ

4.

Bankovni sustav Republike Hrvatske u 1997. godini činilo je ukupno 60 banaka i jedna podružnica inozemne banke. Tijekom 1997. godine nad jednom bankom pokrenut je postupak ocjene mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije koji je okončan pokretanjem stečajnog postupka. U skladu s tim na kraju 1997. godine bankovne poslove obavljalo je 59 banaka i jedna podružnica inozemne banke.

Osnovne karakteristike hrvatskih banaka:

- ☐ prema pravnom statusu 56 banaka su dionička društva, a 4 banke su društva s ograničenom odgovornošću;
- ☐ vlasnička struktura se mijenja i broj banaka u privatnom vlasništvu se povećava iz godine u godinu te je na kraju 1997. godine 87 posto banaka u privatnom i pretežito privatnom vlasništvu. Potpuno ili pretežito privatne banke sudjelovale su sa 64 posto u ukupnoj aktivni i sa 61 posto u ukupnom kapitalu bankovnog sustava;
- ☐ koncentracija velikih banaka u bankovnom sustavu i dalje je prisutna pa i dalje dominiraju četiri velike banke, iako se njihov udio u ukupnoj aktivni postupno smanjuje (u 1996. godini njihov je udio iznosio 59,9 posto, a u 1997. godini smanjio se na 53,0 posto), jer se pojavljuju nove banake, ojačavaju manje banke a postupak sanacije ozdravio je pojedine banke;
- ☐ sve su banke univerzalnog tipa;
- ☐ ispunjavaju uvjete za obavljanje poslova platnog prometa i kreditnih poslova s inozemstvom, a ovlaštenje za obavljanje tih poslova posjeduju 53 banke i podružnica inozemne banke.

Ukupno devet banaka u pretežito državnom vlasništvu raspolaže s 29,8 posto kapitala bankovnog sustava.

Pored banaka, u bankovnom sustavu Republike Hrvatske posluju 33 štedionice (na kraju 1996. godine poslovale su 22 štedionice). Od toga su 22 štedionice organizirane kao društva s ograničenom odgovornošću, a 11 kao dionička društva. Sve štedionice su u privatnom vlasništvu i registrirane su za obavljanje određenih bankovnih poslova, sukladno zakonskim odredbama i odobrenju za rad.

Banke i štedionice dužne su u propisanim rokovima dostavljati Hrvatskoj narodnoj banci nadzorna izvješća. Podaci na temelju kojih je provedena analiza poslovanja banaka i štedionica u 1997. godini za potrebe ovog izvješća privremenog su karaktera. Konačni podaci dostavljaju se po obavljenoj reviziji poslovanja, a najkasnije do 5. srpnja 1998. godine.

4.1.

Struktura bilance banaka

4.1.1.

Struktura izvora sredstava banaka

Ukupni izvori sredstava na kraju 1997. godine iznosili su 94,1 milijardu kuna i bili su 27,5 posto veći nego na kraju 1996. godine. Na kratkoročne izvore odnosi se 50,3 posto ukupne pasive (krajem 1996. godine 55,3%), a na obveze za obračunate kamate, naknade i ostalu pasivu 2,9 posto. Udio dugoročnih izvora u ukupnoj pasivi na kraju 1997. godine iznosio je 28,3 posto (krajem 1996. godine 21,8%) te se u odnosu na prethodnu godinu ostvario značajan rast.

Kratkoročni izvori sredstava banaka iznose 47,4 milijarde kuna. Najznačajniji izvori su depoziti po viđenju pravnih osoba i štedni ulogi građana u kunama i devizama, koji iznose 23,7 milijardi kuna a rasli su po stopi od 19,3 posto godišnje, te

predstavljaju 50,1 posto ukupnih kratkoročnih izvora. Kratkoročni depoziti rasli su po stopi od 46,6 posto, a najznačajniji udio imali su devizni depoziti. Kratkoročni krediti od drugih sektora iznosili su 3,4 milijarde kuna, što čini 7,1 posto ukupnih kratkoročnih izvora, a udio se izdanih kratkoročnih vrijednosnih papira u ukupnim kratkoročnim izvorima spustio na razinu od 0,01 posto.

Dugoročni izvori sredstava banaka iznose 26,6 milijardi kuna. U strukturi dugoročnih izvora sredstava najznačajnija stavka su dugoročni depoziti u devizama koji iznose 12,5 milijardi kuna i čine 47,0 posto ukupnih dugoročnih izvora. Druga značajna stavka su dugoročni devizni krediti uzeti u zemlji i inozemstvu koji iznose 11,5 milijardi kuna i u ukupnim dugoročnim izvorima sudjeluju s 43,2 posto. Dugoročni krediti godišnje rastu 171,1 posto, na prosinačkoj razini.

Temeljni kapital banaka u 1997. godini iznosio je 9,2 milijarde kuna i u odnosu na prošlu godinu povećao se 21,1 posto. Udio temeljnog kapitala u ukupnoj pasivi smanjio se s 10,3 posto u 1996. godini na 9,7 posto. Dopunski kapital iznosi 1 milijardu kuna i sudjeluje u strukturi pasive s 1,1 posto, a u 1997. godini zabilježio je stopu rasta od 47,5 posto. U strukturi dopunskoga kapitala najznačajniju stavku predstavljaju posebne pričuve za neidentificirane gubitke. Zakonske pričuve čine 1,8 posto, a posebne pričuve za identificirane potencijalne gubitke 4,7 posto ukupne pasive, pri čemu su udjeli pričuva u ukupnoj pasivi nešto manji nego u prethodnoj godini (zakonske pričuve za 0,2 posto, a posebne pričuve za 1,3 postotna boda).

Posebne pričuve za identificirane potencijalne gubitke iznose 4,4 milijarde kuna (4,7 posto ukupne pasive). Na temelju procjene kvalitete aktive te se pričuve formiraju na teret rashoda i čine pričuvu za slučaj definitivnog otpisa loših nenaplativih plasmana.

Dobit banaka u ukupnoj pasivi sudjeluje s 1,2 posto. Jamstveni kapital bankovnog sustava na dan 31. prosinca 1997. godine iznosio je 11,7 milijardi kuna, što je 24,5 posto više nego potkraj 1996. godine.

4.1.2.

Struktura aktive banaka

Ukupna aktiva banaka na kraju 1997. godine iznosi 94,1 milijardu kuna. U tom iznosu novčana sredstva i depoziti kod središnje banke iznose 8,3 posto, kratkoročna potraživanja 38,5 posto, dugoročna potraživanja 44,3 posto dok trajna ulaganja u dionice i udjele, kupljena potraživanja i prava na potraživanja, te materijalna i nematerijalna imovina sudjeluju s ukupno 8,9 posto u aktivni banaka. Ukupna novčana sredstva i ukupni depoziti banaka kod središnje banke iznose 7,8 milijardi kuna. Odnos novčanih sredstava i depozita kod središnje banke je 1:1.

Kratkoročno plasirana sredstva iznose ukupno 33,4 milijarde kuna (35,5% ukupne aktive), a obračunate kamate, naknade i ostala aktiva 2,9 milijardi kuna (3% ukupne aktive). Najveću stavku predstavljaju kratkoročni krediti i tekuća dospjeća dugoročnih kredita u visini od 29,6 milijardi kuna (31,5% ukupne aktive).

Dugoročno plasirana sredstva iznose ukupno 41,7 milijardi kuna (44,3% ukupne aktive). Od toga je 10,5 milijardi kuna (11,1% ukupne aktive) bilo plasirano poduzećima, 9,5 milijardi kuna (10,5% ukupne aktive) stanovništvu. Nadalje, u dugoročne vrijednosne papire u devizama plasirano je 7,0 milijardi kuna (7,4% ukupne aktive) te u dugoročne vrijednosne papire u kunama 6,1 milijardu kuna (6,5% ukupne aktive).

Trajna ulaganja u dionice, udjele i sudjelujuće interese u 1997. godini iznosila su 5,0 milijardi kuna (5,3% ukupne aktive) i bila su 26,8 posto veća nego na kraju prethodne godine. Spomenuta su ulaganja banaka većim dijelom nastala zbog neaplaćenih potraživanja od pojedinih komitenata, koja su pretvorena u udjele u tim poduzećima.

Materijalna i nematerijalna imovina iznosila je u 1997. godini 3,4 milijarde kuna ili 3,6 posto ukupne aktive. Obračunate kamate, naknade i ostala aktiva iznosila je 2,9 milijardi kuna ili 3,0 posto ukupne aktive. U tom iznosu 1,4 milijarde kuna odnosi se na ostalu aktivu banaka (plaćene predujmove za poreze, sredstva u obracunu, tečajne razlike i aktivna vremenska razgraničenja).

4.2.

Kapital banaka

Kako bi banke u svakom trenutku bile u stanju pokrivati eventualne gubitke, one moraju raspolagati jamstvenim kapitalom koji je primjeren opsegu njihova poslovanja.

Prema Zakonu o bankama i štedionicama, banke su dužne opseg svog poslovanja uskladiti tako da iznos jamstvenog kapitala ne bude manji od 8 posto vrijednosti ukupnog iznosa aktive i aktivnih izvanbilančnih stavki, raspoređenih i ponderiranih prema stupnjevima rizika iz kojih mogu proizaći gubici. Koeficijent adekvatnosti kapitala na dan 31. prosinca 1997. godine iznosio je 16,6 posto, a godinu dana ranije 17,0 posto. Koeficijent je u oba slučaja udovoljavao zakonskim propisima i nije bilo značajnih promjena.

4.3.

Analiza kvalitete aktive banaka

Najznačajniji dio prilikom prosuđivanja kvalitete poslovanja banaka je procjena kvalitete aktive. Pojedine stavke aktive izložene su različitim stupnjevima rizika pa se u tom smislu aktiva dijeli na rizičnu i nerizičnu. Rizična aktiva obuhvaća sve stavke iz kojih mogu proizaći gubici.

U rizičnu aktivu ubrajaju se: kratkoročni i dugoročni krediti, kratkoročna i dugoročna ulaganja te kamate i naknade za bankovne usluge. Tome se dodaju i izvanbilančne obveze (garancije, jamstva, avali, otvoreni nepokriveni akreditivi i druge potencijalne obveze). U nerizičnu aktivu ulaze sredstva na žiro računu, u blagajni, dio ostalih novčanih sredstava, zlato, predmeti od zlata, lomljeno zlato, obvezna pričuva kod središnje banke, blagajnički zapisi kod središnje banke te efektivni strani novac. Ocjena kvalitete aktive provodi se za rizičnu aktivu.

Tablica IV.1.

KLASIFIKACIJA KREDITNOG PORTFELJA BANAKA,
u milijunima kuna (rizične skupine) u 1997. godini

	A	B	C	D	E	UKUPNO
Ukupni krediti, vrijednosni papiri i depoziti	67 440,9	3 616,1	1 902,1	627,4	1 143,1	74 729,6
Ukupne kamate	1 045,3	126,3	103,1	72,4	160,6	1 507,7
Ukupne naknade	93,9	15,5	11,0	2,0	4,9	127,3
Ukupno ostala rizična aktiva	7 798,5	752,8	662,0	98,5	215,8	9 527,6
Ukupno rizična aktiva	76 378,6	4 510,7	2 678,2	800,3	1 524,4	85 892,2
Izvanbilančne stavke	15 330,1	967,1	518,6	118,5	253,9	17 188,2
UKUPNO	91 708,7	5 477,8	3 196,8	918,8	1 778,3	103 080,4

Osim podjele aktive na rizičnu i nerizičnu, aktiva se dijeli na dobru i lošu. U dobru aktivu ulazi ona aktiva za koju, na temelju propisane metodologije, banka ocijeni da nije potrebno izdvajati pričuve (rizična skupina A). Udio dobre aktive u odnosu na ukupnu rizičnu aktivu iznosi 88,9 posto, dok se preostalih 11,1 posto odnosi na lošu aktivu (rizične skupine B - E). Identičan omjer iskazale su i izvanbilančne stavke.

Po rizičnoj aktivni i izvanbilančnoj rizičnoj aktivni iznos rezervacija za identificirane potencijalne gubitke na razini bankovnog sustava iznosi 5,5 milijardi kuna, dok je u 1996. godini iznosio 5 milijardi kuna.

Tablica IV.2.

DOBRA I LOŠA AKTIVA BANAKA¹

	Dobra aktiva		Loša aktiva		UKUPNO	
	u milijunima kn	%	u milijunima kn	%	u milijunima kn	%
a) Rizična aktiva	76 378,6	88,92	9 513,7	11,08	85 892,3	100,00
Potraživanja po depozitima	12 494,1	99,49	64,0	0,51	12 558,1	100,00
Vrijednosni papiri	14 807,4	99,92	12,3	0,08	14 819,7	100,00
Kredit - dugoročni	24 355,9	85,31	4 193,1	14,69	28 549,0	100,00
Kredit - kratkoročni	15 431,5	85,14	2 694,0	14,86	18 125,5	100,00
Ostali plasmani	352,0	51,98	325,2	48,02	677,2	100,00
Kamate i naknade	1 139,2	69,67	496,0	30,33	1 635,2	100,00
Ostala rizična aktiva	7 798,5	81,85	1 729,1	18,15	9 527,6	100,00
b) Aktiva koja se ne raspoređuje	8 232,5	100,00	0,0	0,00	8 232,5	100,00
c) Potrebne rezerve za rizičnu aktivu	0,0	0,00	-4 661,9	100,00	-4 661,9	100,00
Kredit i ostali plasmani	0,0	0,00	-3 463,5	100,00	-3 463,5	100,00
Kamate i naknade	0,0	0,00	-389,6	100,00	-389,6	100,00
Ostala rizična aktiva	0,0	0,00	-808,8	100,00	-808,8	100,00
UKUPNA AKTIVA (a+b+c)	84 611,1	94,58	4 851,8	5,42	89 462,9	100,00

4.4.

Ograničenja koja smanjuju rizike poslovanja

Za kvalitetu poslovanja banaka i štedionica najznačajnija je razina kreditnog rizika (rizika nenaplate) pa su u tom smislu propisana određena ograničenja kojima je cilj što više smanjiti njegovo djelovanje. U nastajanju gubitaka najveća opasnost leži u koncentraciji kredita datih jednom korisniku kredita ili skupini međusobno povezanih dužnika, što istodobno onemogućava ravnomjernu alokaciju financijskih sredstava na druge profitabilne djelatnosti. Da bi se spriječila prevelika koncentracija kredita jednom zajmoprimcu i druga izlaganja banke rizicima koji utječu na kvalitetu aktive banke, propisana su tri ograničenja.

4.4.1.

Veliki i najveći krediti

Veliki kredit znači pojedinačni kredit ili drugo pojedinačno potraživanje i preuzimanje obveza prema jednom zajmoprimcu koji prelazi 20 posto jamstvenog kapitala. Velike kredite je u 1997. godini odobrilo 20 banaka u ukupnom iznosu od 1,4

¹ Ovdje je ukupna aktiva manja u usporedbi s iznosom od 94,1 milijardu kuna, koliko se spominje u tekstu, jer su potrebne rezerve uključene kao odbitna stavka od zbroja stavki a i b. Ukupni iznos od 94,1 milijardu kuna bilančne aktive može se izračunati kao zbroj stavki a i b iz ove tablice.

milijarde kuna (na bilančne obveze odnosi se 0,7 milijardi kuna, koliko iznose i potencijalne obveze). Najveći kredit jednom zajmoprimcu može iznositi najviše 30 posto jamstvenog kapitala. Najveći kredit plasiralo je 15 banaka u ukupnom iznosu od 4,7 milijardi kuna (na bilančne obveze odnosi se 3,6 milijardi kuna, a na izvan-bilančne obveze 1,1 milijardu kuna).

4.4.2.

Kreditni dani osobama koje su povezane s bankom

Ukupan iznos kredita danih osobama koje su povezane s bankom (dioničari, odnosno imatelji poslovnih udjela koji raspolažu s više od 5 posto dionica, tj. poslovnih udjela banke, što daje pravo glasa u skupštini banke, trgovačka društva u kojima dioničari imaju većinsko sudjelovanje, članovi uprave, članovi nadzornog odbora, prokuristi i članovi njihovih obitelji, banke koje su kapitalski povezane) iznosi 0,3 milijarde kuna (bilančna aktiva 0,2 milijarde kuna i potencijalne obveze 0,1 milijardu kuna). Ovi krediti i preuzete potencijalne obveze iskazane su u 34 banke.

4.4.3.

Ukupni iznos svih kredita, drugih potraživanja i preuzetih obveza prema jednom zajmoprimcu

Ukupni iznos svih kredita, drugih potraživanja i preuzetih obveza prema jednom zajmoprimcu ne smije prelaziti 30 posto jamstvenog kapitala. Ukupna potraživanja i preuzete obveze prema jednom zajmoprimcu u iznosu većem od 30 posto jamstvenog kapitala iskazana su kod 19 banaka u 58 pojedinačnih slučajeva. Ova potraživanja iznosila su ukupno 7,4 milijarde kuna s prosječnim udjelom u jamstvenom kapitalu od 63,52 posto. Od toga se 4,8 milijardi kuna odnosi na jednu banku i četiri pojedinačna slučaja.

4.5.

Ograničenja ulaganja

Pored ograničenja koja smanjuju kreditni rizik, propisana su i ograničenja ulaganja za banke i štedionice, koja se iskazuju omjerima u odnosu na visinu jamstvenog kapitala i to:

- a) Ulaganja banke u zemljišta, zgrade, opremu i uređenje poslovnog prostora ne smiju iznositi više od 30 posto vrijednosti jamstvenog kapitala banke. Ukupna ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu iznose 3,3 milijarde kuna, što u odnosu prema jamstvenom kapitalu ukupnoga bankovnog sustava iznosi 28,20 posto. Ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu koja premašuju 30 posto jamstvenog kapitala banke registrirana su kod 21 banke. Taj podatak iskazuje koncentraciju ulaganja u zemljište, zgrade i opremu što ne znači nepoštivanje propisa u svim slučajevima s obzirom na to da su zakonom propisani izuzeci od ograničenja.
- b) Ulaganja banke u zemljišta, zgrade, opremu i uređenje poslovnog prostora te vlasnički ulozi u bankama i drugim trgovačkim društvima ne smiju prelaziti 70 posto vrijednosti jamstvenog kapitala. Ova vrsta ulaganja u iznosu većem od 70 posto iznosa jamstvenog kapitala registrirana je kod 10 banaka. Ukupna ulaganja u spomenute namjene iznose 7,8 milijardi kuna i čine 66,8 posto jamstvenog kapitala ukupnog bankovnog sustava.

4.6.**Račun dobiti i gubitka banaka**

Dobit poslije oporezivanja po zaključnom računu za 1997. godinu na razini bankovnog sustava iznosila je 1,2 milijarde kuna, a u 1996. godini 0,8 milijardi kuna. Pedeset i dvije banke ostvarile su nakon oporezivanja dobit u iznosu od 1,3 milijarde kuna dok je osam banaka iskazalo višak rashoda nad prihodima (gubitak) u iznosu od 0,1 milijarde kuna.

Ukupni prihodi u 1997. godini iznosili su 9,6 milijardi kuna, a u strukturi prihoda najznačajniju stavku (64,9 posto) čine prihodi od kamata i slični prihodi. Prihodi od provizija iznosili su 15,9 posto, prihodi od vlasničkih vrijednosnih papira 0,5 posto te ostali prihodi 18,7 posto. U odnosu na 1996. godinu, porastao je udio kamatnih prihoda sa 61,8 posto na 64,9 posto, dok je udio prihoda od provizija smanjen s 20,2 posto na 15,9 posto.

Ukupni su rashodi u 1997. godini iznosili 8,4 milijarde kuna. Na troškove po kamatama odnosi se 38,2 posto, na troškove provizije 3,6 posto, na opće administrativne troškove 35,5 posto i na ostale troškove 11,4 posto ukupnih rashoda. Troškovi s osnova izdvajanja pričuva za osiguranje od potencijalnih gubitaka iznose 11,3 posto ukupnih rashoda. Udjeli pojedinih stavaka u strukturi rashoda ne pokazuju značajne promjene u odnosu na 1996. godinu.

4.7.**Poslovanje štedionica**

Broj štedionica u 1997. godini povećao se s 22 na 33 štedionice. Kako je ukupna bilančna svota štedionica (1,1 milijardu kuna) znatno manja od bilančne sume bankovnog sustava (94,1 milijardu kuna), podaci o strukturi bilance štedionica iskazani su u milijunima kuna.

4.7.1.**Struktura pasive štedionica**

Ukupna pasiva štedionica iznosi 1.054 milijuna kuna, a u odnosu na prethodnu godinu povećana je 85,4 posto. Od toga kratkoročni izvori iznose 475 milijuna kuna ili 45,1 posto. Depoziti po viđenju i kratkoročni depoziti iznose 397 milijuna kuna i čine oko jednu trećinu ukupnih izvora. U odnosu na 1996. godinu depoziti po viđenju veći su za 187,6 posto, a kratkoročni depoziti za 186,8 posto. Obveze po kratkoročnim kreditima porasle su oko 170,4 posto.

Dugoročni izvori iznose 106 milijuna kuna i u ukupnoj pasivi sudjeluju s 10,1 posto. Dugoročni su depoziti u odnosu na prethodnu godinu povećani za 190,0 posto, a obveze po dugoročnim kreditima za 36,3 posto.

Temeljni kapital štedionica na kraju 1997. godine iznosi 329 milijuna kuna, što je povećanje od 32 posto u odnosu na 1996. godinu. Dopunski kapital iznosi 20 milijuna i za 241 posto je veći u odnosu na dopunski kapital u 1996. godini. Od toga 16,4 milijuna kuna čine posebni uložci, dok drugu po veličini stavku u dopunskom kapitalu čine posebne pričuve za neidentificirane gubitke u visini od 3,5 milijuna kuna.

4.7.2.**Struktura aktive štedionica**

Ukupna aktiva štedionica na kraju 1997. godine iznosila je 1.054 milijuna kuna. Od toga 165 milijuna kuna ili 15,7 posto čine novčana sredstva i depoziti kod Hrvatske narodne banke.

Kratkoročni plasmani, zajedno s obračunatim kamatama, naknadama i ostalom aktivom iznose 526,8 milijuna kuna ili 50 posto ukupne aktive (od toga obračunate kamate, naknade i ostala aktiva iznose 104 milijuna kuna ili 9,9% ukupne aktive), a dugoročni plasmani iznose 283,2 milijuna kuna ili 26,8 posto ukupne aktive.

Trajna ulaganja iznose 30 milijuna kuna ili 2,8 posto ukupne aktive te su za 25,7 posto manji nego u prethodnoj godini. Materijalna i nematerijalna imovina iznosi 49,1 milijun kuna ili 4,7 posto ukupne aktive, a raste po stopi od 146,9 posto u odnosu na proteklu godinu.

Kratkoročni krediti odobreni bankama iznosili su 45,1 milijun kuna i u 1997. su se godini povećali za 293,3 posto, dok su odobreni kratkoročni krediti ostalim sektorima iznosili 371,3 milijuna kuna i rasli su po stopi od 130,6 posto godišnje.

Dugoročno plasirana sredstva iznose 283,2 milijuna kuna ili 26,8 posto ukupne aktive. Najznačajniju stavku čine dugoročni krediti u visini od 283,1 milijun kuna.

4.7.3.

Kapital štedionica

Jamstveni kapital štedionica na dan 31. prosinca 1997. godine iznosio je 349,1 milijun kuna, a godinu dana ranije 259,6 milijuna kuna. Razlog takvom povećanju je dopunski kapital, koji se tijekom 1997. godine kod štedionica povećao 3,5 puta (povećanje na temelju uloga u štedionice koje ispunjavaju propisane uvjete i ulaze u izračun dopunskog kapitala).

Koeficijent adekvatnosti kapitala na razini štedionica na dan 31. prosinca 1997. godine iznosio je 44,03 posto dok je godinu dana ranije iznosio 55,6 posto. Budući da je jamstveni kapital porastao, razlog smanjenju koeficijenta adekvatnosti kapitala je u porastu ponderirane rizične aktive i aktivnih izvanbilančnih stavaka.

4.7.4.

Analiza kvalitete aktive štedionica

Tablica IV.3.

KLASIFIKACIJA KREDITNOG PORTFELJA ŠTEDIONICA, u milijunima kuna (rizične skupine) u 1997. godini

	A	B	C	D	E	UKUPNO
Ukupni krediti, vrijednosni papiri i depoziti	664,8	11,1	6,4	8,1	11,1	701,5
Ukupne kamate	29,4	2,4	4,4	1,2	1,4	38,8
Ukupne naknade	0,8	0,2	0,0	0,2	0,0	1,2
Ukupno ostala rizična aktiva	101,1	25,5	0,0	0,0	0,0	126,6
Ukupno rizična aktiva	796,1	39,2	10,8	9,5	12,5	868,1
Izvanbilančne stavke	13,3	0,0	0,0	0,0	0,2	13,5
UKUPNO	809,4	39,2	10,8	9,5	12,7	881,6

Ocjena kvalitete aktive provodi se na temelju rizične aktive, u koju ulaze kratkoročni i dugoročni krediti, uložena sredstva (kratkoročna i dugoročna), kamate, naknade te izvanbilančne stavke.

Aktiva za koju je izvršena klasifikacija u rizičnu skupinu A, odnosno dobra aktiva, iznosi 91,7 posto ukupnih rizičnih plasmana, a na lošu aktivu (aktivu klasificiranu u rizične skupine B, C, D i E) otpada 8,3 posto. Dobra aktiva u 1996. godini iznosila je 86,2 posto, a loša preostalih 13,8 posto.

Iznos potencijalnih gubitaka po rizičnoj aktivu i izvanbilančnoj rizičnoj aktivu na razini štedionica u 1997. godini dosegao je 37,7 milijuna kuna.

Tablica IV.4.

DOBRA I LOŠA AKTIVA ŠTEDIONICA

	Dobra aktiva		Loša aktiva		UKUPNO	
	u milijunima kn	%	u milijunima kn	%	u milijunima kn	%
a) Rizična aktiva	796,1	91,71	72,0	8,29	868,1	100,00
Potraživanja po depozitima	10,6	100,00	0,0	0,00	10,6	100,00
Vrijednosni papiri	5,6	100,00	0,0	0,00	5,6	100,00
Kredit - dugoročni	282,2	99,02	2,8	0,98	285,0	100,00
Kredit - kratkoročni	366,2	91,55	33,8	8,45	400,0	100,00
Ostali plasmani	0,2	66,67	0,1	33,33	0,3	100,00
Kamate i naknade	30,2	75,50	9,8	24,50	40,0	100,00
Ostala rizična aktiva	101,1	79,86	25,5	20,14	126,6	100,00
b) Aktiva koja se ne raspoređuje	186,0	100,00	0,0	0,00	186,0	100,00
c) Potrebne rezerve za rizičnu aktivu	0,0	0,00	-37,5	100,00	-37,5	100,00
Kredit i ostali plasmani	0,0	0,00	-23,2	100,00	-23,2	100,00
Kamate i naknade	0,0	0,00	-7,8	100,00	-7,8	100,00
Ostala rizična aktiva	0,0	0,00	-6,4	100,00	-6,4	100,00
UKUPNA AKTIVA (a+b+c)	982,1	96,36	34,5	3,64	1.016,6	100,00

4.7.5.

Ograničenja koja smanjuju rizike poslovanja

Propisana ograničenja kojima je cilj smanjenje kreditnog rizika odnose se i na banke i na štedionice, a vezana su uz velike i najveće kredite te ukupan iznos plasmana jednom dužniku. Velike kredite je u 1997. godini odobrilo šest štedionica u ukupnom iznosu od 39,1 milijun kuna. Nadalje, šest štedionica odobrilo je najveći kredit u ukupnom iznosu od 12,9 milijuna kuna. Kredite povezanim osobama odobrilo je 15 štedionica u ukupnom iznosu od 12,8 milijuna kuna. Iznos svih kredita, drugih potraživanja i preuzetih obveza prema jednom zajmoprimcu koji prelazi 30 posto iznosa jamstvenog kapitala iskazalo je 6 štedionica u ukupnom iznosu od 14,7 milijuna kuna.

4.7.6.

Ograničenja ulaganja

Ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu u 1997. godini iznosila su 48,9 milijuna kuna, što u odnosu na ukupan jamstveni kapital štedionica iznosi 14,0 posto.

Ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu u iznosu iznad 30 posto jamstvenog kapitala iskazalo je šest štedionica. Ukupna ulaganja (ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu te osnivačka ulaganja) iznose 60,3 milijuna kuna, što u odnosu na jamstveni kapital štedionica iznosi 17,3 posto. Ukupna ulaganja u ove namjene ne smiju prelaziti 70 posto iznosa jamstvenog kapitala, a takva su prekračenja utvrđena kod tri štedionice.

4.7.7.

Račun dobiti i gubitka štedionica

Na razini štedionica u 1997. godini ostvarena je dobit poslije oporezivanja u visini od 19,9 milijuna kuna, dok je u 1996. godini ista kategorija iznosila 15,7 milijuna kuna. Štedionice ostvaruju svoje prihode najvećim dijelom od aktivnih kamata, koje čine 59,6 posto ukupnih prihoda. Prihodi od privizija čine 8,8 posto, prihodi od vlasničkih vrijednosnih papira 13,8 posto te ostali prihodi 17,8 posto ukupnih prihoda. U odnosu na proteklu godinu, smanjen je udio prihoda od kamata u odnosu na ukupne pri-

hoda sa 70,1 posto na 59,6 posto, dok se udio vlasničkih vrijednosnih papira, koji je u 1996. godini bio zanemariv, povećao na 13,8 posto ukupnih prihoda. U strukturi rashoda štedionica nema većih promjena u odnosu na prethodnu godinu, osim kod izdvajanja u posebne pričuve za identificirane gubitke, koje su u 1996. godini iznosile 14,9 posto ukupnih rashoda, dok se taj udio u 1997. godini smanjio na 8,7 posto. S gubitkom su poslovale 3 štedionice u ukupnom iznosu od 764 tisuće kuna.

4.8.

Nadzor i kontrola poslovanja banaka i štedionica

Nadzor poslovanja banaka i štedionica, s aspekta stabilnosti i sigurnosti bankovnog sustava, obavlja Sektor nadzora i kontrole Hrvatske narodne banke. Sektor nadzora i kontrole, metodom izravnog nadzora (tzv. on-site kontrolom) te analizom financijskih izvješća koje banke dostavljaju Sektoru (tzv. off-site kontrolom) nadzire i prati poslovanje banaka i štedionica. Također se obavlja kontrola provođenja mjera monetarne i devizne politike.

Razvoj nadzorne funkcije prema suvremenim zahtjevima i načelima počeo je 1993. godine. Slijedeći međunarodna iskustva i prilagođavajući ih postojećim prilikama i potrebama u našoj zemlji, u 1997. godini pristupilo se reorganizaciji Sektora. Poslovi nadzora i kontrole obavljaju se u okviru slijedećih direkcija:

- ☐ Direkcija za izravni nadzora banaka i štedionica,
- ☐ Direkcija za nadzor banaka i štedionica analizom financijskih izvješća,
- ☐ Direkcija za kontrolu provedbe mjera monetarne i devizne politike,
- ☐ Direkcija za unapređenje nadzora banaka i štedionica i
- ☐ Direkcija za devizno-dokumentarnu kontrolu.

Prve četiri direkcije obavljaju poslove nadzora poslovanja banaka i štedionica, dok je djelokrug Direkcije za devizno-dokumentarnu kontrolu praćenje i kontrola izvožno-uvozne dokumentacije i ostvarene naplate/plaćanja po izvožno-uvoznim poslovima svih sektora u državi.

Poštujući međunarodno prihvaćene smjernice za uređenje poslovanja koja su najviše izložena rizicima i uvažavajući karakteristike našeg sustava, zakon je regulirao ključna područja poslovanja banaka i štedionica. Odredbe zakona razrađene su u odgovarajućim podzakonskim aktima koje donosi Savjet Hrvatske narodne banke. Na taj način je zaokružen sustav regulacije poslovanja banaka i štedionica, kao temeljni preduvjet za ostvarenje stabilnosti i sigurnosti poslovanja banaka.

Kontinuirano se radi na poboljšanju kvalitete regulatornog okvira za osiguranje kvalitete poslovanja banaka i štedionica. Donesena je odluka o uvjetima za obavljanje pojedinih bankovnih poslova, a nove "bonitetne odluke" donesene su još tijekom 1997. godine, s početkom primjene u 1998. godini. Uz to je u izradi novi prijedlog zakona o bankama i štedionicama, dok je u raspravi novi kontni plan i novi sustav izvješćivanja središnjoj banci.

Sektor nadzora i kontrole usko surađuje i s ostalim državnim tijelima i institucijama, kontaktira s nadzornicima banaka iz drugih zemalja, provodi obuku djelatnika putem raznih seminara u zemlji i inozemstvu, a sve u svrhu praćenja novih trendova, razmjene iskustava, dobivanja materijala i traženja najboljih rješenja za unapređenje i razvoj nadzorne funkcije.

Izravni nadzor u 1997. godini obavljen je u 14 banaka i 17 štedionica, a kod tri banke i tri štedionice započeti postupak izravnog nadzora nije završen do kraja kalendarske godine. Po obavljenom nadzoru sastavljeni su zapisnici u kojima se konstatiraju činjenice utvrđene neposrednim pregledom poslovnih knjiga i dokumentacije. Istovremeno se sastavlja Izvješće o obavljenoj kontroli, kojim se navode elementi ocjene praćenja rizika u poslovanju banke, odnosno štedionice te preporuke nadzornih organa za poduzimanje odgovarajućih mjera za identifikaciju, sprječavanje i praćenje rizika u poslovanju.

Po isteku roka koji je ostavljen bankama i štedionicama za očitovanje o utvrđenom činjeničnom stanju u zapisniku, bili su izdati Prijedlozi aktivnosti, sukladno Odluci o uvjetima i načinu obavljanja kontrole (nadzora). Prijedlozi aktivnosti, kao korektivne mjere u 1997. godini, naložene su za osam banaka i šest štedionica.

Po isteku roka za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti i provođenja naloženih aktivnosti i izravnog nadzora, sastavljaju se Zapisnici o izvršenju predloženih aktivnosti. Takvi zapisnici sastavljeni su za pet banka i šest štedionica. Ukoliko banke i štedionice u predviđenom roku ne provedu predložene aktivnosti, Hrvatska narodna banka izdaje rješenje kojim se nalaže izvršenje određenih aktivnosti. U 1997. godini izdato je takvo rješenje jednoj štedionici.

U tijeku 1997. godine provedena je ocjena mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije za jednu banku.

Sve banke i štedionice kod kojih je izvršen izravni nadzor rangirane su primjenom CAMEL metode. Svaka komponenta (C - kapital, A - kvaliteta aktive, M - uprava, E - zarada, L - likvidnost) ocjenjuje se ocjenom od 1 do 5 (komponentni rang), a na temelju komponentnog ranga utvrđuje se kompozitni rang kao jedinstvena ocjena, koja nije nužno i prosjek ocjena komponentnog rangiranja.

Na temelju dostavljenih regulatornih izvješća provode se odgovarajuće analize poslovanja i o tome sastavljaju Informacije. U 1997. godini provedena je analiza poslovanja 12 banaka. O problemima i uočenim nepravilnostima informirane su uprave i nadzorni odbori banaka na posebnim sastancima.

U okviru Sektora analizira se dokumentacija, obrađuju zahtjevi i pripremaju materijali za Komisiju za izdavanje odobrenja za rad banaka i štedionica.

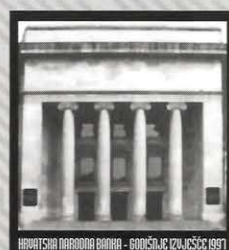
U tijeku 1997. godine obrađena je dokumentacija o slijedećim zahtjevima:

- ☐ izdavanje odobrenja za rad (1 banka i 7 štedionica),
- ☐ prethodna suglasnost dioničarima za stjecanje preko 10 posto dionica s pravom glasa u skupštini banke (7 dioničara banke i 2 dioničara štedionica),
- ☐ suglasnost za privremeno prekoračenje ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu (4 banke) i
- ☐ suglasnost za ustupanje udjela u drugim trgovačkim društvima u visini iznad 10 posto jamstvenog kapitala (2 banke).

Direkcija za kontrolu provedbe mjera monetarne i devizne politike obavila je u 1997. godini ukupno 61 kontrolu. Zbog nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju donesena su četiri Rješenja o mjerama prema bankama i štedionicama i podnijeto je 17 prijava Javnom državnom odvjetništvu i Deviznom inspektoratu pri Ministarstvu financija, radi pokretanja prekršajnog ili krivičnog postupka. Obavljena je uz to i kontrola u ukupno sedam štedionica te kontrola mjenjačkog poslovanja kod ukupno 180 ovlaštenih mjenjača.

5.

POSLOVANJE TREZORA

HRVATSKA NARODNA BANKA - GODIŠNJAK IZ OŽUJKA 1997

U okviru skupine poslova koje obavlja Direkcija trezora u ostvarivanju zadataka i ciljeva Hrvatske narodne banke, Direkcija trezora je tijekom 1997. godine preuzimala izrađenu gotovinu od proizvođača, opskrbljivala gotovinom Podružnice Zavoda za platni promet, izdavala prigodan kovani novac, te povlačila, obrađivala i uništavala dotrajale novčanice povučene iz optjecaja.

5.1.

Kretanje gotovine

Na dan 31. prosinca 1997. godine izvan trezora Hrvatske narodne banke i Zavoda za platni promet bilo je 67,5 milijuna komada novčanica kuna u vrijednosti 5,3 milijarde kuna. Usporedbom sa stanjem na kraju 1996. godine, količina novčanica izvan trezora Hrvatske narodne banke i Zavoda za platni promet porasla je za 15,3 posto, a vrijednosno za 15,2 posto.

Količina kovanog novca kuna i lipa izvan trezora Hrvatske narodne banke i Zavoda za platni promet na dan 31. prosinca 1997. godine iznosila je 454,9 milijuna komada, u vrijednosti od 180,9 milijuna kuna. U odnosu na stanje koncem 1996. godine, količina kovanog novca izvan trezora Hrvatske narodne banke i Zavoda za platni promet porasla je za 22,9 posto, a vrijednosno za 27,7 posto. Može se reći da stanje novčanica i kovanog novca izvan trezora iznosi u prosjeku 14 komada novčanica, tj. 94 komada kovanica po stanovniku.

5.2.

Prigodni novac

U 1997. godini Hrvatska narodna banka izdala je tri izdanja prigodnoga optječajnog kovanog novca od 25 kuna pod nazivima:

- ☐ "Hrvatsko Podunavlje"
- ☐ "Prvi Kongres hrvatskih esperantista"
- ☐ "Primanje Republike Hrvatske u O.U.N."

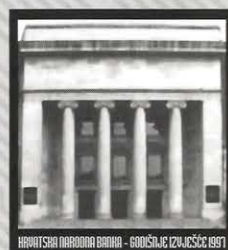
Iz programa zlatnoga i srebrnog kovanog novca tijekom 1997. godine izdana su slijedeća izdanja:

- ☐ "Prvi predsjednik Republike Hrvatske Dr. Franjo Tuđman", zlatnik od 1000 kuna, srebrnjaci od 200 i 150 kuna;
- ☐ "Vukovar", zlatnik od 500 kuna, srebrnjak od 150 kuna;
- ☐ "Baranja", zlatnici od 1000 i 500 kuna, srebrnjaci od 200 i 150 kuna.

U 1997. godini Direkcija trezora preuzela je od Zavoda za platni promet te obradila i predala Komisiji za uništavanje ukupno 45,3 milijuna komada novčanica u vrijednosti od 581,2 milijuna kuna. Od ukupne svote uništenih novčanica vrijednost od 390,0 milijuna kuna odnosi se na novčanice od 10 kuna izdane 31. listopada 1993. godine, dok ostatak otpada na dotrajale novčanice. Novčanice su uništene spaljivanjem. U 1997. godini ukupna vrijednost utvrđenih krivotvorenih novčanica kuna iznosila je 11.610,00 kuna. Analiza izrade krivotvorenih novčanica pokazuje da su krivotvorine izrađene postupkom fotokopiranja u boji, izuzev jednog slučaja gdje je za izradu krivotvorine korišten offset tisak. Količina i vrijednost krivotvorenih novčanica u 1997. godini nije porasla u odnosu na 1996. godinu.

ORGANIZACIJA, UPRAVLJANJE I LJUDSKI POTENCIJALI

6.

HRVATSKA NARODNA BANKA - GODIŠNJAK IZUŠKE 1997

6.1.

Savjet Hrvatske narodne banke

Organi Hrvatske narodne banke, sukladno članku 65. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci, jesu Savjet Hrvatske narodne banke i guverner Hrvatske narodne banke. Savjet Hrvatske narodne banke čine guverner, zamjenik guvernera i viceguverneri po svom položaju, te članovi koje se imenuje iz redova nezavisnih stručnjaka.

Djelokrug Savjeta utvrđen je člankom 67. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci. Savjet Hrvatske narodne banke o svojim poslovima odlučuje na sjednicama, a za provođenje odluka Savjeta odgovoran je guverner Hrvatske narodne banke.

U upravljanju poslovima Hrvatske narodne banke Savjet odlučuje dvotrećinskom većinom glasova svih članova. Ako Savjet u odlučivanju ne postigne potrebnu suglasnost, a guverner Hrvatske narodne banke ocijeni da se zbog nedonošenja odluke ne može osigurati provedba zadataka Hrvatske narodne banke, guverner privremeno donosi odluku o kojoj nije postignuta suglasnost i o tome dostavlja izvještaj Hrvatskom državnom saboru, koji donosi konačnu odluku o spornim pitanjima.

Predsjednik Savjeta Hrvatske narodne banke je guverner Hrvatske narodne banke.

Tijekom 1997. godine održano je ukupno 18 sjednica Savjeta, na kojima je doneseno niz važnih odluka, kako onih koje se objavljuju u "Narodnim novinama" tako i onih interne prirode. Na svakoj sjednici donose se odluke s područja tekuće monetarne politike. Savjet je jednoglasno donio i niz odluka iz područja bonitetne kontrole banaka.

Izdana su odobrenja za rad 8 štedionica: "SA-GA" d.o.o. Zagreb, "BANICA CREDO ŠTEDIONICA" d.o.o. Split, "VID štedionica" d.o.o. Zagreb, "Štedionica ZLATICA" d.o.o. Zagreb, "MEDIMURSKA štedionica" d.d. Čakovec, "Štedionica KOVANICA" d.d. Varaždin, "PRIMORSKA štedionica" d.d. Rijeka i "Štedionica MEDITERAN" d.o.o. Split i dvije banke "VOLKSBANK" d.d. Zagreb i "BNP - Dresdner bank (Croatia)" d.d. Zagreb, te niz suglasnosti za imenovanje predsjednika, odnosno člana uprave banke ili štedionice.

Savjet Hrvatske narodne banke utvrdio je, kao najvažniju zadaću u 1997. godini, uvođenje kune u Hrvatsko Podunavlje, a istaknuta je i važnost finaliziranja programa Hrvatskog instituta za bankarstvo i osiguranje.

U 1997. godini donesena je odluka o pokretanju postupka za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja Vukovarske banke d.d. Vukovar - Zagreb, uz napomenu da se ovom odlukom de facto ništa ne prejudicira, već se otvara zakonska mogućnost da se detaljno ispita situacija i da se shodno nalazima predloži adekvatno rješenje.

Ponekad se sjednice Savjeta održavaju i putem telefona, kada se ispune uvjeti iz članka 28. Poslovnika o radu Savjeta.

Na sjednici Savjeta održanoj 7. svibnja 1997. godine usvojeno je Godišnje izvješće Hrvatske narodne banke, Odluka o Godišnjem obračunu Hrvatske narodne banke za 1996. godinu, te Odluka o Financijskom planu Hrvatske narodne banke za 1997. godinu.

Prvog listopada 1997. godine održana je 100. jubilara sjednica Savjeta Hrvatske narodne banke. Tom prilikom guverner dr. Marko Škreb obratio se članovima i

ukratko ih podsjetio na povijesno razdoblje od pet i pol godina koliko djeluje Savjet. Od prve sjednice, koja je održana 24. veljače 1992. godine, do danas promijenila su se tri predsjednika Savjeta, odnosno guvernera, a Savjet je u tom razdoblju razmatrao ukupno 580 točaka dnevnog reda i donio 399 odluka koje se objavljuju u "Narodnim novinama" te još 383 odluke interne prirode. Naglasio je kao zanimljiv podatak da niti jedna sjednica Savjeta nije odgođena zbog nedostatka kvoruma. Nadalje, guverner je istaknuo da je prijelazno razdoblje u Hrvatskom Podunavlju napokon završeno pa je od sredine rujna po prvi put hrvatski novac - kuna - jedino zakonito sredstvo plaćanja na cijelom teritoriju Republike Hrvatske.

Savjet je također donosio odluke iz područja numizmatike, te je donesena i Odluka o usvajanju Plana izdavanja prigodnog kovanog novca i numizmatičkih kompleta u 1998. godini.

22. prosinca 1997. godine održana je 105. radno-svečana sjednica Savjeta Hrvatske narodne banke. Istaknuto je da je donošenjem Ustavnog zakona Hrvatski državni sabor promijenio ime Narodne banke Hrvatske u "Hrvatska narodna banka".

6.2. Interna kontrola

Od svog osnutka 1995. godine Interna kontrola djeluje kao samostalna organizacijska jedinica, direktno odgovorna guverneru Hrvatske narodne banke. Njezin je osnovni zadatak preispitivanje i ocjena poslovnih aktivnosti Banke te poštivanje internih procedura, pravilnika i metodologije rada pri njihovom provođenju. Upravo je na tom području tijekom 1997. godine ostvaren daljnji napredak. Kako se Interna kontrola na razini Banke u svom radu poglavito oslanja na rezultate specifičnog sustava internih kontrola organizacijskih jedinica, obavljana je stalna kontrola njihove učinkovitosti i funkcionalnosti. Interna kontrola je utvrdila da se organizacijski dijelovi Banke pridržavaju propisanih procedura i pravilnika te da nisu utvrđene nepravilnosti u radu organizacijskih dijelova Banke.

Kao i proteklih godina, Interna kontrola je svoj rad usmjerila na područja najvećeg rizika u okviru rada organizacijskih dijelova Banke, polazeći od pravila da opseg i vrijeme trajanja kontrole moraju biti sukladni veličini i izloženosti riziku. Posebna je pozornost posvećena upravljanju deviznim pričuvmama Banke, radu trezora, pravovremenom i dokumentiranom evidentiranju i izvješćivanju, nadzoru i kontroli poslovnih banaka, izvršavanju odluka Savjeta Banke, proceduri nabavke roba i usluga i protoku informacija, temeljem razine ovlaštenja i mogućnosti pristupa informacijama.

Uvažavajući važnost stručnih i visoko educiranih internih revizora, tijekom 1997. godine nastavljen je proces usavršavanja djelatnika službe, u suradnji s tehničkim misijama Međunarodnog monetarnog fonda, u kontaktima s inozemnim stručnjacima, te pohađanjem specijalističkih tečajeva u zemlji i inozemstvu. Rezultat je takvog pristupa i započeti projekt izrade cjelovite metodologije Interne kontrole Banke, koji će uključivati planiranje kontrole, metodologiju prikupljanja informacija i ocjenjivanje rezultata kontrole.

6.3. Organizacija i informatizacija

U pogledu normativnog uređenja Hrvatske narodne banke tijekom 1997. godine provedena je reorganizacija dvaju sektora unutrašnjeg ustroja središnje banke: Sektora nadzora i kontrole i Sektora za istraživanja i statistiku.

Prema novom ustroju, Sektor nadzora i kontrole čini 5 direkcija: Direkcija za izravni nadzor banaka i štedionica, Direkcija za nadzor banaka i štedionica analizom financijskih izvješća, Direkcija za unaprjeđenje nadzora banaka i štedionica, Direkcija za kontrolu provedbe mjera monetarne i devizne politike i Direkcija za devizno-dokumentarnu kontrolu.

Unutar Sektora za istraživanja i statistiku, u Direkciji za statistiku formiran je Odjel za statističku evidenciju i registraciju kreditnih odnosa s inozemstvom.

U pogledu izgradnje sustava dokumentacije prema zahtjevima normi niza ISO 9000 izrađen je tekst prijedloga Pravilnika o upravljanju dokumentacijom, a započeta je i izrada jedinstvenih klasifikacija i sustava šifri na razini HNB.

U cilju sustavnog pristupa procesu planiranja izrađen je prijedlog teksta Pravilnika o planiranju. Tim pravilnikom je, između ostalog, utvrđena organizacija rada u izradi plana i vrste planova poslovanja Hrvatske narodne banke.

Tijekom 1997. godine izrađen je i Prijedlog novog prostornog razmjesta organizacijskih dijelova u Hrvatskoj narodnoj banci, jer su odlukom o iseljenju ZAP-a oslobođene dodatne prostorije u zgradi u Jurišićevoj 17, koje su iskorištene za unaprjeđenje uvjeta rada u našoj instituciji.

U skladu s Ustavnim promjenama koje se odnose na promjenu imena hrvatske središnje banke, započete su organizacijske pripreme za utvrđivanje i način primjene grafičkog identiteta Hrvatske narodne banke.

Informatizacija poslovnog sustava Hrvatske narodne banke, kao trajan proces, odvijala se i tijekom 1997. godine nesmanjenim intenzitetom. Poslovi informatizacije prvenstveno su se odnosili na područje izgradnje integralnog informacijskog sustava Hrvatske narodne banke, održavanje postojećih aplikacijskih rješenja i na tekuće, operativne poslove.

Izgradnja integralnog informacijskog sustava nastavljena je realizacijom dva IPS-a (Organizacija, informatizacija, statistika i Monetarna politika). Za te informacijske podsustave izrađeno je i primijenjeno osam aplikacija: praćenje trezorskih zapisa, platni promet s inozemstvom, devizne intervencije na domaćem tržištu, repo aukcija blagajničkih zapisa HNB i trezorskih zapisa MF, praćenje vlasnika zapisa, lombardni krediti, dnevni krediti i interventni krediti.

Osim realiziranih aplikacija, koje su zbog poslovnih promjena revidirane tijekom 1997. godine, nastavljen je rad na izvedbi informatičke potpore za područje kreditnih odnosa s inozemstvom i za područje upravljanja međunarodnim pričuvama, dok su za potrebe računovodstvene službe razvijene četiri PC aplikacije za analitička računovodstva.

Paralelno s izradom aplikacija osiguravani su potrebni resursi za neometanu izgradnju integralnog informacijskog sustava, a učinjeno je i sljedeće:

- ☐ izrađena je lokalna mreža HNBNet,
- ☐ nabavljeno je novo središnje računalo sa softwareom koji omogućava visoki stupanj raspoloživosti podataka i njihovo automatsko pohranjivanje,
- ☐ nabavljena su i instalirana nova osobna računala (radne stanice) i pisači,
- ☐ članovi projektnih timova prošli su niz tečajeva za obuku,

- ☐ objavljeni su natječaji i zaposleni novi djelatnici,
- ☐ nabavljene su licence za uredsko poslovanje (Microsoft), mrežu (Novell), zaštitu podataka (Sophos).

6.4.

Poslovanje platnog prometa

Tijekom 1997. godine u Direkciji za platni promet intenzivno se radilo na reintegraciji Hrvatskog Podunavlja u platni sustav Republike Hrvatske, na transformaciji domaćeg platnog sustava i unaprjeđenju postojećeg sustava platnog prometa u zemlji.

Dana 19. svibnja 1997. godine u Hrvatsko Podunavlje uvedena je kuna kao jedino zakonsko sredstvo plaćanja i uspostavljen je domaći platni promet. Svim imateljima YUM-a, gotovog i depozitnog novca, omogućena je zamjena za kune. Zamjena gotovog novca YUM-a za kune obavljena je u razdoblju od 19. do 21. svibnja 1997. godine i novac je zamijenilo 1.075 građana. Konverzija depozitnog novca obavljena je postupno, u tri navrata, u razdoblju od 19. svibnja do 15. rujna 1997. godine na 2.060 računa poslovnih subjekata i građana u Zavodu za platni promet, a na zahtjev imatelja tih računa. Radi postupne reintegracije Hrvatskog Podunavlja u platni sustav Republike Hrvatske bankama i drugim poslovnim subjektima, koji su na tom području poslovali prije 19. svibnja 1997. godine, omogućen je nesmetani nastavak rada slijedećih devet mjeseci. Tako je svim zatečenim poslovnim subjektima omogućeno i osigurano dovoljno vremena, preko devet mjeseci, za usklađenje njihova poslovanja s propisima Republike Hrvatske.

Transformacija domaćeg platnog prometa, koju je Savjet Hrvatske narodne banke usvojio na 58. sjednici u dokumentu "Osnove unaprjeđenja domaćeg platnog prometa", odvija se u četiri pravca koji idu u smjeru:

- ☐ donošenja odgovarajuće regulative platnog prometa,
- ☐ uspostave međubankovnih sustava za prijenos platnih transakcija,
- ☐ prenošenja računa platnog prometa za depozitne institucije (banke i štedionice) iz ZAP-a u Hrvatsku narodnu banku i
- ☐ prenošenja računa platnog prometa za komitente (pravne i fizičke osobe) iz ZAP-a u depozitne institucije (banke i štedionice).

U promatranom razdoblju intenzivno se radilo na a) osiguranju temeljnih preuvjeta transformacije platnog prometa, b) izradi regulative platnog prometa i c) uspostavi međubankovnih sustava - Sustava velikih plaćanja i Nacionalnog klirinškog sustava.

- ad a) Radi postupnog uključivanja banaka u platni promet po računima pravnih osoba, Savjet Hrvatske narodne banke donio je novu Odluku o uvjetima za obavljanje pojedinih bankovnih poslova (NN, br. 134/97). Time je stvorena pravna osnova da banke, sukladno odredbama postojećeg Zakona o platnom prometu u zemlji, preuzmu i obavljanje platnog prometa po računima pravnih osoba u privatnom vlasništvu i pretežno privatnom vlasništvu.
- ad b) Prijedlog novog zakona o platnom prometu u zemlji usuglašen je s MMF-om i pripremljen za daljnju proceduru u svezi s njegovim donošenjem. Taj zakon je preuvjet za prenošenje računa platnog prometa za banke i štedionice u Hrvatsku narodnu banku i računa platnog prometa za sve depozitare (komitente) banaka i štedionice u banke i štedionice.

- ad c) Sustav velikih plaćanja osigurava prijenos i namirenje platnih transakcija između depozitnih institucija na bruto načelu u realnom vremenu. Za oblikovanje i uspostavu tog sustava proveden je natječajni postupak prikupljanja ponuda. Izabrana je tvrtka Logica Ltd UK London kao najpovoljniji ponuđač i s njom je zaključen ugovor o uspostavi Sustava velikih plaćanja.

Nacionalni klirinški sustav je sustav za razmjenu i obračun platnih transakcija između banaka, štedionica i banaka i štedionica, dakle depozitnih institucija, na neto načelu. Sustav je, s tehničkog stajališta, dovršen i obavljena su testiranja sa sedam banaka u šest faza. Očekuje se da će tijekom 1998. godine biti u potpunosti spreman za živi rad.

Tijekom 1997. godine radilo se i na unaprjeđenju postojećeg platnog prometa u zemlji: provedene su izmjene i dopune propisa i tehnoloških rješenja za obavljanje postojećeg platnog prometa. U tom razdoblju nadziran je platni promet kod ovlaštenih organizacija neposrednim uvidom i stalnim kontaktima te suradnjom s ovlaštenim organizacijama.

6.5.

Pravni poslovi

Aktivnosti Direkcije pravnih poslova bile su, kao i prijašnjih godina, usmjerene na izradu nacrtu općih i pojedinačnih akata koji su se donosili u Hrvatskoj narodnoj banci. Ti akti su se odnosili na područja u okviru zakonom utvrđenih nadležnosti Hrvatske narodne banke i na područja u okviru njezina unutrašnjeg ustroja. Po ovlaštenju guvernera Direkcija pravnih poslova vodila je postupke i zastupala Hrvatsku narodnu banku pred sudovima i drugim državnim organima. Kontrolirana je dosljedna primjena zakonskih i podzakonskih akata. Davanjem pravnih mišljenja i savjeta pružana je pravna pomoć ostalim organizacijskim dijelovima Hrvatske narodne banke, a Direkcija za pravne poslove bila je angažirana i pri izradi odluka koje donosi Savjet Hrvatske narodne banke.

6.6.

Kadrovi

I u 1997. godini nastavljene su promjene obilježja zaposlenih u Hrvatskoj narodnoj banci. Promjene se ogledaju u porastu broja zaposlenih, intenziviranju obrazovanja i stručno-znanstvenoga usavršavanja te povećanju kvalifikacijske razine. Zapošljavanjem većeg broja novih pripravnika i dalje se smanjuje prosječna starosna dob zaposlenih, prosječan radni staž i staž u Banci.

Broj zaposlenih povećan je od 488 krajem 1996. na 540 krajem 1997. godine. Zaposlenih je 52 više ili 10,65 posto. Porast broja zaposlenih u 1997. godini bio je znatno veći nego prethodne 1996. godine. Bila su 23 prestanka rada po različitim osnovama i 74 slučaja zapošljavanja, bilo na određeno ili neodređeno vrijeme. Na povećanje kvalifikacijske razine utjecao je porast broja zaposlenika s visokom stručnom spremom od 212 na 250 (povećanje za 17,9%), te povećanje broja zaposlenih magistara za 5 osoba ili 23,8 posto.

Tablica VI.1.

KVALIFIKACIJSKI SASTAV ZAPOSLENIH U HNB NA KRAJU PROSINCA 1997. GODINE

	DR	MR	VSS	VŠS	SSS	VKV/KV	NSS/NKV	Ukupno	Žene
BROJ	3	26	250	47	154	17	43	540	371
UDJEL	0,56	4,81	46,30	8,70	28,52	3,15	7,97	100	68,70

Prosječna starost zaposlenih je nešto ispod 41 godine, a prosječan radni staž nešto viši od 16 godina, a bilježe blagi pad zapošljavanjem mladih osoba bez staža. Prosječan staž u Banci je 11 i pol godina. Zaposlenika mladih od 30 godina je 134 ili jedna četvrtina. Starijih od 50 godina ima 83, odnosno 15 posto. S obzirom na razinu starosne i radne dobi u narednim godinama bit će mali prirodni odljev.

Udio visoke stručne spreme i znanstvenog zvanja u Hrvatskoj narodnoj banci iznosi 51,67 posto, a s višom stručnom spremom ukupno 60,30 posto što odgovara prirodi posla i što se očekuje za instituciju kao što je Hrvatska narodna banka.

6.6.1.

Stipendiranje

Radi osiguravanja kvalitetnih kadrova za specifične i nove poslove središnje banke, Hrvatska narodna banka je od jeseni 1994. godine stipendirala po 10 studenata ekonomije na trećoj i četvrtoj godini studija. Da su u vrlo oštroj konkurenciji i kvalitetnoj selekciji odabrani stipendisti koji su dotadašnjim radom i predvidivim osobinama obećavali visokostručan rad i razvoj, potvrđuje činjenica da su svi u roku diplomirali i svi s prosječnom ocjenom iznad 4.

6.6.2.

Obrazovanje i stručno usavršavanje zaposlenih

U Hrvatskoj narodnoj banci stvorene su kadrovske pretpostavke za daljnji razvoj i unaprjeđivanje poslovanja. Kadrovska osnova stvarana je stipendiranjem, zapošljavanjem pripravnika i pronalaženjem afirmiranih stručnjaka te intenzivnim stručnim usavršavanjem gotovo svih zaposlenika.

Tablica VI.2.

Naziv - sadržaj obrazovanja	Broj	Polaznici
Poslijediplomski studiji u Hrvatskoj	44	44
Poslijediplomski studiji u inozemstvu	5	5
Tečajevi stranih jezika	29	149
Seminari i savjetovanja u Hrvatskoj	79	237
Seminari i savjetovanja u inozemstvu	56	72
Leadership Development Workshop	1	17
Obuka za rad na računalima	5	620
Osposobljavanje za zaštitu od požara	1	173
Ukupno	220	1 317

U 1997. godini značajno je povećan broj polaznika različitih seminara i stručnih skupova u Hrvatskoj i inozemstvu. U inozemstvu su uglavnom korištene usluge tehničke pomoći: Austrian Bankers' Club, Weissenbach; Banca d' Italia, Rim; Credit Suisse, Zurich; Joint Vienna Institute, Beč; IMF, Washington; Centre for Central Banking Studies, London; Deutsche Bundesbank, Frankfurt i neke druge. Najveći dio troškova stručnog usavršavanja u inozemstvu podmirili su organizatori. Sektor nadzora i kontrole ostvaruje u suradnji s američkim stručnjacima program osposobljavanja za bonitetni nadzor za 50 polaznika u trajanju od godinu i pol dana, također u okviru tehničke pomoći SAD. Za upravljanje deviznim pričuvmama realiziran je program osposobljavanja zaposlenika Direkcije za upravljanje deviznim sredstvima u suradnji s MMF-om. Nastavljena je suradnja s MMF-om na projektu "Računovodstvo". Za rukovodstvo Banke organiziran je Leadership Development Workshop u izvođenju William Davidson Institute.

Osposobljavanje za zaštitu od požara odnosilo se na zaposlenike koji su se po zakonu za to trebali osposobiti.

6.6.3.

Plaće zaposlenih

Plaće zaposlenih porasle su sukladno politici rasta plaća u Hrvatskoj, ali je i dalje primjetan trend odlaženja stručnih kadrova u poslovne banke i druge institucije koje osiguravaju bolju plaću i druge pogodnosti.

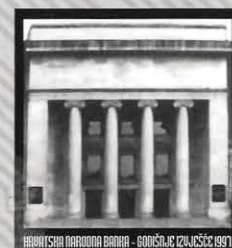
6.6.4.

Socijalna i druga obilježja

Nakon šest godina konačno se pristupilo rješavanju stambenih potreba zaposlenika korištenjem kredita kod poslovnih banaka uz uvjete koje je ugovarala Hrvatska narodna banka. Nakon početnog vala korisnika stambenih kredita, interes se osjetno smanjio.

Na bolovanju se nalazilo 5,43 posto zaposlenika (2,39% na teret Banke i 3,04% na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje). Stopa bolovanja je niska u odnosu na druge djelatnosti. Jednokratnu novčanu pomoć za bolovanja duža od 90 dana primilo je 28 zaposlenika, što je u odnosu na prethodnu godinu za 20 ili 41,66 posto manje.

Ozljeda na radu bilo je osam, odnosno četiri manje nego prethodne godine. Smanjuje se i broj zaposlenika koji su dobili rješenje za rad sa polovicom radnog vremena od šest u prethodnoj godini na četiri u 1997. U tri navrata organizirano je darivanje krvi, što je učinio 81 zaposlenik. Sportskom rekreacijom u organizaciji Banke bavi se oko 100 zaposlenika, a za 329 zaposlenika posredovalo se u nabavljanju ulaznica za kulturne priredbe.

HRVATSKA NARODNA BANKA - GODIŠNJAK IZUJEŠĆE 1997

FINANCIJSKO IZUJEŠĆE: GODIŠNJI OBRACUN HNB ZA 1997. GODINU

1.

Prema Zakonu o računovodstvu ("Narodne novine", broj 90/92.), Hrvatska narodna banka sastavlja temeljna financijska izvješća, i to bilancu, račun dobiti i gubitka te bilješke uz financijska izvješća. Navedenim izvješćima iskazuje se stanje sredstava i izvora sredstava te rezultat poslovanja ostvaren tijekom poslovne godine. Zakon o državnoj reviziji propisuje reviziju poslovanja Hrvatske narodne banke, koja se provodi jednom na godinu.

Tablica VII.1.

OSTVAREN FINANCIJSKI REZULTAT HRVATSKE NARODNE BANKE PO GODIŠNJEM OBRAČUNU ZA 1997. GODINU - RAČUN DOBITI I GUBITKA, u tisućama kuna

OPIS	Plan 1997.	Ostvareno 1997.	Ostv./Plan u %
I. PRIHODI			
1. Aktivne kamate	530 000,0	569 917,1	107,5
2. Ostali prihodi	6 000,0	21 966,5	366,1
UKUPNI PRIHODI	536 000,0	591 883,6	110,4
II. RASHODI			
1. Pasivne kamate	340 350,0	300 210,4	88,2
2. Troškovi	102 000,0	106 333,6	104,2
UKUPNI RASHODI	442 350,0	406 544,1	91,9
III. NEUTROŠENI DIO PRIHODA	93 650,0	185 339,5	197,9
1. Trajni kapital	20 000,0	20 000,0	100,0
2. Fond posebne pričuve	-	13 114,1	-
3. VIŠAK PRIHODA NAD RASHODIMA	73 650,0	152 225,4	206,7

U svom poslovanju Hrvatska narodna banka ostvaruje prihode, izvršava rashode i utvrđuje višak prihoda nad rashodima. Ostvarivanje prihoda i podmirivanje rashoda koji su vezani uz djelatnost Hrvatske narodne banke propisani su člankom 76. i 77. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci. Prihodi i rashodi predviđaju se financijskim planom, koji donosi Savjet Hrvatske narodne banke, a potvrđuje Hrvatski državni sabor.

Višak prihoda nad rashodima, koji Hrvatska narodna banka ostvari u svom poslovanju, prihod je državnog proračuna, a ako bi rashodi bili veći od prihoda, manjak se pokriva iz sredstava fonda posebne pričuve. Ako ni ona nisu dostatna, manjak se pokriva iz sredstava državnog proračuna.

Po godišnjem obračunu za 1997. godinu Hrvatska narodna banka ostvarila je slijedeće financijske rezultate:

- ☐ prihodi su ostvareni u iznosu 591,9 milijuna kuna ili 10,4 posto više od planiranih,
- ☐ rashodi su ostvareni u iznosu od 406,6 milijuna kuna ili 8,1 posto manje od planiranih,
- ☐ višak prihoda nad rashodima u iznosu od 152,2 milijuna kuna ili 106,7 posto više od planiranog.

7.1.

Prihodi

Razina i struktura ostvarenih prihoda Hrvatske narodne banke u 1997. godini i usporedba ostvarenih prihoda s planiranim prihodima za 1997. godinu prikazana je u tablici VII.2:

Tablica VII.2.

PRIHODI HRVATSKE NARODNE BANKE, u tisućama kuna

OPIS	Plan 1997.	Ostvareno 1997.	% udjela	Ostv./Plan u %
I. AKTIVNE KAMATE				
a) kamate na kredite i druge plasmane iz primarne emisije	30 000,0	19 516,8	3,3	65,1
b) kamate i drugi prihodi na sredstva deponirana u inozemstvu	500 000,0	550 400,4	93,0	110,1
2. OSTALI PRIHODI	6 000,0	21 966,5	3,7	366,1
UKUPNI PRIHODI	536 000,0	591 883,6	100,0	110,4

Ukupni prihodi Hrvatske narodne banke u 1997. godini iznose 591,9 milijuna kuna ili 10,4 posto više od plana. U strukturi ukupnih prihoda najznačajnija je stavka prihod od kamata na sredstva deponirana u inozemstvu s udjelom od 93,0 posto i s prekoračenjem plana od 50,4 milijuna kuna.

7.1.1.

Aktivne kamate

a) Kamate na kredite i druge plasmane iz primarne emisije

Prihodi koje je Hrvatska narodna banka ostvarila u 1997. godini od kamata na kredite i druge plasmane iz primarne emisije iznose 19,5 milijuna kuna, što je za 34,9 posto manje od plana i u ukupnim prihodima sudjeluju s 3,3 posto.

Do smanjenja prihoda po osnovi kredita iz primarne emisije došlo je zbog smanjenja kamatne stope na lombardne kredite s 11 posto na 9,5 posto, te smanjenja potražnje za kreditima kao posljedice rješavanja strukturnih problema iz prethodne godine (početak i djelomična realizacija procesa sanacije bankarskog sustava), što je utjecalo na poboljšanje ukupne likvidnosti u bankarskom sustavu.

U strukturi ovih prihoda 8,1 milijun kuna su prihodi od kamata na sredstva iz primarne emisije plasirana bankama. Od toga su 4,9 milijuna kuna prihodi od kamata na lombardne kredite, 1,0 milijun kuna su kamate na dnevne kredite (korištenja interventnih kredita nije bilo), a 2,2 milijuna kuna je kamata ostvarena od repo aukcija blagajničkih zapisa. Prihod od kamata na kredite odobrene državi iznosi 11,4 milijuna kuna (3,5 milijuna kuna odnosi se na kratkoročne kredite, a 7,9 milijuna kuna jesu kamate na dugoročne kredite).

b) Kamate i drugi prihodi na sredstva deponirana u inozemstvu

Devizne pričuve kojima upravlja Hrvatska narodna banka su s 2.314,0 milijuna USD, koliko su iznosile 31. prosinca 1996. godine, porasle tijekom 1997. godine za 225,0 milijuna USD, tako da 31. prosinca 1997. godine iznose 2.539,0 milijuna USD.

Ostvarene kamate na deponirana devizna sredstva u inozemstvu u stranoj valuti otkupljuju se i knjiže u prihod Hrvatske narodne banke u kunskoj protuvrijednosti. U 1997. godini s te je osnove uz prosječnu kamatnu stopu od 4,45 posto (planirana stopa iznosila je 4 posto) ostvaren prihod od 550,4 milijuna kuna ili 10,1 posto više od plana. Prosječna kamatna stopa za DEM u 1997. godini iznosila je 3,15 posto, a za USD 5,46 posto.

Na temelju odredbi Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci u HNB se obračunavaju tečajne razlike. U okviru postojećeg obračunskog sustava u Republici Hrvatskoj

tečajne razlike iskazuju se kao obračunske tečajne razlike i kao tečajne razlike po kupoprodaji deviza i valuta.

Na dan 31. prosinca 1997. godine pozitivne obračunske mjesečne tečajne razlike iznosile su 1.798,3 milijuna kuna, a negativne 1.389,2 milijuna kuna, pa je ostvaren pozitivan neto efekt tečajnih razlika u iznosu od 409,1 milijun kuna, kao posljedica međuvalutarnih promjena. Pozitivni neto efekt obračunskih mjesečnih tečajnih razlika u iznosu 409,1 milijun kuna, kao i pozitivan neto efekt realiziranih tečajnih razlika po kupoprodaji deviza u iznosu 13,1 milijun kuna, prenosi se u fond posebne pričuve.

7.1.2.

Ostali prihodi

Ostali prihodi ostvareni u 1997. godini iznose 22,0 milijuna kuna i znatno su veći od planiranih (266,1 posto), s udjelom od 3,7 posto u ukupnim prihodima.

7.2.

Rashodi

Razina i struktura ostvarenih rashoda u 1997. godini u usporedbi s planiranima prikazana je u sljedećem pregledu:

Tablica VII.3.

RASHODI HRVATSKE NARODNE BANKE, u tisućama kuna

OPIS	Plan 1997.	Ostvareno 1997.	% udjela	Ostv./Plan u %
1. PASIVNE KAMATE				
a) kamate na obveznu pričuvu banaka	200 000,0	172 019,2	42,3	86,0
b) kamate na vrijednosne papire	140 000,0	70 255,6	17,3	50,2
c) kamate na devizne depozite	350,0	347,3	0,1	99,2
d) kamate po aranžmanima s MMF-om	0,0	57 588,4	14,2	0,0
2. TROŠKOVI				
a) troškovi izradbe novčanica i kovanica	10 000,0	10 507,4	2,6	105,1
b) materijalni i ostali troškovi	48 000,0	48 335,4	11,9	100,7
c) amortizacija	6 000,0	4 725,1	1,1	78,8
d) bruto plaće zaposlenih	38 000,0	42 765,8	10,5	112,5
UKUPNI RASHODI	442 350,0	406 544,1	100,0	91,9

Po godišnjem obračunu za 1997. godinu ostvareni rashodi iznose 406,6 milijuna kuna, što je 8,1 posto manje od planom predviđenih. Veći dio rashoda (73,9 posto) odnosi se na pasivne kamate, dok troškovi čine 26,1 posto. Najveći udio u ukupnim pasivnim kamatama čine kamate na sredstva izdvojene obvezne pričuve.

7.2.1.

Pasivne kamate

a) Kamate na obveznu pričuvu banaka

Jedan od instrumenata monetarne politike kojim se regulira količina novca u optjecaju jest instrument obvezne pričuve. Sustav obvezne pričuve koji je danas na snazi uveden je u siječnju 1995. godine, a omogućuje da se obveze po obračunanoj obveznoj pričuvi mogu ispunjavati na sljedeći način:

- ☐ izdvajanjem minimalno 75 posto obračunane obvezne pričuve na poseban račun kod Hrvatske narodne banke i

- održavanjem maksimalno 25 posto obračunane obvezne pričuve na žiro računu i blagajni banaka i štedionica u razdoblju od 2 tjedna, počevši od ponedjeljka.

Obvezna pričuva izračunava se primjenom određene stope na osnovicu za obračun obvezne pričuve. Osnovica se računa na temelju prosječnih dnevnih stanja depozita koji ulaze u osnovicu za razdoblje od četiri tjedna.

U 1997. godinu ušlo se sa stopom obračuna obvezne pričuve kod središnje banke od 35,85 posto. Međutim, Savjet Hrvatske narodne banke u nekoliko navrata tijekom 1997. godine smanjuje stopu obvezne pričuve bankama i štedionicama tako da je u srpnju smanjena na 31,85 posto, na razinu na kojoj se zadržala do kraja godine.

Uz smanjenje visine stope obvezne pričuve smanjena je i kamatna stopa koju Hrvatska narodna banka plaća na izdvojena sredstva obvezne pričuve. Smanjenje stope provedeno je u lipnju, kada je smanjena s 5,5 posto na 4,5 posto ("Narodne novine", broj 58/97.). Ta je mjera utjecala na razinu pasivne kamate koju je Hrvatska narodna banka u 1997. godini platila na izdvojena sredstva obvezne pričuve bankama i štedionicama u ukupnom iznosu od 172,0 milijuna kuna (na štedionice se odnosi 1,8 milijuna kuna), što je bilo 14,0 posto manje od planiranog iznosa.

Udio ostvarenih rashoda središnje banke za plaćene kamate na sredstva izdvojene obvezne pričuve iznosi 42,3 posto i čini najveću stavku u ukupnim rashodima.

b) Kamate na vrijednosne papire

Osim obvezne pričuve kao instrumenta reguliranja količine novca u optjecaju, Hrvatska narodna banka, ovisno o tekućim monetarnim kretanjima, izdaje kratkoročne vrijednosne papire - blagajničke zapise.

Pasivne kamatne stope koje središnja banka plaća na upisane blagajničke zapise tijekom 1997. godine kretale su se od 7 posto do 8 posto na upisane blagajničke zapise na 35 dana, 8,5 posto do 9 posto na upis od 91 dan i 9,5 posto do 10 posto na upis od 182 dana.

Pasivne kamate koje je Hrvatska narodna banka u 1997. godini platila bankama i štedionicama za upis blagajničkih zapisa iznose 70,3 milijuna kuna, što je 50,2 posto planiranog iznosa. Udio kamata na vrijednosne papire u ukupnim rashodima iznosi 17,3 posto.

c) Kamate na devizne depozite (Pariški i Londonski klub)

Na temelju članka 2. Uredbe o prestanku važenja Uredbe o podmirivanju neizmirenih obveza prema inozemnim vjerovnicima ("Narodne novine", broj 6/97.), a što je vezano uz Pariški i Londonski klub, devizna sredstva deponirana na računima Hrvatske narodne banke preuzelo je Ministarstvo financija, a središnja je banka isplatila kamate hrvatskim dužnicima koji su kod nje deponirali sredstva.

Po godišnjem obračunu za 1996. godinu Hrvatska narodna banka podmirila je svoju obvezu, a za preostali 21 dan obveza je podmirena u 1997. godini u iznosu od 0,4 milijuna kuna, što je u okviru planskog iznosa, s udjelom u ukupnim rashodima od 0,1 posto.

d) Kamate po aranžmanima s MMF-om

Na ovoj stavci proknjižene su kamate koje je Hrvatska narodna banka obračunala i platila u 1997. godini u iznosu od 57,6 milijuna kuna po kreditnim aranžmanima

s Međunarodnim monetarnim fondom (u SDR-ima, uz promjenjivu kamatnu stopu). Po Stand by aranžmanu i STF i EFF aranžmanima 49,8 milijuna kuna, te po neto kumulativnoj alokaciji 7,8 milijuna kuna.

Ovaj trošak nije bio definiran u trenutku izradbe Financijskog plana Hrvatske narodne banke za 1997. godinu pa nije bio predviđen u planu, a u ukupnim rashodima sudjeluje s 14,2 posto.

7.2.2.

Troškovi

a) Troškovi izradbe novčanica i kovanica

U 1997. godini nije bilo izradbe novčanica kuna s obzirom na to da je postojeća zaliha osiguravala uredno podmirivanje potreba za gotovinom u optjecaju, a bila bi dostatna i u slučaju bilo kakvih poremećaja.

U 1997. godini Hrvatski novčarski zavod isporučio je Hrvatskoj narodnoj banci 85,9 milijuna komada kovanog novca uz cijenu izradbe od 3,9 milijuna kuna, kao i 760.500 komada prigodnog optjecajnog kovanog novca od 25 kuna, za što je plaćena cijena izradbe 2,1 milijun kuna. Ako navedenim iznosima dodamo troškove izradbe pločica od 3,9 milijuna kuna, troškove carine 0,6 milijuna kuna te troškove izradbe specijalnog alata od 99.640,00 kuna, dobivamo ukupne troškove izradbe kovanica u 1997. godini u iznosu od 10,5 milijuna kuna ili samo 5,1 posto više od planiranog iznosa, s udjelom u ukupnim rashodima od 2,6 posto.

b) Materijalni i ostali troškovi

Materijalni i ostali troškovi ostvareni su u iznosu od 48,3 milijuna kuna, što je u okviru planiranog iznosa, a njihov udio u ukupnim rashodima Hrvatske narodne banke iznosi 11,9 posto.

Troškove poslovanja čine: provizije za usluge financijskim ustanovama, provizije za usluge Zavoda za platni promet, troškovi doprinosa na plaće, troškovi materijalnih prava zaposlenih, troškovi materijala (električna i toplinska energija, uredski materijal, gorivo, stručna literatura i dr.), troškovi usluga (investicijsko i tekuće održavanje, čuvanje poslovnog prostora, najamnine, osiguranje transporta novca, premija osiguranja i dr.), troškovi službenih putovanja, troškovi reprezentacije, administrativni i ostali troškovi.

c) Amortizacija

Primjenom linearne metode obračuna amortizacije po stopama za obračun koje su na razini ili nešto niže od godišnjih amortizacijskih stopa objavljenih u Pravilniku o izmjenama i dopunama Pravilnika o amortizaciji ("Narodne novine", broj 91/94. do 142/97.), trošak amortizacije Hrvatske narodne banke u 1997. godini iznosi 4,7 milijuna kuna, ili 78,8 posto planiranog iznosa, zato što nije nabavljena predviđena oprema. Udio troškova amortizacije u ukupnim rashodima iznosi 1,1 posto.

d) Bruto plaće zaposlenih

Od 1. siječnja 1997. godine Vlada Republike Hrvatske napustila je politiku administrativnog ograničavanja mase plaća i ostalih materijalnih prava zaposlenih u neprivatiziranom sektoru, tako da su se u Hrvatskoj narodnoj banci u 1997. godini plaće mogle isplaćivati sukladno Statutu Hrvatske narodne banke i Pravilniku o

plaćama i drugim primanjima zaposlenika u Hrvatskoj narodnoj banci, a o njihovoj visini odluke je donosio Savjet Hrvatske narodne banke.

Ukupno isplaćena sredstva za bruto plaće u Hrvatskoj narodnoj banci za 1997. godinu iznose 42,8 milijuna kuna, što je 12,5 posto više od planiranih. Prosječna isplaćena neto plaća po zaposleniku u Hrvatskoj narodnoj banci za 1997. godinu iznosi 3.947,23 kune (u prosječnu plaću nije uključena jednokratna isplata regresa za godišnji odmor).

7.3. Neutrošeni dio prihoda

Nakon podmirenja rashoda iz prihoda koje je ostvarila Hrvatska narodna banka u 1997. godini, ostao je neutrošeni dio prihoda u iznosu od 185,3 milijuna kuna ili 97,9 posto više od planiranog. Neutrošeni dio prihoda raspoređuje se za trajni kapital i u fond posebne pričuve, nakon čega ostaje višak prihoda nad rashodima Hrvatske narodne banke.

7.3.1. Trajni kapital

Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci predviđeno je da se za pribavljanje stvari i prava koja čine dugotrajnu imovinu, kao i za osnivanje ili sudjelovanje u osnivanju specijaliziranih organizacija, osiguraju potrebna sredstva. Visina sredstava za navedene namjene - trajni kapital, predviđa se financijskim planom, a utvrđuje godišnjim obračunom Hrvatske narodne banke. Iz neutrošenog dijela prihoda utvrđenog godišnjim obračunom za 1997. godinu raspoređuju se sredstva koja su za tu namjenu predviđena financijskim planom u visini od 20,0 milijuna kuna.

7.3.2. Fond posebne pričuve

Po godišnjem obračunu za 1997. godinu u okviru ostalih prihoda knjižen je pozitivni saldo realiziranih tečajnih razlika u iznosu od 13,2 milijuna kuna, a na rashodovnoj strani iskazan je negativni saldo realiziranih tečajnih razlika u iznosu od 0,1 milijun kuna, nakon čega ostaje pozitivni neto efekt u iznosu od 13,1 milijun kuna koji se sukladno članku 78. Zakona prenosi u fond posebne pričuve Hrvatske narodne banke na poseban podračun.

7.4. Višak prihoda nad rashodima

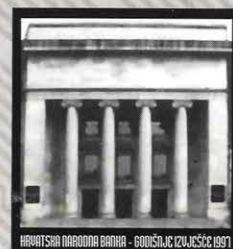
Višak prihoda nad rashodima, prema odredbama članka 80. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci, nakon pokrića rashoda, izdvajanja sredstava za trajni kapital i fond posebne pričuve, jest prihod državnog proračuna.

Ostvareni višak prihoda nad rashodima Hrvatske narodne banke po godišnjem obračunu za 1997. godinu iznosi 152,2 milijuna kuna ili dvostruko više od plana (106,7 posto više) i to zahvaljujući tome što su ostvarene veće kamate na depozirana devizna sredstva u inozemstvu, te znatno manje plaćene pasivne kamate na blagajničke zapise. Višak prihoda nad rashodima čini 25,7 posto ostvarenih prihoda Hrvatske narodne banke.

Tablica VII.4.

BILANCA HRVATSKE NARODNE BANKE, u tisućama kuna, stanje na dan 31. prosinca

NAZIV	1996.	1997.
AKTIVA		
A. POSLOVNA SREDSTVA	109 088 668,5	112 352 941,4
1. Novčana sredstva	93 786 262,3	94 837 230,0
2. Potraživanja iz poslovnih odnosa i sredstava u obračunu	38 010,6	78 204,8
3. Kratkoročni krediti	212 175,2	30 900,2
4. Kratkoročni devizni depoziti	11 957 130,6	14 565 970,3
5. Dugoročni krediti	206 530,6	2 630,2
6. Dugoročni krediti u devizama	12 425,1	0,0
7. Materijalna imovina, trajna ulaganja i izdvojena sredstva po poseb. propisima	2 876 134,0	2 838 005,8
UKUPNA AKTIVA	109 088 668,5	112 352 941,4
Izvanbilančna evidencija - aktivni konti	7 578 306,8	8 922 507,4
PASIVA		
A. IZVORI POSLOVNIH SREDSTAVA	107 341 073,4	110 161 391,3
1. Dugoročni izvori poslovnih sredstava	98 322 924,5	99 650 436,0
2. Kratkoročni i dugoročni izvori poslovnih sredstava	1 473 990,7	1 864 300,2
3. Tekuće obveze iz poslovnih odnosa	7 544 158,2	8 646 655,1
B. POSEBNE PRIČUVE	1 747 595,2	2 191 550,2
UKUPNA PASIVA	109 088 668,5	112 352 941,4
Izvanbilančna evidencija - pasivni konti	7 578 306,8	8 922 507,4

RUKOVODSTVO I ČLANOVI SAVJETA HNB

31. prosinca 1997.

ČLANOVI SAVJETA HRVATSKE NARODNE BANKE

Predsjednik Savjeta

dr. Marko Škreb

mr. Zdravko Rogić

Relja Martić

Dragutin Zaninović

dr. Pero Jurković

mr. Borislav Škegro

Ivan Milas

Marin Kružičević

mr. Branko Vukmir

dr. Gorazd Nikić

dr. Mate Babić

dr. Vlado Leko

UKOVOOVSVO HRVATSKE NARODNE BANKE

dr. Marko Škreb, Guverner

mr. Zdravko Rogić, Zamjenik guvernera

Relja Martić, Viceguverner

Dragutin Zaninović, Viceguverner

OOBOR IZVRŠNIH DIREKTORA

Sektor za istraživanja i statistiku - **mr. Velimir Šonje**

Sektor za centralno bankarske operacije - **mr. Adolf Matejka**

Sektor za odnose s inozemstvom - **Jadranka Granić**

Sektor nadzora i kontrole - **Ivica Miletić**

Sektor računovodstva, platnog prometa i trezora - **mr. Đurđica Haramija**

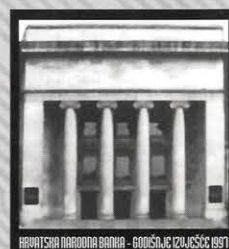
Sektor organizacije i informatike - **Petar Ćurković**

Sektor pravnih, kadrovskih i općih poslova -

Mladen Šunjić razriješen dužnosti 5. prosinca 1996. - zaključak sa sjednice savjeta HNB održane 8. siječnja 1997.

UNUTRAŠNJI USTROJSTVO

31. prosinca 1997.

SAVJET HRVATSKE NARODNE BANKE

GUVERNER
dr. Marko Škreb

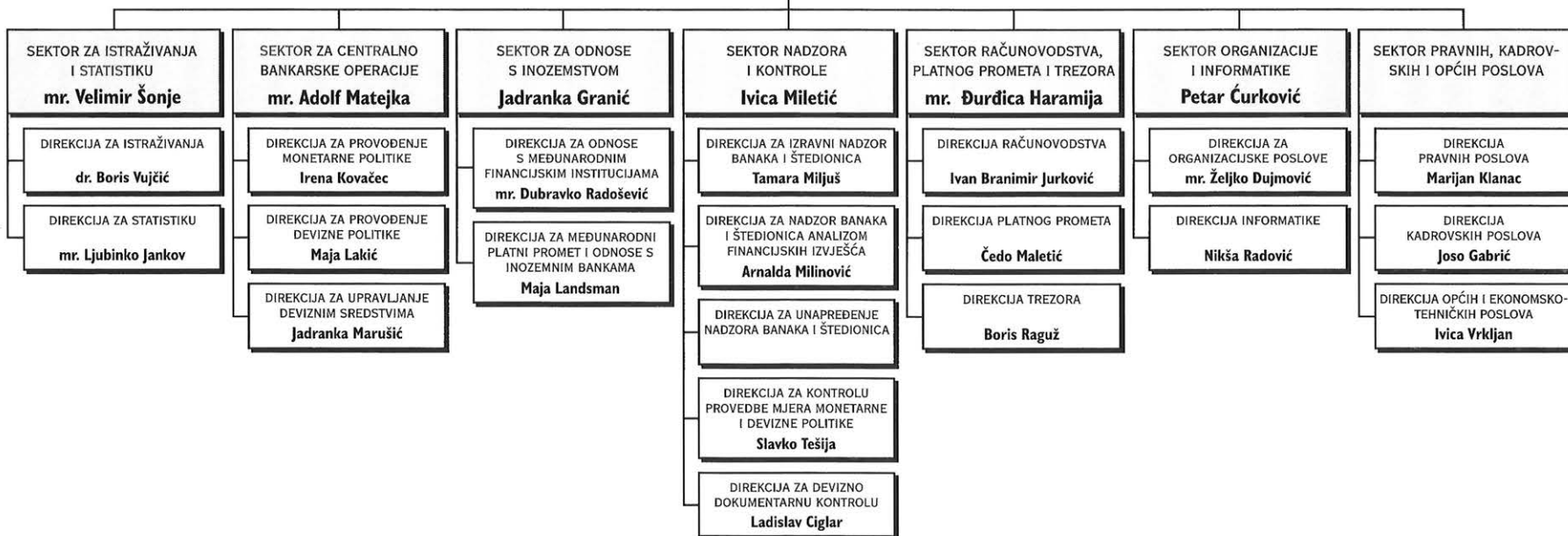
ZAMJENIK GUVERNERA
mr. Zdravko Rogić

VICEGUVERNERI
Relja Martić, Dragutin Zaninović

INTERNA KONTROLA: dr. Ivica Prga

URED GUVERNERA: Lidija Pleadin

ODBOR IZVRŠNIH DIREKTORA

LISTA BANAKA I ŠTEDIONICA

31. prosinca 1997.

LISTA BANAKA

* **AGRO-OBRTNIČKA BANKA D.D.**

Amruševa 8
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 4553 069
Fax: 01 / 278 671
Tlx.: 21608
SWIFT: AOBH HR 2X

* **ALPE JADRAN BANKA D.D.**

Starčevićeva 1
21000 SPLIT

Tel.: 021 / 305 305
Fax: 021 / 305 306
Tlx.: 26647 ajbank rh
SWIFT: AJBK HR 2X

* **BANK AUSTRIA (CROATIA) D.D.**

Trg bana J. Jelačića 4
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 4800 777; 4800 757
Fax: 01 / 273 177
SWIFT: BKAU HR 2X

* **BJELOVARSKA BANKA D.D.**

Jurja Haulika 19a
43000 BJELVAR

Tel.: 043 / 275 101; 275 100
Fax: 043 / 241 897
Tlx.: 23330 bjelba rh
SWIFT: BJBA HR 2X

Direkcija za odnose s inozemstvom

Tel.: 043 / 275 115; 275 125
Fax: 043 / 275 144

* **BNP - DRESDNER BANK (CROATIA) D.D.**

A. Žaje 61
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 352 777
Fax: 01 / 352 779
Tlx.: 21144
SWIFT: BNDB HR 2X

* **BRODSKO-POSAVSKA BANKA D.D.**

Trg pobjede 29
35000 SLAVONSKI BROD

Tel.: 035 / 445 700; 445 800
Fax: 035 / 445 900
SWIFT: BROD HR 22

* **CASSA DI RISPARMIO DI TRIESTE
BANCA D.D. - ZAGREB /
TRŠĆANSKA ŠTEDIONICA - BANKA D.D.**

Smičiklasova 23
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 415 678; 413 895; 4553 495
Fax: 01 / 415 299; 413 623
SWIFT: TSBZ HR 22

* **CENTAR BANKA D.D.**

Jurišićeva 24/II
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 4810 266; 423 454
Fax: 01 / 4810 620
Tlx.: 21707
SWIFT: CBZG HR 2X

* **CIBALAE BANKA D.D.**

H. D. Genschera 2
32000 VINKOVCI

Tel.: 032 / 331 144; 331 307
Fax: 032 / 331 595; 331 172
Tlx.: 28254 cibae rh
SWIFT: VKBK HR 2X

Direkcija za odnose s inozemstvom

Tel.: 032 / 331 083
Fax: 032 / 332 294

** **CONVEST BANKA D.D.**

Gajeva ulica 33
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 420 151; 420 153; 4556 633
Fax: 01 / 271 942

* **CREDO BANKA D.D.**

Kralja Zvonimira 14/10
21000 SPLIT

Tel.: 021 / 511 746; 525 099; 522 967
Fax: 021 / 551 014
SWIFT: CDBS HR 22

* **CROATIA BANKA D.D.**

Kvaternikov trg 9
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 2338 137; 2331 778
Fax: 01 / 2332 470
SWIFT: CROA HR 2X

Direkcija za odnose s inozemstvom

Kennedyjev trg 11
10000 ZAGREB
Tel.: 01 / 2391 269; 2391 273
Fax: 01 / 2391 167
Tlx.: 21146 cb zg rh

* **ČAKOVEČKA BANKA D.D.**

Katarine Zrinski 1
40000 ČAKOVEC

Tel.: 040 / 311 433; 311 424; 311 435
Fax: 040 / 315 101

Direkcija za odnose s inozemstvom

Poljičke Poljane 5
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 6116 660; 6116 661
Fax: 01 / 533 136; 535 167
Tlx.: 22507 ckbfgzrh
SWIFT: CAKB HR 22

* **DALMATINSKA BANKA D.D.**

Trg Sv. Stošije 3
23000 ZADAR

Tel.: 023 / 311 311; 437 113
Fax: 023 / 437 867; 433 145
Tlx.: 27224 dbk zd rh
SWIFT: DBZD HR 2X
Reuters: DBZH

* **DUBROVAČKA BANKA D.D.**

Put Republike 5
20000 DUBROVNIK

Tel.: 020 / 431 366; 411 924
Fax: 020 / 411 035; 412 814
Tlx.: 27540 hrvdubank
27592 hrvdubank
SWIFT: DUBA HR 2X

* **GLUMINA BANKA D.D.**

Svetice 15
10000 ZAGREB

Tel.: 385 1 / 2332 344; 220 125
Fax: 01 / 214 378
SWIFT: GLUM HR 22

* **GOSPODARSKO KREDITNA BANKA D.D.**

Maksimirska 120
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 2395 800; 2395 801; 2395 906
Fax: 01 / 2395 803; 2395 902
Tlx.: 22404 ccb zg hr
SWIFT: CCBZ HR 2X

* **GRADSKA BANKA D.D. OSIJEK**

Šetalište kardinala Franje Šepera 12
31000 OSIJEK

Tel.: 031 / 145 581; 145 582
Fax: 031 / 145 595
SWIFT: GBOS HR 22 OSI

Direkcija za odnose s inozemstvom

Savska c. 41/I
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 6121 447
Fax: 01 / 6176 669
Tlx.: 22451 GB SPI RH
SWIFT: GBOS HR 22

* **HRVATSKA GOSPODARSKA BANKA D.D.**

Metalčeva 5
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 351 888
Fax: 01 / 351 849
Tlx.: 21664, (ANSWERBAC) HGB RH
SWIFT: HGBK HR 2X

* **HRVATSKA POŠTANSKA BANKA D.D. (HPB)**

Jurišićeva 4
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 4810 774
Fax: 01 / 4810 773
SWIFT: HPBZ HR 2X

* **HYPO BANKA CROATIA D.D.**

Koturaška 47
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 6103 550
Fax: 01 / 6103 626
SWIFT: KLHB HR 22

**** HYPOBANKA D.O.O.**

Vodovodna 20a
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 339 082; 339 573
Fax: 01 / 339 079
Tlx.: 21621 hipzg rh
SWIFT: HYZG HR 22 BIC

*** ILIRIJA BANKA D.D.**

Avenija Dubrovnik 10
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 6551 115
Fax: 01 / 6551 139; 6551 144
Tlx.: 21201 iliri rh
SWIFT: ILIR HR 2X
Reuters: IBZH

Direkcija za odnose s inozemstvom

Tel.: 01 / 6551 114; 6551 116

*** IMEX BANKA D.O.O.**

Tolstojeva 6
21000 SPLIT

Tel.: 021 / 357 015; 357 025
Fax: 021 / 583 849
Tlx.: 26191
SWIFT: IMXX HR 22

*** ISTARSKA BANKA D.D.**

Dalmatinova 4
52100 PULA

Tel.: 052 / 527 101; 527 309; 527 377
Fax: 052 / 211 498
Tlx.: 24746, 24716 ibpu rh
SWIFT: IBPU HR 2X

*** ISTARSKA KREDITNA BANKA UMAG D.D.**

Ernesta Miloša 1
52470 UMAG

Tel.: 052 / 741 622; 741 536
Fax: 052 / 741 275; 741 396
Tlx.: 24745 ikb rh

Direkcija za odnose s inozemstvom

Tel.: 052 / 741 394; 741 324
Fax: 052 / 741 396
SWIFT: ISKB HR 2X

*** JADRANSKA BANKA D.D.**

Ante Starčevića 4
22000 ŠIBENIK

Tel.: 022 / 34 244; 35 880; 33 388
Fax: 022 / 35 881; 39 010
Tlx.: 27435, 27 346 jbs rh
SWIFT: JADR HR 2X

*** KAPTOL BANKA D.D.**

Maksimirska 120
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 2391 999
Fax: 01 / 2335 880
SWIFT: KPZG HR 22

*** KARLOVAČKA BANKA D.D.**

I. G. Kovačića 1
47000 KARLOVAC

Tel.: 047 / 223 333; 223 892
Fax: 047 / 220 653
Tlx.: 23742 kb ka rh
SWIFT: KALC HR 2X

Direkcija za odnose s inozemstvom

V. Mačeka 8
47000 KARLOVAC
Tel.: 047 / 224 042; 224 052; 611 057
Fax: 047 / 224 157

*** KOMERCIJALNA BANKA ZAGREB D.D.**

Frankopanska 11
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 4557 777; 425 063
Fax: 01 / 425 063
Tlx.: 21595 pbs zg rh
SWIFT: KOBZ HR 22

*** KRAPINSKO-ZAGORSKA BANKA D.D.**

Magistratska 3
49000 KRAPINA

Tel.: 049 / 370 770; 370 722; 370 773
Fax: 049 / 370 771; 370 822

*** KREDITNA BANKA ZAGREB D.D.**

Avenija Vukovar 74
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 6115 910
Fax: 01 / 6116 466; 6116 468
Tlx.: 21197 krez zg rh
SWIFT: KREZ HR 2X

* **KVARNER BANKA D.D.**
Krešimirova 28
51000 RIJEKA

Tel.: 051 / 211 946; 208 725
Fax: 051 / 211 955
SWIFT: KVRB HR 22 BIC

* **LAGUNA BANKA D.D.**
Prvomajska 4a
52000 POREČ

*** **LIBERTAS BANKA D.D.**
Put Iva Vojnovića 31
20000 DUBROVNIK

* **MEĐIMURSKA BANKA D.D.**
Valenta Moradinija 37
40000 ČAKOVEC

Tel.: 040 / 313 035
Fax: 040 / 314 610; 315 065
Tlx.: 23251 banka rh
SWIFT: MBCK HR 2X

** **NAVA BANKA D.D.**
Tratinska 27
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 356 777; 356 766
Fax: 01 / 356 700

** **NERETVANSKA GOSPODARSKA BANKA D.D.**
Trg kralja Tomislava 23
20840 PLOČE

Tel.: 020 / 679 262; 679 538
Fax: 020 / 679 838

* **PARTNER BANKA D.D.**
Vončinina 2
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 4602 222
Fax: 01 / 4602 280
Tlx.: 21212 parbaz rh
SWIFT: PAZG HR 2X

* **PODRAVSKA BANKA D.D.**
Opatička 1a
48300 KOPRIVNICA

Tel.: 048 / 622 193
Fax: 048 / 622 542
Tlx.: 23368 pod kc rh
SWIFT: PDKC HR 2X

Direkcija za odnose s inozemstvom

Ivana Meštrovića 33
48300 KOPRIVNICA
Tel.: 048 / 655 194; 655 134
Fax: 048 / 655 135
Tlx.: + 599 23311 pod kc rh

* **POŽEŠKA BANKA D.D.**
Republike Hrvatske 1b
34 000 POŽEGA

Tel.: 034 / 282 466
Fax: 034 / 271 006
Tlx.: 28550 kb slp rh
SWIFT: POBK HR 2X

Direkcija za odnose s inozemstvom

Tel.: 034 / 72 218

* **PRIVREDNA BANKA ZAGREB D.D.**
Račkoga 6 / P.O. Box 1032
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 4610 401; 4610 447
Fax: 01 / 4610 429
Tlx.: 21120 pbz rh
SWIFT: PBZG HR 2X
Reuters: PBZH

Direkcija za odnose s inozemstvom

Tel.: 01 / 4611 303; 4611 414
Fax: 01 / 4552 371

* **PROMDEI BANKA D.D.**
Kralja Držislava 1
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 4551 379; 4551 277; 412 939
Fax: 01 / 449 553
Tlx.: 21248 promde rh
SWIFT: PDEI HR 2X

** **RAZVOJNA BANKA "DALMACIJA" D.D.**
Poljička cesta 39
21000 SPLIT

Tel.: 021 / 365 904; 371 000
Fax: 021 / 365 904; 371 000

* **RAIFFEISENBANK AUSTRIA D.D.**
Petrinjska 59
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 4566 466; 4566 425
Fax: 01 / 48 11 624
SWIFT: RZBH HR 2X

* **RIADRIA BANKA D.D.**
Gjure Šporera 3
51000 RIJEKA

Tel.: 051 / 339 111; 339 803
Fax: 051 / 211 093; 211 013
Tlx.: 24 161

Direkcija za odnose s inozemstvom
Tel.: 051 / 333 406; 330 194
Fax: 051 / 211 551
SWIFT: ADRI HR 2X

* **RIJEČKA BANKA D.D.**
Jadranski trg 3a
51000 RIJEKA

Tel.: 051 / 208 211
Fax: 051 / 330 525; 331 880
Tlx.: 24 143 bankom rh
SWIFT: RBRI HR 2X
Reuters: RBRH

** **SAMOBORSKA BANKA D.D.**
Trg Kralja Tomislava 8
10430 SAMOBOR

Tel.: 01 / 782 530
Fax: 01 / 781 523
Tlx.: 21811 samba rh

* **SISAČKA BANKA D.D.**
Trg Lj. Posavskog 1
44000 SISAK

Tel.: 044 / 522 047; 522 566
Fax: 044 / 22 090
Tlx.: 23645 sbdd sk rh
SWIFT: SSKB HR 2X

* **SLATINSKA BANKA D.D.**
Nazorova 2
33520 SLATINA

Tel.: 033 / 551 526; 551 354
Fax: 033 / 551 566
Tlx.: 28277 slatb rh
SWIFT: SBSL HR 2X

* **SLAVONSKA BANKA D.D.**
Lorenza Jägera 2
31000 OSIJEK

Tel.: 031 / 131 131
Tel. dir. za odnose s inozemstvom: 031 / 131 403
Fax: 031 / 124 537
Tlx.: 28235; 28090 banka rh
SWIFT: SLBO HR 2X

* **SPLITSKA BANKA D.D.**
Ruđera Boškovića 16
21000 SPLIT

Tel.: 021 / 370 500; 370 516
Fax: 021 / 370 541
Tlx.: 26252 st bank rh
SWIFT: SPLI HR 2X

Direkcija za odnose s inozemstvom
Ruđera Boškovića 28
21000 SPLIT
Tel.: 021 / 563 611; 563 873
Fax: 021 / 526 107
Tlx.: 26161 st bank rh

* **ŠTEDBANKA D.O.O.**
Veprinačka 16
10000 ZAGREB

Tel.: 385 1 / 337 166; 324 957
Fax: 385 1 / 305 140
SWIFT: STED HR 22

* **TRGOVAČKA BANKA D.D.**
Varšavska 3-5
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 4561 999
Fax: 01 / 4561 900
Tlx.: 22370 tb rh
SWIFT: TRGB HR 2X

** **TRGOVAČKO-TURISTIČKA BANKA D.D.**
Kralja Petra Svačića 4
21000 SPLIT

Tel.: 021 / 361 755; 361 729
Fax: 021 / 362 122
Tlx.: 26609

* **VARAŽDINSKA BANKA D.D.**
P. Preradovića 17
42000 VARAŽDIN

Tel.: 042 / 106 122; 106 190
Fax: 042 / 106 102
Tlx.: 23224 banka rh
SWIFT: VBDD HR 2X
Reuters: VBVH

Direkcija za odnose s inozemstvom
Tel.: 042 / 106 000
Fax: 042 / 55 114; 55 569
Tlx.: 23203 banka rh

* **VOLKSBANK D.D.**
Varšavska 9
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 425 116; 425 216
Fax: 01 / 333 904

* **VUKOVARSKA BANKA D.D.**
Trg bana J. Jelačića 1/II
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 4812 562; 4812 564
Fax: 01 / 4812 563
SWIFT: VUBA HR 2X

* **ZAGREBAČKA BANKA D.D.**
Paromlinska 2
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 6130 444
Fax: 01 / 536 626
Tlx.: 21462 zaba rh
SWIFT: ZABA HR 2X
Reuters: ZBZH

Direkcija za odnose s inozemstvom
Savska 60
10000 ZAGREB
Tel.: 01 / 6120 444
Fax: 01 / 534 040
Tlx.: 21211 zaba rh

* **ZAGREBAČKA BANKA - POMORSKA
BANKA SPLIT D.D.**
Ivana Gundulića 26
21000 SPLIT

Tel.: 021 / 352 222
Fax: 021 / 357 079
Tlx.: 26333, 26199 zg pbk rh
SWIFT: ZAPO HR 22

Direkcija za odnose s inozemstvom
Tel.: 021 / 352 288; 352 390
Fax: 021 / 352 242

* **ŽUPANJSKA BANKA D.D.**
J. J. Strossmayera 9
56270 ŽUPANJA

Tel.: 032 / 832 010; 832 020; 831 410
Fax: 032 / 832 646
Tlx.: 28216 kbz rh
SWIFT: ZUBA HR 2X

Direkcija za odnose s inozemstvom
Tel.: 032 / 833 824
Fax: 032 / 833 590

LISTA PODRUŽNICA INOZEMNIH BANAKA

* **PODRUŽNICA
SOCIETE GENERALE D.D. PARIS**
Preradovićeve 35/1
10000 ZAGREB

Tel.: 01 / 6159 206
SWIFT : SOGE HR 22

- * banke koje imaju veliko ovlaštenje
- ** banke koje imaju malo ovlaštenje
- *** banka koja ima odobrenje za rad, ali još nije počela s radom

LISTA ŠTEDIONICA

ADRIA ŠTEDIONICA d.o.o.

Zagreb, Poljička 31
Tel.: 01 / 6116 294; 6116 295

BANICA Credo ŠTEDIONICA d.o.o.

Split, Matica hrvatske 1
Tel.: 021 / 314 488

GOLD ŠTEDIONICA d.o.o.

Split, Poljička 39
Tel.: 021 / 313 645; 313 754

GOSPODARSKA ŠTEDIONICA d.o.o.

Vrbovec, Stjepana Radića 2
Tel.: 01 / 892 888

GRAĐANSKA ŠTEDIONICA d.o.o.

Karlovac, Preradovićeve 5
Tel.: 01 / 481 4388; 481 4389

HIBIS ŠTEDIONICA d.o.o.

Zagreb, Vlaška 62
Tel.: 01 / 442 925

INVEST ŠTEDIONICA d.o.o.

Zagreb, Savska 41
Tel.: 01 / 6176 603; 6176 604; 6176 605

INVESTICIJSKO-KOMERCIJALNA ŠTEDIONICA d.d.

Zagreb, Pantovčak 192a
Tel.: 01 / 4578 400

KRAPINSKA ŠTEDIONICA d.d.

Krapina, Gajeva 2
Tel.: 049 / 370 627

MARVIL ŠTEDIONICA d.o.o.

Zagreb, Ivana Šibla 9
Tel.: 01 / 6601 627

MEĐIMURSKA ŠTEDIONICA d.d.

Čakovec, Kralja Tomislava 31
Tel.: 040 / 315 438; 311 461

NAVA ŠTEDIONICA d.d.

Zagreb, Tratinska 27
Tel.: 01 / 4846 227

PRIMORSKA ŠTEDIONICA d.d.

Rijeka, Riva 6
Tel.: 051 / 215 222

PRVA OBRTNIČKA ŠTEDIONICA d.o.o.

Zagreb, Tkalčićeva 11
Tel.: 01 / 4800 255; 4800 111

SLAVONSKA ŠTEDIONICA d.d.

Zagreb, Medvedgradska 47
Tel.: 01 / 4666 877; 4666 728

ŠTEDIONICA BANAK d.o.o.

Pula, Flanatička 11/I
Tel.: 052 / 217 392

ŠTEDIONICA "DORA d.d.

Zagreb, Nova cesta 89
Tel.: 01 / 304 558

ŠTEDIONICA DUGI POGLED d.o.o.

Zagreb, Planinska 1
Tel.: 01 / 2304 888

ŠTEDIONICA ISTRANOVA d.d.

Pula, Sergijevaca 3
Tel.: 052 / 212 133

ŠTEDIONICA KOVANICA d.d.

Varaždin, Zagrebačka 10
Tel.: 042 / 212 729

*** ŠTEDIONICA MEDITERAN d.o.o.**

Split, Matice hrvatske 1
Tel.: 021 / 305 103; 305 117

*** ŠTEDIONICA MORE d.o.o.**

Zagreb, Vlaška 67
Tel.: 01 / 4617 727

ŠTEDIONICA SA-GA d.o.o.

Zagreb, Ljubljanska avenija 100
Tel.: 01 / 3880 588

ŠTEDIONICA SONIC d.o.o.

Zagreb, Jakova Gotovca 1
Tel.: 01 / 411 697

ŠTEDIONICA SPLITSKO DALMATINSKA d.o.o.

Split, Boktulin put bb
Tel.: 021 / 352 585

ŠTEDIONICA ZA RAZVOJ I OBNOVU d.o.o.

Zagreb, Koturaška 53
Tel.: 01 / 4559 666

ŠTEDIONICA ZAGIŠTED d.d.

Zagreb, Hribarov prilaz 6a
Tel.: 01 / 672 101; 681 552

ŠTEDIONICA ZLATICA d.o.o.

Zagreb, Gajeva 28
Tel.: 01 / 445 496

LISTA BANAKA I ŠTEDIONICA

ŠTEDIONICA "ZLATNI VRUTAK" d.d.

Zagreb, Maksimirska 39

Tel.: 01 / 2301 949; 2301 951

TRGOVAČKA ŠTEDIONICA d.o.o.

Zagreb, Utješinovićeve 7

Tel.: 01 / 2339 610; 2339 611

V i D ŠTEDIONICA d.o.o.

Zagreb, Ulica grada Vukovara 52b

Tel.: 01 / 6111 330

ZAGREBAČKA ŠTEDIONICA d.d. Zagreb,

Budakova 1d

Tel: 01 / 2301 333

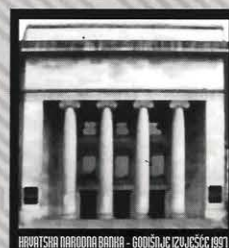
*** ZAPAD ŠTEDIONICA d.o.o.**

Zagreb, Zlatka Šulentića 9a

Tel: 01 / 159 702; 194 329

- * štedionica koja ima odobrenje za rad, ali još nije počela s radom

STATISTIČKI DODATAK

SADRŽAJ STATISTIČKOG DODATKA

A. MONETARNI I KREDITNI AGREGATI

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati	135
---	-----

B. MONETARNE INSTITUCIJE

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija	136
Tablica B2: Obuhvat poslovnih banaka i štedionica u monetarnoj statistici i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive	137

C. HRVATSKA NARODNA BANKA

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke	138
--	-----

D. POSLOVNE BANKE

Tablica D1: Konsolidirana bilanca poslovnih banaka	140
Tablica D2: Inozemna aktiva poslovnih banaka	141
Tablica D3: Potraživanja poslovnih banaka od središnje države i fondova	142
Tablica D4: Potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora	143
Tablica D5: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima	144
Tablica D6: Depozitni novac kod poslovnih banaka	145
Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod poslovnih banaka	146
Tablica D8: Devizni depoziti kod poslovnih banaka	147
Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca	148
Tablica D10: Inozemna pasiva poslovnih banaka	149
Tablica D11: Depoziti središnje države kod poslovnih banaka	150
Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod poslovnih banaka	151
Grafikon D1: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima	152
Grafikon D2: Distribucija depozita kod poslovnih banaka po institucionalnim sektorima	152

E. ŠTEDIONICE

Tablica E1: Konsolidirana bilanca štedionica	153
--	-----

F. INSTRUMENTI MONETARNE POLITIKE I LIKVIDNOST

Tablica	F1:	Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke	154
Tablica	F2:	Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke	155
Tablica	F3:	Obvezne pričuve poslovnih banaka	156
Tablica	F4:	Indikatori likvidnosti poslovnih banaka	157

G. FINACIJSKA TRŽIŠTA

Tablica	G1:	Aktivne kamatne stope poslovnih banaka	158
Tablica	G2:	Pasivne kamatne stope poslovnih banaka	159
Tablica	G3:	Trgovina poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja	160

H. GOSPODARSKI ODNOSI S INOZEMSTVOM*

Tablica	H1:	Platna bilanca - Svodna tablica	161
Tablica	H2:	Platna bilanca - Robe i usluge	162
Tablica	H3:	Platna bilanca - Dohodak i tekući transferi	163
Tablica	H4:	Platna bilanca - Ostale investicije	164
Tablica	H5:	Devizne pričuve Hrvatske narodne banke	165
Tablica	H6:	Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke	166
Tablica	H7:	Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja	167
Tablica	H8:	Inozemni dug	168

I. DRŽAVNE FINACIJE - IZABRANI PODACI

Tablica	I1:	Ukupni prihodi i rashodi središnje države	169
Tablica	I2:	Operacije državnog proračuna	170

J. NEFINACIJSKE STATISTIKE - IZABRANI PODACI

Tablica	J1:	Indeks cijena na malo, troškova života i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima	171
Tablica	J2:	Prosječne mjesečne neto plaće zaposlenih	172

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA	173
--------------------------------	-----

KRATICE I ZNAKOVI	183
--------------------------	-----

* Statistika platne bilance Republike Hrvatske nalazi se u procesu revizije. Tablice H1-H4 iskazuju preliminarne podatke koji su rezultat prve faze revizije. Konačni podaci bit će objavljeni koncem 1998. godine, po završetku druge faze revizije.

Tablica A1: MONETARNI I KREDITNI AGREGATI
Kraj razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani	Mjesečne stope rasta					
								Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani
1993.	prosinac	2 248,9	3 133,9	3 758,7	10 060,0	12 022,5	20 287,9	-	-	-	-	-	-
1994.	prosinac	4 714,2	6 639,6	6 988,4	17 480,7	16 345,0	27 313,3	11,73	2,12	3,71	1,10	10,51	2,14
1995.	prosinac	6 744,1	8 274,8	8 497,4	24 536,9	21 511,6	32 478,1	2,97	0,93	1,54	3,40	0,99	1,85
1996.	rujan	7 881,6	10 325,9	10 493,1	33 231,9	25 168,9	36 484,7	- 1,43	- 1,22	- 1,46	1,77	0,35	1,46
	listopad	7 962,9	10 611,3	10 786,0	34 354,8	26 259,4	37 308,1	1,03	2,76	2,79	3,38	4,33	2,26
	studen	7 876,2	10 590,4	10 677,3	34 905,1	26 321,6	37 938,6	- 1,09	- 0,20	- 1,01	1,60	0,24	1,69
	prosinac	8 770,4	11 409,4	11 489,5	36 595,6	24 885,7	33 488,6	11,35	7,73	7,61	4,84	- 5,46	- 11,73
1997.	siječanj	8 331,3	10 683,0	10 734,7	37 374,4	26 419,0	34 051,8	- 5,01	- 6,37	- 6,57	2,13	6,16	1,68
	veljača	8 091,3	10 679,0	10 767,5	38 274,7	25 338,0	34 792,9	- 2,88	- 0,04	0,31	2,41	- 4,09	2,18
	ožujak	8 420,0	10 995,0	11 093,5	39 292,1	26 654,0	36 181,6	4,06	2,96	3,03	2,66	5,19	3,99
	travanj	8 591,9	11 405,9	11 466,4	40 596,4	28 618,1	37 726,2	2,04	3,74	3,36	3,32	7,37	4,27
	svibanj	8 742,8	11 472,3	11 518,9	41 207,9	28 893,4	38 451,3	1,76	0,58	0,46	1,51	0,96	1,92
	lipanj	9 184,7	12 017,9	12 243,2	43 063,8	29 901,3	40 037,9	5,05	4,76	6,29	4,50	3,49	4,13
	srpanj	9 605,9	13 128,0	13 302,3	46 545,4	27 701,8	42 209,4	4,59	9,24	8,65	8,08	- 7,36	5,42
	kolovoz	9 839,8	13 787,7	13 875,9	48 437,9	28 443,3	42 984,0	2,43	5,02	4,31	4,07	2,68	1,84
	rujan	9 713,4	13 266,7	13 327,5	48 973,9	29 289,1	43 452,0	- 1,28	- 3,78	- 3,95	1,11	2,97	1,09
	listopad	9 552,1	13 272,8	13 321,7	49 222,5	30 708,3	44 400,1	- 1,66	0,05	- 0,04	0,51	4,85	2,18
	studen	9 592,0	13 271,9	13 325,0	49 305,4	31 915,8	46 006,8	0,42	- 0,01	0,03	0,17	3,93	3,62
	prosinac	10 346,1	13 795,2	13 841,8	50 342,7	33 488,3	48 264,2	7,86	3,94	3,88	2,10	4,93	4,91
1998.	siječanj	9 947,6	12 768,9	12 821,4	50 593,8	35 086,9	48 980,3	- 3,85	- 7,44	- 7,37	0,50	4,77	1,48
	veljača	9 465,6	12 438,9	12 451,8	50 769,8	35 667,4	50 420,6	- 4,85	- 2,58	- 2,88	0,35	1,65	2,94
	ožujak	9 520,8	12 835,7	12 831,8	51 656,4	37 087,3	52 019,3	0,58	3,19	3,05	1,75	3,98	3,17

Tablica B1: BILANCA MONETARNIH INSTITUCIJA
Kraj razdoblja, u milijunima kuna

	1993.	1994.	1995.	1996.	1 9 9 7.				1998.		
	XII	XII	XII	XII	III	VI	IX	XII	I	II	III
AKTIVA											
1. Inozemna aktiva (neto)	-1 962,5	1 135,8	3 025,3	11 709,9	12 638,2	13 162,5	19 684,7	16 854,4	15 506,9	15 102,4	14 569,0
2. Plasmani	39 357,0	42 937,6	47 633,6	48 121,6	49 386,0	52 513,3	51 076,7	55 596,0	56 233,7	57 103,8	58 248,6
2.1. Potraživanja od središnje države (neto)	19 069,1	15 624,3	15 155,5	14 633,0	13 204,4	12 475,4	7 624,7	7 331,8	7 253,5	6 683,1	6 229,3
2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	20 262,0	27 221,6	32 346,6	33 311,1	35 953,3	39 780,7	43 170,2	47 950,5	48 675,0	50 096,5	51 700,8
2.3. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	10,2	30,0	30,8	38,4	53,1	68,9	74,8	72,9	79,2	81,7	77,5
2.4. Potraživanja od ostalih financijskih institucija	15,7	61,8	100,6	139,1	175,2	188,2	207,0	240,9	226,1	242,4	241,0
Ukupno (1+2)	37 394,5	44 073,4	50 658,9	59 831,5	62 024,1	65 675,8	70 761,4	72 450,4	71 740,6	72 206,2	72 817,6
PASIVA											
1. Novčana masa	3 133,9	6 639,6	8 274,8	11 409,4	10 995,0	12 017,9	13 266,7	13 795,2	12 768,9	12 438,9	12 835,7
2. Štedni i oročeni depoziti	1 465,6	1 866,9	2 037,9	3 254,7	3 816,0	4 256,7	5 103,8	5 350,8	5 403,0	5 596,5	5 581,3
3. Devizni depoziti	5 412,3	8 775,3	14 099,4	21 802,0	24 315,3	26 630,2	30 422,1	31 059,6	32 297,7	32 619,9	33 113,4
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	48,3	199,0	124,8	129,5	165,8	159,0	181,3	137,0	124,2	114,5	125,9
5. Ograničeni i blokirani depoziti	14 262,9	12 122,3	10 711,0	8 301,0	7 605,2	7 309,3	6 181,9	5 950,5	5 217,1	5 191,3	5 189,7
U tome: Blokirani devizni depoziti stanovništva	13 857,4	11 470,6	9 812,5	7 168,2	6 519,9	6 100,1	4 957,1	4 571,8	4 236,0	4 180,8	4 156,2
6. Ostalo (neto)	13 071,5	14 470,4	15 411,0	14 935,0	15 126,9	15 302,7	15 605,7	16 157,3	15 929,8	16 245,0	15 971,6
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	37 394,5	44 073,4	50 658,9	59 831,5	62 024,1	65 675,8	70 761,4	72 450,4	71 740,6	72 206,2	72 817,6

Tablica B2: BROJ POSLOVNIH BANAKA¹⁾ I ŠTEDIONICA OBUHVAĆENIH MONETARNOM STATISTIKOM I NJIHOVA KLASIFIKACIJA PO VELIČINI BILANČNE AKTIVE

Godina	Mjesec	Ukupan broj poslovnih banaka	Poslovne banke klasificirane po veličini bilančne aktive						Ukupan broj štedionica	Štedionice klasificirane po veličini bilančne aktive		
			Manje od 100 mil. kn	Od 100 do 500. mil. kn	Od 500 mil. do manje od 1 mlrd. kn	Od 1 do manje od 2 mlrd. kn	Od 2 do manje od 10 mlrd. kn	10 i više mlrd. kn		Manje od 10 mil. kn	Od 10 do manje od 100 mil. kn	100 i više mil. kn
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1993.	prosinae	43	16	12	7	4	2	2	0	0	0	0
1994.	prosinae	50	13	21	6	6	2	2	33	22	9	2
1995.	prosinae	53	15	20	7	7	2	2	21	7	13	1
1996.	rujan	55	11	23	8	8	3	2	21	7	13	1
	listopad	57	10	25	9	7	4	2	22	10	11	1
	studenj	57	11	25	8	7	4	2	22	10	11	1
	prosinae	57	10	26	6	9	4	2	22	10	11	1
1997.	siječanj	58	11	25	7	9	4	2	22	8	13	1
	veljača	58	11	24	8	9	4	2	24	10	13	1
	ožujak	59	10	26	8	8	5	2	25	10	14	1
	travanj	59	8	27	8	9	5	2	26	10	15	1
	svibanj	59	9	26	8	9	5	2	26	10	15	1
	lipanj	59	8	26	8	10	5	2	27	10	16	1
	srpanj	59	7	27	8	7	8	2	28	10	17	1
	kolovoz	60	8	26	7	9	8	2	29	11	16	2
	rujan	60	6	28	7	9	8	2	30	11	17	2
	listopad	60	8	26	7	9	8	2	30	12	15	3
	studenj	60	5	28	8	9	8	2	31	11	17	3
	prosinae	60	4	28	9	8	9	2	33	12	18	3
1998.	siječanj	60	4	29	8	8	9	2	33	11	19	3
	veljača	60	4	28	8	9	9	2	33	8	22	3
	ožujak	60	4	27	8	10	9	2	33	7	22	4

1) Uključujući banke i štedionice u likvidaciji.

Tablica C1: BILANCA HRVATSKE NARODNE BANKE (AKTIVA)
Kraj razdoblja, u milijunima kuna

	1993.	1994.	1995.	1996.	1 9 9 7.				1998.		
	XII	XII	XII	XII	III	VI	IX	XII	I	II	III
AKTIVA											
1. Inozemna aktiva	4 043,5	7 908,3	10 075,1	12 818,5	13 495,9	14 347,0	15 525,0	16 004,9	15 441,2	15 481,8	15 952,9
1.1. Zlato	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2. Specijalna prava vučenja	24,4	25,4	743,4	695,5	938,0	956,0	940,0	927,0	920,0	916,5	914,4
1.3. Efektivni strani novac	608,4	87,9	383,8	115,6	61,0	62,1	236,7	313,5	315,9	315,8	142,9
1.4. Depoziti po viđenju u inozemnim bankama	7,3	1,4	12,0	50,3	256,1	2,3	348,5	197,1	17,7	2,0	2,5
1.5. Oročeni depoziti u inozemnim bankama	3 403,5	7 793,6	8 381,3	11 009,8	10 142,2	10 819,8	11 817,5	12 169,5	12 412,6	12 650,1	13 190,6
1.6. Plasmani u vrijednosne papire u devizama	-	-	554,6	947,3	2 098,6	2 506,3	2 178,4	2 396,5	1 773,6	1 596,0	1 701,1
1.7. Nekonvertibilna devizna aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	3,9	1,4	1,4	1,4	1,4
2. Potraživanja od središnje države	535,1	250,6	390,1	218,8	173,5	174,4	66,4	-	379,8	381,0	0,0
2.1. Potraživanja u kunama	383,6	180,1	353,1	206,4	173,5	174,4	66,4	-	379,8	381,0	0,0
Kreditni za premošćivanje	-	-	-	-	-	-	-	-	379,8	381,0	0,0
Kreditni po posebnim propisima	376,7	180,1	353,1	206,4	169,8	174,4	66,4	-	-	-	-
Ostali krediti	7,0	-	0,1	-	3,7	-	-	-	-	-	-
2.2. Potraživanja u devizama	151,4	70,5	37,0	12,4	0,0	-	-	-	-	-	-
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	0,3	0,7	0,9	1,1	0,3	21,0	25,4	24,4	24,1	24,0	0,3
4. Potraživanja od banaka	191,6	223,8	220,2	213,9	43,7	22,1	104,1	33,5	20,1	27,1	314,9
4.1. Krediti poslovnim bankama	181,6	221,7	122,8	211,4	42,6	21,1	103,2	30,1	16,5	23,2	310,2
Kreditni za refinanciranje	139,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kreditni na temelju vrijednosnih papira	-	-	25,8	-	-	-	-	-	-	-	-
Lombardni krediti	5,5	24,0	96,6	211,3	42,5	21,0	103,1	30,0	16,5	23,2	28,9
Ostali krediti	36,3	0,4	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	281,3
Reotkup blagajničkih zapisa	-	197,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.2. Depoziti središnje banke kod banaka	0,5	1,2	1,3	1,4	-	-	-	2,5	2,7	3,0	3,8
4.3. Dospjela nenaplaćena potraživanja	9,5	0,9	96,1	1,0	1,1	1,0	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno (1+2+3+4+5)	4 770,5	8 383,4	10 686,3	13 252,3	13 713,5	14 564,6	15 720,9	16 062,8	15 865,2	15 913,9	16 268,1

Tablica C1: BILANCA HRVATSKE NARODNE BANKE (PASIVA)
Kraj razdoblja, u milijunima kuna

	1993.	1994.	1995.	1996.	1 9 9 7.				1998.		
	XII	XII	XII	XII	III	VI	IX	XII	I	II	III
PASIVA											
1. Primarni novac	2 248,9	4 714,2	6 744,1	8 770,3	8 420,0	9 184,7	9 713,4	10 346,1	9 947,6	9 465,6	9 520,8
1.1. Gotov novac izvan banaka	1 367,0	2 658,2	3 365,1	4 366,2	4 553,0	4 933,9	5 222,3	5 319,6	5 097,8	5 012,9	4 994,4
1.2. Blagajna banaka	52,2	133,8	131,5	147,4	141,2	152,1	170,7	204,9	173,0	168,3	167,3
1.3. Depoziti banaka	821,5	1 901,3	3 199,0	4 210,9	3 682,9	4 048,2	4 257,5	4 750,8	4 593,3	4 205,0	4 268,6
Žiro računi banaka	54,9	116,1	181,2	899,4	332,2	563,7	442,5	849,8	595,2	283,7	272,6
Izdvojena obvezna rezerva	766,6	1 785,2	2 201,8	3 311,5	3 350,7	3 484,4	3 815,0	3 901,0	3 998,1	3 921,3	3 996,0
Obvezno upisani blagajnički zapisi HNB	-	-	816,0	-	-	-	-	-	-	-	-
1.4. Depoziti ostalih bankarskih institucija	0,0	5,9	45,6	45,9	42,7	50,4	62,7	70,8	83,4	79,3	89,9
1.5. Depoziti ostalih domaćih sektora	8,2	15,0	2,8	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,7
2. Ograničeni i blokirani depoziti	1,4	40,3	212,2	243,2	96,7	83,0	94,1	101,1	95,1	116,1	108,6
2.1. Ograničeni depoziti	1,4	40,3	54,1	78,7	96,7	83,0	94,1	101,1	95,1	116,1	108,6
2.2. Blokirani devizni depoziti	-	-	158,1	164,4	-	-	-	-	-	-	-
3. Inozemna pasiva	151,7	716,1	1 175,1	1 160,0	1 437,0	1 480,3	1 494,2	1 470,7	1 469,0	1 483,1	1 486,3
3.1. Krediti MMF-a	151,3	715,3	1 173,9	1 158,2	1 434,2	1 477,4	1 470,0	1 467,7	1 464,8	1 478,9	1 482,0
3.2. Obveze prema međunarodnim organizacijama	0,3	0,8	1,2	1,8	2,8	2,9	24,2	3,0	4,2	4,2	4,2
4. Depoziti središnje države	0,0	793,8	395,5	557,6	838,9	854,6	1 254,9	1 032,7	1 035,6	1 486,5	1 618,2
4.1. Depozitni novac	0,0	793,8	395,5	424,6	615,5	594,3	1 087,1	805,7	928,4	1 258,6	1 340,5
Depozitni novac Republike Hrvatske	-	725,5	338,6	342,0	537,1	448,5	898,5	625,7	698,8	1 063,4	1 130,4
Depozitni novac republičkih fondova	0,0	68,3	56,9	82,6	78,4	145,9	188,6	180,1	229,7	195,1	210,1
4.2. Devizni depoziti Republike Hrvatske	-	-	-	-	-	-	-	147,6	-	-	-
4.3. Blagajnički zapisi HNB	-	-	-	133,0	223,4	260,3	167,8	79,4	107,2	228,0	277,7
5. Blagajnički zapisi HNB	21,2	375,1	168,3	665,7	704,6	628,5	811,1	722,0	801,3	895,9	936,5
6. Kapitalni računi	2 366,0	2 066,0	2 019,4	1 900,1	2 209,1	2 330,5	2 346,1	2 361,8	2 514,5	2 471,2	2 608,8
7. Ostalo (neto)	- 18,7	- 322,1	- 28,3	- 44,6	7,1	3,0	7,1	28,5	2,1	- 4,5	- 11,2
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	4 770,5	8 383,4	10 686,3	13 252,3	13 713,5	14 564,6	15 720,9	16 062,8	15 865,2	15 913,9	16 268,1

Tablica D1: KONSOLIDIRANA BILANCA POSLOVNIH BANAKA
Kraj razdoblja, u milijunima kuna

	1993.	1994.	1995.	1996.	1 9 9 7.				1998.		
	XII	XII	XII	XII	III	VI	IX	XII	I	II	III
AKTIVA											
1. Pričuve banaka kod središnje banke	860,9	2 033,5	3 302,1	4 359,2	3 828,3	4 208,6	4 434,0	4 963,3	4 770,7	4 380,0	4 449,9
2. Inozemna aktiva	6 212,1	7 078,4	9 273,9	12 518,0	13 439,0	14 029,9	17 303,5	16 126,7	15 733,7	15 996,1	16 371,3
U tome: Potraživanja od bivše SFRJ	969,2	385,9	425,8	247,9	225,8	230,5	228,1	226,2	226,6	224,9	226,2
3. Potraživanja od središnje države	19 971,9	17 837,0	17 186,5	16 692,7	15 666,9	15 787,3	15 438,6	15 238,7	14 937,8	14 748,7	14 816,8
3.1. Obveznice za blokiranu dev. štednju građana	14 836,8	11 437,3	10 078,2	8 291,1	7 863,1	7 561,3	7 177,1	6 714,3	6 357,9	6 360,4	6 367,2
3.2. Velike obveznice	3 635,5	4 971,6	5 060,9	2 438,5	2 396,6	2 346,2	2 299,5	2 291,9	2 291,9	2 263,9	2 182,6
3.3. Ostala potraživanja	1 499,6	1 428,1	2 047,4	5 963,1	5 407,2	5 879,8	5 962,0	6 232,5	6 288,0	6 124,4	6 267,0
4. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	20 261,7	27 220,8	32 345,8	33 310,0	35 952,9	39 759,7	43 144,8	47 926,1	48 650,9	50 072,5	51 700,5
4.1. Potraživanja od lokalne države	11,4	112,9	147,1	145,4	150,1	149,4	204,4	308,8	339,7	360,9	383,0
4.2. Potraživanja od poduzeća	18 348,2	23 733,5	27 686,4	26 814,7	28 624,1	31 085,9	32 863,6	35 282,8	35 718,4	36 602,3	37 634,9
4.3. Potraživanja od stanovništva	1 902,1	3 374,4	4 512,3	6 349,9	7 178,8	8 524,4	10 076,8	12 334,5	12 592,8	13 109,3	13 682,5
5. Potraživanja od ost. bankarskih institucija	10,2	30,0	30,8	38,4	53,1	68,9	74,8	72,9	79,2	81,7	77,5
6. Potraživanja od ost. finansijskih institucija	15,7	61,8	100,6	139,1	175,2	188,2	207,0	240,9	226,1	242,4	241,0
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	47 332,4	54 261,4	62 239,8	67 057,4	69 115,5	74 042,6	80 602,8	84 568,5	84 398,4	85 521,5	87 656,9
PASIVA											
1. Depozitni novac	1 758,7	3 960,5	4 861,2	6 997,2	6 399,1	7 033,5	7 981,5	8 404,8	7 587,6	7 346,6	7 750,8
2. Štedni i oročeni depoziti	1 465,6	1 866,9	2 037,9	3 254,7	3 816,0	4 256,7	5 103,8	5 350,8	5 403,0	5 596,5	5 581,3
3. Devizni depoziti	5 412,3	8 775,3	14 099,4	21 802,0	24 315,3	26 630,2	30 422,1	31 059,6	32 297,7	32 619,9	33 113,4
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	48,3	199,0	124,8	129,5	165,8	159,0	181,3	137,0	124,2	114,5	125,9
5. Inozemna pasiva	12 066,4	13 134,8	15 148,7	12 466,6	12 859,8	13 734,1	11 649,6	13 806,5	14 199,0	14 892,4	16 268,8
U tome: Obveze prema bivšoj SFRJ	8 177,1	6 777,5	6 713,6	2 801,3	2 428,2	3 064,0	348,9	212,4	211,9	212,0	210,3
6. Depoziti središnje države	1 437,8	1 669,4	2 025,6	1 720,9	1 797,1	2 631,7	6 625,4	6 874,2	7 028,6	6 960,1	6 969,2
7. Krediti primljeni od središnje banke	275,2	224,0	182,6	267,7	42,9	21,3	104,5	33,7	20,2	27,4	314,2
8. Ograničeni i blokirani depoziti	14 261,5	12 081,5	10 656,0	8 219,2	7 508,5	7 226,3	6 087,8	5 849,4	5 122,0	5 075,3	5 081,1
U tome: Blokirani devizni depoziti stanovništva	13 857,4	11 470,6	9 812,5	7 168,2	6 519,9	6 100,1	4 957,1	4 571,8	4 236,0	4 180,8	4 156,2
9. Kapitalni računi	11 203,3	13 721,8	15 116,2	15 133,6	15 258,7	15 846,0	16 009,4	16 629,9	15 908,1	16 155,3	17 210,3
10. Ostalo (neto)	- 596,6	-1 371,7	-2 012,6	-2 934,0	-3 047,7	-3 496,2	-3 562,7	-3 577,5	-3 292,1	-3 266,5	-4 758,1
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	47 332,4	54 261,4	62 239,8	67 057,4	69 115,5	74 042,6	80 602,8	84 568,5	84 398,4	85 521,5	87 656,9

Tablica D2: INOZEMNA AKTIVA POSLOVNIH BANAKA
Kraj razdoblja, u milijunima kuna

	1993.	1994.	1995.	1996.	1 9 9 7.				1998.		
	XII	XII	XII	XII	III	VI	IX	XII	I	II	III
1. Devizna inozemna aktiva	5 223,3	6 659,8	8 832,8	12 249,5	13 198,0	13 783,2	17 059,3	15 885,8	15 493,1	15 748,0	16 122,4
1.1. Potraživanja od stranih banaka	4 714,1	5 581,1	7 960,5	11 206,8	12 548,2	13 115,1	16 514,2	15 219,8	14 880,9	15 123,1	15 458,0
Efektivni strani novac	437,0	464,4	569,3	631,9	536,1	634,5	573,8	793,8	554,4	551,2	607,4
Tekući računi i depoziti po dev. štednji	2 357,0	2 448,7	3 286,2	5 794,5	6 408,9	6 931,7	7 728,3	6 830,1	6 882,1	7 042,1	7 415,1
Jamstveni depoziti	25,2	45,8	27,9	39,6	25,6	26,0	43,6	48,1	42,1	42,2	47,8
Akreditivi i garancije	161,2	145,5	97,5	66,1	68,9	57,5	42,6	44,0	40,7	35,9	33,3
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	1 544,7	2 301,3	3 803,8	4 482,7	5 278,0	5 141,3	7 804,6	7 008,9	6 888,8	6 990,3	6 905,2
Vrijednosni papiri	51,4	60,3	76,1	72,7	74,5	94,8	77,8	88,4	67,0	67,0	39,8
Kredit	49,2	22,6	19,2	26,6	56,0	107,7	132,3	284,2	286,6	274,8	292,9
Dospjela nenaplaćena potraživanja	-	-	-	15,2	13,7	10,8	-	-	-	-	-
Dionice stranih banaka	88,5	92,4	80,4	77,4	86,7	110,8	111,3	122,2	119,3	119,5	116,4
1.2. Potraživanja od stranaca	509,2	1 078,7	872,3	1 042,7	649,8	668,1	545,1	666,0	612,1	624,9	664,4
Potraživanja od stranih država	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od stranih osoba	552,9	785,6	572,3	750,5	358,5	374,1	421,2	494,4	437,0	447,3	485,4
Vrijednosni papiri	531,2	514,4	536,2	492,5	98,2	94,4	21,8	17,7	18,1	18,0	18,2
Kredit	21,7	271,2	36,1	258,0	260,3	279,7	399,4	476,7	418,9	429,4	467,2
Dospjela nenaplaćena potraživanja	- 47,0	-	7,2	10,9	10,0	11,9	11,0	9,9	10,2	10,3	9,9
Dionice stranih osoba	3,4	293,0	292,8	281,3	281,3	282,1	112,9	161,7	164,9	167,3	169,1
2. Kunska inozemna aktiva	19,6	32,7	15,3	20,6	15,2	16,1	16,1	14,7	14,1	23,3	22,6
2.1. Potraživanja od stranih banaka	-	-	-	3,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
2.2. Potraživanja od stranaca	19,6	32,7	15,3	17,3	13,9	14,8	14,8	13,4	12,8	22,0	21,3
Kredit	16,5	28,5	15,3	17,3	13,9	14,8	14,8	13,4	12,8	22,0	21,3
Dospjela nenaplaćena potraživanja	3,1	4,1	-	0,0	-	-	-	-	-	-	-
3. Potraživanja od bivše SFRJ	969,2	385,9	425,8	247,9	225,8	230,5	228,1	226,2	226,6	224,9	226,2
3.1. Devizna potraživanja	968,4	383,0	423,8	244,3	222,0	227,0	224,2	223,0	223,4	221,7	223,3
Potraživanja od stranih banaka	864,7	194,7	198,3	159,3	148,0	151,1	148,0	146,8	146,3	144,8	145,5
Potraživanja od stranaca	103,7	188,3	225,5	85,0	74,0	75,8	76,2	76,2	77,1	76,9	77,8
3.2. Kunska potraživanja	0,8	2,9	2,1	3,6	3,8	3,5	3,9	3,2	3,2	3,2	2,9
Ukupno (1+2+3)	6 212,1	7 078,4	9 273,9	12 518,0	13 439,0	14 029,9	17 303,5	16 126,7	15 733,7	15 996,1	16 371,3

Tablica D3: POTRAŽIVANJA POSLOVNIH BANAKA OD SREDIŠNJE DRŽAVE
Kraj razdoblja, u milijunima kuna

	1993.	1994.	1995.	1996.	1 9 9 7.				1998.		
	XII	XII	XII	XII	III	VI	IX	XII	I	II	III
1. Obveznice za blokiranu dev. štednju građana	14 836,8	11 437,3	10 078,2	8 291,1	7 863,1	7 561,3	7 177,1	6 714,3	6 357,9	6 360,4	6 367,2
2. Velike obveznice	3 635,5	4 971,6	5 060,9	2 438,5	2 396,6	2 346,2	2 299,5	2 291,9	2 291,9	2 263,9	2 182,6
3. Ostala potraživanja	1 499,6	1 428,1	2 047,4	5 963,1	5 407,2	5 879,8	5 962,0	6 232,5	6 288,0	6 124,4	6 267,0
3.1. Kunska potraživanja	532,4	176,3	181,1	4 121,2	3 909,8	4 308,4	4 445,9	4 261,8	4 425,1	4 378,9	4 511,7
3.1.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	407,4	147,4	166,3	4 100,2	3 892,2	4 308,4	4 225,0	4 191,8	4 352,1	4 234,2	4 312,7
Vrijednosni papiri	133,1	144,0	145,6	4 071,6	3 888,7	4 290,3	4 216,2	4 171,7	4 163,1	4 049,3	4 130,6
Kredit	10,8	2,5	20,2	11,5	0,3	2,4	5,1	4,6	173,0	176,5	178,1
Dospjela nenaplaćena potraživanja	263,4	0,9	0,4	17,1	3,2	15,8	3,8	15,5	16,1	8,4	4,0
3.1.2. Potraživanja od republičkih fondova	125,0	28,9	14,9	21,0	17,6	0,0	220,8	70,0	73,0	144,7	199,1
Vrijednosni papiri	-	-	-	21,0	9,5	-	-	-	-	-	-
Kredit	124,9	28,7	14,9	0,0	8,1	0,0	220,8	70,0	73,0	144,7	198,4
Dospjela nenaplaćena potraživanja	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6
3.2. Devizna potraživanja	967,2	1 251,9	1 866,3	1 841,9	1 497,3	1 571,4	1 516,1	1 970,7	1 862,9	1 745,6	1 755,3
3.2.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	769,3	1 016,6	1 771,2	1 827,8	1 496,0	1 569,9	1 513,4	1 966,6	1 856,7	1 742,4	1 741,8
Obveznice	55,1	271,3	704,7	1 396,2	1 232,9	1 047,3	900,6	1 172,5	1 066,1	1 051,1	1 048,7
Kredit	598,1	529,9	678,8	187,9	205,6	350,9	598,9	678,6	783,1	681,2	680,4
Dospjele odgođene kamate	-	84,2	150,9	47,5	49,5	50,5	-	-	-	-	-
Dospjela nenaplaćena potraživanja	116,1	131,2	236,8	196,2	8,0	121,2	14,0	115,5	7,5	10,1	12,7
3.2.2. Potraživanja od republičkih fondova	197,9	235,2	95,1	14,1	1,4	1,5	2,7	4,0	6,2	3,2	13,5
Vrijednosni papiri	-	-	-	11,8	0,0	0,2	1,4	2,8	4,9	2,0	12,3
Kredit	197,9	235,2	95,1	2,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Dospjele odgođene kamate	-	-	-	0,0	0,0	-	-	-	-	-	-
Dospjela nenaplaćena potraživanja	-	-	-	0,0	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno (1+2+3)	19 971,9	17 837,0	17 186,5	16 692,7	15 666,9	15 787,3	15 438,6	15 238,7	14 937,8	14 748,7	14 816,8

Tablica D4: POTRAŽIVANJA POSLOVNIH BANAKA OD OSTALIH DOMAĆIH SEKTORA
Kraj razdoblja, u milijunima kuna

	1993.	1994.	1995.	1996.	1 9 9 7.				1998.		
	XII	XII	XII	XII	III	VI	IX	XII	I	II	III
1. Kunska potraživanja	10 122,6	17 126,9	21 296,8	25 222,8	27 667,4	31 394,0	34 777,5	39 483,4	40 114,7	41 429,7	42 830,4
1.1. Mjenice	1,0	7,8	53,0	19,1	24,9	31,7	37,7	80,4	83,7	96,3	156,5
1.2. Komercijalni zapisi	1 138,7	149,3	23,9	22,9	23,3	25,7	4,8	-	-	-	-
1.3. Obveznice	16,2	8,0	8,0	2,1	1,6	2,0	1,7	1,7	1,4	1,4	1,4
1.4. Ostali vrijednosni papiri	-	-	-	-	-	-	0,2	1,1	1,1	1,0	1,2
1.5. Krediti	6 618,6	11 536,7	15 749,4	21 203,8	23 877,6	27 242,0	30 396,0	35 034,5	35 472,2	36 770,5	37 859,6
1.6. Dospjela nenaplaćena potraživanja	- 130,4	161,8	235,6	203,9	259,6	281,8	293,7	282,1	261,8	251,6	315,2
1.7. Dionice	2 478,5	5 263,2	5 227,0	3 770,9	3 480,4	3 810,8	4 043,3	4 083,7	4 294,6	4 309,0	4 496,4
2. Devizna potraživanja	10 139,2	10 094,0	11 048,9	8 087,3	8 285,6	8 365,7	8 367,3	8 442,7	8 536,2	8 642,8	8 870,1
2.1. Vrijednosni papiri	0,5	3,6	3,6	2,9	2,9	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
2.2. Krediti	10 240,5	9 071,8	9 801,7	7 088,0	7 345,6	7 463,1	8 163,8	8 246,9	8 298,3	8 430,5	8 612,0
2.3. Dospjele odgođene kamate	-	933,2	1 076,1	807,4	765,7	703,7	17,3	20,3	18,6	20,9	16,1
2.4. Dospjela nenaplaćena potraživanja	- 101,8	85,3	167,5	189,0	171,4	198,3	185,6	174,9	218,7	190,8	241,4
Ukupno (1 + 2)	20 261,7	27 220,8	32 345,8	33 310,0	35 952,9	39 759,7	43 144,8	47 926,1	48 650,9	50 072,5	51 700,5

Tablica D5: DISTRIBUCIJA KREDITA POSLOVNIH BANAKA PO INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA
Kraj razdoblja, u milijunima kuna

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.				1998.		
	XII	XII	XII	XII	III	VI	IX	XII	I	II	III
KUNSKI KREDITI											
1. Krediti središnjoj državi	135,7	31,2	35,1	11,5	8,4	2,4	225,9	74,6	246,0	321,2	376,5
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	10,8	2,5	20,2	11,5	0,3	2,4	5,1	4,6	173,0	176,5	178,1
1.2. Krediti republičkim fondovima	124,9	28,7	14,9	0,0	8,1	0,0	220,8	70,0	73,0	144,7	198,4
2. Krediti lokalnoj državi	11,4	93,5	122,5	125,1	130,2	131,9	187,0	293,2	324,4	345,6	367,6
2.1. Krediti ostalim republičkim fondovima	0,9	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2. Krediti lokalnim jedinicama uprave i fondova	10,5	93,5	122,5	125,1	130,2	131,9	187,0	293,2	324,4	345,6	367,6
3. Krediti poduzećima	4 707,8	8 096,2	11 136,6	14 752,1	16 601,3	18 639,4	20 198,3	22 481,9	22 631,7	23 393,8	23 890,2
4. Krediti stanovništvu	1 899,4	3 347,1	4 490,3	6 326,6	7 146,1	8 470,7	10 010,7	12 259,4	12 516,1	13 031,1	13 601,8
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	10,0	29,8	28,5	30,5	45,3	61,1	63,7	68,1	74,5	77,0	72,7
6. Krediti ostalim financijskim institucijama	4,1	34,8	61,1	88,4	88,2	102,8	121,5	161,8	144,8	156,5	155,9
A. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	6 768,4	11 632,6	15 874,2	21 334,3	24 019,5	27 408,2	30 807,1	35 339,1	35 937,4	37 325,0	38 464,8
DEVIZNI KREDITI											
1. Krediti središnjoj državi	796,0	765,2	773,9	190,2	206,9	352,2	600,1	679,9	784,3	682,5	681,6
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	598,1	529,9	678,8	187,9	205,6	350,9	598,9	678,6	783,1	681,2	680,4
1.2. Krediti republičkim fondovima	197,9	235,2	95,1	2,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
2. Krediti lokalnoj državi	-	19,4	21,4	18,9	19,0	16,1	16,0	13,1	13,1	13,1	13,2
2.1. Krediti ostalim republičkim fondovima	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2. Krediti lokalnim jedinicama uprave i fondova	-	19,4	21,4	18,9	19,0	16,1	16,0	13,1	13,1	13,1	13,2
3. Krediti poduzećima	10 239,6	9 049,3	9 770,0	7 057,9	7 308,6	7 419,7	8 110,6	8 188,5	8 240,0	8 373,0	8 553,5
4. Krediti stanovništvu	0,9	3,1	10,3	11,2	18,1	27,3	37,2	45,3	45,1	44,4	45,3
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Krediti ostalim financijskim institucijama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	11 036,4	9 837,0	10 575,6	7 278,2	7 552,5	7 815,3	8 764,0	8 926,7	9 082,6	9 112,9	9 293,6
UKUPNO (A+B)	17 804,9	21 469,6	26 449,7	28 612,5	31 572,0	35 223,5	39 571,0	44 265,9	45 020,0	46 438,0	47 758,4

Tablica D6: DEPOZITNI NOVAC KOD POSLOVNIH BANAKA
Kraj razdoblja, u milijunima kuna

	1993.	1994.	1995.	1996.	1 9 9 7.				1998.		
	XII	XII	XII	XII	III	VI	IX	XII	I	II	III
1. Lokalna država	142,5	512,8	495,3	683,8	479,8	493,0	528,3	484,2	465,5	425,8	423,9
1.1. Ostali republički fondovi	9,7	9,2	14,6	-	-	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Lokalne jedinice uprave i lokalni fondovi	132,9	503,6	480,6	683,8	479,8	492,7	528,3	484,2	465,5	425,8	423,9
2. Poduzeća	1 264,7	2 678,2	3 161,9	4 489,1	3 904,8	4 353,5	5 063,5	5 692,8	4 871,4	4 596,0	4 952,5
3. Stanovništvo	327,3	752,7	1 156,8	1 646,8	1 870,6	2 059,1	2 190,2	2 213,7	2 208,1	2 314,1	2 372,3
4. Ostale bankarske institucije	2,8	0,1	0,1	0,7	0,3	0,5	1,2	0,8	1,3	0,7	0,6
5. Ostale financijske institucije	42,6	47,5	79,6	208,2	177,8	165,8	232,7	203,8	240,9	217,5	197,3
6. Izdani instrumenti plaćanja	0,6	2,1	3,2	3,5	1,2	0,2	0,1	2,2	1,9	0,0	0,0
7. Manje: Čekovi banaka i obračun čekova banaka	- 21,8	- 32,7	- 35,5	- 35,0	- 35,5	- 38,5	- 34,6	- 192,6	- 201,6	- 207,5	- 195,8
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	1 758,7	3 960,5	4 861,2	6 997,2	6 399,1	7 033,5	7 981,5	8 404,8	7 587,6	7 346,6	7 750,8

Tablica D7: ŠTEDNI I OROČENI DEPOZITI KOD POSLOVNIH BANAKA
Kraj razdoblja, u milijunima kuna

	1993.	1994.	1995.	1996.	1 9 9 7.				1998.		
	XII	XII	XII	XII	III	VI	IX	XII	I	II	III
1. Štedni depoziti stanovništva	215,2	389,7	494,6	717,3	855,9	936,8	1 070,5	1 108,7	1 107,5	1 167,2	1 125,7
2. Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	1 250,3	1 477,1	1 543,2	2 537,4	2 960,0	3 319,9	4 033,3	4 242,1	4 295,5	4 429,4	4 455,7
2.1. Lokalna država	41,8	119,8	81,2	89,7	87,6	82,8	110,3	102,6	110,0	108,4	108,6
Ostali republički fondovi	5,6	39,7	5,0	1,0	1,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lokalne jedinice uprave i lokalni fondovi	36,2	80,1	76,2	88,7	86,6	82,3	110,3	102,6	110,0	108,4	108,6
2.2. Poduzeća	680,0	765,0	784,1	1 039,9	1 243,6	1 400,7	1 784,5	1 771,9	1 652,0	1 695,6	1 701,1
2.3. Stanovništvo	408,1	425,4	475,1	1 007,6	1 242,4	1 409,8	1 609,9	1 731,8	1 871,0	1 951,5	1 975,2
2.4. Ostale bankarske institucije	4,1	3,3	5,1	1,5	2,4	1,2	3,9	2,2	2,9	2,8	2,4
2.5. Ostale financijske institucije	116,3	163,6	197,7	398,6	384,0	425,4	524,7	633,6	659,7	671,0	668,3
Ukupno (1+2)	1 465,6	1 866,9	2 037,9	3 254,7	3 816,0	4 256,7	5 103,8	5 350,8	5 403,0	5 596,5	5 581,3

Tablica D8: DEVIZNI DEPOZITI KOD POSLOVNIH BANAKA
Kraj razdoblja, u milijunima kuna

	1993.	1994.	1995.	1996.	1 9 9 7.				1998.		
	XII	XII	XII	XII	III	VI	IX	XII	I	II	III
1. Štedni depoziti	3 843,4	5 482,8	7 952,1	9 242,7	9 610,0	10 198,9	11 579,9	10 736,9	11 182,0	10 892,8	10 851,9
1.1. Lokalna država	4,0	2,1	6,0	10,5	11,2	43,9	64,0	111,7	115,6	9,0	14,7
Ostali republički fondovi	2,9	0,8	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lokalne jedinice uprave i lokalni fondovi	1,1	1,4	6,0	10,5	11,2	43,8	64,0	111,7	115,6	9,0	14,7
1.2. Poduzeća	1 302,0	1 460,9	1 498,0	1 762,8	1 594,0	2 046,8	2 503,7	1 969,4	1 935,9	1 885,9	1 939,1
1.3. Stanovništvo	2 524,3	3 978,2	6 407,3	7 407,8	7 955,9	8 051,8	8 943,0	8 585,8	9 042,2	8 931,2	8 831,2
1.4. Ostale bankarske institucije	-	-	0,0	0,0	0,0	1,5	4,1	3,8	9,5	12,1	8,4
1.5. Ostale financijske institucije	3,6	29,3	28,3	49,5	33,7	41,6	49,6	52,9	66,6	47,8	49,4
1.6. Izdani instrumenti plaćanja	9,4	12,3	12,5	12,1	15,2	13,3	15,6	13,1	12,2	7,0	9,0
2. Oročeni depoziti	1 568,9	3 292,5	6 147,3	12 559,2	14 705,3	16 431,3	18 842,2	20 322,7	21 115,8	21 727,1	22 261,5
2.1. Poduzeća	224,6	547,2	743,7	1 160,1	1 353,0	1 325,9	1 738,1	1 457,2	1 447,2	1 365,1	1 388,5
2.2. Stanovništvo	1 308,0	2 642,7	5 276,4	11 193,7	13 152,8	14 908,4	16 884,3	18 644,8	19 456,1	20 141,3	20 642,1
2.3. Ostale bankarske institucije	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.4. Ostale financijske institucije	36,3	102,6	127,2	205,5	199,5	197,0	219,8	220,8	212,5	220,7	230,9
Ukupno (1+2)	5 412,3	8 775,3	14 099,4	21 802,0	24 315,3	26 630,2	30 422,1	31 059,6	32 297,7	32 619,9	33 113,4

Tablica D9: OBVEZNICE I INSTRUMENTI TRŽIŠTA NOVCA
Kraj razdoblja, u milijunima kuna

	1993.	1994.	1995.	1996.	1 9 9 7.				1998.		
	XII	XII	XII	XII	III	VI	IX	XII	I	II	III
1. Instrumenti tržišta novca (neto)	3,3	1,5	0,2	0,9	1,0	0,9	1,0	7,0	7,5	7,5	7,5
2. Obveznice (neto)	12,8	47,8	42,9	55,6	86,3	86,2	85,8	19,1	18,0	18,0	18,0
3. Primitljeni krediti	32,2	149,7	81,7	73,0	78,6	71,9	94,5	111,0	98,7	88,9	100,3
3.1. Lokalna država	0,8	14,8	9,9	7,3	6,6	5,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostali republički fondovi	0,8	14,8	9,9	7,3	6,6	5,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lokalne jedinice uprave i lokalni fondovi	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-
3.2. Poduzeća	3,9	5,6	3,9	4,0	4,6	1,8	1,0	10,3	11,0	11,9	11,7
3.3. Ostale bankarske institucije	1,3	13,4	6,7	6,6	21,8	15,7	24,8	24,7	22,5	22,1	14,2
3.4. Ostale financijske institucije	26,3	115,8	61,2	55,1	45,6	48,5	68,6	75,9	65,2	54,9	74,3
Ukupno (1+2+3)	48,3	199,0	124,8	129,5	165,8	159,0	181,3	137,0	124,2	114,5	125,9

Tablica D10: INOZEMNA PASIVA POSLOVNIH BANAKA
Kraj razdoblja, u milijunima kuna

	1993.	1994.	1995.	1996.	1 9 9 7.				1998.		
	XII	XII	XII	XII	III	VI	IX	XII	I	II	III
1. Devizna inozemna pasiva	3 860,9	6 329,7	8 397,8	9 583,7	10 254,0	10 485,7	11 184,6	13 332,0	13 676,7	14 363,9	15 716,4
1.1. Obveze prema stranim bankama	2 294,5	4 056,9	5 285,9	6 568,4	6 632,7	6 648,8	6 614,9	8 771,8	9 099,2	9 751,3	10 962,5
Tekući računi	218,8	105,2	117,0	205,7	238,8	269,9	214,2	292,9	259,6	247,9	243,6
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	298,1	371,4	1 152,8	979,6	806,2	1 353,8	1 311,5	2 365,5	2 359,3	2 791,4	3 069,7
Loro akreditivi i garancije	1,0	2,6	1,9	0,6	0,3	0,3	0,1	8,0	7,2	6,8	7,0
Kredit	1 776,5	2 527,2	2 740,9	3 932,6	4 183,4	4 048,0	5 088,9	6 105,3	6 473,0	6 705,1	7 642,1
Dospjele odgođene kamate	-	1 050,6	1 273,2	1 449,9	1 404,0	976,9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
1.2. Obveze prema strancima	1 566,5	2 272,8	3 111,9	3 015,3	3 621,3	3 836,9	4 569,7	4 560,3	4 577,5	4 612,6	4 753,9
Štedni i oročeni depoziti	450,5	608,9	1 204,2	1 496,8	2 095,6	2 184,7	2 182,5	2 056,3	2 084,5	2 135,1	2 239,8
Depoziti po viđenju	373,6	401,1	654,2	667,6	625,6	609,2	656,0	608,4	596,8	587,4	622,9
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	76,9	207,8	549,9	829,2	1 470,0	1 575,6	1 526,5	1 447,8	1 487,7	1 547,8	1 616,9
Kredit	1 116,0	1 558,7	1 825,7	1 433,2	1 436,9	1 535,2	2 285,5	2 400,9	2 389,3	2 380,6	2 424,3
Dospjele odgođene kamate	-	105,3	82,1	85,3	88,7	117,0	101,7	103,1	103,7	96,8	89,7
2. Kunska inozemna pasiva	28,4	27,6	37,2	81,5	177,6	184,3	116,1	262,1	310,4	316,5	342,1
2.1. Obveze prema stranim bankama	1,0	4,8	7,5	30,0	117,1	119,9	51,6	187,1	180,7	188,1	218,3
Depozitni novac	1,0	4,8	6,4	27,0	16,7	57,0	26,1	52,3	45,8	46,2	39,9
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	-	-	1,1	3,0	-	44,1	16,5	128,4	133,4	133,7	149,4
Kredit	-	-	-	-	100,4	18,9	9,1	6,4	1,5	8,3	29,0
2.2. Obveze prema strancima	27,4	22,8	29,7	51,5	60,5	64,4	64,5	75,0	129,7	128,4	123,8
Depozitni novac	27,1	20,7	29,6	22,1	29,2	30,2	33,9	42,0	40,6	39,4	34,1
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	0,2	2,2	0,1	29,4	31,3	34,3	30,6	33,1	89,0	89,0	89,7
Kredit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Obveze prema bivšoj SFRJ	8 177,1	6 777,5	6 713,6	2 801,3	2 428,2	3 064,0	348,9	212,4	211,9	212,0	210,3
3.1. U stranoj valuti	8 109,5	6 771,2	6 709,8	2 797,0	2 423,8	3 059,5	344,2	207,6	207,0	207,2	205,4
U tome: Krediti stranih banaka	8 097,7	6 725,0	6 469,0	2 553,6	2 177,7	2 988,9	308,6	170,2	169,8	170,0	168,0
3.2. U lokalnoj valuti	67,5	6,3	3,8	4,3	4,5	4,5	4,7	4,8	4,8	4,8	4,8
Ukupno (1+2+3)	12 066,4	13 134,8	15 148,7	12 466,6	12 859,8	13 734,1	11 649,6	13 806,5	14 199,0	14 892,4	16 268,8

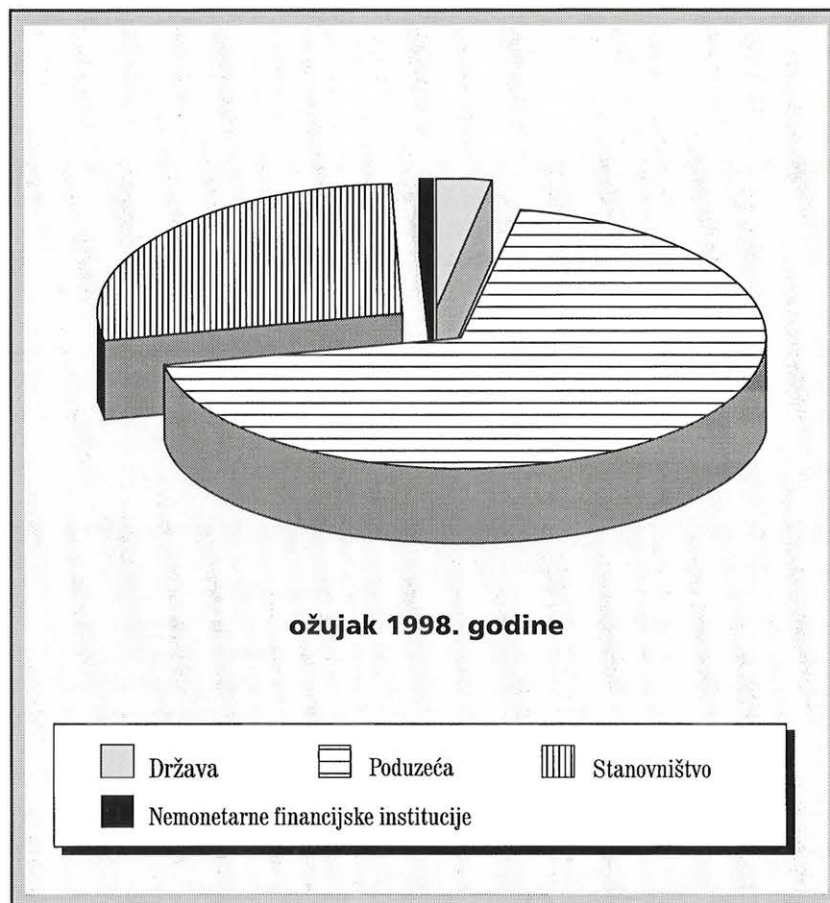
Tablica D11: DEPOZITI SREDIŠNJE DRŽAVE KOD POSLOVNIH BANAKA
Kraj razdoblja, u milijunima kuna

	1993.	1994.	1995.	1996.	1 9 9 7.				1998.		
	XII	XII	XII	XII	III	VI	IX	XII	I	II	III
1. Kunski depoziti	1 122,1	1 511,5	1 760,4	1 585,3	1 577,7	1 967,2	2 221,6	2 385,8	2 409,4	2 374,8	2 375,6
1.1. Depoziti Republike Hrvatske	494,0	178,1	179,3	131,2	69,5	161,4	126,3	82,1	68,6	65,3	87,3
Depozitni novac	445,5	16,9	17,9	23,3	8,3	89,2	75,4	31,7	15,1	16,0	30,9
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	32,1	145,5	126,5	77,4	33,3	45,2	24,2	21,7	25,3	23,5	30,5
Kredit	16,3	15,7	34,9	30,5	28,0	27,0	26,7	28,7	28,2	25,8	25,8
1.2. Depoziti republičkih fondova	628,1	1 333,4	1 581,1	1 454,1	1 508,2	1 805,8	2 095,3	2 303,7	2 340,8	2 309,5	2 288,3
Depozitni novac	187,4	352,8	253,2	102,8	133,0	186,7	48,3	85,7	120,9	76,2	55,8
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	43,3	129,5	200,7	38,0	37,7	48,6	38,0	19,4	20,7	21,7	21,8
Kredit	397,4	851,1	1 127,2	1 313,3	1 337,5	1 570,5	2 009,1	2 198,6	2 199,2	2 211,5	2 210,7
2. Devizni depoziti	315,8	157,9	265,2	135,7	219,3	664,4	4 403,7	4 488,4	4 619,2	4 585,2	4 593,6
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	315,8	118,8	145,4	54,2	175,5	653,6	4 390,0	4 483,7	4 614,6	4 577,0	4 578,2
Štedni depoziti	315,8	118,8	134,3	48,8	170,2	102,2	111,3	160,1	249,7	238,0	167,2
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	-	-	11,1	5,3	5,4	-	-	0,1	0,2	0,1	0,1
Refinancirani kredit	-	-	-	-	-	551,4	4 278,8	4 323,5	4 364,6	4 339,0	4 410,9
2.2. Depoziti republičkih fondova	0,0	39,1	119,8	81,5	43,8	10,8	13,7	4,7	4,6	8,2	15,4
Štedni depoziti	0,0	39,1	21,2	58,2	43,8	10,8	13,7	4,7	4,6	8,2	15,4
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	-	-	98,6	23,4	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno (1+2)	1 437,8	1 669,4	2 025,6	1 720,9	1 797,1	2 631,7	6 625,4	6 874,2	7 028,6	6 960,1	6 969,2

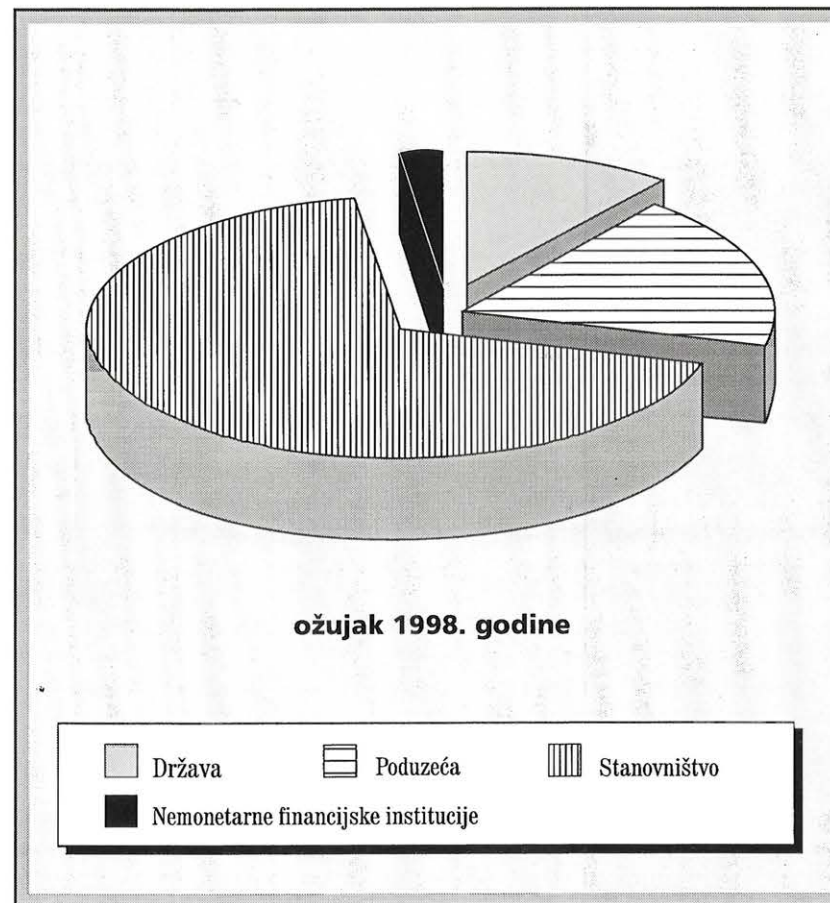
Tablica D12: OGRANIČENI I BLOKIRANI DEPOZITI KOD POSLOVNIH BANAKA
Kraj razdoblja, u milijunima kuna

	1993.	1994.	1995.	1996.	1 9 9 7.				1998.		
	XII	XII	XII	XII	III	VI	IX	XII	I	II	III
1. Ograničeni depoziti	404,1	589,7	687,0	889,7	885,4	1 028,2	1 050,6	1 198,6	809,6	818,1	848,4
1.1. Kunski depoziti	79,6	156,6	271,3	249,0	208,3	273,9	311,5	260,0	273,0	288,1	258,4
1.2. Devizni depoziti	324,5	433,0	415,6	640,8	677,0	754,3	739,1	938,5	536,7	530,0	590,0
2. Blokirani devizni depoziti	13 857,4	11 491,8	9 969,0	7 329,4	6 623,1	6 198,1	5 037,2	4 650,8	4 312,4	4 257,1	4 232,6
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	-	19,6	67,9	66,8	68,6	72,6	71,1	69,9	71,2	71,2	71,3
2.2. Depoziti poduzeća	-	1,6	88,7	94,5	34,6	25,4	9,0	9,1	5,1	5,1	5,1
2.3. Blokirani devizni depoziti stanovništva	13 857,4	11 470,6	9 812,5	7 168,2	6 519,9	6 100,1	4 957,1	4 571,8	4 236,0	4 180,8	4 156,2
Ukupno (1+2)	14 261,5	12 081,5	10 656,0	8 219,2	7 508,5	7 226,3	6 087,8	5 849,4	5 122,0	5 075,3	5 081,1

Grafikon D1: DISTRIBUCIJA KREDITA POSLOVNIH BANAKA
PO INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA

Grafikon D2: DISTRIBUCIJA DEPOZITA KOD POSLOVNIH BANAKA
PO INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA

Napomena:

Sektor "Država" obuhvaća središnju i lokalnu državu.

Sektor "Nemonetarne financijske institucije" obuhvaća ostale bankarske institucije i ostale financijske institucije.

Tablica E1: KONSOLIDIRANA BILANCA ŠTEDIONICA
Kraj razdoblja, u milijunima kuna

	1994.	1995.	1996.	1 9 9 7.				1998.		
	XII	XII	XII	III	VI	IX	XII	I	II	III
AKTIVA										
1. Pričuve kod središnje banke	6,3	48,1	50,3	50,8	58,4	69,1	82,4	92,1	89,5	98,5
2. Inozemna aktiva	4,2	22,7	31,7	31,7	43,9	51,1	59,1	64,1	58,9	54,8
3. Potraživanja od središnje države	0,2	1,6	0,7	0,0	0,6	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
4. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	377,9	372,0	379,8	412,0	462,5	536,4	666,1	703,5	771,3	815,8
4.1. Potraživanja od lokalne države	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.2. Potraživanja od poduzeća	249,3	141,0	114,6	131,9	141,1	170,0	204,4	216,1	238,6	252,2
4.3. Potraživanja od stanovništva	128,5	231,0	265,3	280,1	321,4	366,4	461,8	487,4	532,8	563,7
5. Potraživanja od banaka	35,8	18,9	24,1	41,1	32,6	59,6	54,2	71,4	83,1	84,7
6. Potraživanja od ostalih financijskih institucija	0,3	0,2	1,1	0,7	1,4	2,0	6,0	4,7	5,7	6,4
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	424,6	463,5	487,8	536,4	599,3	718,2	867,9	935,9	1 008,7	1 060,4
PASIVA										
1. Depozitni novac	9,3	8,8	11,0	11,4	14,6	19,0	19,8	18,7	19,2	21,9
2. Štedni i oročeni depoziti	182,1	127,4	138,7	153,6	175,4	207,7	261,2	286,7	312,9	322,7
3. Devizni depoziti	8,0	-	15,5	26,8	68,8	138,2	223,4	268,3	309,7	348,0
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	68,0	34,9	27,3	46,5	51,5	70,3	72,7	75,7	82,2	75,9
5. Inozemna pasiva	0,1	1,3	0,8	0,8	1,0	0,4	0,5	0,5	0,8	4,3
6. Depoziti središnje države	5,6	-	-	0,3	0,3	0,6	0,5	0,3	0,1	0,1
7. Krediti primljeni od središnje banke	0,6	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8. Ograničeni depoziti	6,3	6,4	2,1	0,9	0,7	1,1	0,9	0,6	0,7	0,4
9. Kapitalski računi	125,7	276,1	307,2	312,7	347,8	361,0	397,1	398,5	401,9	404,1
10. Ostalo (neto)	19,1	8,6	- 14,8	- 16,6	- 60,8	- 79,9	- 108,2	- 113,5	- 118,8	- 117,0
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	424,6	463,5	487,8	536,4	599,3	718,2	867,9	935,9	1 008,7	1 060,4

Tablica F1: AKTIVNE KAMATNE STOPE HRVATSKE NARODNE BANKE
U postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Eskontna stopa HNB	Aktivne kamatne stope							
			Na lombardne kredite ¹⁾	Na interventne kredite za premošćivanje nelikvidnosti	Na dnevne kredite za premošćivanje problema tekuće nelikvidnosti ²⁾	Na posebne kredite s osnove isplate devizne štednje građana	Na izvandredni kredit za premošćivanje nelikvidnosti ¹⁾	Na korištena sredstva obv. prič. za održavanje dnevne likvidnosti ¹⁾	Na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu ¹⁾	Na nepropisno korištena sredstva i dospjele nenaplaćene obveze
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1992.	prosinac	1 889,39	2 840,09	-	6 881,51	-	-	4 191,93	6 881,51	4 191,93
1993.	prosinac	34,49	46,78	-	289,60	-	-	101,22	289,60	166,17
1994.	prosinac	8,50	18,00	19,00	17,00	-	14,00	-	19,00	22,00
1995.	prosinac	8,50	25,49	19,00	17,00	12,00	-	-	19,00	22,00
1996.	rujan	6,50	13,00 ³⁾	19,00	17,00	-	-	-	19,00	18,00
	listopad	6,50	11,00	19,00	17,00	-	-	-	19,00	18,00
	studen	6,50	11,00	19,00	17,00	-	-	-	19,00	18,00
	prosinac	6,50	11,00	19,00	17,00	-	-	-	19,00	18,00
1997.	siječanj	6,50	11,00	19,00	17,00	-	-	-	19,00	18,00
	veljača	6,50	11,00	19,00	17,00	-	-	-	19,00	18,00
	ožujak	5,90 ⁴⁾	9,50 ⁴⁾	19,00	17,00	-	-	-	19,00	18,00
	travanj	5,90	9,50	19,00	17,00	-	-	-	19,00	18,00
	svibanj	5,90	9,50	19,00	17,00	-	-	-	19,00	18,00
	lipanj	5,90	9,50	19,00	17,00	-	-	-	19,00	18,00
	srpanj	5,90	9,50	19,00	17,00	-	-	-	19,00	18,00
	kolovoz	5,90	9,50	19,00	17,00	-	-	-	19,00	18,00
	rujan	5,90	9,50	19,00	17,00	-	-	-	19,00	18,00
	listopad	5,90	9,50	19,00	17,00	-	-	-	19,00	18,00
	studen	5,90	9,50	19,00	17,00	-	-	-	19,00	18,00
	prosinac	5,90	9,50	19,00	17,00	-	-	-	19,00	18,00
1998.	siječanj	5,90	9,50	19,00	17,00	-	-	-	19,00	18,00
	veljača	5,90	9,50	19,00	17,00	-	-	-	19,00	18,00
	ožujak	5,90	9,50	19,00	17,00	-	14,00	-	19,00	18,00

1) Lomovi u serijama podataka nastali uslijed izmjena instrumentarija HNB opisani su u metodološkim obrazloženjima.
2) Od 8. svibnja 1996. godine.
3) Od lipnja 1995. do rujna 1996. u tablici je iskazana vagana prosječna kamatna stopa na lombardne kredite. Od 11. rujna kamatna stopa na lombardne kredite iznosi 11% na godišnjoj razini.
4) Od 12. ožujka 1997.

Tablica F2: PASIVNE KAMATNE STOPE HRVATSKE NARODNE BANKE
U postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na sredstva izdvojene obvezne pričuve ¹⁾	Kamatne stope na obvezno upisane blag. zapise HNB	Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB s rokom dospijeca ¹⁾			
				Od 7 dana	Od 35 dana	Od 91 dan	Od 182 dana
1	2	3	4	5	6	7	8
1992.	prosinac	367,60	556,66	1 057,67	1 889,39	-	-
1993.	prosinac	0,00	-	67,84	63,08	97,38	-
1994.	prosinac	5,15	-	9,00	12,00	14,00	-
1995.	prosinac	5,50	16,50	12,00	25,54	27,00	-
1996.	rujan	5,50	-	-	7,98	9,49	-
	listopad	5,50	-	-	8,00	9,49	-
	studen	5,50	-	-	8,00	9,50	-
	prosinac	5,50	-	-	8,00	9,50	-
1997.	siječanj	5,50	-	-	7,50	9,00	-
	veljača	5,50	-	-	7,50	9,00	-
	ožujak	5,50	-	-	7,50	9,00	-
	travanj	5,50	-	-	7,06	8,52	-
	svibanj	5,50	-	-	7,00	8,50	9,50
	lipanj	4,50	-	-	7,00	8,50	-
	srpanj	4,50	-	-	7,00	8,50	9,50
	kolovoz	4,50	-	-	7,00	8,50	9,50
	rujan	4,50	-	-	7,94	9,00	9,89
	listopad	4,50	-	-	8,00	8,97	9,82
	studen	4,50	-	-	8,00	9,00	10,00
	prosinac	4,50	-	-	8,00	9,00	10,00
1998.	siječanj	4,50	-	-	8,00	9,00	9,75
	veljača	4,50	-	-	8,48	9,50	10,00
	ožujak	4,50	-	-	8,57	9,68	10,06

1) Lomovi u serijama podataka nastali uslijed izmjena instrumentarija HNB opisani su u metodološkim obrazloženjima.

Tablica F3: OBVEZNE PRIČUVE POSLOVNIH BANAKA
Prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Obračunana obvezna pričuva	Vagana prosječna stopa OP-a	Izdvojena obvezna pričuva	Prosječna stopa izdvajanja OP-a	Ostali obvezni depoziti kod HNB	Ukupno imobilizirana sredstva	Prosječna stopa ukupnih obveza	Prosječna stopa remuneracije	Korištenje imobiliziranih sredstava
1	2	3	4	5	6=[5/3]*100	7	8=3+7	9	10	11
1993.	prosinac	894,9	25,32	804,0	89,84	19,8	914,7	25,88	1,97	143,6
1994.	prosinac	1 826,0	26,20	1 779,2	97,44	188,3	2 014,3	28,90	5,63	3,5
1995.	prosinac	2 431,8	30,90	2 215,9	91,12	826,5	3 258,4	41,40	7,93	45,9
1996.	rujan	3 123,8	32,25	2 843,8	91,04	429,9	3 553,7	36,68	5,85	0,1
	listopad	3 360,4	34,07	3 055,1	90,92	218,6	3 579,0	36,28	5,43	0,2
	studenj	3 499,8	35,13	3 172,1	90,64	71,1	3 570,9	35,84	5,12	0,2
	prosinac	3 652,9	35,91	3 312,0	90,67	-	3 652,9	35,91	5,50	0,1
1997.	siječanj	3 689,7	35,92	3 338,7	90,49	-	3 689,7	35,92	5,50	0,3
	veljača	3 706,3	35,93	3 357,6	90,59	-	3 706,3	35,93	5,50	0,2
	ožujak	3 663,3	35,89	3 326,1	90,79	-	3 663,3	35,89	5,50	0,2
	travanj	3 669,3	34,92	3 330,7	90,77	-	3 669,3	34,92	5,50	0,1
	svibanj	3 792,4	34,72	3 438,1	90,66	-	3 792,4	34,72	5,50	0,1
	lipanj	3 786,2	33,38	3 431,6	90,63	-	3 786,2	33,38	4,50	0,2
	srpanj	3 754,1	31,92	3 389,9	90,30	-	3 754,1	31,92	4,50	0,0
	kolovoz	3 994,4	31,94	3 588,3	89,83	-	3 994,4	31,94	4,50	0,0
	rujan	4 240,1	31,99	3 802,4	89,68	-	4 240,1	31,99	4,50	0,0
	listopad	4 284,7	31,99	3 846,8	89,78	-	4 284,7	31,99	4,50	0,0
	studenj	4 327,8	32,00	3 902,9	90,18	-	4 327,8	32,00	4,50	0,0
	prosinac	4 348,8	32,02	3 914,2	90,01	-	4 348,8	32,02	4,50	0,5
1998.	siječanj	4 434,1	32,02	3 983,4	89,84	-	4 434,1	32,02	4,50	0,3
	veljača	4 361,8	32,00	3 916,7	89,79	-	4 361,8	32,00	4,50	0,5
	ožujak	4 436,3	31,98	3 978,1	89,67	-	4 436,3	31,98	4,50	28,2

Tablica F4: INDIKATORI LIKVIDNOSTI POSLOVNIH BANAKA
 Prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Slobodna novčana sredstva	Stopa primarne likvidnosti	Korišteni sekundarni izvori likvidnosti*	Dragovoljno upisani blagajnički zapisi HNB
1	2	3	4	5	6
1993.	prosinae	- 18,5	-0,52	188,0	1,9
1994.	prosinae	119,5	1,72	393,7	210,2
1995.	prosinae	49,4	0,63	199,4	218,7
1996.	rujan	365,0	3,77	55,0	1 018,7
	listopad	308,2	3,12	56,1	893,6
	studenj	300,3	3,01	29,7	940,8
	prosinae	267,9	2,63	98,5	780,9
1997.	siječanj	323,2	3,15	47,5	653,5
	veljača	246,1	2,39	29,8	729,6
	ožujak	229,8	2,25	37,0	756,0
	travanj	219,4	2,09	53,5	675,9
	svibanj	119,0	1,09	62,1	594,6
	lipanj	149,9	1,32	50,3	619,4
	srpanj	426,8	3,63	23,1	700,5
	kolovoz	292,3	2,34	101,3	826,2
	rujan	206,8	1,56	47,7	808,9
	listopad	134,0	1,00	52,7	775,9
	studenj	235,3	1,74	67,8	795,0
	prosinae	396,3	2,92	32,7	728,9
1998.	siječanj	384,2	2,77	9,8	702,5
	veljača	457,9	3,36	9,3	825,8
	ožujak	316,3	2,28	110,0	877,9

Tablica G1: AKTIVNE KAMATNE STOPE POSLOVNIH BANAKA

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na tržištu novca		Kamatne stope na kunske kredite bez valutne klauzule			Kamatne stope na kunske kredite s valutnom klauzulom			Kamatne stope na devizne kredite		
		Na dnevnom tržištu	Na prekonoćnom tržištu	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1992.	prosinac	2 182,26	2 182,26	2 332,92	2 384,89	1 166,29	20,41	9,90	21,41			
1993.	prosinac	86,90	34,49	59,00	59,00	78,97	21,84	19,00	23,14			
1994.	prosinac	17,76	8,50	15,39	15,43	13,82	11,99	12,38	11,65			
1995.	prosinac	27,15	27,26	22,32	22,56	13,48	19,56	21,62	14,33	15,73	16,56	12,27
1996.	rujan	8,47	7,45	18,67	19,11	10,76	21,91	26,78	10,93	19,58	20,94	10,69
	listopad	9,55	8,38	17,99	18,54	10,84	20,83	24,14	12,37	20,97	22,08	9,75
	studen	10,10	9,62	20,20	20,36	15,71	19,92	24,47	11,62	22,11	23,05	14,14
	prosinac	10,41	9,66	18,46	19,35	11,51	18,97	22,56	12,12	19,28	21,11	10,95
1997.	siječanj	11,40	10,54	17,62	17,68	14,57	20,08	23,28	13,11	23,45	24,21	13,40
	veljača	11,12	10,04	17,17	17,27	14,39	17,64	20,42	12,64	20,38	20,57	19,48
	ožujak	11,56	10,41	16,89	17,03	14,21	18,11	21,15	12,96	19,10	20,34	11,35
	travanj	11,48	10,51	16,87	16,96	14,51	16,97	19,27	12,84	17,69	18,51	12,28
	svibanj	11,18	9,91	15,79	16,20	10,92	16,55	19,46	12,11	17,86	18,57	11,48
	lipanj	11,12	9,99	15,30	15,40	13,35	15,42	18,31	11,94	16,69	20,57	8,86
	srpanj	10,19	8,94	14,96	15,16	12,49	15,23	17,61	11,98	15,51	16,83	10,42
	kolovoz	8,77	7,69	14,24	14,26	13,94	15,67	18,59	12,53	13,56	16,45	7,57
	rujan	8,79	7,28	14,29	14,30	14,24	15,82	18,44	13,02	15,25	16,62	8,84
	listopad	8,62	7,60	14,59	14,70	13,15	15,92	18,45	12,86	18,69	20,96	11,04
	studen	8,54	7,57	13,73	13,91	12,04	15,54	17,68	12,62	17,48	17,90	15,14
	prosinac	9,41	8,46	14,06	14,12	13,24	14,40	16,92	12,25	13,56	14,58	10,05
1998.	siječanj	10,18	8,98	14,68	14,69	14,40	15,37	17,19	12,90	16,05	16,85	12,67
	veljača	9,27	8,13	14,50	14,48	14,96	15,23	17,32	12,77	15,52	15,81	13,87
	ožujak	10,79	9,87	14,81	14,84	14,04	15,16	16,90	12,87	14,62	16,26	9,93
Relativni značaj ¹⁾		13,23	11,00	28,17	26,95	1,22	37,89	21,53	16,36	9,69	7,18	2,51

1) Relativni značaj predstavlja postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G2: PASIVNE KAMATNE STOPE POSLOVNIH BANAKA
Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske depozite			Kamatne stope na štedne i oroč. depozite s valutnom klauzulom	Kamatne stope na devizne depozite		
		Ukupni prosjeck	Na depozite po viđenju	Na štedne i oročene depozite ¹⁾		Ukupni prosjeck	Na depozite po viđenju	Na štedne i oročene depozite ¹⁾
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1992.	prosinac	434,47	184,69	1 867,18	6,04			
1993.	prosinac	27,42	18,16	52,16	5,91			
1994.	prosinac	5,03	3,55	9,65	6,95			
1995.	prosinac	6,10	3,88	13,65	12,69	4,57	2,82	6,83
1996.	rujan	4,69	2,74	10,70	11,44	4,50	1,48	6,97
	listopad	4,46	2,55	10,20	10,23	4,82	1,37	7,52
	studen	4,31	2,26	10,38	10,02	5,03	1,58	7,61
	prosinac	4,15	2,19	10,19	9,46	5,09	1,44	7,77
1997.	siječanj	4,18	2,20	9,75	9,82	4,51	1,39	6,76
	veljača	4,33	2,24	9,81	9,49	4,22	1,44	6,18
	ožujak	4,43	2,12	10,11	8,57	4,27	1,43	6,13
	travanj	4,44	2,17	10,25	9,21	4,38	1,64	6,11
	svibanj	4,43	2,13	9,83	9,53	4,48	1,61	6,23
	lipanj	4,33	2,09	9,62	10,31	4,44	1,82	6,07
	srpanj	4,21	2,05	9,56	7,98	4,25	1,59	5,93
	kolovoz	4,22	2,06	9,37	9,45	4,09	1,59	5,66
	rujan	4,32	2,07	9,25	8,75	4,34	1,64	6,00
	listopad	4,25	2,11	8,84	6,84	4,21	1,61	5,74
	studen	4,07	1,96	8,63	8,82	4,53	1,66	6,14
	prosinac	4,35	2,19	9,10	7,63	4,77	1,75	6,36
1998.	siječanj	4,67	2,21	9,54	7,34	5,13	1,76	6,92
	veljača	4,45	2,23	8,59	7,39	5,55	1,79	7,44
	ožujak	4,51	2,23	8,93	7,69	5,45	1,80	7,23

1) Do lipnja 1995. g. u koloni 5 iskazuju se prosječne kamatne stope vagane prema stanjima depozita koncem mjeseca, a od srpnja 1995. g. vagane prema iznosima depozita zaprimljenih tijekom izvještajnog mjeseca.

Tablica G3: TRGOVINA POSLOVNIH BANAKA INOZEMNIM SREDSTVIMA PLAĆANJA
U milijunima DEM, tekući tečaj

	1994.	1995.	1996.	1997.				1997.				1998.
				Q1	Q2	Q3	Q4	III	VI	IX	XII	
A. Kupnja inozemnih sredstava plaćanja												
1. Pravne osobe	2 861,3	3 295,9	3 933,5	1 052,1	1 112,0	1 332,5	1 405,5	401,8	376,5	432,7	558,0	419,7
2. Fizičke osobe	3 380,1	3 549,9	4 156,0	695,9	954,1	1 475,2	969,2	257,7	350,8	355,2	366,4	215,1
2.1. Domaće fizičke osobe	2 512,8	2 909,1	3 422,2	652,9	807,2	955,8	900,2	239,7	280,5	272,5	344,8	199,2
2.2. Strane fizičke osobe	867,2	640,8	733,9	43,0	146,9	519,4	69,0	18,0	70,3	82,7	21,6	15,9
3. Banke	375,0	599,9	768,1	287,2	498,8	545,3	629,0	103,6	184,5	236,5	209,1	185,7
4. Hrvatska narodna banka	434,0	334,1	120,1	95,3	16,3	0,0	0,0	0,0	5,7	0,0	0,0	64,1
Ukupno (1+2+3+4)	7 050,4	7 779,8	8 977,7	2 130,5	2 581,2	3 353,0	3 003,6	763,1	917,5	1 024,4	1 133,5	884,6
B. Prodaja inozemnih sredstava plaćanja												
1. Pravne osobe	3 845,8	5 000,4	6 679,7	1 813,4	2 147,3	2 238,0	2 629,4	650,7	764,3	840,7	977,5	699,6
2. Fizičke osobe	1 221,8	1 502,7	1 560,3	412,0	433,4	465,1	500,4	149,7	142,1	168,1	179,7	144,5
2.1. Domaće fizičke osobe	1 221,8	1 502,7	1 560,3	411,9	433,3	464,7	499,7	149,7	142,1	168,0	179,7	144,5
2.2. Strane fizičke osobe	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,4	0,7	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
3. Banke	375,0	599,9	766,1	287,2	498,8	545,3	629,0	103,6	184,5	236,5	209,1	185,7
4. Hrvatska narodna banka	1 407,0	663,3	676,1	12,5	173,7	254,4	63,6	8,5	117,6	0,0	63,6	0,0
Ukupno (1+2+3+4)	6 849,6	7 766,3	9 682,3	2 525,1	3 253,2	3 502,8	3 822,3	912,5	1 208,5	1 245,3	1 429,9	1 029,8
C. Neto kupnja poslovnih banaka (A-B)												
1. Pravne osobe	- 984,5	- 1 704,5	- 2 746,1	- 761,4	- 1 035,2	- 905,5	- 1 224,1	- 248,9	- 387,8	- 408,0	- 419,6	- 279,9
2. Fizičke osobe	2 158,3	2 047,2	2 595,7	283,9	520,7	1 010,1	468,8	108,0	208,7	187,1	186,7	70,6
2.1. Domaće fizičke osobe	1 291,0	1 406,4	1 861,9	241,0	373,9	491,1	400,5	90,0	138,4	104,5	165,1	54,7
2.2. Strane fizičke osobe	867,2	640,8	733,9	42,9	146,8	519,1	68,3	18,0	70,3	82,6	21,6	15,9
3. Hrvatska narodna banka	- 973,0	- 329,2	- 556,0	82,8	- 157,4	- 254,4	- 63,6	- 8,5	- 111,9	0,0	- 63,6	64,1
Ukupno (1+2+3)	200,8	13,6	- 706,6	- 394,7	- 671,9	- 149,8	- 818,9	- 149,4	- 291,0	- 220,9	- 296,5	- 145,2

Tablica H1: PLATNA BILANCA - SVODNA TABLICA (preliminarni podaci)
U milijunima USD

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.*	1997.			
						Q1*	Q2*	Q3*	Q4*
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	599,8	785,9	-1 283,2	- 880,8	-2 282,9	- 648,2	- 693,4	353,6	-1 294,9
1. Robe, usluge i dohodak (2+5)	173,5	262,8	-2 083,2	-1 908,6	-3 134,7	- 856,7	- 926,6	173,8	-1 525,2
1.1. Prihodi	6 400,2	7 307,8	7 471,5	8 282,8	8 693,7	1 851,9	1 961,8	3 041,3	1 838,6
1.2. Rashodi	-6 226,7	-7 045,0	-9 554,7	-10 191,4	-11 828,4	-2 708,6	-2 888,5	-2 867,5	-3 363,8
2. Robe i usluge (3+4)	297,4	339,4	-2 029,8	-1 887,2	-3 050,4	- 807,2	- 893,3	164,2	-1 514,1
2.1. Prihodi	6 271,1	7 158,2	7 252,2	8 024,0	8 370,0	1 802,2	1 893,6	2 910,8	1 763,4
2.2. Rashodi	-5 973,7	-6 818,8	-9 282,0	-9 911,2	-11 420,4	-2 609,4	-2 786,9	-2 746,6	-3 277,5
3. Robe	- 960,4	-1 322,5	-3 237,5	-3 651,2	-5 072,5	- 912,9	-1 264,5	-1 192,8	-1 702,3
3.1. Prihodi	3 903,8	4 260,4	4 632,7	4 545,8	4 376,4	1 202,3	1 024,9	1 051,9	1 097,3
3.2. Rashodi	-4 864,2	-5 582,9	-7 870,2	-8 197,0	-9 448,9	-2 115,2	-2 289,4	-2 244,7	-2 799,6
4. Usluge	1 257,8	1 661,9	1 207,7	1 764,0	2 022,1	105,7	371,2	1 357,0	188,2
4.1. Prihodi	2 367,3	2 897,8	2 619,5	3 478,2	3 993,6	599,9	868,7	1 858,9	666,1
4.2. Rashodi	-1 109,5	-1 235,9	-1 411,8	-1 714,2	-1 971,5	- 494,2	- 497,5	- 501,9	- 477,9
5. Dohodak	- 123,9	- 76,6	- 53,4	- 21,4	- 84,3	- 49,5	- 33,3	9,6	- 11,1
5.1. Prihodi	129,1	149,6	219,3	258,8	323,7	49,7	68,2	130,5	75,2
5.2. Rashodi	-253,0	-226,2	-272,7	-280,2	-408,0	-99,2	-101,6	-120,9	-86,3
6. Tekući transferi	426,3	523,1	800,0	1 027,8	851,8	208,5	233,2	179,8	230,3
6.1. Prihodi	605,2	665,9	968,8	1 178,6	946,5	228,9	254,4	203,4	259,8
6.2. Rashodi	-178,9	-142,8	-168,8	-150,8	-94,7	-20,4	-21,2	-23,6	-29,5
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	-147,4	-269,3	775,2	1 464,2	2 582,8	694,2	410,2	-258,0	1 736,4
B1. Kapitalne transakcije	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B2. Financijske transakcije, isključujući dev. pričuve	302,0	519,5	1 265,4	1 883,0	2 807,8	632,7	484,3	-96,8	1 787,6
1. Izravna ulaganja	76,6	94,7	82,6	509,0	196,1	65,1	121,5	93,6	-84,2
1.1. U inozemstvo	-18,5	-6,8	-5,6	-20,4	-150,3	-9,2	-9,8	-10,7	-120,6
1.2. U Hrvatsku	95,1	101,5	88,2	529,4	346,3	74,3	131,3	104,3	36,4
2. Portfolio ulaganja	-0,1	8,7	4,7	27,2	174,2	87,4	43,0	33,7	10,1
2.1. Sredstva	-0,5	1,0	0,1	6,2	11,2	0,0	0,2	11,0	0,0
2.2. Obveze	0,4	7,7	4,6	21,0	163,0	87,4	42,8	22,7	10,1
3. Ostala ulaganja	225,5	416,1	1 178,1	1 346,8	2 437,5	480,1	319,9	-224,1	1 861,6
3.1. Sredstva	74,3	171,9	406,7	788,9	185,5	127,5	217,9	-679,3	519,4
3.2. Obveze	151,2	244,2	771,4	557,9	2 252,0	352,6	102,0	455,2	1 342,2
B3. Devizne pričuve (HNB)	-449,4	-788,8	-490,2	-418,8	-225,0	61,5	-74,1	-161,2	-51,2
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-452,4	-516,6	508,0	-583,4	-299,8	-45,9	283,2	-95,6	-441,5

Tablica H2: PLATNA BILANCA - ROBE I USLUGE (preliminarni podaci)
U milijunima USD

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.*	1997.			
						Q1*	Q2*	Q3*	Q4*
1. Robe	- 960,4	-1 322,5	-3 237,5	-3 651,2	-5 072,5	- 912,9	-1 264,5	-1 192,8	-1 702,3
1.1. Prihodi	3 903,8	4 260,4	4 632,7	4 545,8	4 376,4	1 202,3	1 024,9	1 051,9	1 097,3
1.1.1. Izvoz fob u vanjskotrgovinskoj statistici	3 903,8	4 260,4	4 632,7	4 511,8	4 341,2	1 195,8	1 015,5	1 045,3	1 084,6
1.1.2. Prilagodbe za obuhvat	0,0	0,0	0,0	34,0	35,2	6,5	9,4	6,6	12,7
1.2. Rashodi	-4 864,2	-5 582,9	-7 870,2	-8 197,0	-9 448,9	-2 115,2	-2 289,4	-2 244,7	-2 799,6
1.2.1. Uvoz cif u vanjskotrgovinskoj statistici	-4 666,4	-5 229,3	-7 509,9	-7 787,9	-9 122,6	-2 040,7	-2 193,1	-2 156,9	-2 731,9
1.2.2. Prilagodbe za obuhvat	- 530,6	- 727,9	- 901,6	- 970,7	- 977,0	- 220,1	- 252,7	- 241,6	- 262,6
1.2.3. Prilagodbe za klasifikaciju	332,8	374,3	541,3	561,6	650,7	145,6	156,4	153,8	194,9
2. Usluge	1 257,8	1 661,9	1 207,7	1 764,0	2 022,1	105,7	371,2	1 357,0	188,2
2.1. Transport	341,5	317,5	307,6	316,4	266,1	72,8	75,9	73,6	43,8
2.1.1. Prihodi	696,2	665,2	707,2	732,1	664,9	170,6	179,1	174,1	141,1
2.1.2. Rashodi	- 354,7	- 347,7	- 399,6	- 415,7	- 398,8	- 97,8	- 103,2	- 100,5	- 97,3
2.2. Putovanja - turizam	926,1	1 405,4	929,6	1 499,2	2 007,7	97,1	374,9	1 321,5	214,2
2.2.1. Prihodi	1 300,7	1 801,4	1 350,5	2 014,1	2 529,1	242,9	510,4	1 456,0	319,8
2.2.2. Rashodi	- 374,6	- 396,0	- 420,9	- 514,9	- 521,4	- 145,8	- 135,5	- 134,5	- 105,6
2.3. Ostale usluge	- 9,8	- 61,0	- 29,5	- 51,6	- 251,7	- 64,2	- 79,6	- 38,1	- 69,8
2.3.1. Prihodi	370,4	431,2	561,8	732,0	799,6	186,4	179,2	228,8	205,2
2.3.2. Rashodi	- 380,2	- 492,2	- 591,3	- 783,6	- 1 051,3	- 250,6	- 258,8	- 266,9	- 275,0
Ukupno (1+2)	297,4	339,4	-2 029,8	-1 887,2	-3 050,4	- 807,2	- 893,3	164,2	-1 514,1

Tablica H3: PLATNA BILANCA - DOHODAK I TEKUĆI TRANSFERI (preliminarni podaci)
U milijunima USD

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.*	1997.			
						Q1*	Q2*	Q3*	Q4*
1. Dohodak	- 123,9	- 76,6	- 53,4	- 21,4	- 84,3	- 49,5	- 33,3	9,6	- 11,1
1.1. Naknade zaposlenima	17,1	35,3	38,7	14,6	55,6	12,1	12,8	13,9	16,8
1.1.1. Prihodi	17,1	35,3	38,7	14,6	70,2	14,1	20,2	16,5	19,4
1.1.2. Rashodi	0,0	0,0	0,0	0,0	- 14,6	- 2,0	- 7,4	- 2,6	- 2,6
1.2. Dohodak od izravnih ulaganja	0,3	12,5	1,3	11,4	- 53,1	- 4,8	- 50,9	1,7	1,0
1.2.1. Prihodi	0,4	13,2	7,0	17,5	13,5	1,1	4,4	5,8	2,2
1.2.2. Rashodi	- 0,1	- 0,7	- 5,7	- 6,1	- 66,6	- 6,0	- 55,3	- 4,1	- 1,2
1.3. Dohodak od portfolio ulaganja	0,0	0,1	- 0,1	- 2,0	- 4,2	0,6	- 1,6	- 1,7	- 1,5
1.3.1. Prihodi	0,0	0,1	0,2	0,2	2,5	0,8	0,4	1,3	0,0
1.3.2. Rashodi	0,0	0,0	- 0,3	- 2,2	- 6,7	- 0,2	- 2,0	- 3,0	- 1,5
1.4. Dohodak od ostalih ulaganja	- 141,3	- 124,5	- 93,3	- 45,4	- 82,7	- 57,4	6,4	- 4,3	- 27,4
1.4.1. Prihodi	111,6	101,0	173,4	226,5	237,4	33,7	43,2	106,9	53,6
1.4.2. Rashodi	- 252,9	- 225,5	- 266,7	- 271,9	- 320,1	- 91,1	- 36,8	- 111,2	- 81,0
2. Tekući transferi	426,3	523,1	800,0	1 027,8	851,8	208,5	233,2	179,8	230,3
2.1. Država	249,7	235,3	279,9	154,5	32,8	14,1	7,7	5,3	5,7
2.1.1. Prihodi	255,7	261,9	309,2	193,4	55,5	18,4	11,7	10,8	14,6
2.1.2. Rashodi	- 6,0	- 26,6	- 29,3	- 38,9	- 22,7	- 4,3	- 4,0	- 5,5	- 8,9
2.2. Ostali sektori	176,6	287,8	520,1	873,3	819,0	194,4	225,5	174,5	224,6
2.2.1. Prihodi	349,5	404,0	659,6	985,2	891,0	210,5	242,7	192,6	245,2
2.2.2. Rashodi	- 172,9	- 116,2	- 139,5	- 111,9	- 72,0	- 16,1	- 17,2	- 18,1	- 20,6
Ukupno (1+2)	302,4	446,5	746,6	1 006,4	767,5	159,0	199,9	189,4	219,2

Tablica H4: PLATNA BILANCA - OSTALE INVESTICIJE (preliminarni podaci)
U milijunima USD

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.*	1997.			
						Q1*	Q2*	Q3*	Q4*
1. Aktiva	74,3	171,9	406,7	788,9	185,5	127,5	217,9	- 679,3	519,4
1.1. Valuta i depoziti	74,3	171,9	406,7	788,9	185,5	127,5	217,9	- 679,3	519,4
1.1.1. Banke	- 210,6	- 189,5	- 467,1	- 622,6	- 341,1	- 41,6	- 27,4	- 540,7	268,6
1.1.2. Ostali sektori	284,9	361,4	873,8	1 411,5	526,6	169,1	245,3	- 138,6	250,8
2. Pasiva	151,2	244,2	771,4	557,9	2 252,0	352,6	102,0	455,2	1 342,2
2.1. Krediti	- 118,5	- 21,5	430,7	404,5	2 250,6	352,9	104,8	454,0	1 338,9
2.1.1. Hrvatska narodna banka	- 24,0	108,3	97,6	- 4,3	37,3	39,5	- 2,2	0,0	-
2.1.1.1. Krediti i zajmovi MMF-a	- 24,0	108,3	97,6	- 4,3	37,3	39,5	- 2,2	0,0	-
2.1.1.1.1. Korištenja	-	117,0	103,0	-	39,5	39,5	-	-	-
2.1.1.1.2. Otplate	- 24,0	- 8,7	- 5,4	- 4,3	- 2,2	-	- 2,2	0,0	-
2.1.2. Država	- 7,8	- 4,6	93,5	309,9	596,6	274,2	22,0	235,0	65,4
2.1.2.1. Dugoročni krediti	- 7,8	- 4,6	- 6,5	301,2	596,6	274,2	22,0	235,0	65,4
2.1.2.1.1. Korištenja	3,7	7,6	9,4	349,8	706,8	338,1	33,1	252,5	83,1
2.1.2.1.2. Otplate	- 11,5	- 12,2	- 15,9	- 48,6	- 110,2	- 63,9	- 11,0	- 17,5	- 17,8
2.1.2.2. Kratkoročni krediti (neto)	-	-	100,0	8,7	-	-	-	-	-
2.1.3. Banke	- 115,8	- 41,7	176,2	- 52,6	645,9	57,1	- 23,8	- 2,1	614,8
2.1.3.1. Dugoročni krediti	- 133,2	- 56,7	- 94,2	57,1	370,5	17,1	- 120,5	8,0	466,0
2.1.3.1.1. Korištenja	55,2	69,4	72,0	167,5	621,1	29,0	28,7	31,5	532,0
2.1.3.1.2. Otplate	- 188,4	- 126,1	- 166,2	- 110,4	- 250,6	- 11,9	- 149,2	- 23,5	- 66,0
2.1.3.2. Kratkoročni krediti (neto)	17,4	15,0	270,4	- 109,7	275,4	40,0	96,7	- 10,1	148,8
2.1.4. Ostali sektori	29,1	- 83,5	63,4	151,6	970,8	- 17,9	108,8	221,1	658,7
2.1.4.1. Dugoročni krediti	- 50,7	- 78,3	- 36,1	79,4	775,9	- 1,8	39,7	214,6	523,3
2.1.4.1.1. Korištenja	94,7	104,5	233,7	327,0	1 035,8	30,4	100,7	259,2	645,5
2.1.4.1.2. Otplate	- 145,4	- 182,8	- 269,8	- 247,6	- 260,0	- 32,2	- 61,0	- 44,6	- 122,2
2.1.4.2. Kratkoročni krediti (neto)	79,8	- 5,2	99,5	72,2	194,9	- 16,1	69,1	6,5	135,4
2.2. Ostala pasiva (kratkoročna)	269,7	265,8	340,7	153,4	1,4	- 0,3	- 2,8	1,2	3,3
2.2.1. Država	-	-	0,3	13,0	-	-	-	-	-
2.2.2. Banke	221,6	165,8	209,5	10,1	1,4	- 0,3	- 2,8	1,2	3,3
2.2.3. Ostali sektori	48,1	100,0	130,9	130,3	-	-	-	-	-
Ukupno (1+2)	225,5	416,1	1 178,1	1 346,8	2 437,5	480,1	319,9	- 224,1	1 861,6

Tablica H5: DEVIZNE PRIČUVE HRVATSKE NARODNE BANKE I POSLOVNIH BANAKA¹⁾
Kraj razdoblja, u milijunima USD

Devizne pričuve Hrvatske narodne banke								Devizne pričuve poslovnih banaka
Godina	Mjesec	Ukupno	Specijalna prava vučenja	Pričuvna pozicija u MMF-u	Devize			
					Ukupno	Valuta i depoziti	Obveznice i zadužnice	
1991.	prosinac	-	-	-	-	-	-	200,9
1992.	prosinac	166,8	-	-	166,8	166,8	-	502,3
1993.	prosinac	616,2	3,7	-	612,5	612,5	-	712,9
1994.	prosinac	1 405,0	4,5	-	1 400,5	1 400,5	-	902,4
1995.	prosinac	1 895,2	139,8	-	1 755,4	1 651,0	104,3	1 369,5
1996.	rujan	2 295,1	129,6	-	2 165,4	2 056,3	109,1	2 072,3
	listopad	2 312,5	128,0	-	2 184,5	2 074,6	109,9	2 077,8
	studen	2 292,5	126,2	-	2 166,3	1 979,8	186,4	2 050,2
	prosinac	2 314,0	125,6	-	2 188,4	2 016,6	171,8	1 992,1
1997.	siječanj	2 173,1	121,8	-	2 051,3	1 816,4	234,9	1 913,8
	veljača	2 177,8	119,2	-	2 058,5	1 744,9	313,6	2 014,0
	ožujak	2 252,4	156,6	-	2 095,9	1 745,6	350,2	2 033,7
	travanj	2 208,1	153,8	-	2 054,3	1 716,2	338,1	1 952,1
	svibanj	2 271,9	155,4	-	2 116,5	1 838,1	278,4	1 931,0
	lipanj	2 326,5	155,0	-	2 171,5	1 765,0	406,4	2 061,1
	srpanj	2 326,2	151,7	-	2 174,5	1 817,8	356,6	2 322,3
	kolovoz	2 442,4	152,4	-	2 290,1	1 872,9	417,2	2 546,7
	rujan	2 487,8	150,7	-	2 337,1	1 987,9	349,2	2 601,8
	listopad	2 527,1	152,7	-	2 374,4	1 996,8	377,6	2 448,3
	studen	2 515,6	148,5	-	2 367,1	1 946,6	420,5	2 330,5
	prosinac	2 539,0	147,1	-	2 391,9	2 011,7	380,2	2 333,2
1998.	siječanj	2 404,1	143,2	-	2 260,8	1 984,6	276,2	2 284,2
	veljača	2 424,6	143,5	-	2 281,0	2 031,1	250,0	2 353,9
	ožujak	2 457,6	140,9	-	2 316,7	2 054,6	262,1	2 362,0

1) Međunarodne pričuve Republike Hrvatske čine samo devizne pričuve Hrvatske narodne banke.

1) Međunarodne pričuve Republike Hrvatske čine samo devizne pričuve Hrvatske narodne banke.

Tablica H6: GODIŠNJI I MJESEČNI PROSJECI SREDNJIH DEVIZNIH TEČAJEVA HRVATSKE NARODNE BANKE

Godina	Mjesec	HRK/100 ATS	HRK/100 FRF	HRK/100 ITL	HRK/100 CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/100 DEM	HRK/XEU
1992.		2,4304	5,0419	0,0209	19,0597	0,3753	0,2643	17,1018	0,3402
1993.		30,5485	62,1058	0,2240	243,3869	5,3694	3,5774	215,5526	4,1336
1994.		52,4804	107,9560	0,3715	438,1763	9,1662	5,9953	369,2018	7,0874
1995.		51,8734	104,7969	0,3213	442,5311	8,2530	5,2300	364,9342	6,7578
1996.		51,3722	106,2735	0,3522	440,4976	8,4799	5,4338	361,4536	6,8047
1997.		50,5322	105,6355	0,3619	424,6962	10,0816	6,1571	355,5932	6,9597
1996.	rujan	50,5430	104,4095	0,3520	435,2483	8,3357	5,3487	355,6333	6,7352
	listopad	50,6437	105,3510	0,3572	433,0685	8,6162	5,4490	356,2751	6,8221
	studeni	50,6604	105,3683	0,3557	423,5404	8,9299	5,3818	356,4890	6,8419
	prosinac	50,5956	105,3243	0,3614	416,4327	9,1814	5,5169	356,0212	6,8623
1997.	siječanj	50,6307	105,5680	0,3646	410,4601	9,4731	5,6813	356,2051	6,9086
	veljača	50,6882	105,6570	0,3612	411,1264	9,6607	5,9557	356,6996	6,9194
	ožujak	50,7702	105,9315	0,3580	413,5243	9,7433	6,0575	357,3151	6,9342
	travanj	50,8002	106,1420	0,3610	418,2252	9,9465	6,1053	357,5270	6,9692
	svibanj	50,7712	105,9952	0,3617	424,8144	9,9338	6,0921	357,3329	6,9628
	lipanj	50,7080	105,7193	0,3633	427,4369	10,1121	6,1564	356,8433	6,9670
	srpanj	50,7210	105,7686	0,3664	431,0980	10,6707	6,3732	356,8693	7,0342
	kolovoz	50,5753	105,5941	0,3643	432,7590	10,4966	6,5476	355,8687	6,9988
	rujan	50,4038	105,5169	0,3634	430,6829	10,1537	6,3444	354,7000	6,9548
	listopad	50,2126	105,3162	0,3608	427,2444	10,1127	6,2197	353,3938	6,9389
	studeni	50,0684	105,2406	0,3596	433,7589	10,2858	6,1041	352,3813	6,9664
	prosinac	50,0366	105,1769	0,3590	435,2233	10,3898	6,2473	352,0600	6,9622
1998.	siječanj	49,9611	104,9728	0,3572	432,5183	10,4250	6,3693	351,4890	6,9382
	veljača	50,0213	104,9903	0,3566	436,2793	10,4636	6,3843	351,9478	6,9453
	ožujak	50,1530	105,2431	0,3584	433,3662	10,6813	6,4376	352,8519	6,9933
	travanj	50,5785	106,1442	0,3603	428,9143	10,8144	6,4653	355,8486	7,0520

Tablica H7: SREDNJI DEVIZNI TEČAJEVI HRVATSKE NARODNE BANKE NA KRAJU RAZDOBLJA

Godina	Mjesec	HRK/100 ATS	HRK/100 FRF	HRK/100 ITL	HRK/100 CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/100 DEM	HRK/XEU
1992.		7,0357	14,5244	0,0542	54,6218	1,2065	0,7982	49,5000	0,9645
1993.		54,0504	112,0052	0,3813	447,1653	9,7148	6,5619	380,1812	7,2622
1994.		51,6285	105,2510	0,3465	428,8893	8,7842	5,6287	363,2100	6,9024
1995.		52,6742	108,5365	0,3358	461,8693	8,2345	5,3161	370,5900	6,8122
1996.		50,6253	105,5662	0,3626	409,8835	9,3590	5,5396	356,2200	6,8636
1997.		49,9445	105,0510	0,3577	433,2003	10,4756	6,3031	351,1000	6,9472
1996.	rujan	50,6388	105,3156	0,3566	432,7272	8,4700	5,4255	356,2400	6,7939
	listopad	50,6786	105,3726	0,3544	429,2314	8,7319	5,3869	356,5800	6,8264
	studenj	50,6125	104,8419	0,3612	420,6835	9,2058	5,4659	356,1800	6,8768
	prosinac	50,6253	105,5662	0,3626	409,8835	9,3590	5,5396	356,2200	6,8636
1997.	siječanj	50,6416	105,6052	0,3635	409,7032	9,4688	5,8452	356,3300	6,9060
	veljača	50,7687	105,9568	0,3591	408,4832	9,8192	6,0366	357,3200	6,9402
	ožujak	50,7929	106,1326	0,3582	414,0791	9,7846	5,9917	357,4800	6,9480
	travanj	50,8625	106,2010	0,3612	420,5253	10,0748	6,2002	357,9600	6,9895
	svibanj	50,6920	105,6032	0,3600	428,3852	9,9443	6,0822	356,7700	6,9410
	lipanj	50,7376	105,8077	0,3649	428,1669	10,2998	6,1665	357,0000	6,9972
	srpanj	50,6793	105,7915	0,3655	431,0001	10,6721	6,5598	356,5700	7,0284
	kolovoz	50,4569	105,5592	0,3629	429,5431	10,3453	6,3804	355,0800	6,9763
	rujan	50,3737	105,5727	0,3623	429,3889	10,0759	6,2390	354,5100	6,9452
	listopad	50,0960	105,2322	0,3593	432,6325	10,0869	6,0603	352,5900	6,9344
	studenj	50,1166	105,3767	0,3601	436,4977	10,4293	6,2253	352,7100	6,9861
	prosinac	49,9445	105,0510	0,3577	433,2003	10,4756	6,3031	351,1000	6,9472
1998.	siječanj	49,9850	104,8998	0,3566	436,2448	10,4940	6,4224	351,7000	6,9362
	veljača	50,1420	105,2034	0,3577	435,6138	10,5114	6,3848	352,7900	6,9740
	ožujak	50,3495	105,7106	0,3592	431,6791	10,9064	6,4907	354,2200	7,0352
	travanj	50,8200	106,6631	0,3619	429,8106	10,7228	6,4313	357,5700	7,0692

Tablica H8: INOZEMNI DUG
U milijunima USD, srednji tečaj HNB

	1993.	1994.	1995.	1996.	1 9 9 7.						1998.
	XII	XII	XII	XII	III	VI	IX	X	XI	XII*	I
Stanje duga											
1. Srednjoročni i dugoročni krediti	2 431,3	2 771,0	3 111,3	4 397,2	4 770,5	4 694,4	5 135,5	5 467,1	5 485,2	6 123,1	6 125,9
1.1. Javni kreditori	1 041,4	1 187,8	1 318,0	1 889,6	1 909,8	1 840,6	1 836,7	1 859,6	1 800,7	1 867,0	1 842,1
1.1.1. Međunarodne financijske organizacije	319,6	404,0	493,7	673,1	741,8	753,2	758,6	772,3	769,1	851,0	846,7
1.1.2. Vlade	721,8	783,8	824,3	1 216,5	1 168,0	1 087,4	1 078,1	1 087,3	1 031,6	1 016,0	995,4
1.2. Privatni kreditori	1 389,9	1 583,2	1 793,3	2 507,6	2 860,7	2 853,8	3 298,8	3 607,5	3 684,5	4 256,1	4 283,8
1.2.1. Banke	1 266,5	1 392,8	1 508,8	2 198,2	2 534,0	2 504,0	2 920,4	3 127,9	3 285,4	3 788,0	3 799,0
U tome: Osigurano od vladinih agencija	244,9	301,9	297,3	191,8	177,8	175,2	164,6	166,5	165,0	167,0	163,3
1.2.2. Ostalo	123,4	190,4	284,5	309,4	326,7	349,8	378,4	479,6	399,1	468,1	484,8
U tome: Osigurano od vladinih agencija	18,0	29,5	37,5	21,9	19,5	18,1	18,5	17,8	17,4	17,6	17,9
2. Kratkoročni krediti	54,6	50,5	225,1	411,2	277,7	355,9	352,9	391,3	428,9	538,5	643,7
2.1. Banke	10,5	15,7	136,2	278,6	167,9	242,5	243,8	279,6	297,4	370,1	470,4
2.2. Ostalo	44,1	34,8	88,9	132,6	109,8	113,4	109,1	111,7	131,5	168,4	173,3
Ukupno (1+2)	2 485,9	2 821,5	3 336,4	4 808,4	5 048,2	5 050,3	5 488,4	5 858,4	5 914,1	6 661,6	6 769,6
Od čega neevidentirane otplate glavnice	543,4	753,5	950,5	197,5	160,1	229,5	277,3	282,9	290,1	241,9	275,2
Memo: neevidentirane otplate kamata	152,4	245,1	324,5	-	-	-	-	-	-	-	-

U tablici se iskazuju podaci o stanju duga za korisnike iz Republike Hrvatske.

U podatke za prosinac 1996., i 1997. godinu uključeni su efekti reprogramiranja po Pariškom i Londonskom klubu i nealocirani dug.

Tablica I1: UKUPNI PRIHODI I RASHODI KONSOLIDIRANE SREDIŠNJE DRŽAVE
U milijunima kuna

	1994.	1995.	1996.	1997.				1998.	
				Q1	Q2	Q3	Q4	I	II
PRIHODI I POTPORE									
1. Državni proračun	23 142,6	27 980,8	31 367,5	6 695,1	8 617,6	8 945,6	9 587,8	2 921,7	3 634,2
2. Republički fondovi	13 739,6	15 302,3	17 029,1	4 455,1	4 694,9	4 882,5	5 466,6	1 710,4	1 960,3
2.1. Fond mirov. i inv. osiguranja	7 165,1	8 720,4	9 584,7	2 551,0	2 692,0	2 741,5	3 037,8	952,8	1 075,4
2.2. Fond zdravstvenog osiguranja	3 775,2	4 558,1	5 196,3	1 324,2	1 419,0	1 465,8	1 615,2	492,0	673,7
2.3. Fond za zapošljavanje	556,7	691,2	676,1	148,2	151,2	160,8	178,1	52,6	57,4
2.4. Sredstva doplatka za djecu	689,4	782,1	878,5	224,2	238,9	250,2	263,4	84,7	85,9
2.5. Hrvatske ceste ¹⁾	1 117,5	-	-	-	-	-	-	-	-
2.6. Hrvatska vodoprivreda	435,7	550,5	693,5	207,6	193,9	264,2	372,0	128,3	67,9
A. Ukupno (1+2)	36 882,3	43 283,1	48 396,6	11 150,3	13 312,5	13 828,1	15 054,4	4 632,1	5 594,5
RASHODI I NETO POSUDBE (umanjeni za otplate)									
3. Državni proračun	20 732,4	26 189,3	27 591,9	6 665,1	7 089,8	7 845,2	7 809,4	2 422,2	2 688,6
4. Republički fondovi	14 736,9	17 976,8	21 282,1	5 837,4	6 250,1	6 523,3	6 911,7	2 198,0	2 575,1
4.1. Fond mirov. i inv. osiguranja	6 685,6	8 860,7	10 459,8	3 171,1	3 510,6	3 517,4	3 596,0	1 242,0	1 255,4
4.2. Fond zdravstvenog osiguranja	5 255,7	7 083,1	8 357,5	2 012,4	2 071,1	2 228,1	2 431,2	670,5	1 073,1
4.3. Fond za zapošljavanje	416,1	445,9	676,2	169,8	203,2	175,6	165,5	52,7	54,8
4.4. Sredstva doplatka za djecu	665,2	820,6	853,2	252,2	221,8	273,8	255,9	83,4	79,6
4.5. Hrvatske ceste ¹⁾	1 207,0	-	-	-	-	-	-	-	-
4.6. Hrvatska vodoprivreda	507,4	766,6	935,5	231,8	243,4	328,4	463,1	149,5	112,3
B. Ukupno (3+4)	35 469,3	44 166,1	48 874,0	12 502,5	13 340,0	14 368,5	14 721,0	4 620,2	5 263,7
C. Ukupni višak/manjak (A-B)	1 413,0	- 883,0	- 477,4	- 1 352,2	- 27,4	- 540,4	333,3	12,0	330,7
5. Državni proračun (1-3)	2 410,3	1 791,5	3 775,6	30,0	1 527,8	1 100,4	1 778,4	499,6	945,6
6. Republički fondovi (2-4)	- 997,3	- 2 674,6	- 4 253,0	- 1 382,2	- 1 555,3	- 1 640,8	- 1 445,1	- 487,6	- 614,8

1) U 1995. godini uključene u državni proračun. Izvor: Ministarstvo financija

Tablica I2: OPERACIJE DRŽAVNOG PRORAČUNA
U milijunima kuna

	1992.	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.				1998.	
						Q1	Q2	Q3	Q4	I	II
1. Ukupni prihodi	547,4	8 382,2	23 142,6	27 880,8	31 367,5	6 695,1	8 617,6	8 945,6	9 587,8	2 921,7	3 634,2
1.1. Tekući prihodi	547,0	8 371,2	22 788,9	27 287,1	30 244,3	6 630,2	8 544,0	8 807,3	9 403,5	2 881,7	3 582,0
1.1.1. Porezni prihodi	502,1	7 891,8	22 377,5	26 505,4	28 530,4	6 138,2	8 038,5	8 387,0	8 774,5	2 802,5	3 345,7
1.1.2. Neporezni prihodi	45,0	479,3	411,4	781,8	1 713,9	492,0	505,6	420,3	629,0	79,3	236,3
1.2. Kapitalni prihodi	0,3	11,0	353,8	593,7	1 123,1	64,9	73,6	138,3	184,3	40,0	52,1
2. Potpore	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1. Tekuće potpore	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Kapitalne potpore	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
A. Ukupno prihodi i potpore (1+2)	547,4	8 382,2	23 142,6	27 980,8	31 367,5	6 695,1	8 617,6	8 945,6	9 587,8	2 921,7	3 634,2
3. Ukupni rashodi	564,6	8 403,4	22 282,8	28 475,6	30 972,8	7 803,3	8 672,8	8 647,4	9 271,6	2 868,1	3 312,6
3.1. Tekući rashodi	519,8	7 738,1	20 360,5	25 495,2	25 930,1	7 003,0	7 520,5	7 447,3	7 609,0	2 641,9	3 054,0
3.2. Kapitalni rashodi	44,5	661,3	1 922,3	2 980,4	5 042,7	800,3	1 152,3	1 200,2	1 662,7	226,2	258,6
4. Neto posudbe umanjene za otplate	- 9,7	- 88,8	316,0	220,6	528,7	218,2	- 85,8	337,6	141,1	0,6	2,2
B. Ukupno rashodi i neto posudbe (3+4)	554,9	8 314,6	22 598,8	28 696,2	31 501,5	8 021,5	8 587,0	8 985,0	9 412,8	2 868,7	3 314,8
5. Višak na tekućim računima bez potpora (1.1.-3.1.)	27,3	633,1	2 428,4	1 791,9	4 314,3	- 372,8	1 023,5	1 360,0	1 794,5	239,8	528,0
6. Višak na tekućim računima s tekućim potporama (5+2.1.)	27,3	633,1	2 428,4	1 791,9	4 314,3	- 372,8	1 023,5	1 360,0	1 794,5	239,8	528,0
7. Stvaranje bruto fiksnog kapitala¹⁾	44,2	650,3	1 235,0	1 040,5	1 113,9	255,3	500,5	280,2	480,5	87,4	25,6
8. Stvaranje bruto kapitala²⁾	44,2	650,3	1 415,0	1 040,5	1 113,9	255,3	500,5	280,2	480,5	87,4	25,6
C. Ukupni višak/manjak (A-B)	- 7,5	67,6	543,9	- 715,4	- 134,0	- 1 326,4	30,6	- 39,4	175,0	53,0	319,3
9. Strano financiranje	0,0	0,0	47,3	686,0	803,9	1 613,6	6,7	1 032,2	333,3	65,7	83,1
10. Domaće financiranje	7,5	- 67,6	- 591,2	29,4	- 669,9	- 287,3	- 37,3	- 992,8	- 508,3	- 118,7	- 402,4
10.1. Od središnje i lokalne države	0,0	- 18,5	0,0	0,0	0,0	58,0	- 58,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10.2. Od monetarnih vlasti	0,0	67,0	- 617,3	396,0	- 152,7	- 101,9	- 13,1	- 224,7	- 15,1	352,0	- 344,7
10.3. Od depozitnih banaka	- 4,0	- 106,2	- 63,8	0,0	- 308,4	- 501,8	43,6	- 589,3	- 309,7	- 470,7	- 144,2
10.4. Ostalo domaće financiranje	11,5	- 9,9	89,9	- 366,6	- 208,8	258,5	- 9,8	- 178,8	- 183,5	0,0	86,4
D. Ukupno financiranje (9+10)	7,5	- 67,6	- 543,9	715,4	134,0	1 326,4	- 30,6	39,4	- 175,0	- 53,0	- 319,3

1) Neto kupnja fiksne kapitalne imovine. 2) Neto kupnja fiksne kapitalne imovine i neto kupnja dionica. Izvor: Ministarstvo financija

Tablica J1: INDEKSI CIJENA NA MALO, TROŠKOVA ŽIVOTA I CIJENA INDUSTRIJSKIH PROIZVODA PRI PROIZVOĐAČIMA

Godina	Mjesec	Lančani indeksi			Međugodišnji mjesečni indeksi			Međugodišnji kumulativni indeksi		
		Cijene na malo	Troškovi života	Cijene proizvođača	Cijene na malo	Troškovi života	Cijene proizvođača	Cijene na malo	Troškovi života	Cijene proizvođača
1992.	prosinac	122,4	125,3	129,1	1 053,4	1 026,3	1 120,9	745,4	694,7	846,6
1993.	prosinac	99,5	100,6	98,5	1 249,7	1 225,1	1 175,6	1 616,6	1 591,3	1 610,4
1994.	prosinac	100,2	100,9	100,2	97,0	102,5	94,5	197,5	207,2	177,7
1995.	prosinac	100,2	100,7	100,5	103,7	104,6	101,6	102,0	104,0	100,8
1996.	rujan	100,1	100,1	100,1	103,1	104,2	101,1	103,5	104,4	101,4
	listopad	100,6	100,7	100,0	103,2	104,0	100,6	103,5	104,4	101,3
	studen	100,5	100,6	101,6	103,5	104,1	101,7	103,6	104,4	101,3
	prosinac	100,0	100,4	100,3	103,4	103,7	101,5	103,5	104,3	101,4
1997.	siječanj	101,0	101,5	103,0	104,2	104,3	104,3	104,2	104,3	104,3
	veljača	100,0	100,2	100,1	103,7	103,6	102,0	104,0	103,9	101,9
	ožujak	100,1	100,3	99,3	103,9	103,6	102,2	104,0	103,8	102,0
	travanj	100,1	100,2	100,0	104,4	104,5	101,9	104,1	104,0	101,9
	svibanj	100,4	101,1	100,2	103,6	104,2	102,3	103,9	104,0	102,0
	lipanj	100,2	100,4	100,2	103,4	104,2	102,1	103,8	104,0	102,0
	srpanj	99,7	98,7	99,8	102,7	103,2	102,0	103,7	103,9	102,0
	kolovoz	100,8	100,2	101,2	103,5	104,3	103,4	103,6	104,0	102,2
	rujan	100,3	100,1	100,0	103,7	104,2	103,3	103,7	104,0	102,3
	listopad	100,2	100,1	100,1	103,3	103,7	103,3	103,6	104,0	102,4
	studen	100,4	101,0	100,3	103,1	104,1	101,9	103,6	104,0	102,3
	prosinac	100,7	101,2	99,9	103,8	104,9	101,6	103,6	104,1	102,3
1998.	siječanj	102,4	102,8	99,2	105,3	106,3	99,6	105,3	106,3	99,6
	veljača	100,4	100,7	99,9	105,7	107,0	99,7	105,5	106,7	99,7
	ožujak	100,2	100,5	98,1	105,8	107,2	99,3	105,6	106,8	99,5
	travanj	100,3	100,5	100,2	105,9	107,6	99,4	105,7	107,0	99,5

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J2: PROSJEČNE MJESEČNE NETO PLAĆE
U kunama, u tekućim cijenama

Godina	Mjesec	Prosječne mjesečne neto plaće	Lančani indeksi	Međugodišnji mjesečni indeksi	Međugodišnji kumulativni indeksi
1992.	prosinac	74,4	120,2	681,7	409,4
1993.	prosinac	1 073,2	105,2	1 442,1	1 605,3
1994.	prosinac	1 646,0	119,0	153,4	233,2
1995.	prosinac	1 883,0	99,4	114,4	145,7
1996.	rujan	2 028,0	97,3	111,1	111,0
	listopad	2 071,0	102,1	112,1	111,1
	studen	2 124,0	102,6	112,1	111,3
	prosinac	2 217,0	104,4	117,7	111,8
1997.	siječanj	2 274,0	102,6	118,2	118,2
	veljača	2 196,0	96,6	115,1	116,6
	ožujak	2 271,0	103,4	118,3	117,2
	travanj	2 313,0	101,9	116,8	117,1
	svibanj	2 361,0	102,1	114,2	116,5
	lipanj	2 406,0	101,9	120,7	117,2
	srpanj	2 395,0	99,5	115,6	117,0
	kolovoz	2 402,0	100,3	115,2	116,8
	rujan	2 394,0	99,7	118,1	116,9
	listopad	2 437,0	101,8	117,7	117,0
	studen	2 525,0	103,6	118,9	117,1
	prosinac	2 544,0	100,8	114,8	116,9
1998.	siječanj	2 501,0	98,3	110,0	110,0
	veljača	2 475,0	99,0	112,7	111,4

Izvor: Državni zavod za statistiku

KLASIFIKACIJA I ISKAZIVANJE PODATAKA O POTRAŽIVANJIMA I OBVEZAMA

Podaci o potraživanjima i obvezama financijskih institucija klasificiraju se prema institucionalnim sektorima i financijskim instrumentima. Institucionalni sektori su slijedeći: sektor financijske institucije, sektor središnja država, ostali domaći sektori i sektor inozemstvo.

Sektor financijske institucije obuhvaća slijedeće podsektore: središnja banka, poslovne banke, ostale bankarske institucije i ostale financijske institucije. Središnja banka je Hrvatska narodna banka. Poslovne banke su institucije kojima je Hrvatska narodna banka izdala dozvolu za obavljanje bankarskih poslova u skladu sa Zakonom o bankama i štedionicama. Podaci o poslovnim bankama isključuju likvidacijsku masu bivših filijala banaka sa sjedištem u bivšoj SFRJ. Ostale bankarske institucije su štedionice. Od srpnja 1995. godine štedionice su pod nadzorom te posluju uz dozvolu Hrvatske narodne banke. Ostale financijske institucije su financijske institucije koje nisu klasificirane kao banke ili kao ostale bankarske institucije (osiguravajuća društva, investicijski fondovi, štedno-kreditne zadruge itd.).

Središnja država obuhvaća organe državne uprave uključujući poduzeće Hrvatske ceste, Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka i Hrvatsku garancijsku agenciju, te slijedeće republičke fondove: Hrvatski fond za zdravstveno osiguranje, Republičke fondove mirovinskog i invalidskog osiguranja, Zavod za zapošljavanje, Hrvatski fond za privatizaciju, Hrvatsku vodoprivredu i Hrvatsku banku za obnovu i razvitak.

Ostali domaći sektori su ostali republički fondovi (koji nisu klasificirani u sektor središnja država), organi lokalne uprave i lokalni fondovi, javna i privatna poduzeća te stanovništvo, uključujući obrtnike i neprofitne organizacije. U pojedinim tablicama ostali domaći sektori dijele se na slijedeće podsektore: lokalna država, koja obuhvaća ostale republičke fondove, jedinice lokalne uprave i lokalne fondove, poduzeća, koja obuhvaćaju javna i privatna poduzeća, te stanovništvo, koje uključuje i obrtnike i neprofitne organizacije.

Sektor inozemstvo obuhvaća strane fizičke i pravne osobe.

Svi podaci o potraživanjima i obvezama odnose se na stanje na kraju razdoblja, pri čemu se devizne pozicije iskazuju u kunskoj protuvrijednosti po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

U tablici se iskazuju podaci o nekim osnovnim monetarnim i kreditnim agregatima te njihove mjesečne stope rasta.

Primarni novac u cijelosti je preuzet iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1).

Novčana masa (M1) definirana je na isti način kao i istoimena pozicija u Bilanci monetarnih institucija (Tablica B1) te obuhvaća gotov novac izvan banaka,

depozite ostalih bankarskih institucija i ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke te depozitni novac poslovnih banaka. Novčana masa (M1a) obuhvaća gotov novac izvan banaka i depozitni novac poslovnih banaka, uvećan za depozitni novac središnje države kod poslovnih banaka.

Ukupna likvidna sredstva (M4) obuhvaćaju novčanu masu (M1), štedne i oročene depozite, devizne depozite te obveznice i instrumente tržišta novca (navedene komponente preuzete su iz Bilance monetarnih institucija, Tablica B1).

Neto domaća aktiva definirana je kao razlika ukupnih likvidnih sredstava i inozemne aktive (neto).

Plasmani su potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija.

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Bilanca monetarnih institucija prikazuje konsolidirane podatke iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1) i Konsolidirane bilance poslovnih banaka (Tablica D1).

Inozemna aktiva (neto) razlika je između sume inozemnih aktiva Hrvatske narodne banke i poslovnih banaka i sume inozemnih pasiva Hrvatske narodne banke i poslovnih banaka.

Plasmani su zbroj odgovarajućih pozicija iz Bilance Hrvatske narodne banke i Konsolidirane bilance poslovnih banaka, s tim da su potraživanja od središnje države iskazana neto, tj. umanjena za depozite središnje države kod Hrvatske narodne banke i kod poslovnih banaka.

Novčana masa je suma gotovog novca izvan banaka, depozita ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke, depozita ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke i depozitnog novca poslovnih banaka (pozicija Depozitni novac iz Konsolidirane bilance poslovnih banaka, Tablica D1).

Pozicije štedni i oročeni depoziti, devizni depoziti te obveznice i instrumenti tržišta novca u cijelosti su preuzete iz Konsolidirane bilance poslovnih banaka, dok pozicija ograničeni i blokirani depoziti predstavlja sumu pripadnih pozicija iz Bilance Hrvatske narodne banke (isključujući blokirane depozite poslovnih banaka kod Hrvatske narodne banke) i Konsolidirane bilance poslovnih banaka. Ostalo (neto) su neraspoređene pozicije pasive umanjene za neraspoređene pozicije aktive.

Tablica B2: Obuhvat poslovnih banaka i štedionica u monetarnoj statistici i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive

U tablici se iskazuje ukupan broj poslovnih banaka i štedionica koje mjesečno izvješćuju Hrvatsku narodnu banku i čije je poslovanje prikazano u Konsolidiranoj bilanci poslovnih banaka, odnosno štedionica.

Do lipnja 1995. godine, štedionice nisu bile obvezne izvješćivati središnju banku o svom poslovanju tako da se ukupan broj štedionica odnosi na one

štedionice koje su dobrovoljno izvješćivale Hrvatsku narodnu banku. Od srpnja 1995. godine uvedena je obveza usklađivanja registracije štedionica sa Zakonom o bankama i štedionicama te njihovog izvješćivanja Hrvatske narodne banke, tako da od tada ukupan broj štedionica koje izvješćuju Hrvatsku narodnu banku odgovara broju registriranih štedionica.

U tablici se također iskazuje i klasifikacija poslovnih banaka i štedionica prema veličini bilančne aktive.

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

U tablici se iskazuju podaci o potraživanjima i obvezama monetarnih vlasti.

Inozemna aktiva obuhvaća slijedeće oblike deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: monetarno zlato, specijalna prava vučenja, efektivni strani novac u blagajni, pričuvna pozicija kod Međunarodnog monetarnog fonda, sredstva na tekućim računima kod stranih banaka, oročeni depoziti kod stranih banaka, plasmani u vrijednosne papire u devizama i ostala potraživanja.

Potraživanja od središnje države su krediti i dospjela potraživanja od Državnog proračuna Republike Hrvatske. Kunski krediti Državnom proračunu su kratkoročni krediti odobreni za premošćivanje neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja rashoda Državnog proračuna, dugoročni krediti odobreni temeljem posebnih uredbi Vlade Republike Hrvatske i dospjela potraživanja od Državnog proračuna po obvezama izvršenim prema Međunarodnom monetarnom fondu i stranim bankama. Devizni kredit Državnom proračunu bio je protustavka obvezi prema Međunarodnom monetarnom fondu nastaloj po osnovi sukcesije članstva u toj instituciji.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora su krediti i dospjela nenaplaćena potraživanja od ostalih domaćih sektora.

Potraživanja od poslovnih banaka su krediti poslovnim bankama, depoziti Hrvatske narodne banke kod poslovnih banaka i dospjela nenaplaćena potraživanja od poslovnih banaka. Krediti poslovnim bankama klasificirani su po vrstama financijskih instrumenata. Krediti za refinanciranje uključuju kredite odobravane u okviru opće i namjenskih kvota do kraja 1993. godine te avanse poslovnim bankama za obavljanje mjenjačkih poslova. Krediti za refinanciranje odobravani u okviru opće i namjenskih kvota u cijelosti su naplaćeni do kraja travnja 1994. godine a formalno su ukinuti u srpnju 1994. godine. U poziciji lombardni krediti uključeni su i krediti poslovnim bankama za premošćivanje nelikvidnosti, koji su 1994. godine u prosincu zamijenjeni lombardnim kreditima. Dospjela nenaplaćena potraživanja od poslovnih banaka uključuju dospjele kredite, prekoračenja raspoloživih sredstava na žiro računima banaka te neurednosti banaka pri izdvajanju i održavanju obvezne pričuve.

Primarni novac čine gotov novac izvan banaka, novčana sredstva u blagajni banaka, depoziti banaka kod Hrvatske narodne banke, depoziti ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke i de-

poziti ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke. Depoziti banaka su novčana sredstva na žiro računima banaka, obvezne pričuve izdvojene na poseban račun kod Hrvatske narodne banke te obvezno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke. Depoziti ostalih bankarskih institucija su novčana sredstva na žiro računima štedionica te obvezne pričuve štedionica izdvojene na poseban račun kod Hrvatske narodne banke. Depoziti ostalih domaćih sektora su novčana sredstva na žiro računima ostalih domaćih sektora, koji su bili otvoreni kod Hrvatske narodne banke do listopada 1994. godine te su od tada u postupku prijenosa u depozit kod poslovnih banaka.

Ograničeni depoziti su najvećim dijelom kunska pokrića za plaćanje uvoza, a blokirani devizni depoziti bili su sredstva izdvojena na poseban račun kod Hrvatske narodne banke za podmirenje dospjelih neplaćenih obveza prema inozemnim vjerovnicima.

Inozemna pasiva obuhvaća kredite primljene od Međunarodnog monetarnog fonda i obveze prema međunarodnim financijskim institucijama.

Depoziti središnje države su depozitni novac, devizni računi kod Hrvatske narodne banke, te blagajnički zapisi HNB koje je dragovoljno upisala Hrvatska banka za obnovu i razvitak i Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka.

Blagajnički zapisi su dragovoljno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke, osim blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje je dragovoljno upisala Hrvatska banka za obnovu i razvitak i Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka.

Kapitalski računi uključuju pričuve, fondove, neraspoređeni profit i neto iznos obračunatih tečajnih razlika.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive Bilance Hrvatske narodne banke.

Tablica D1: Konsolidirana bilanca poslovnih banaka

U konsolidiranu bilancu poslovnih banaka uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama hrvatskih poslovnih banaka. Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između poslovnih banaka.

Pričuve banaka kod središnje banke su kunska novčana sredstva banaka u blagajni i kunska novčana sredstva banaka na računima kod središnje banke.

Inozemna aktiva su slijedeći oblici deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: strana efektiva u blagajni, nostro akreditivi i ostala pokrića, depoziti kod stranih banaka, vrijednosni papiri, krediti, dionice i dospjela nenaplaćena potraživanja. Posebno su iskazana neregularizirana potraživanja od institucija iz bivše SFRJ.

Potraživanja od središnje države su slijedeći oblici kunskih i deviznih potraživanja: vrijednosni papiri, krediti, dionice i dospjela nenaplaćena potraživanja (uključujući potraživanja po obračunatim kamatama dospjela prije trideset i više dana). Glavni oblici potraživanja od središnje države iskazani su posebno: obveznice izdane na temelju Zakona o pretvaranju deviznih

depozita građana u javni dug Republike Hrvatske i obveznice izdane na temelju Zakona o izdavanju obveznica za restrukturiranje gospodarstva u Republici Hrvatskoj.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju slijedeće oblike kunskih i deviznih potraživanja: vrijednosni papiri, krediti (uključujući akceptne kredite), dionice i dospjela potraživanja.

Iste oblike kunskih i deviznih potraživanja obuhvaćaju i potraživanja od ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija, s tim da potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju i depozite.

Pozicije Depozitni novac, Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca obuhvaćaju obveze banaka prema ostalim domaćim sektorima, ostalim bankarskim institucijama te ostalim financijskim institucijama.

Depozitni novac uključuje novčana sredstva na žiro i tekućim računima te obveze banaka po izdanim kunskim instrumentima plaćanja, a umanjuje se za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajni banaka i čekove poslane na naplatu).

Štedni i oročeni depoziti su kunski štedni depoziti po viđenju te kunski oročeni depoziti i kunski depoziti s otkaznim rokom.

Devizni depoziti su devizni depoziti po viđenju, oročeni devizni depoziti i devizni depoziti s otkaznim rokom.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze banaka po izdanim vrijednosnim papirima i primljeni krediti.

Inozemna pasiva obuhvaća slijedeće oblike deviznih i kunskih obveza prema stranim fizičkim i pravnim osobama: žiro i tekući računi, loro akreditivi i ostala pokrića, štedni i oročeni depoziti, primljeni krediti i dospjele obveze. U okviru inozemne pasive posebno su iskazane neregularizirane obveze prema institucijama iz bivše SFRJ.

Depoziti središnje države su svi oblici kunskih i deviznih obveza (s izuzetkom ograničenih i blokiranih depozita) poslovnih banaka prema središnjoj državi.

Krediti primljeni od središnje banke su krediti primljeni od Hrvatske narodne banke i depoziti Hrvatske narodne banke kod poslovnih banaka, pri čemu se kao krediti tretiraju i poslovi reotkupa vrijednosnih papira.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju slijedeće obveze poslovnih banaka: kunski i devizni ograničeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, ostalih financijskih institucija, središnje države te stranih pravnih i fizičkih osoba, blokirani devizni depoziti stanovništva regulirani Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske, devizni depoziti domaćih sektora za podmirenje dospjelih neizmirenih obveza prema inozemnim kreditorima.

Kapitalski računi su temeljni kapital, pričuve, rezerviranja za rizike, neraspoređeni profit ili nepokriveni gubitak, račun prihoda i rashoda i saldo tečajnih razlika.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjene za neraspoređene račune aktive.

Tablice D2 - D12

Ovaj skup tablica (s iznimkom tablice D5) predstavlja razrađeni prikaz odgovarajućih pozicija aktive i pasive Konsolidirane bilance poslovnih banaka (Tablica D1).

Tablica D2: Inozemna aktiva poslovnih banaka

U tablici se iskazuju potraživanja poslovnih banaka od stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna aktiva poslovnih banaka obuhvaća deviznu inozemnu aktivu, kunsku inozemnu aktivu, te potraživanja poslovnih banaka od bivše SFRJ.

U okviru devizne i kunske inozemne aktive izdvojeno su prikazana potraživanja od stranih banaka i potraživanja od stranaca (ukupno i po financijskim instrumentima), dok se u okviru potraživanja od bivše SFRJ posebno iskazuju devizna i kunška potraživanja.

Tablica D3: Potraživanja poslovnih banaka od središnje države

U tablici se iskazuju kunška i devizna potraživanja poslovnih banaka od središnje države.

Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana su obveznice izdane na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Velike obveznice su obveznice izdane na temelju Zakona o izdavanju obveznica za restrukturiranje gospodarstva u Republici Hrvatskoj.

Ostala potraživanja su sva ostala kunška i devizna potraživanja poslovnih banaka od Republike Hrvatske i republičkih fondova: vrijednosni papiri, krediti, dionice, dospjele odgođene kamate (potraživanja po dospjelim kamatama koje se ne plaćaju do regulariziranja odnosa s inozemnim vjerovnicima) i dospjela nenaplaćena potraživanja (uključujući potraživanja po obračunatim kamatama dospjela prije 30 i više dana).

Tablica D4: Potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora

U tablici se iskazuju kunška i devizna potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora, klasificirana po financijskim instrumentima: mjenice, komercijalni zapisi, obveznice, ostali vrijednosni papiri, krediti (uključujući akceptne kredite i kupljena potraživanja), dionice i dospjela nenaplaćena potraživanja.

Do listopada 1994. godine, odobravanje deviznih kredita bilo je dozvoljeno samo ako se poslovna banka istodobno zaduživala u inozemstvu u svoje ime, a za račun krajnjeg korisnika kredita. Kako inozemni dugovi još uvijek nisu regularizirani u cjelini, u okviru deviznih potraživanja pojavljuje se i pozicija Dospjele odgođene kamate na devizne kredite, koja se odnosi na potraživanja po kamatama dospjelim po izvornom roku dospjeća, ali je obveza plaćanja tih kamata odgođena do regulariziranja odnosa s inozemnim vjerovnicima.

Tablica D5: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima

U tablici se iskazuju podaci o kunskim i deviznim kreditima poslovnih banaka domaćim sektorima, pri čemu krediti obuhvaćaju i akceptne kredite i kupljena potraživanja.

Tablica D6: Depozitni novac kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuje depozitni novac kod poslovnih banaka, klasificiran po domaćim institucionalnim sektorima.

Depozitni novac je suma novčanih sredstava na žiro i tekućim računima ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija te obveza banaka po izdanim kunskim instrumentima plaćanja, umanjena za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajni banaka i čekove poslane na naplatu).

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju kunski štedni depoziti stanovništva te oročeni kunski depoziti i kunski depoziti s otkaznim rokom ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija kod poslovnih banaka.

Tablica D8: Devizni depoziti kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju štedni i oročeni devizni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija kod poslovnih banaka. Devizni štedni depoziti su svi devizni depoziti po viđenju i izdani devizni instrumenti plaćanja, a oročeni devizni depoziti obuhvaćaju i devizne depozite s otkaznim rokom.

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

U tablici se iskazuju neto obveze poslovnih banaka po izdanim vrijednosnim papirima i krediti primljeni od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija.

Instrumenti tržišta novca (neto) obuhvaćaju neto obveze poslovnih banaka po izdanim blagajničkim zapisima, izdanim mjenicama, akceptiranim mjenicama i izdanim ostalim vrijednosnim papirima.

Obveznice (neto) obuhvaćaju neto obveze poslovnih banaka po izdanim kunskim i deviznim obveznicama.

Primljeni krediti iskazani su ukupno i klasificirani prema institucionalnim sektorima.

Tablica D10: Inozemna pasiva poslovnih banaka

U tablici se iskazuju ukupne devizne i kunske obveze poslovnih banaka prema stranim fizičkim i pravnim osobama, uz iznimku ograničenih kunskih i deviznih depozita stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna pasiva poslovnih banaka obuhvaća deviznu inozemnu pasivu, kunsku inozemnu pasivu, te obveze poslovnih banaka prema bivšoj SFRJ.

U okviru devizne i kunske inozemne pasive izdvojeno su prikazane obveze prema stranim bankama i obveze prema strancima (ukupno i po financijskim instrumentima), dok se u okviru obveza prema bivšoj SFRJ posebno iskazuju obveze u stranoj valuti i obveze u lokalnoj valuti.

U okviru devizne inozemne pasive pojavljuje se i pozicija Dospjele odgođene kamate na devizne kredite, koja se odnosi na obveze po kamatama dospjelim po izvornom roku dospijeca, ali je obveza plaćanja tih kamata odgođena do regulariziranja odnosa s inozemnim vjerovnicima.

Tablica D11: Depoziti središnje države kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju ukupne kunske i devizne obveze poslovnih banaka prema središnjoj državi, s iznimkom ograničenih (kunskih i deviznih) depozita središnje države kod poslovnih banaka.

U tablici su odvojeno iskazani kunski i devizni depoziti Republike Hrvatske i republičkih fondova. Kunski depoziti obuhvaćaju depozitni novac, kunske oročene depozite i kunske depozite s otkaznim rokom te kunske kredite primljene od središnje države. Devizni depoziti obuhvaćaju devizne depozite po viđenju te oročene devizne depozite i devizne depozite s otkaznim rokom.

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju ograničeni i blokirani depoziti središnje države, ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, ostalih financijskih institucija te stranih fizičkih i pravnih osoba kod poslovnih banaka.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju dvije kategorije depozita: ograničene (kunske i devizne) depozite i blokirane devizne depozite.

Blokirani devizni depoziti uključuju devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske te depozite domaćih sektora regulirane Uredbom o podmirivanju dospjelih neizmirenih obveza prema inozemnim kreditorima.

Tablica E1: Konsolidirana bilanca štedionica

U konsolidiranu bilancu štedionica uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama štedionica. Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između štedionica.

Pričuve štedionica kod središnje banke su kunška novčana sredstva štedionica u blagajni i kunška novčana sredstva štedionica na računima kod Hrvatske narodne banke.

Inozemna aktiva odnosi se na efektivni strani novac koji štedionice posjeduju u okviru ugovora s poslovnim bankom o vođenju mjenjačkog poslovanja.

Potraživanja od središnje države su sva kunška i devizna potraživanja od Republike Hrvatske i republičkih fondova.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora su slijedeći oblici kunških i deviznih potraživanja: vrijednosni papiri, krediti, dionice i dospjela potraživanja. U okviru ove pozicije izdvojeno se iskazuju potraživanja od lokalne države, potraživanja od poduzeća i potraživanja od stanovništva.

Potraživanja od banaka uključuju slijedeća kunška i devizna potraživanja od domaćih poslovnih banaka: štedni i oročeni depoziti, vrijednosni papiri, krediti, dionice i dospjela nenaplaćena potraživanja. Iste oblike kunških i deviznih potraživanja obuhvaća i pozicija Potraživanja od ostalih financijskih institucija.

Depozitni novac obuhvaća kunske žiro i tekuće račune ostalih domaćih sektora i ostalih financijskih institucija te obveze po izdanim instrumentima plaćanja u domaćoj valuti.

Štedni i oročeni depoziti su kunski štedni depoziti stanovništva te oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom ostalih domaćih sektora, domaćih poslovnih banaka i ostalih financijskih institucija.

Devizni depoziti su devizni štedni i oročeni depoziti stanovništva.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze ostalih bankarskih institucija po izdanim vrijednosnim papirima te krediti primljeni od ostalih domaćih sektora, domaćih poslovnih banaka i ostalih financijskih institucija.

Inozemna pasiva su štedni i oročeni depoziti stranih osoba u stranoj valuti. Depoziti središnje države su kunski oročeni depoziti i kunski depoziti s otkaznim rokom Republike Hrvatske i republičkih fondova.

Kreditu primljeni od središnje banke su kunski krediti primljeni od Hrvatske narodne banke.

Kapitalski računi su temeljni kapital, pričuve, rezerviranja za rizike, neraspoređeni profit ili nepokriveni gubitak, račun prihoda i rashoda i saldo tečajnih razlika.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjani za neraspoređene račune aktive.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope po kojima Hrvatska narodna banka obračunava i naplaćuje kamate na plasmane iz primarne emisije i na sva druga potraživanja.

Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke utvrđuju se posebnim odlukama Savjeta Hrvatske narodne banke na godišnjoj razini. Iznimno, od lipnja 1995. godine Hrvatska narodna banka je na lombardne kredite obračunavala i naplaćivala kamatu po stopi koja je za 1,5 postotnih bodova veća od vagane prosječne kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, koji su služili kao zalog za lombardne kredite, u slučaju kad je ta vagana prosječna kamatna stopa bila veća od 16,5%. Sukladno tome, u tablici se od lipnja 1995. do kolovoza 1996. godine iskazuje vagana prosječna kamatna stopa na lombardne kredite. Kamatna stopa za rujna 1996. predstavlja vagani prosjek kamatnih stopa primjenjivanih u prvih 10 dana rujna prema navedenom režimu te fiksne kamatne stope koja se primjenjuje od 11. rujna 1996. godine.

Vremenske serije iskazane u tablici sadrže određene lomove, uslijed izmjena instrumentarija Hrvatske narodne banke. Tako su u koloni 4 do studenog 1994. godine iskazane kamatne stope na kredite za održavanje dnevne likvidnosti, koji su odobravani na temelju portfelja vrijednosnih papira, a od prosinca 1994. godine, kamatne stope na lombardne kredite.

Nadalje, podaci iskazani u koloni 6 odnose se do rujna 1994. godine na kamatne stope na posebne kredite za isplate štednih uloga i za plaćanja s tekućih računa građana, a od listopada 1994. do rujna 1997. kamatne stope na dnevne kredite za štedne uloge i tekuće račune građana u kunama. Za razliku od posebnih kredita, dnevni krediti se vraćaju istog dana. Od listopada 1997. godine ovaj instrument zamjenjuje se dnevnim kreditom za premošćivanje problema tekuće nelikvidnosti do visine nominalne vrijednosti blagajničkih zapisa HNB založenih za tu svrhu.

Podaci iskazani u koloni 8 odnose se, za razliku do prosinca 1994. godine na kamatne stope na inicijalne kredite za premošćivanje nelikvidnosti, a od 18. ožujka 1998. godine na kamatnu stopu na kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i rekonstruiranja banke.

Kamatne stope iskazane u koloni 9 odnose se na korištenje sredstava izdvojene obvezne pričuve, koja su banke do rujna 1994. godine mogle koristiti (u propisanom postotku) za održavanje dnevne likvidnosti. Na korištena sredstva izdvojene obvezne pričuve iznad dopuštenog iznosa i/ili roka do rujna 1994. godine primjenjivala se kamatna stopa iskazana u koloni 10. Od listopada 1994. godine, na svako korištenje sredstava izdvojene obvezne pričuve primjenjuje se kamatna stopa koja se primjenjuje i na ostale oblike financijske nediscipline, u skladu s propisom o visini stope zatezne kamate (kolona 11).

Na iznos sredstava korištenih iznad raspoloživih sredstava na žiro računima do lipnja 1994. godine primjenjivala se ista kamatna stopa kao i na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu priču (iskazana u koloni 10). Od srpnja do rujna 1994. godine kamatna stopa na ovo korištenje sredstava primarne emisije iznosila je 21%, a od listopada 1994. godine se primjenjuje ista kamatna stopa kao i na ostale oblike financijske nediscipline, iskazana u koloni 11.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope po kojima Hrvatska narodna banka obračunava i plaća kamate na sredstva deponirana kod Hrvatske narodne banke te na izdane vrijednosne papire.

Kamatne stope Hrvatske narodne banke na sredstva izdvojene obvezne pričuve utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke. Do 7. listopada 1993. godine Hrvatska narodna banka utvrđivala je različite kamatne stope na sredstva obvezne pričuve izdvojena na depozite po viđenju i na oročene depozite pa je za to razdoblje u tablici iskazana vagana prosječna kamatna stopa na sredstva izdvojene obvezne pričuve (kolona 3). Od 8. listopada 1993. do kraja veljače 1994. godine Hrvatska narodna banka nije plaćala kamatu na izdvojena sredstva obvezne pričuve, a od ožujka 1994. godine na ova sredstva obračunavaju se i plaćaju kamate po jedinstvenoj stopi.

Kamatne stope na obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke.

Do listopada 1993. godine, odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke utvrđivala se i kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, a od studenog 1993. godine kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke oblikuje se na aukcijama blagajničkih zapisa. Sukladno tome, od studenog 1993. godine u kolonama 5, 6 i 7 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke.

Do listopada 1994. godine, iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospelosti od 30 dana (kolona 6), odnosno 90 dana (kolona 7).

Tablica F3: Obvezne pričuve poslovnih banaka

U tablici se iskazuju osnovni podaci o mjesečnim prosjecima dnevnih stanja obveznih pričuva poslovnih banaka kod Hrvatske narodne banke.

Obračunata obvezna pričuva (kolona 3) je propisani iznos sredstava koje su banke dužne ili izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke ili održavati u prosjeku na svojim žiro računima i u blagajni. Ovaj iznos poklapa se s instrumentom obvezne pričuve od siječnja 1995., dok je do prosinca 1994. obuhvaćao dva instrumenta: ob-

veznu priču i zahtjev za održavanjem minimalne likvidnosti banaka (osim u dijelu u kojem su banke ovom zahtjevu udovoljavale dragovoljnim upisom blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke).

U koloni 4 iskazana je vagana prosječna stopa obvezne pričuve, kao postotni udjel ukupno obračunate obvezne pričuve (kolona 3) u njenoj osnovici za obračun (HNB propisuje različite stope obvezne pričuve za različite kategorije depozita).

U koloni 5 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne pričuve koji su banke bile dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine, ovaj iznos poklapa se s instrumentom obvezne pričuve, a od siječnja 1995. godine banke su dužne izdvojiti na poseban račun kod Hrvatske narodne banke najmanje 75% od ukupno obračunate obvezne pričuve).

U koloni 6 iskazan je postotni udjel izdvojene obvezne pričuve u ukupno obračunatoj obveznoj pričuvi.

U koloni 7 iskazuje se ukupan iznos ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke, koji obuhvaća obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koji su banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti te posebna obvezna pričuva.

U koloni 8 iskazuju se ukupno imobilizirana sredstva, kao suma ukupno obračunate obvezne pričuve i ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke, a u koloni 9 iskazuje se postotni udjel ukupno imobiliziranih sredstava u osnovici za obračun obvezne pričuve.

U koloni 10 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije svih oblika imobiliziranih sredstava.

U koloni 11 iskazuje se ukupno korištenje imobiliziranih sredstava, koje obuhvaća korištenje izdvojenih sredstava obvezne pričuve (dozvoljeno i nedozvoljeno), neizdvojenu obveznu priču, neodržavanje propisane minimalne likvidnosti, odnosno (od siječnja 1995. godine) neodržavanje minimalnog prosječnog stanja žiro računa i blagajne (utvrđenog prema obračunu obvezne pričuve), neupisani iznos obveznih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke te neizdvojenju posebnu obveznu priču.

Tablica F4: Indikatori likvidnosti poslovnih banaka

U tablici se iskazuju mjesečni prosjeci dnevnih stanja nekih indikatora likvidnosti poslovnih banaka.

Kolona 3 iskazuje slobodna novčana sredstva, definirana kao ukupna novčana sredstva banke (na žiro računima i u blagajni) umanjena za minimalno prosječno stanje žiro računa i blagajne, propisano instrumentima Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine zahtjevom za održavanjem minimalne likvidnosti banaka, a od siječnja 1995. godine obveznom pričuvom).

U koloni 4 iskazuje se stopa primarne likvidnosti kao postotni udjel mjesečnog prosjeka dnevnih

stanja slobodnih novčanih sredstava u mjesečnom prosjeku dnevnih stanja depozita koji čine osnovicu za obračun obvezne pričuve.

U koloni 5 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja korištenih sekundarnih izvora likvidnosti. Sekundarni izvori likvidnosti obuhvaćaju: korištenje obvezne pričuve (do listopada 1994.), kredit za održavanje dnevne likvidnosti (do studenog 1994.), korištenje sredstava iznad raspoloživih sredstava na žiro računu banke (do listopada 1994.), izvanredni kredit za premošćivanje nelikvidnosti (inicijalni kredit, kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke) lombardni kredit (od prosinca 1994.), interventni kredit za premošćivanje nelikvidnosti (od listopada 1994.) te dospelje neplaćene obveze prema Hrvatskoj narodnoj banci.

U koloni 6 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine, ovaj iznos umanjen je za dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti).

Tablica G1: Aktivne kamatne stope poslovnih banaka

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka na kunske i devizne kredite, iskazani na godišnjoj razini.

U kolonama 3 i 4 iskazuju se kamatne stope na međubankarskom dnevnom i prenoćnom tržištu novca, prema podacima dobivenim od Tržišta novca Zagreb. Od prosinca 1993. godine do svibnja 1995. godine, za prenoćne međubankarske kredite koristila se kamatna stopa u visini eskontne stope Hrvatske narodne banke, dok se u razdoblju do studenog 1993. godine te od lipnja 1995. godine na ove kredite obračunava i naplaćuje kamatna stopa u visini dnevne vagane prosječne kamatne stope postignute na dnevnom tržištu novca.

Podaci o kamatnim stopama poslovnih banaka na kunske i devizne kredite dobiveni su na temelju redovitih izvješća poslovnih banaka. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadnu kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu, uz iznimku kamatnih stopa na okvirne kredite po žiro i tekućim računima, za koje su vagani prosjeci izračunavani na temelju stanja ovih kredita na kraju izvještajnog mjeseca.

U koloni 5 iskazuju se kamatne stope na ukupne (kratkoročne i dugoročne) kunske kredite bez valutne klauzule, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kunske kredite (iskazane u koloni 6) obuhvaćaju i kamatne stope na diskont kratkoročnih vrijednosnih papira (bez valutne klauzule), vagane na temelju njihove nominalne vrijednosti.

U kolonama 8, 9, 10 iskazuju se kamatne stope na ukupne, kratkoročne i dugoročne kunske kredite s valutnom klauzulom, analogno uključujući i

kamatne stope na diskont kratkoročnih vrijednosnih papira s valutnom klauzulom.

Kamatne stope na devizne kredite (prikazane u kolonama 11, 12 i 13) odnose se na kredite puštene u tečaj u valutama DEM ili USD u izvještajnom mjesecu, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na temelju njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Krediti pušteni u tečaj u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni u ovoj tablici.

Relativni značaj pojedinih kamatnih stopa (iskazan u posljednjem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno u tablici, a izračunava se kao postotni udjel pripadne kategorije kredita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim kreditima koji su obuhvaćeni pri izračunavanju vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G2: Pasivne kamatne stope poslovnih banaka

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka na kunske i devizne depozite, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na depozite poslovnih banaka dobiveni su na temelju redovitih izvješća poslovnih banaka.

U koloni 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite (depozite po viđenju, štedne i oročene depozite) bez valutne klauzule, dok su vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite s valutnom klauzulom iskazuju u koloni 6.

Kamatne stope na devizne depozite odnose se na depozite zaprimljene u valutama DEM ili USD, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na temelju njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Depoziti zaprimljeni u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni podacima iskazanim u ovoj tablici.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su stanja depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Iznimka su kunski i devizni štedni i oročeni depoziti, za koje se vagani prosjeci (od srpnja 1995. godine) izračunavaju na temelju iznosa depozita koji su zaprimljeni tijekom izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske, odnosno devizne depozite (kolone 3 i 7), sve komponente vagane su na temelju stanja pripadnih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Kunski i devizni depoziti koji služe kao polog za odobravanje kredita obuhvaćeni su podacima u tablici, dok se ograničeni depoziti (sredstva deponirana za plaćanje uvoza i ostali ograničeni depoziti) ne uključuju u izračunavanje vaganih prosjeka.

Tablica G3: Trgovina poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja

Podaci o trgovini poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja obuhvaćaju transakcije kupnje i prodaje inozemnih sredstava plaćanja na domaćem

deviznom tržištu. Transakcije su klasificirane prema kategorijama sudionika (pravne i fizičke osobe, banke, Hrvatska narodna banka). Izvor podataka su izvješća poslovnih banaka o trgovini inozemnim sredstvima plaćanja, koja se redovito dostavljaju hrvatskoj narodnoj banci. Iznosi su iskazani u njemačkim markama (DEM), prethodnom konverzijom iz originalnih valuta prema prosječnom tečaju HNB za izvještajno razdoblje.

Tablice H1 - H4: Platna bilanca

Platna bilanca sastavlja se sukladno metodologiji preporučenoj od strane Međunarodnog monetarnog fonda (Balance of Payments Manual, peto izdanje, 1993.). Grupe izvora podataka za kompilaciju su: izvješća Državnog zavoda za statistiku, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Zavoda za platni promet, poslovnih banaka, poduzeća i Hrvatske narodne banke, te statistička istraživanja Instituta za turizam i Hrvatske narodne banke.

Platnobilančne pozicije Izvoz i Uvoz robe iskazuju se prema f.o.b. paritetu. Osnovni izvor podataka za ove pozicije su Priopćenja Državnog zavoda za statistiku o robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom. Podaci Državnog zavoda za statistiku modificiraju se sukladno prihvaćenoj metodologiji za kompilaciju platne bilance: uvoz robe, u statistici međunarodne robne razmjene iskazan po c.i.f. paritetu, korigira se na f.o.b. paritet (prilagodba za klasifikaciju), a obje pozicije (izvoz i uvoz robe) prilagođavaju se za obuhvat kako bi odgovarale definicijama roba kao platnobilančnih kategorija, a nisu sadržane u statistici robne razmjene s inozemstvom.

Kod uvoza robe, razlika između c.i.f. i f.o.b. pariteta procjenjuje se temeljem statističkog istraživanja HNB na uzorcima najvećih i velikih uvoznika, a tako dobivena vrijednost uvoza f.o.b. dopunjava se podacima iz statistike ostvarenog platnog prometa s inozemstvom o popravcima brodova i njihovoj opskrbi u lukama te procjenom podataka o individualnim kupovinama hrvatskih građana u inozemstvu, dobivenom temeljem statističkog istraživanja HNB. U razdoblju od 1993. do 1996. godine, uvoz robe iz statistike međunarodne robne razmjene dopunjava se i procjenom uvoza u slobodne carinske zone (izrađenom u HNB), dok su od 1997. godine podaci o ovom uvozu sadržani u statistici robne razmjene s inozemstvom.

Prihodi od transportnih usluga bilježe se temeljem statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke na podacima koje hrvatska transportna poduzeća dostavljaju u HNB. Podaci iz ovog istraživanja dopunjavaju se podacima iz statistike međunarodnog platnog prometa o prihodima od usluga cjevovodnog transporta i usluga cestovnih prijevoznika, koji nisu obuhvaćeni osnovnim istraživanjem.

Rashodi vezani uz transportne usluge obuhvaćaju dio razlike između c.i.f. i f.o.b. pariteta uvoza robe, koji se odnosi na usluge nerezidenata, te procjenu operativnih troškova hrvatskih prijevoznika u međunarodnom transportu. Ova procjena izrađena je u Hrvatskoj narodnoj banci, a utvrđuje se kao 40% od pri-

hoda hrvatskih prijevoznika iskazanih u okviru statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke.

Prihodi od putovanja - turizam računaju se kao ukupna vrijednost otkupa efektivnog stranog novca i čekova od nerezidenata, otkupa stranih čekova od domaćih osoba, doznaka iz inozemstva na račune poduzeća koja se bave pružanjem turističkih usluga, prodaje domaće valute i putničkih čekova u inozemstvo, obavljenih zdravstvenih usluga nerezidentima, primitaka po osnovi stipendija i specijalizacija nerezidenata u Republici Hrvatskoj, procjene turističke potrošnje nerezidenata u registriranim smještajnim kapacitetima te procjene ostalih oblika turističke potrošnje nerezidenata. Procjena potrošnje u registriranim smještajnim kapacitetima temelji se na statističkom istraživanju Instituta za turizam, a procjena ostalih oblika turističke potrošnje na ekonometrijskoj analizi Hrvatske narodne banke. Ostale navedene kategorije temelje se na podacima iz statistike platnog prometa s inozemstvom.

Rashodi za putovanja - turizam izračunavaju se kao ukupna vrijednost odljeva za službena putovanja, stipendije i specijalizacije, deviznih rashoda Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, odljeva za turistička putovanja u organizaciji domaćih turističkih poduzeća te procjene turističke potrošnje rezidenata u inozemstvu. Ova procjena temelji se na statističkom istraživanju Hrvatske narodne banke, dok se ostale navedene kategorije temelje na podacima iz statistike platnog prometa s inozemstvom.

Ostale usluge uključuju podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom koji se odnose na investicijske radove u inozemstvu, provizije za zastupanje, usluge osiguranja, usluge otpremništva, poštanske usluge te troškove hrvatskih predstavništava u inozemstvu. Ovim kategorijama dodaje se i dio neklasificiranih usluga koji se može objasniti linearnim trendom te procjena izdataka međunarodnih mirovnih i humanitarnih misija na robe i usluge u Republici Hrvatskoj, izrađena temeljem statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke.

Račun dohotka uključuje podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom o plaćanjima i naplatama po osnovi kamata, podatke iz statističkog istraživanja HNB o isplaćenim i naplaćenim dohocima od inozemnih izravnih i portfolio ulaganja privatnih sektora, podatke Hrvatske narodne banke i Zavoda za platni promet o isplaćenim dohocima od inozemnih portfolio ulaganja u službene sektore te procjenu prihoda od faktorskih usluga rezidenata mirovnim i humanitarnim misijama u Republici Hrvatskoj, izrađenu temeljem statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke. U razdoblju od 1993. do 1996. godine podaci o dohocima od inozemnih izravnih ulaganja ne sadrže podatke o zadržanoj dobiti.

Tekući transferi državi uključuju podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom o isplatama mirovina i ostalih socijalnih potpora, novčane pomoći i darove te podatke iz statistike robne razmjene Republike Hrvatske s inozemstvom o izvozu i uvozu roba bez obveze plaćanja protuvrijednosti.

Prihodi od transfera ostalim sektorima uključuju podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom o ukupnoj vrijednosti deviznih doznaka primljenih iz inozemstva, koji se uvećavaju za procjenu ne-registriranih transfera. Ova procjena bilježi se kao 15% razlike između neobjašnjenog deviznog priljeva i odljeva sektora stanovništvo.

Devizni priljev sektora stanovništvo obuhvaća otkup strane efektivne na mjenjačkim mjestima od rezidenata i polaganje strane efektivne na devizne račune rezidenata kod domaćih banaka. Ukupni priljev umanjuje se za objašnjeni dio: procjenu turističkih prihoda i procjenu potrošnje na robu i usluge pripadnika mirnovih i humanitarnih misija u Republici Hrvatskoj.

Devizni odljev sektora stanovništvo obuhvaća kupovinu strane efektivne na mjenjačkim mjestima i podizanje strane efektivne s deviznih računa rezidenata kod domaćih banaka. Ukupni odljev umanjuje se za objašnjeni dio: izdatke za individualne kupovine robe u inozemstvu i izdatke na turističkim putovanjima rezidenata u inozemstvu.

Rashodi od transfera ostalih sektora temelje se na podacima iz statistike platnog prometa s inozemstvom o ukupnoj vrijednosti deviznih doznaka u inozemstvo.

Inozemna izravna i portfolio ulaganja uključuju podatke o ovim ulaganjima iz statističkog istraživanja HNB te podatke iz registara vrijednosnih papira službenih sektora (središnje banke i središnje države) kod Hrvatske narodne banke i Zavoda za platni promet. U razdoblju od 1993. do 1996. godine, podaci o inozemnim izravnim ulaganjima privatnih sektora (banke i ostali sektori) ne sadrže dužnička izravna ulaganja, kao ni zadržanu dobit ulagača.

Ostala ulaganja klasificirana su prema slijedećim institucionalnim sektorima: Hrvatska narodna banka, država, banke i ostali sektori. Sektor država obuhvaća središnju državu, organe lokalne uprave i samouprave te lokalne fondove. Sektor banke uključuje poslovne banke.

Pozicija Sredstva - valuta i depoziti - banke predstavlja promjenu ukupnih likvidnih deviznih sredstava banaka ovlaštenih za poslovanje s inozemstvom. Pozicija Sredstva - valuta i depoziti - ostali sektori obuhvaća dio neto deviznog priljeva sektora stanovništvo koji nije klasificiran na tekući račun, a što iznosi 85% neto neobjašnjenog deviznog priljeva putem sektora stanovništvo.

Podaci o kreditima i kašnjenjima dobivaju se iz statistike kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke, koja se temelji na prvobitno zaključenim kreditnim ugovorima, registriranim kod Hrvatske narodne banke.

Promjene operativnog stanja međunarodnih pričuva Hrvatske narodne banke izračunavaju se korištenjem tekućih tečajeva valuta sadržanih u pričuva, a iskazuju se prema tečaju američkog dolara na posljednji dan izvještajnog razdoblja (kraj tromjesečja ili godine).

Tablica H8: Inozemni dug

U tablici je iskazano stanje inozemnog duga na kraju razdoblja, u milijunima USD, prema srednjem deviznom tečaju Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja.

Inozemni dug definiran je kao ukupna vrijednost slijedećih obveza po inozemnim kreditima: dospjele neotplaćene glavnice i budućih dospjeća glavnice.

Podaci su oblikovani po kriteriju krajnjeg korisnika, odnosno uključuju inozemne kredite koje su koristili krajnji korisnici iz Republike Hrvatske (što znači da kreditni dužnik prema inozemstvu može imati sjedište izvan Hrvatske, u okviru bivše Jugoslavije).

Dospjele neplaćene kamate procijenjene su korištenjem izvorno ugovorene kamatne stope i ne uključuju zatezne kamate.

Kratkoročni krediti banaka ne uključuju korištenje kratkoročnih međubankarskih kreditnih linija.

KRATICE I ZNAKOVI

BDP	- bruto domaći proizvod
blag.	- blagajničke
dep.	- depoziti
dev.	- devizna
DZS	- Državni zavod za statistiku
HNB	- Hrvatska narodna banka
inv.	- invalidsko
mil	- milijuni
mirov.	- mirovinsko
mlrd	- milijarde
MMF	- Međunarodni monetarni fond
MO	- Ministarstvo obrane
MUP	- Ministarstvo unutrašnjih poslova
obv.	- obvezna
OP	- obvezna pričuva
oroč.	- oročene
ost.	- ostalih
Q	- kvartal
prič.	- pričuva
rn.	- račun
sred.	- sredstva
tek.	- tekući
val.	- valutna

KRATICE ZA VALUTE

HRK	- hrvatska kuna
ATS	- austrijski šiling
FRF	- francuski franak
DEM	- njemačka marka
CHF	- švicarski franak
GBP	- britanska funta
ITL	- talijanska lira
USD	- američki dolar
XDR	- specijalna prava vučenja
SIT	- slovenski tolar
XEU	- europska obračunska jedinica

ZNAKOVI

-	- nema pojave
....	- ne raspolaže se podatkom
0	- podatak je manji od 0,5 upotrebljene jedinice mjere
Ø	- prosjek
1)	- oznaka za napomenu ispod tablice
*	- ispravljen podatak
()	- nepotpun, odnosno nedovoljno provjeren podatak

Izdaje: Hrvatska narodna banka
Trg burze 3
10000 Zagreb

Tel. centrale: 01/ 4564 555
Fax: 01/ 4610 591
Telex: 22569

Oblikovanje i izvedba: Gandalf d.o.o., Zagreb.
Tisak: Tipotisak, Zagreb.
Tiskano u 800 primjeraka.

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.

ISSN 1330-9366

ISSN 1330-9366